

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

На правах рукопису

ТАЛАВІРА НАТАЛІЯ МИХАЙЛІВНА

УДК 811.111'367.4'42

**БЕЗАРТИКЛЕВІ ПРИЙМЕННИКОВІ ЗВОРОТИ СУЧАСНОЇ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНИЙ АСПЕКТ**

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

Дисертація
на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Науковий керівник –
доктор філологічних наук,
професор Потапенко С. І.

Ніжин 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	15
1.1. Складники семантики безартиклевих прийменникових зворотів	17
1.1.1. Категоріальний	18
1.1.2. Конструкційний	19
1.1.3. Ситуативний.....	20
1.2. Складники структури безартиклевих прийменникових зворотів	23
1.2.1. Форми іменника.....	23
1.2.1.1. Незлічувані.....	26
1.2.1.2. Злічувані	28
1.2.1.3. Змінні	29
1.2.1.4. Недиференційовані.....	31
1.2.2. Прийменник як засіб перспективізації міжреферентних відношень	33
1.3. Журнальний дискурс як середовище функціонування безартиклевих прийменникових зворотів	35
1.3.1. Журнальний дискурс як узагальнена медіареальність.....	36
1.3.2. Виміри будови журнальних статей.....	38
1.3.2.1. Формальний	40
1.3.2.2. Формально-змістовий	41
1.3.2.3. Смісловий.....	42
Висновки до розділу 1	44

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИКИ І ФУНКЦІЙ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ.....47

2.1. Таксономічно-семантичний етап	48
2.1.1. Підготовчі процедури	48
2.1.2. Диференціовальні процедури.....	49
2.2. Функціональний етап	60
Висновки до розділу 2.....	67

РОЗДІЛ 3. КОГНІТИВНА СЕМАНТИКА БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СТРУКТУРУВАННЯ РЕФЕРЕНТНОЇ СИТУАЦІЇ.....69

3.1. Локативні безартиклеві прийменникові звороти	69
3.1.1. Соматична локалізація	70
3.1.1.1. Центральна	70
3.1.1.2. Фронтальна.....	72
3.1.1.3. Бокова	74
3.1.2. Перцептивна локалізація	76
3.1.3. Динамічна локалізація	78
3.1.4. Вертикальна локалізація	81
3.1.4.1. Фізична	81
3.1.4.2. Суспільна.....	88
3.2. Темпоральні безартиклеві прийменникові звороти	91
3.2.1. Фіксація моменту.....	92
3.2.2. Фіксація періоду	94
3.2.3. Співвіднесення моменту і періоду.....	95
3.3. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення стану	97
3.3.1. Стан як тривимірний простір	98
3.3.2. Стан балансування.....	100
3.3.3. Стан домінування	102
3.4. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення інструментів	104

3.4.1. Засоби пересування	104
3.4.2. Канали комунікації.....	107
3.4.3. Неінтенціональні способи дій	109
3.5. Результатні безартиклеві прийменникові звороти.....	110
3.6. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення діяльності	111
3.6.1. Способи осмислення діяльності.....	112
3.6.1.1. Діяльність як простір	112
3.6.1.2. Діяльність як місце.....	116
3.6.2. Етапи діяльності	120
3.6.3. Параметри діяльності.....	122
3.6.4. Внутрішньодіяльнісні відношення	124
3.6.4.1. Взаємодія.....	124
3.6.4.2. Протиставлення	126
3.6.4.3. Реагування	129
Висновки до розділу 3.....	131
РОЗДІЛ 4. ОРІЄНТАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЖУРНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ.....	135
4.1. Денотативні функції.....	136
4.1.1. Стратегія характеристики.....	136
4.1.1.1. Фокусувальна тактика.....	136
4.1.1.2. Фонова тактика	139
4.1.2. Стратегія самоактуалізації.....	140
4.1.2.1. Тактика апеляції до задоволення самоактуалізації.....	140
4.1.2.2. Тактика апеляції до дефіциту самоактуалізації	142
4.1.2.3. Тактика апеляції до балансування між задоволенням самоактуалізації та її дефіцитом	143
4.1.3. Стратегія відтворення впливу на аудиторію	144
4.1.3.1. Тактика ідентифікації митців.....	145
4.1.3.2.Тактика ідентифікації творів мистецтва	146

4.1.3.2. Тактика одночасного представлення митців і їхніх творів.....	147
4.1.4. Стратегія відновлення безпеки	149
4.1.4.1. Тактика представлення злочинців	150
4.1.4.2. Тактика зображення системи правосуддя.....	154
4.2. Дискурсивні функції.....	157
4.2.1. Моносемантичні безартиклеві прийменникові звороти.....	158
4.2.1.1. Тактика деталізації	158
4.2.1.2. Тактика узагальнення.....	161
4.2.1.3. Тактика протиставлення	162
4.2.2. Бісемантичний безартиклевий прийменниковий зворот <i>in fact</i>	164
4.3. Функції комплексних безартиклевих прийменникових зворотів.....	166
4.3.1. Контрастивна	167
4.3.2. Адитивна	171
4.3.3. Реактивна.....	172
4.3.4. Декларування	174
Висновки до розділу 4.....	175
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	186
СПИСОК СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ	231
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	232
ДОДАТКИ	237

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БПЗ – безартиклевий прийменниковий зворот

КБ – композиційний блок

КМ – концептуальна метафора

ФО – фразеологічна одиниця

ВСТУП

Дисертацію присвячено дослідженню семантики і функцій одиниць англійської мови, зараховуваних до безартиклевих прийменникових зворотів (БПЗ). В їхньому складі прийменники позначають міжреферентні відношення, а відсутність артикля відбиває узагальнену семантику, напр., *in school, at night, in fact, under pressure, by plane* тощо.

БПЗ англійської мови тлумачать як прийменникові фрази [405, с. 419], парні сполучення [58, с. 208] або ідіоми [12, с. 17; 196, с. 79; 303, с. 435; 351, с. 232; 388, с. 38; 392], розглядаючи у трьох аспектах: форми, семантики й функціонування. Спираючись на форму, визначено роль прийменників [180, с. 5; 290, с. xv], відсутність же артиклів [70, с. 29; 275, с. 20] за традиційного підходу вважається незрозумілою [371, с. 51], унаслідок чого створено словник-довідник, який реєструє БПЗ [424]. У ракурсі семантики досліджено вияви темпоральності [14, с. 15; 137, с. 143], просторовості [232, с. 18], ідентифікації меж життєдіяльності людини [4, с. 11; 386, с. 280; 410, с. 162]. У функціональному плані БПЗ як засоби співвіднесення суміжних текстових фрагментів прирівнюються до дискурсивних маркерів [78, с. 20; 278, с. 13; 312, с. 197; 317, с. 931] і вивчаються в діяхронії [398, с. 7; 413, с. 218] та синхронії [89, с. 5; 151, с. 14; 157, с. 10; 271, с. 114; 366, с. 87] у руслі двох підходів: дискурсивно-прагматичного, де розглядається їхня роль в експлікації текстових відношень [270, с. 1781; 281, с. 519; 367, с. 45; 399, с. 207], і дискурсивно-зіставного, спрямованого на порівняння функцій БПЗ в усному й писемному мовленні [315, с. 299; 381, с. 243].

Нові можливості для осмислення взаємодії форми, значення й функцій БПЗ створює когнітивно-дискурсивна парадигма, де мова тлумачиться як засіб концептуалізації, категоризації й інтерпретації дійсності для потреб комунікації [27, с. 5; 64, с. 7; 92, с. 16; 121; 173, с. 35; 202, с. 32-34]. Спираючись на теорію втіленого розуміння [110, с. 159; 309, с. 27; 349; 357; 401, с. 246; 418, с. 38], когнітивно-дискурсивна парадигма виявляє принципи функціонування мови з

урахуванням пізнавальних і комунікативних особливостей її носіїв [121]. Одним із таких принципів є орієнтування людини в навколишньому середовищі [203, с. 166], під час якого стосовно власного тіла індивід виокремлює об'єкти різного ступеня помітності й установлює відношення між ними. Засоби вербального орієнтування, які ідентифікують той самий об'єкт в усіх референтних ситуаціях [333, с. 352], містять власні назви, що маркують одиничного носія [92, с. 21], дейктичні одиниці, означені іменні групи й БПЗ англійської мови [182, с. 97]. Останні розглядаємо як конструкції, що, існуючи у мовній свідомості людини в готовому вигляді [328, с. 5], позначають універсальні компоненти референтної ситуації й відношення між ними на надситуативному, тобто незалежному від контексту, рівні.

Найбільш сприятливим середовищем для вивчення надситуативної семантики й функцій БПЗ англійської мови слугує журнальний дискурс, який унаслідок тижневих і щомісячних ритмів функціонування [98, с. 108; 195, с. 46] створює узагальнений варіант дійсності, що виявляється у сповільненому поданні інформації, всебічному висвітленні подій та їх ґрунтовному аналізі [256, с. 51].

Актуальність дисертаційної роботи визначається антропоцентричною спрямованістю основоположної для дослідження когнітивно-дискурсивної парадигми, у межах якої увагу сконцентровано на виявленні первинних складників значення, їхній взаємодії та вивченні функцій номінативних одиниць у різних комунікативних умовах. Залучення лінгвокогнітивної методології в аспекті орієнтування людини в довкіллі дає змогу пояснити семантику аналізованих зворотів та їхнє призначення на матеріалі окремого різновиду англomовного медійного дискурсу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках колективної теми кафедри германської філології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя “Англійська мова та її викладання в епоху глобалізації” (протокол № 6 від 25 січня 2007 р.). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Ніжинського

державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 4 від 29 листопада 2012 р.).

Метою дослідження є з'ясування семантики і функцій БПЗ сучасної англійської мови на матеріалі американського журнального дискурсу.

Досягнення поставленої мети передбачає необхідність вирішення таких **завдань**:

- систематизувати підходи до дослідження семантики і функцій БПЗ англійської мови;
- визначити лінгвокогнітивний статус аналізованих зворотів;
- розробити методику когнітивно-дискурсивного вивчення семантики і функцій досліджуваних конструкцій;
- виокремити БПЗ, поширені в американському журнальному дискурсі;
- розкрити семантику досліджуваних зворотів з урахуванням принципів орієнтування людини в довкіллі;
- встановити функції аналізованих конструкцій у зв'язку зі стратегіями й тактиками побудови статей американського журнального дискурсу.

Об'єктом дослідження є БПЗ сучасної англійської мови та їхні артиклеві варіанти, а **предметом** вивчення – їхні когнітивно-дискурсивні властивості в американському журнальному дискурсі.

Матеріалом дослідження слугували 261 БПЗ, ужиті 1747 раз, та їхні артиклеві варіанти, дібрані з друкованих і електронних статей міжнародного англійського журналу *Newsweek* за 2000-2015 роки загальним обсягом 1785 сторінок.

Для досягнення поставленої мети в роботі було використано загальнонаукові й спеціальні **методи дослідження**. З-поміж загальнонаукових методів для класифікації БПЗ були залучені *систематизація* й *індуктивне узагальнення*; для верифікації отриманих результатів задіяно *кількісний* аналіз. **Спеціальні** лінгвістичні методи містять компонентний, лінгвокогнітивний та

контекстуально-інтерпретаційний аналіз БПЗ. У межах кожного з них використано методики й процедури, спрямовані на вирішення конкретних дослідницьких завдань. За допомогою методу *компонентного* аналізу в значенні БПЗ виявлено семи, які вказують на орієнтаційну семантику зворотів. Лінгвокогнітивний метод спирається на процедури категоризації, дослідницький апарат образ-схем і операції аналогового мапування. Урахування *категоризаційних* процедур [391, с. 30-31] дало підстави пов'язати семантику досліджуваних зворотів з надситуативним рівнем вербалізації референтної ситуації, а значення їхніх артиклевих варіантів – із ситуативним та індивідуальним рівнями. Дослідницький апарат *образ-схем*, які узагальнюють і формалізують сенсомоторну взаємодію людини з середовищем [348; 357], застосовано для класифікації БПЗ з урахуванням міжреферентних відношень. Методика *аналогового мапування* дала змогу пояснити метафоричне значення окремих БПЗ унаслідок проектування орієнтаційних відношень сфери джерела, пов'язаної з перцептивним досвідом індивіда, на онтологічно споріднену царину цілі [19, с. 5]. За допомогою *контекстуально-інтерпретаційного* аналізу встановлено функції досліджуваних конструкцій з урахуванням їхньої підпорядкованості стратегіям і тактикам побудови англомовних журнальних статей.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше семантика БПЗ англійської мови пояснюється через орієнтування людини в довкіллі. В цьому руслі обґрунтовано їхній лінгвокогнітивний статус як конструкцій, що зберігаються у мовній свідомості в готовому вигляді, запропоновано семантичну класифікацію досліджуваних зворотів на локативні, темпоральні, суб'єктні, інструментальні, результатні й діяльнісні, які з урахуванням позначуваних міжреферентних відношень розподілено за підгрупами. Вперше на матеріалі американського журнального дискурсу встановлено дві – денотативну й дискурсивну – функції БПЗ, підпорядковані стратегіям і тактикам текстотворення, та виокремлено комплексні звороти, денотативне і дискурсивне призначення яких залежить від контексту.

Положення, що виносяться на захист:

1. Безартикліві прийменникові звороти (БПЗ) англійської мови як конструкції з узагальненою семантикою вербалізують надситуативні координати діяльності людини, стосовно яких формується контекст. За статусом БПЗ зараховуємо до сталих виразів, які, виявляючи лише орієнтаційне метафоричне значення, займають проміжне місце між вільними словосполученнями й фразеологізмами. Семантика досліджуваних зворотів включає три складники: категоріальний, відображений в максимальному узагальненні позначуваних відношень; конструкційний, який виявляється у вкоріненості БПЗ у свідомості мовців як сталих виразів; ситуативний, що включає діяльнісний вимір, представлений компонентами референтної ситуації, і реляційний вимір, репрезентований образ-схемами, котрі указують на відношення між конкретними компонентами ситуації.

2. Взаємодія усіх складників – категоріального, конструкційного й ситуативного – виявляється у поєднанні максимально узагальненої форми зі значенням у складі БПЗ, які позначають компоненти референтної ситуації на надситуативному, тобто незалежному від контексту, рівні. Як варіанти БПЗ означені іменні групи пов'язують позначувані координати з конкретною подією на ситуативному рівні, а неозначені іменні групи встановлюють орієнтири або інтерпретують їх на індивідуальному рівні.

3. В аспекті семантики БПЗ фіксують орієнтири референтної ситуації: локативні, темпоральні, суб'єктні, інструментальні, результатні та діяльнісні.

4. Локативні БПЗ указують на чотири різновиди просторових координат: соматичні, що розташовують об'єкти стосовно тіла людини; перцептивні, котрі подають референти в аспекті їхньої відстані від індивіда; динамічні, які відбивають напрям і траєкторію переміщення рухомих об'єктів; вертикальні, що забезпечують прямовисну орієнтацію індивіда у просторі стосовно трьох різновидів ВЕРТИКАЛІ: ФІЗИЧНОЇ, ОСВІТНЬОЇ і ПОЛІТИЧНОЇ. Темпоральні БПЗ фіксують момент як точку стосовно якої локалізуються короткотривалі дії, або період, з яким співвідносяться регулярні або довготривалі події.

5. Суб'єктні БПЗ співвідносять людей або суспільні інституції з стереотипними фізичними відчуттями й емоційні станами прийменниками зі значенням включення, втрати стану, балансування або домінування. Інструментальні звороти фіксують універсальні засоби переміщення, канали комунікації або неінтенціональні способи дій. Результатні БПЗ відбивають типові – помилкові – наслідки будь-якої діяльності за відсутності одиниць на позначення успішного результату. Діяльнісні БПЗ включають референти у типові різновиди активності, вказують на її сталі етапи, параметри або взаємодію між її компонентами.

6. Функції БПЗ в американському журнальному дискурсі виявляються у номінації надситуативних міжреферентних відношень відповідно до задіяних текстових стратегій і тактик, що визначають відбір і послідовність вживання номінативних одиниць. У журнальних текстах БПЗ виконують дві функції: денотативну, локалізуючи людину та її активність стосовно сталих орієнтирів, і дискурсивну, при співвіднесенні фрагментів статті. Комплексні БПЗ підпорядковуються обом стратегіям залежно від контексту: у денотативній функції вони вказують на міжреферентні відношення, а їхнє дискурсивне призначення полягає в забезпеченні зв'язності тексту.

Теоретичне значення роботи полягає в розширенні надбань теорії номінації за рахунок внесення до меж об'єкта аналізу нової групи одиниць, у поглибленні теорії категоризації в аспекті застосування її методології для дослідження безартиклевих зворотів та артиклевих іменних груп, у розвитку комунікативної лінгвістики внаслідок розкриття взаємодії між стратегіями текстопобудови і функціями номінативних одиниць.

Практична цінність дисертації виявляється у можливості використання її положень і висновків у курсах з лексикології англійської мови (розділи “Семасіологія”, “Синонімія й антонімія”, “Словниковий склад англійської мови”), теоретичної граматики (розділи “Іменник”, “Службові частини мови”), стилістики (розділи “Стилістика тексту”, “Функціональні стилі”), у спецкурсах

із дискурсології, когнітивної лінгвістики, медіалінгвістики, функціональної лінгвістики, у науково-пошуковій роботі студентів та аспірантів.

Апробацію результатів дисертаційного дослідження здійснено на чотирнадцяти конференціях, із них на *тринадцяти міжнародних*: “ARS GRAMMATICA Граматичні дослідження” (Мінськ, 2010), “Філологія XXI століття: теорія, практика, перспективи” (Одеса, 2012), “Мови та літератури в глобалізованому світі: взаємодія та самобутність” (Київ, 2012), “Мови і світ: дослідження та викладання” (Кіровоград, 2013), “Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість” (Острог, 2013), “Почепцовські читання” (Київ, 2013), “Етнознакові функції культури: мова, література, фольклор” (Київ, 2013), “Сучасні дослідження мови та літератури” (Донецьк, 2014), “Актуальні проблеми термінознавства, романогерманської філології та перекладу” (Чернівці, 2014), “Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов” (Ніжин, 2014), “Іноземна філологія у XXI столітті” (Запоріжжя, 2014), “Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація” (Харків, 2015), “Семантика і прагматика мовних одиниць” (Мінськ, 2015), а також на *міжвузівській* конференції молодих учених “Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур” (Донецьк, 2008). Результати проведеного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри германської філології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (2012-2015).

Публікації. Основний зміст дисертації відображено в одинадцяти одноосібних статтях автора (4,21 др. арк.), із них десять – у фахових виданнях України, одна – в зарубіжному журналі, а також у тезах восьми виступів на наукових конференціях (0,88 др. арк.). Загальний обсяг публікацій – 5,09 др. арк.

Структура дисертації. Дисертаційне дослідження загальним обсягом 255 сторінок (з них 185 – основного тексту) складається зі вступу, чотирьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (429 позицій, із них 156 – іноземними мовами), джерел

ілюстративного матеріалу (117 найменувань) і 3 додатків, що включають приклад аналізованої журнальної статті, орієнтаційну схему референтної ситуації і таблиці, де наведено дані про частотність уживання досліджуваних конструкцій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Теоретичні підвалини аналізу БПЗ передбачають встановлення їхнього статусу, тобто місця у системі мови, властивостей і диференційних ознак, які дозволяють виокремити їх серед інших мовних засобів [153, с. 53]. Тому визначення статусу БПЗ полягає у їх співвіднесенні з вільними словосполученнями і фразеологічними одиницями за рахунок порівняння їхніх характеристик.

Вільні словосполучення мають семантичні, синтаксичні та структурні властивості. У семантичному плані вони наповнюються різним лексичним матеріалом, який у їхньому складі не піддається якому-небудь смислового “вивітрюванню” [138, с. 469]. Словосполучення є семантичним і граматичним поєднанням двох і більше слів за допомогою підрядного або сурядного зв’язку [5, с. 5; 202, с. 456-457] та характеризуються відносною свободою вибору складників [242, с. 240]. Синтаксичною властивістю вільних словосполучень є продуктивний зв’язок їхніх елементів, що полягає у можливості утворення з наявних компонентів нових одиниць [158, с. 429], напр., *a new/big/green car* або *a new dress/book/idea*. Структурно вільні словосполучення не існують в готовій формі, а виникають у процесі мовлення кожного разу за певними моделями для реалізації конкретних смислів [138, с. 469].

На відміну від вільних словосполучень, ФО притаманна відтворюваність, цілісність значення, усталеність, нарізнооформленість, образність [44, с. 64; 49, с. 5; 103, с. 10; 148, с. 5; 154, с. 11; 196, с. 42; 260, с. 366]. Відтворюваність структури ФО пов’язана з їхньою стійкістю [3, с. 15; 44, с. 19], тобто існуванням в готовій формі [154, с. 11; 172, с. 151; 229, с. 56]. На семантичному рівні ФО притаманна відносна невивідність загального значення із семантики їхніх складників [44, с. 89; 155, с. 19; 229, с. 85; 273, с. 20], повна або часткова втрата компонентами власного лексичного значення [25, с. 17; 166, с. 73; 257, с.

105; 261, с. 108]. На синтагматичному рівні усталеність ФО тлумачать як нарізнооформленість, за якої лексичні компоненти поєднані між собою за певною синтаксичною схемою [44, с. 18], мають постійний лексичний склад [240, с. 42]. До складу ФО можуть вводитися слова-конкретизатори [66, с. 19], які утворюють нові варіанти фразеологізму зі збереженням цілісного семантичного ядра [77, с. 37; 125, с. 101], напр., *close / shut one's eyes to smb / smth*. У мовленні більшості ФО властива монофункціональність, оскільки вони виконують функцію тільки одного члена речення [44, с. 69].

Структурно-семантична неоднорідність ФО відображена у їхньому поділі на чотири різновиди: зрощення, значення яких немотивоване їхніми компонентами; єдності, семантика котрих частково пов'язана зі значенням складників; сполучення, значення яких умотивоване їхніми компонентами [35, с. 140-161; 124, с. 16; 229, с. 46], а також вирази, котрі є стійкими, але складаються зі слів із вільним значенням [253, с. 194].

БПЗ займають проміжне місце між вільними словосполученнями і ФО. Подібно до вільних словосполучень, БПЗ, по-перше, притаманна відносна свобода вибору складників, що виявляється у сполученні одного прийменника з різними іменниками на позначення схожих референтів, напр., *in danger/fear/love*. По-друге, БПЗ характеризуються варіативністю компонентів: до їхнього складу можуть включатися іменники, напр., *under house arrest*, прикметники, напр., *at imminent risk, in deep trouble, under relentless pressure*, артиклі, які актуалізують значення прийменникових зворотів у мовленні, напр., *in battle – in a losing battle – in the battle between them*. По-третє, позначаючи міжреферентні відношення, БПЗ здатні виконувати різні синтаксичні ролі, крім підмета. Так, БПЗ *at risk* вживається у предикативній позиції, напр., “*Japan's place in the pecking order is at risk,*” says Jeffrey Kingston, a professor at Temple University in Japan. (Newsweek 25.04.2005, с. 26), або як означення, характеризуючи суб'єктів діяльності, напр., *As treatment becomes more accessible, people at risk have stronger incentives to get tested for HIV* (Newsweek 05.06.2006, с. 51). По-четверте, у більшості БПЗ відсутнє переосмислене

значення, тому що семантика зворотів виводиться зі значення їхніх компонентів, напр., у звороті *by bus* прийменник *by* позначає інструментальне використання засобу пересування [193, с. 69], позначеного іменником *bus*.

БПЗ також мають спільні риси з ФО. По-перше, БПЗ властива стійкість, адже вони функціонують у мовленні як єдиний семантичний комплекс з постійною послідовністю складників. По-друге, досліджувані звороти характеризуються обмеженою сполучуваністю іменника з прийменником, напр., номінативна одиниця *home* поєднується з прийменником *at* та менш вживана з *from* та *in*. По-третє, окремим БПЗ притаманне орієнтаційне метафоричне значення, пов'язане з просторовими відношеннями [356, с. 16], що формується внаслідок проекції сфери джерела на сферу цілі [353, с. 15]. Так, у своєму первинному значенні зворот *on top* указує на локалізацію референтів на поверхні фізичних об'єктів, напр., *put a book on top of a TV set*. Унаслідок аналогового мапування його семантика, співвідносна зі сферою джерела, проектується на сферу цілі, котра локалізує людину на вершині влади завдяки двом операціям: абсолютизації поверхні і її співвіднесення з абсолютною вершиною вертикалі, напр., *on top of the world*.

Ураховуючи вищезазначене, БПЗ тлумачимо як стійкі структури, що займають проміжне місце між вільними словосполученнями і фразеологізмами, адже на відміну від останніх окремі звороти мають орієнтаційне метафоричне значення. Включення додаткових складників у БПЗ модифікує їхню семантику у мовленні без впливу на базове значення досліджуваних одиниць.

1.1. Складники семантики безартиклевих прийменникових зворотів

Семантика БПЗ формується внаслідок взаємодії трьох складників: категоріального, конструкційного й ситуативного. Категоріальний складник значення досліджуваних зворотів відбиває найбільш високий ступінь узагальнення їхньої семантики унаслідок генералізації. Конструкційний складник виявляється в існуванні БПЗ як одиниць з фіксованими структурою і

значенням, укоріненими у свідомості мовців. Ситуативний складник представляє базові компоненти референтної ситуації.

1.1.1. Категоріальний складник семантики БПЗ формується внаслідок схематичного і впорядкованого представлення результатів пізнавальної діяльності людини [1, с. 21; 118, с. 7; 254, с. 75], що передбачає включення об'єктів до однієї групи [320]. При тлумаченні семантики БПЗ важливий вертикальний план категоризації, який відбиває ступінь узагальнення на трьох рівнях: суперординатному, базовому і субординатному [391, с. 30-31].

Основним є базовий рівень категоризації [26, с. 85; 117, с. 44; 376, с. 259; 409, с. 48; 391, с. 31], який пов'язує об'єкти зі сприйняттям [320]. На цьому рівні об'єкти постають як перцептивні і концептуальні гешталти [83, с. 140; 391, 31; 409, с. 48], які сприймаються несвідомо, без виокремлення їхніх складників [132, с. 20]. Категорії базового рівня мають не тільки багато спільних ознак, але і характеристики, які відрізняють їх від членів інших категорій базового рівня [391, с. 32], напр., *a chair, a car*.

Субординатний рівень категоризації охоплює об'єкти, які мають значну подібність між собою і низьку розпізнавальну здатність серед членів інших категорій. Цей рівень вирізняється низьким ступенем узагальнення, об'єкти можна чітко ідентифікувати завдяки деталізованим гешталтам, чисельним специфічним рисам і характерним ознакам [409, с. 48], виокремленим внаслідок візуальної обробки інформації, отриманої на базовому рівні [289, с. 355; 391, с. 35]. Одиниці, що позначають об'єкти на субординатному рівні, часто являють собою складені слова, які включають терміни базового рівня з модифікаторами, напр., *a kitchen chair, a sports car* [409, с. 49].

Суперординатний рівень вирізняється високим ступенем узагальнення та дуже абстрактним значенням мовних одиниць. Для таких референтів нетиповий будь-який специфічний гешталт або якість: вони мають мало спільних ознак [391, с. 35]. Виокремлення категорій цього рівня здійснюється за рахунок узагальнення інформації, сприйнятої на базовому рівні [289, с. 356; 391, с. 35],

тому що не існує надійних перцептивних рис, які диференціюють суперординатні класи референтів [289, с. 354]. Концептуально розмиті і недиференційовані значення сутностей цього рівня [409, с. 50] позначені незлічуваними або абстрактними субстантивами, напр., *furniture, vehicle*.

Категоріальний складник семантики БПЗ відображений у суперординатності, яка полягає в максимально узагальненому значенні, представленні референтів зі схожими ознаками у свідомості мовців незалежно від контексту. Генералізація значення аналізованих зворотів здійснюється за рахунок універсальності їхньої семантики, схематичної репрезентації позамовних відношень і функціонування як єдиного комплексу.

1.1.2. Конструкційний складник значення БПЗ представлений поєднанням поверхневої форми (*surface form*), яка включає прийменник та безартиклевий іменник, з категоріальним значенням [328, с. 5; 358, с. 105].

Семантика конструкцій як цілісних зразків мовлення утворюється внаслідок постійного абстрагування й узагальнення значення складників на основі спільних семантичних ознак і параметрів та досвіду сприйняття низки подібних ситуацій [328, с. 48, 64]. Генералізовані значення і форма конструкцій укорінюються (*entrenched*) [273, с. 21; 301, с. 28; 329, с. 101] та зберігаються (*stored*) у свідомості мовців у готовому вигляді [309, с. 699; 343, с. 5; 392].

Конструкції не утворюються мовцями під час спілкування, а існують у сталій формі, будучи результатом процесів узагальнення конкретних випадків вживання сполучень мовних одиниць внаслідок їхнього частого використання [296, с. 213; 324, с. 155; 328, с. 12; 337, с. 214]. Конструкції спираються на невивідні семантичні компоненти, які забезпечують їхню неповну композиційність [191, с. 66; 330, с. 132; 362, с. 2; 417, с. 42], тобто їхня семантика не складається безпосередньо зі значень складників і синтаксичних зв'язків між ними. Конструкція вимагає взаємодії семантики, граматики і прагматики [327, с. 7], яка призводить до зсуву вихідних значень компонентів (*coercion*) і формування цілісної одиниці з її новим власним конструктивним

значенням [301, с. 23; 377, с. 187], котре визначає стійкість мовного утворення [191, с. 63], напр., *at heart*.

Взаємодіючи з іншими зразками мовлення за рахунок подібного значення та форми і наслідуючи властивості одна одної [294, с. 262-265; 329, с. 99; 368, с. 193], конструкції утворюють систему, виявляючи різний рівень специфічності та узагальнення значення, де характеристики більш абстрактних одиниць наслідуються більш конкретними [343, с. 44; 355, с. 184] з опорою на загальні принципи, які носій мови застосовує в розумовій діяльності [191, с. 22-23; 292, с. 146; 295, с. 160].

Ураховуючи вищезазначене, ми тлумачимо БПЗ як конструкції, яким властива взаємодія форми і значення, що мало залежить від інших слів у висловленні. Семантика досліджуваних зворотів укорінюється у свідомості мовців у готовому вигляді на суперординатному рівні унаслідок частого вживання у мовленні. Подальша типологія БПЗ здійснюється з урахуванням компонентів ситуації та відношень між ними.

1.1.3. Ситуативний складник семантики БПЗ відбиває позначення ними компонентів подій у двох вимірах: діяльнісному і реляційному. *Діяльнісний* вимір представлений компонентами референтної ситуації, до складу якої входять суб'єкт, об'єкт, процес, ціль, засоби, результат, просторова та темпоральна координати, а також якісні ознаки [41, с. 77]. БПЗ позначають складники діяльності – її окремі різновиди, виконавця, місце, час, інструменти і результати.

Реляційний вимір репрезентований образ-схемами – ментальними структурами, котрі як доконцептуальні моделі представлення знань [79, с. 14; 279; 306, с. 18; 336, с. 116] формуються в процесі сприйняття світу [277; 322; 348, с. xiv, xix] і відбивають сенсомоторні відношення між конкретними компонентами діяльності. Образ-схеми мають низку особливостей, важливих для семантики БПЗ. По-перше, вони відбивають узагальнену природу БПЗ завдяки надзвичайно високому ступеню генералізації перцептивних відношень,

зумовленому постійним повторенням певних операцій [309, с. 178; 379, с. 214]. Образ-схеми формуються внаслідок щоденної сенсомоторної взаємодії людини з навколишнім світом та її маніпулювання з фізичними об'єктами [372, с. 587], а тому формально представляють результат тілесного та перцептивного досвіду [131, с. 166; 291, с. 344; 378, с. 445; 408, с. 199].

По-друге, як аналогові репрезентації локальних відношень і рухів у просторі [297, с. 370; 322; 323, с. 349; 348, с. 29; 372, с. 591; 390, с. 171] образ-схеми першими з'являються в людській свідомості [412] та слугують основою для формування мовного значення [373, с. 141; 420, с. 314].

По-третє, образ-схеми мають гештальтну структуру різного ступеня схематичності [302, с. 59; 331, с. 37, 44; 335, с. 1; 412; 415, с. 57], тобто сприймаються як єдності, у яких інтерпретація частин залежить від розуміння цілого [348, с. 44], а дослідження мовного явища як комплексного гештальта включає вивчення трьох його якостей: структури, внутрішньої сутності та функціонування [159, с. 21].

По-четверте, образ-схеми представлені у мові різноманітними одиницями, зокрема БПЗ, адже вони є одночасним втіленням різних способів сприйняття: візуального, аудитивного, кінестетичного і тактильного [352; 378, с. 241; 412], тобто є узагальненим способом відтворення відношень навколишнього світу: просторових, темпоральних, діяльнісних тощо [331, с. 47].

З урахуванням послідовності орієнтування людини в навколишньому середовищі, що визначає черговість сприйняття та інтерпретації отримуваної інформації, тридцять базових образ-схем [див. 247, с. 348; 286, с. 107; 288, с. 16; 306, с. 20; 348, с. 126; 365; 394] об'єднують у чотири основні групи: топологічні, перцептивні, просторово-моторні і динамічні, останні з яких репрезентують відношення руху, сили й вертикального переміщення [186, с. 26].

Топологічні образ-схеми ВЕРХ-НИЗ, ЗЗАДУ-СПЕРЕДУ, ЦЕНТР-ПЕРИФЕРІЯ, ЗЛІВА-СПРАВА фіксують напрямок погляду спостерігача, що,

наприклад, відображено у значенні конструкцій *in front of, at hand*, а БЛИЗЬКО-ДАЛЕКО відбиває відстань від людини до об'єктів, напр., *in the sky*. Перцептивні образ-схеми репрезентують зміну отримуваних образів об'єктів з різної відстані, утворюючи послідовність МАСА – МНОЖИНА – ЗЛІЧУВАНІСТЬ – ОБ'ЄКТ (ЦІЛЕ – ЧАСТИНА), напр., *in bulk, in detail*. Унаслідок руху назад кількість предметів у полі зору спостерігача збільшується і вони зливаються у недиференційовану масу, а при наближенні членуються на частини, розкладаючись на окремі об'єкти [348, с. 26]. Просторово-моторні образ-схеми ПОВЕРХНЯ (МЕЖА) – КОНТЕЙНЕР – ПОРОЖНІЙ (ПОВНИЙ) – ВКЛЮЧЕННЯ (ВИКЛЮЧЕННЯ) – ВМІСТ відбивають етапи маніпуляції з різними фізичними об'єктами, які переносяться на концептуалізацію простору як тривимірної сутності, напр., *on screen, in jail, in content*. Динамічні образ-схеми ШЛЯХ, ЦИКЛ і ВЕРТИКАЛЬ пов'язують відношення руху та сили: репрезентують референти, що пересуваються у певному напрямі, напр., *on course*. Силові образ-схеми ПРИМУШЕННЯ, ПРИТЯГАННЯ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ПОЗБАВЛЕННЯ МОЖЛИВОСТІ, ВІДВЕРНЕННЯ, ПРОТИДІЮЧІ СИЛИ, ПЕРЕШКОДА, УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОДИ акцентують особливості взаємодії між об'єктами [348, с. 42], напр., *under attack, beyond reach, in conflict*.

Ієрархія названих образ-схем утворює орієнтаційну сітку, наявну у свідомості мовців завдяки архетипу Орієнтація, що є виявом колективного позасвідомого, передзнаннями, отриманими у результаті попереднього досвіду взаємодії зі світом [20, с. 9]. У ході сприйняття орієнтаційна сітка накладається на референтну ситуацію, дозволяючи спостерігачу ідентифікувати людину та координати її активності: стан людини, напр., *in terror, at risk*, її вчинки, напр., *in battle, in business*, місце і час події, напр., *at ground level, on land; at dusk, in winter*.

Таким чином, семантика безартиклевих БПЗ утворюється внаслідок взаємодії трьох складників. Категоріальний складник фіксує суперординатність їхнього значення, відображену безартиклевістю досліджуваних зворотів, адже

вони подають міжреферентні відношення узагальнено, абстрагуючись від ситуації. Конструкційний складник представляє БПЗ як усталені одиниці, семантика і форма яких укорінені у свідомості носіїв мови внаслідок частого вживання. Ситуативний складник значення БПЗ як конструкцій з узагальненою семантикою втілений у позначенні конкретних координат діяльності, формалізованих образ-схемами, що представляють найбільш базові відношення.

1.2. Складники структури безартиклевих прийменникових зворотів

Виходячи з того положення, що БПЗ є конструкціями, семантика і форма яких синтезуються в єдине ціле, структуру досліджуваних зворотів, які включають прийменник, нульовий артикль та іменник, розглядаємо як складники. Структура БПЗ відображає лінійні відношення між послідовно розташованими мовними одиницями [163, с. 7], яка ґрунтується на сполучуваності слів й односпрямованості мовлення, завдяки чому, йдучи один за одним, елементи створюють мовленнєвий ланцюг, в якому одиниці взаємодіють [119, с. 447]. Незважаючи на першочергову значущість лінійної послідовності компонентів БПЗ [18, с. 76; 54, с. 50], зафіксовану графічно, розглянемо їхні складники з урахуванням їхньої семантичної значущості у синтагмі: іменник, який слугує значеннєвим ядром зворотів, у взаємодії з артиклем та прийменник, котрий фіксує різноманітні ракурси концептуалізації референтів.

1.2.1. Форми іменника – нульова, неозначена й означена – зумовлені вибором артикля [30, с. 43; 258, с. 55], наявності або відсутності якого пов'язують з властивостями субстантива (злічуваність / незлічуваність, однина / множина) [347, с. 109], а тому іменник і артикль розглядаємо у синтагматичній взаємодії.

Проблема пояснення взаємодії іменника з артиклем зумовлена

відсутністю чітких правил вживання артикля і наявністю різних класифікацій субстантивів. Останні залежно від ступеня узагальнення семантики і парадигматичних властивостей традиційно поділяють на конкретні, напр., *apple*, й абстрактні, напр., *happiness*, злічувані, напр., *car*, та незлічувані, напр., *marble* [204, с. 48], тоді як артикль, що належить до детермінативів разом з вказівними, присвійними, питальними займенниками, квантифікаторами [266, с. 184; 382, с. 75-76] і кількісними числівниками [86, с. 162-164], вважають засобом позначення категорії означеності / неозначеності [384, с. 45]. Дослідники протиставляють абстрактні іменники конкретним, серед яких виокремлюють загальні (common), напр., *house*, й власні (proper), напр., *Peter*. У свою чергу загальні субстантиви поділяють на речовинні (material), напр., *sand*, й предметні (class), а серед останніх диференціюють одиничні (individual), напр., *person*, та збірні (collective), напр., *family*, [382, с. 28]. Проте поділ іменників на конкретні та абстрактні не пояснює їхню сполучуваність із неозначеним артиклем. Так, абстрактний субстантив *abundance* на позначення великої кількості об'єктів [427, с. 6] сполучається з неозначеним артиклем, будучи модифікованим словосполученням із прийменником *of*, напр., *The insurgents appear to have an abundance of lethal explosives and aspiring martyrs* (Newsweek 16.05.2005, с. 25). Належність іменника *danger*, що позначає загрозу, пов'язану з пораненням або вбивством [427, с. 340], тобто репрезентує стан суб'єкта, до абстрактних субстантивів не пояснює його вживання у множині, напр., *But too much medication has dangers, of course* (Newsweek 16.05.2005, с. 49).

На противагу попередній класифікації субстантивів на абстрактні і конкретні, використовують поділ іменників на злічувані і незлічувані [88, с. 32]: злічувані зараховують до стандартних (conventional), а незлічувані – до нестандартних (unconventional), утворених унаслідок видозміни перших під впливом контексту [293, с. 165]. Особливість злічуваних іменників вбачають у тому, що вони сполучаються з квантифікаторами з дискретним значенням, напр., *one, many, these*, неозначеним артиклем, напр., *a car, a dog*, тоді як

незлічувани ідентифікують сутності, які не мають ні форми, ні певних меж [274, с. 116–117], напр., *happiness, childhood, time*.

Через нечіткі критерії поділу субстантивів на злічувані й незлічувані вважаємо за необхідне виокремити змінні форми, коли залежно від контексту один і той самий іменник набуває злічуваної або незлічуваної форми. Так, незлічувана форма іменника *paper* позначає речовину, оскільки називає матеріал у формі тонких листків [427, с. 1024], напр., *The board printed out his site and wrote instructions on paper* (Newsweek, 27.11.2014). Натомість, злічувана форма *a paper* репрезентує газету або документ [427, с. 1024], що виявляється в її вживанні з неозначеним артиклем, напр., *The latest research – a 2001 study by Princeton sociologists Joshua Goldstein and Catherine Kenney and a 2004 paper by University of Maryland sociologist Steven Martin – concludes that roughly 90 percent of baby boomers will eventually marry* (Newsweek 05.06.2006, с. 39).

Наявність у одного іменника незлічуваної та злічуваної форм [347, с. 112; 374, с. 239], на що звертали увагу лише окремі граматисти [282, с. 83], пояснюємо різними перспективами концептуалізації об'єктів внаслідок фокусування уваги, яке ґрунтується на сенсомоторній здібності людини ділити поле зору і сприймати його частинами [259, с. 270]. При цьому фігура, позначувана злічуваними формами іменників, має чіткі форми і знаходиться ближче до спостерігача, а фон, що корелює з незлічуваними формами субстантивів, – нерухомий, великий за розмірами, часто уявляється без меж [190, с. 290; 238, с. 24; 410, с. 151].

Залежно від фокусування на окремому об'єкті, його компонентах або сукупності референтів концептуалізація здійснюється у далекій, віддаленій, наближеній, близькій та надблизькій перспективах за рахунок співвіднесення з перцептивними образ-схемами МАСА – МНОЖИНА – ЗЛІЧУВАНІСТЬ – ОБ'ЄКТ [184, с. 34]. Уживання незлічуваних форм іменника відбиває концептуалізацією об'єктів у далекій перспективі, співвідносній з образ-схемою МАСА, коли індивід не диференціює групу на окремі компоненти, напр., *reality*. Збірні субстантиви, напр., *herd, crowd*, та злічувані іменники у

множині, напр., *schools, animals*, указують на концептуалізацію об'єктів у віддаленій перспективі, образи яких формалізуються образ-схемою МНОЖИНА, коли фігурою виступають окремі складники ЦІЛОГО. Злічувані форми іменника у множині, напр., *three students, two trees*, відбивають концептуалізацію об'єктів у наближеній перспективі, втілену образ-схемою ЗЛІЧУВАНІСТЬ, яка імплікує можливість полічити їх. Уживання злічуваних форм іменника з неозначеним артиклем, напр., *a bird, a pen*, зумовлене близькою перспективою, пов'язаною з фокусуванням на об'єкті у межах поля зору, що активується образ-схемою ОБ'ЄКТ. Субстантив має незлічувану форму, напр., *chicken*, коли за надблизької перспективи спостерігач знаходиться так близько до об'єкта, що не бачить його контурів [361, с. 228]. Крім репрезентації сукупності об'єктів, утвореної внаслідок їхнього сприйняття у далекій і надблизькій перспективах, незлічувані іменники концептуалізують також об'єкти у циклічній перспективі, сформованій під час послідовної концептуалізації сукупностей речей, розташованих у різних напрямках від людини, напр., *furniture* [184, с. 34-36].

При класифікації іменників, що входять до складу аналізованих конструкцій, ураховуємо рівень категоризації, на якому представлені референти, фокусування на об'єкті в цілому або його окремій частині та перспективу концептуалізації об'єктів: незлічувані безартиклеві форми субстантивів, що указують на далеку перспективу, подають референти на суперординатному рівні, злічувані форми з неозначеним артиклем у складі варіантів БПЗ репрезентують об'єкти, сприйняті у наближеній і близькій перспективі, на базовому рівні категоризації. Змінні іменники можуть мати дві форми: безартиклеву, виступаючи фоном, і неозначену, будучи фігурою. Як дискурсивні варіанти БПЗ означені іменні форми, котрі можуть включати будь-який іменник – незлічуваний або злічуваний – пов'язують референти з їхніми індивідуальними виявами [184, с. 33-34] і відображають найбільшу конкретизацію предмета [70, с. 7].

1.2.1.1. Незлічувані безартиклеві форми іменника закарбовані у складі

БПЗ, які мають варіанти з неозначеним і означеним артиклями у мовленні, пов'язаному з контекстом та учасниками комунікативної ситуації [165, с. 24; 360, с. 33].

Безартиклевість незлічуваних іменників становить термінологічну проблему [325, с. 143]: з одного боку, невживання артикля з субстантивом (*bare word*) трактують як відсутність артиклів [275, с. 2], яка фіксує концептуалізацію однорідної недиференційованої маси [325, с. 224], а з іншого, як нульовий артикль, позбавлений матеріального способу вираження, що відзначається семантичною наповненістю за рахунок указівки на узагальнене непередметне значення іменника [67, с. 5]. При цьому проблемі відсутності артикля у складі іменних груп не приділяють належної уваги [див.: 275, с. 1; 325, с. 146], вважаючи незрозумілою [205, с. 100; 285, с. 86; 371, с. 51], невикористаним потенціалом одного з двох артиклів, який кожен з них може реалізувати за умови подальшого історичного розвитку [275, с. 42; 340, с. 244; 344, с. 95].

Під час аналізу БПЗ ми використовуємо термін “безартиклева форма іменника”, адже незлічувані субстантиви у їх складі вживаються без артиклів, які вказують на загальні характеристики референта [255, с. 72], незалежні від параметрів комунікативної ситуації [184, с. 47]. Сутності, позначені безартиклевими формами іменників на суперординатному рівні, утворюються унаслідок узагальненого сприйняття багатьох схожих об'єктів і відповідають абстрактному рівню пізнання, притаманному мисленню мовців [69, с. 46], адже суперординатність втілює генералізацію, тобто виокремлення відносно стійких властивостей предмета, та абстракцію – репрезентацію його істотних ознак [421, с. 250; 425, с. 8, 311]. З урахуванням кількості референтів, позначуваних субстантивами, розрізняємо три підгрупи незлічуваних безартиклевих іменників: індивідуально-узагальнювальну, реляційну й універсальну.

Індивідуально-узагальнювальні незлічувані субстантиви позначають відчуття та емоції, що характеризують стан окремого суб'єкта без акцентування його параметрів внаслідок злиття особи з її станом, напр., *love, amazement, confusion, disgrace, decline, poverty, luck, isolation*.

Реляційні незлічувані субстантиви відображають взаємодію двох референтів або її відсутність, на що вказують семи у їхньому значенні ‘*able*’ ‘*agreement*’ [426], напр., *control, opposition*.

Універсальні незлічувані форми субстантивів іменують референти, створені внаслідок діяльності значних мас людей, напр., *history, reality*. Значення цих субстантиви має абсолютний характер, незалежний від окремого мовця, на що вказують семи ‘*all*’, ‘*nation*’, ‘*people*’ [427, с. 677, 1177].

Отже, незлічувані безартиклеві форми іменників призначені для подання референтів на суперординатному рівні категоризації: індивідуально-узагальнювальні субстантиви представляють стани людини; релятивні іменники – взаємодію між референтами; універсальні одиниці – діяльність значних мас людей.

1.2.1.2. Злічувані неозначені форми іменника традиційно тлумачаться як спосіб указівки на новизну позначуваних об’єктів для адресата [122, с. 115; 164, с. 35; 313, с. 33], сприйнятих адресантом і виокремлених ним із низки подібних на основі його суб’єктивного досвіду [31, с. 79; 96, с. 117-118; 318, с. 395-397].

З позиції когнітивної лінгвістики злічувані неозначені форми іменників, що входять до складу дисурсивних варіантів БПЗ, співвідносять референти з базовим рівнем категоризації, фокусують увагу адресата на об’єктах у полі зору [184, с. 36], подаючи їх як перцептивні і функціональні гешталти [184, с. 37], створюючи враження, що злічувані субстантиви вказують на дискретність об’єктів [122, с. 115; 342, с. 343; 363, с. 130].

Фокусування, позначуване злічуваними іменниками з неозначеним артиклем, подає референти з точки зору учасників, напр., *The president, the Senate, and the American public have spoken, and they are surprisingly consistent in the judicial fantasy: we want a robot umpire with a heart of gold* (Newsweek 03.08.2009, с. 27). У наведеному висловленні злічувані неозначені групи *a robot umpire* та *a heart of gold* вказують на концептуалізацію ситуації учасниками події, позначеними іменниками *president, Senate*, словосполученням *American public* та особовим займенником *we*.

Неозначені субстантиви відображають фокусування уваги спостерігача на частинах тіла (*a hand, a foot*), деталях предметів (*a detail, a part*), місцях діяльності (*a stage, a hospital*), інструментах (*a phone, a bus*) або результатах (*an answer, a reply; a protocol, a plan*), напр., *A Spanish businessman drove a car containing gas cylinders into the headquarters of Spain's ruling People's Party on Friday, triggering a major police alert, official spokesmen said* (Newsweek, 19.12.2014). У наведеному прикладі неозначені форми *a car, a Spanish businessman* та *a major police alert* послідовно фокусують увагу на окремих складниках події.

У складі словосполучень, утворених від БПЗ, злічувані неозначені форми іменників фокусують увагу на одній події із сукупності можливих (*a battle, a show*) або одному із регулярних темпоральних відрізків (*a date*), напр., *The Iraqi Kurdish peshmerga were on their way to help fellow Kurds defend Kobane in a battle that has assumed huge significance in the United States' campaign to "degrade and destroy" the hardline Islamist insurgency* (Newsweek, 31.10.2014). У цьому висловленні неозначена форма іменника *a battle* фокусує увагу на битві, учасники і складники якої перебувають у полі зору спостерігача.

Отже, злічувані форми субстантивів з неозначеним артиклем у складі варіантів БПЗ репрезентують окремі об'єкти або їхні сукупності, які перебувають у фокусі уваги комунікантів, характеризуючи референти на базовому рівні категоризації.

1.2.1.3. Змінні – злічувані та незлічувані форми іменника залежать від позначення фігури або фону, що виявляється у переключенні (*switch*) з фокусування, пов'язаного зі злічуваністю [347, с. 115], на фонове значення, втілене незлічуваними формами [374, с. 239], які представляють референти на суперординатному рівні категоризації. При цьому злічувані форми іменників зосереджують увагу на чиннику, що викликає певну ситуацію: певний аспект діяльності, напр., *duty – a duty*; стані, який супроводжує сприйняття емоцій та переживань людини, напр., *danger – a danger*; результат зв'язку між референтами, напр., *connection – a connection*. Тому виокремлюємо такі

підгрупи змінних форм іменників: на позначення діяльності, стану та реляційну.

Змінні форми іменників на позначення **діяльності** відображають різне фокусування на власне активності або її складниках, напр., *business – a business, operation – an operation, trade – a trade, work – a work, duty – a duty, war – a war*; її вияви, напр., *practice – a practice, theory – a theory*. Так, незлічувана форма іменника *practice* співвідносить з фоном типову діяльність по втіленню в життя певного практичного задуму, напр., “*You develop willpower and patience through practice,*” he says (Newsweek 07.11.2011, с. 54). Натомість неозначена форма *a practice* виокремлює фігуру, з якою співвідноситься правило або звичка щось робити [429], напр., *The German Parliament is considering the world’s first law against forced marriage, a practice that often goes hand-in-hand with such crimes* (Newsweek 28.03.2005, с. 27). У наведеному прикладі неозначена форма *a practice* фокусує увагу на встановленій практиці примусових шлюбів (*forced marriage*).

Незлічувані форми змінних субстантивів на позначення **стану** – фізичного, емоційного або психічного – подають відчуття людини як фон, напр., *alarm, danger, risk, shock, stress, triumph*, а злічувана форма зображає подію або чинник, що викликав певний стан, як фігуру у певній ситуації. Наприклад, незлічувана форма *danger* вказує на стан, за якого людина може зазнати шкоди [427, с. 340], напр., *He doesn’t want to reveal any details because he doesn’t want to put anyone else in danger* (Newsweek 22.10.2012, с. 46). Водночас його неозначена – злічувана – форма зосереджує увагу на окремій події, що може зашкодити людям, напр., *Since the Osama bin Laden raid, some feel that there is a danger that the SEALs’ code of teamwork and secrecy may be vulnerable to the lure of celebrity culture* (Newsweek 12.11.2012, с. 9).

Змінні форми іменників **реляційної** підгрупи фіксують зв’язок між референтами незлічуваною формою, а результат їх взаємодії – злічуваною формою, пор., *agreement – an agreement, connection – a connection, contact – a contact, touch – a touch, contrast – a contrast*. Порівняння двох форм іменника

connection засвідчує їх вживання для позначення абстрактного міжреферентного зв'язку нульовим артиклем, напр., *Some American officials, who render the Jamaican bomber's name as Jermaine Maurice Lindsay, say he was on a list of some 2,000 names collected last year in connection with Operation Crevice, a British and Pakistani joint police action aimed at foiling an alleged terror plot* (Newsweek 25.07.2005, с. 17). Натомість результат взаємодії поданий неозначеною злічуваною формою *a connection*, яка фокусує увагу на зв'язку між конкретними людьми, напр., *The news agency also reported that a Yemeni insider had told them that Said Kouachi had met with al-Qaeda preacher Anwar al-Awlaki while he was in the country, further evidence that the shooters did have a connection with AQAP* (Newsweek, 09.01.2015).

Отже, змінні форми іменників – незлічувана і злічувана – виокремлюють у значенні субстантивів фігуру або фон. Незлічувана безартиклева форма іменників подає як фон діяльність, стан або міжреферентні відношення. Злічувані форми змінних іменників репрезентують як фігуру окремий різновид діяльності, подію або результат взаємодії.

1.2.1.4. Недиференційовані форми іменника, як злічувані, так і незлічувані, представлені означеним артиклем, який слугує засобом ідентифікації, тобто ототожнення певного предмета з цілим класом за умови протиставлення всім іншим [181, с. 14-50; 194, с. 20; 347, с. 110; 371, с. 278]. Означений артикль забезпечує референцію, яку розглядають як відношення включеного у мовлення імені до об'єктів дійсності [9, с. 22; 280, с. 45; 400, с. 186]. При ідентифікації для однозначного впізнання референта [276, с. 23; 407, с. 161] та забезпечення його доступності адресату [244, с. 212; 274, с. 111; 319, с. 1305] необхідні специфічні знання, отримані унаслідок сприйняття об'єкта органами зору, слуху, на основі уже відомих або представлених у повідомленні фактів [70, с. 34; 371, с. 6] або завдяки зіставленню характеристик об'єкта зі знаннями або враженнями, які ґрунтуються на минулому досвіді [194, с. 20; 287, с. 26-27; 303, с. 429; 346, с. 92]. Референти, позначені означеною формою іменника, мають унікальні, індивідуалізовані властивості [350, с. 275].

Ураховуючи вищезазначене, означений артикль потрактовуємо як маркер субординатного конструювання референтів, які зберігаються у свідомості як деталізовані гешталти.

Означена іменна група, у складі якої субстантив має максимально звужене значення [70, с. 35], локалізує референти в конкретній ситуації або у межах поточного дискурсивного контексту [325, с. 118]. Конкретизація референта означеними іменними фразами здійснюється за рахунок відображення індивідуальних рис. Субординатний рівень концептуалізації об'єкта додатково маркується означеннями, які вказують на його ситуативні параметри, або кореферентними зв'язками. Субординатні атрибутивні іменні фрази мають максимально звужену семантику, акцентуючи ситуативні характеристики об'єкта, напр., *The current obsession with character saturation is accompanied by the danger of psychological fragmentation* (Newsweek 10.10.2014, с. 64). У наведеному висловленні означені форми субстантивів *the obsession* і *the danger* подають референти на субординатному рівні, конкретизуючи ситуацію за рахунок означень *character saturation*, що подає об'єкт надзвичайного захоплення, і *of psychological fragmentation*, котре указує на різновид небезпеки (*danger*), представлений психологічною фрагментацією.

Означені іменні фрази відбивають внутрішньоситуативні зв'язки між референтами, представленими у суміжних фрагментах тексту кореферентними відношеннями, імплікуючи наявність у попередньому висловленні або абзаці необхідних знань для інтерпретації референта [284, с. 312; 307, с. 345, 351], напр., *In the midst of all this Gergiev set about saving the Mariinsky. Netrebko and Nikitin were performing several operas a day; thrust, terrified, onto the stage in their early 20s* (Newsweek 03.10.2011, с. 57). У наведеному прикладі означена фраза *onto the stage* відсилає читача до частини відомого театру, репрезентованого в попередньому висловленні власною назвою (*the Mariinsky*), тобто указує на специфічні характеристики референта, необхідні для його ідентифікації.

Таким чином, поділ субстантивів на злічувані, незлічувані, змінні й недиференційовані відбиває перспективу концептуалізації об'єктів. У складі

БПЗ незлічувані безартиклєві форми відбивають суперординатне представлення референта, співвідносного з фоном. У складі варіантів злічувані неозначені форми іменників подають об'єкти на базовому рівні категоризації, фокусуючи увагу адресата. Злічувана та незлічувана форми змінних іменників відбиває протиставлення фігури й фону: незлічувані безартиклєві субстантиви подають діяльність, стан суб'єктів або взаємодію між референтами як фон, а злічувані неозначені форми фокусують увагу на окремому різновиді діяльності, стані, або результаті взаємодії. Недиференційовані форми субстантивів з означеним артиклем у складі дискурсивних варіантів БПЗ забезпечують ідентифікацію об'єкта, відбиваючи його індивідуальні параметри на субординатному рівні категоризації.

1.2.2. Прийменник як засіб перспективізації міжреферентних відношень у складі БПЗ взаємодіє з іменником для представлення різноманітних ракурсів концептуалізації референтної ситуації, адже прийменник відображає багатогранність навколишнього середовища, „репрезентуючи скелет концептуального мікрокосму” [406, с. 228] та демонструючи, як людина осмислює світ [51, с. 59].

Прийменнику властива власна семантика, яка не зводиться до синтаксичних відношень між членами словосполучення та речення [239, с. 127]. Його лексичне значення, що визначає характер смислових відношень, співвідноситься з граматичним, котре узагальнено вказує на тип синтаксичних відношень між словами [57, с. 5], тобто кожен прийменник узагальнено подає відношення між суб'єктами, об'єктами, явищами реальної дійсності [13, с. 6; 145; 189, с. 13; 393, с. 4]. Позначувані прийменниками відношення розпізнаються і узагальнюються мисленням, закріплюючись у свідомості людей [418, с. 78]. Сполучаючись з іменником, прийменник утворює з ним один смисловий комплекс [143, с. 84], модифікуючи значення субстантива. Так, іменник *school*, який позначає приміщення, де навчаються діти, при сполученні з прийменником *in* відображає перебування всередині будівлі школи, а з *at* – у

межах території цього навчального закладу [137, с. 143, 194].

Прийменник передає різні перспективи концептуалізації об'єктів і міжреферентних відношень: топологічну, темпоральну, компаративну, каузативну тощо [72, с. 8-9; 245, с. 107; 411, с. 691]. Із-поміж них найбільш прототиповим [238, с. 13], базовим ракурсом представлення дійсності [42, с. 6, 12; 146, с. 76; 345, с. 78] вважається позначення місця. У цьому разі прийменник слугує показником орієнтації [178, с. 71; 264, с. 89], називаючи певні точки локалізації об'єктів [144, с. 42] або описуючи їхній рух [72, с. 12; 107, с. 43-44]. Локативні відношення, позначені прийменниками, використовуються як ефективний засіб представлення абстрактних зв'язків між референтами завдяки метафоричному переносу властивостей фізичного простору на ментальний [63, с. 7; 109, с. 15; 162, с. 49; 238, с. 38; 265, с. 11; 418, с. 231]. При цьому відображаючи та інтерпретуючи навколишній світ, опосередкований досвідом і сприйняттям людини [314, с. 18], прийменник подає позначувані відношення як тривимірний простір, площину, межу, домінування тощо [див.: 418].

У складі БПЗ ментальними репрезентаціями просторових, часових, сило-динамічних відношень є образ-схеми, які подають базове значення кожного прийменника [305, с. 203], напр., одиницю *in* пов'язують із КОНТЕЙНЕРОМ [306, с. 35], *on* – з КОНТАКТОМ [272, с. 25] або ПІДТРИМКОЮ [291, с. 347]. За рахунок аналогії, метафори і метонімії образні схеми дозволяють аналізувати проекцію різноманітних відношень, позначуваних прийменниками, у більш абстрактні сфери.

Таким чином, при перспективізації міжреферентних відношень у складі БПЗ прийменник взаємодіє з безартиклевим іменником, утворюючи єдиний комплекс з цілісним значенням. При цьому прийменник модифікує семантику субстантива за рахунок представлення різних ракурсів осмислення ситуації: локативного, темпорального, компаративного, каузативного.

1.3. Журнальний дискурс як середовище функціонування безартиклевих прийменникових зворотів

Уважають, що всі мовні явища повинні вивчатися залежно від їхньої ролі у тексті й дискурсі [121, с. 325]. Тому БПЗ як конструкції з узагальненою семантикою аналізуємо в аспекті їхнього вживання в дискурсі, який є комплексним феноменом, що поєднує соціальне конструювання дійсності та форми вияву знань [55, с. 5; 65, с. 182; 101, с. 11; 140, с. 7; 142, с. 203; 168, с. 4; 201, с. 42; 250, с. 106; 299, с. 70]. Оскільки сучасна людина отримує основну інформацію про навколишній світ через ЗМІ [76, с. 34], які почасти маніпулюють адресатом [300, с. 359] для досягнення мети повідомлення, медійний дискурс слугує підґрунтям для вивчення БПЗ, що позначають міжреферентні відношення осмисленої дійсності.

З урахуванням каналу зв'язку, медійний дискурс розглядається як опосередкована технічними засобами сукупність та взаємодія процесів і продуктів колективної мовленнєвої діяльності [73, с. 5; 171, с. 8; 263, с. 212; 248, с. 7; 316, с. 143]. Технічні засоби використовуються для віддаленого передавання та сприймання інформації у просторі і часі [123, с. 10; 235, с. 13], чітко фіксуючи ролі мовця й адресата [187, с. 358]. Як продукт діяльності, медійний дискурс конструє свою власну дійсність й інтерпретує її [24, с. 36; 53, с. 106; 167, с. 252; 249, с. 34], “профільтровуючи” інформацію [74, с. 147] через призму певної системи культурних цінностей та політичних орієнтирів [36; 60, с. 12; 81; 100, с. 7; 111, с. 8]. Колективний характер продукування медійних текстів [39, с. 185; 59, с. 39; 84, с. 163; 140, с. 230; 383, с. 90] зумовлений тим, що над одним повідомленням можуть працювати до восьми чоловік [310, с. 48], а тому воно відображає концептуальні структури, представлені у редакційній кімнаті [395, с. 79], у кінцевому рахунку впливаючи на вживання БПЗ.

Ураховуючи канали поширення інформації та періодичність їхнього використання, виокремлюють чотири різновиди медійного дискурсу: теле-,

радіо-, преси, Інтернету [422, с. 116; 90, с. 299; 187, с. 356]. Вважається, що радіодискурс конструює медіареальність через аудитивний канал. Дискурс преси – газетний і журнальний – спирається на друкований канал комунікації, який включає екстралінгвальні засоби поширення інформації: фоторепродукції, шрифти, формат паперу, ширину полів тощо [126, с. 1; 310, с. 38]. Телевізійний дискурс формує свою реальність з опорою на взаємодію аудіо- і візуального каналів, тобто зображення на екрані поєднується зі словом і звуком [68, с. 15, 27]. Інтернет-дискурс спирається на наступні канали: друкований, аудіо- та візуальний [50, с. 194; 188, с. 100-101; 200].

Канали комунікації впливають на поширюваний контент: преса різносторонньо фіксує події та явища, представляє об'ємний новинний та аналітичний матеріал, дає кращу можливість висловити слово і думку [188, с. 101-108]. Утворюючи спільний різновид медіа-дискурсу, газети і журнали різняться періодичністю публікації: щоденна доступність для газет, чим зумовлений незначний інтервал між подією та її відтворенням, та більш тривалий період часу журналів, зміст статей яких відображає більш глибоке осмислення та аналіз подій [68, с. 36; 98, с. 108].

Вплив часописів на погляди, настрої, свідомість суспільства [37, с. 12; 141, с. 147] і їхня доступність у плані кількості примірників, можливості їх використання у зручний час роблять їх популярним різновидом медіа-дискурсу як серед пересічних громадян, так і дослідників [195, с. 47]. Журнальний дискурс слугує базою для вивчення проблем концептуалізації та категоризації дійсності [68, с. 29], дослідження різноманітних вербальних засобів її конструювання, вибір і послідовність вживання яких відбивають необхідний ракурс події.

1.3.1. Журнальний дискурс як узагальнена медіареальність спирається на друкований канал поширення інформації, що, з одного боку, характеризуються сповільненою оперативністю подачі змісту, а з іншого, відзначається узагальненим форматом [16, с. 42; 98, с. 105]. Останній полягає в

панорамному висвітленні подій [256, с. 51], тобто їх представленні у різних ракурсах, але без деталей унаслідок більшого інтервалу між тим, що трапилося, і його вербалізацією [98, с. 109], з одного боку, та більшим відрізком відображуваного періоду, з іншого. Узагальнений формат представленої інформації компенсує “відставання” у темпі її подачі, оскільки часописи новин виходять раз на тиждень. Творення журнальної дійсності базується на циклічності висвітлення подій та явищ внаслідок періодичності виходу видання і розкривається поступово з кожним номером [97, с. 12]. Сповільнена оперативність представлення в журналах інформації великого обсягу забезпечується стандартними і клішованими мовними засобами [114, с. 7], до яких зараховуємо і БПЗ, які репрезентують події узагальнено.

Журнал адресований цільовій читацькій аудиторії [98, с. 109], яка визначає зміст видання [97, с. 12] згідно з соціальними і культурними потребами реципієнтів. Функціонально-цільове призначення й тематична спрямованість часописів зумовлюють їхню диференціацію на різні типи: суспільно-політичні, наукові, культурологічні, фахово-галузеві, статево-групові (для молоді або для жінок), довідкові, рекламні, предметно-спеціалізовані [170, с. 327].

Журнальний дискурс має свої жанри, які зумовлюють специфіку подачі інформації і композиційно-структурні особливості текстів [68, с. 39; 423, с. 30; 231, с. 24]. Ці жанри включають: інформаційний, інформаційно-аналітичний, публіцистичний (*features*) [68, с. 39], які останнім часом доповнюються аналітичним [32].

Інформаційні статті відзначаються чіткою структурою, форматом, тематичним наповненням і високою повторюваністю змісту. На відміну від газет, журнальні інформаційні повідомлення характеризуються більш загальним змістом, що виявляється у меншій кількості деталей і відсутності експліцитної вказівки на авторство [68, с. 40].

Журнальні **інформаційно-аналітичні** статті як розширений варіант інформаційних статей зображають стан справ у панорамній перспективі з

охопленням різних ракурсів, подачею коментарів, оцінок й суджень автора. На перший план виступає не важливість представленої інформації, а її тлумачення. З одного боку, автор прагне якомога точніше передати суть подій, а з іншого, проаналізувати їхні причини і наслідки, дати оцінку викладеним фактам [36].

Публіцистичні статті мають інформаційно-аналітичний характер, але є вільними за тематикою, структурою й обсягом [195, с. 49]. Вони присвячені актуальним суспільним подіям, тематично прив'язаним до стійких медіа-тем, які є важливим компонентом будь-якого видання, наприклад, здоров'я, соціальні питання, освіта, спорт, кіно, мода, і публікуються в однойменному розділі [68, с. 64-66]. Публіцистичні статті інформують, розповідають, описують, переконують, стимулюють до роздумів або дій [341, с. 17]. Такі тексти мають довільну структуру, побудовану за принципом піраміди з акцентом на закінченні статті, та експресивну манеру викладу матеріалу [68, с. 66].

Крім зазначених жанрів, часописи містять суто **аналітичні** статті, тобто індивідуально-авторські матеріали головного редактора, окремих журналістів, експертів у певній галузі, які подають судження й роздуми стосовно різних сфер суспільного життя максимально об'єктивно [32; 56, с. 8], здебільшого розміщуючись в окремому розділі видання.

У нашому дослідженні ми зосереджуємося на журнальному дискурсі новин, репрезентованому інформаційно-аналітичними, аналітичними і проблемними статтями різної тематики й обсягу, які конструюють світ у панорамній перспективі, представляючи події та їхній аналіз у різних ракурсах. Узагальнена природа журнального дискурсу зумовлює поширення у часописах БПЗ на позначення сталих відношень, функціонування яких підпорядковане текстопобудові статей.

1.3.2. Виміри будови журнальних статей спираються на розуміння композиції як схеми організації й структурної впорядкованості цілого тексту [11, с. 168; 127, с. 44] за рахунок графічних і мовних засобів [156, с. 91].

Розрізняють два аспекти композиції: семантичний, відображений у виборі номінативних засобів, і структурний, що визначає послідовність їх розташування [185, с. 67]. Вивчення композиції художніх [10, с. 4; 48, с. 5; 87, с. 5], наукових [11, с. 172] і газетно-журнальних текстів [99, с. 3] в аспекті їхніх функцій та окремих складників дозволило виокремити два рівні композиції: формальний, що враховує структуру текстів і пов'язаний з лінійною послідовністю абзаців і речень, і смисловий, який спирається на зміст і виявляється у членуванні матеріалу на композиційні блоки (далі – КБ) [208, с. 205]. З урахуванням узагальненого представлення подій у журнальному дискурсі у композиції аналізованих статей та з опорою на структуру чи семантику текстів виокремлюємо три виміри: формальний, формально-змістовий та смисловий.

Формальний вимір композиції статей журналів новин враховує перцептивне сприйняття статей і включає абзацні відступи, пунктуаційні знаки тощо. Формально-змістовий вимір забезпечується графічною помітністю блоків [243, с. 3], яка полягає у виокремленні заголовного комплексу й інтродуктивного блоку типографськими засобами, та їхній взаємодії між собою та з основною частиною тексту.

Смисловий вимір композиції виявляється у глибинних семантичних зв'язках між складниками тексту, до яких у композиції журнальних статей зараховують рубрику, яка не належить до тексту, заголовок, експозицію, ім'я автора, основний текст з абзацним поділом, що починається з вступу і включає заключну частину [128, с.5], однак детальний аналіз основної частини журнальної статті відсутній. Тому звертаємось до аналізу газетного повідомлення Т. ван Дейком [61, с. 130-132], який виокремив такі категорії: коротке повідомлення, що включає заголовок і вступ, які функціонують як резюме тексту і встановлюють контакт з читачем; головну подію, що розширює зміст заголовка і вступу; фон з інформацією про попередні чи наступні події, контекст; вербальні реакції або коментарі, які описують висновки, припущення, роздуми [61, с. 131, 257-258].

При аналізі журнальних статей враховуємо, що відмінність у їхній загальній структурі від газетного повідомлення виявляється у послідовності розгортання основної частини тексту. Хоча для обох різновидів преси типовий виклад матеріалу за принципом переверненої піраміди, коли останні події мають бути повідомлені на початку тексту [61, с. 244; 68, с. 66], журнальні статті мають більше варіантів конструювання медіа реальності. Вони подають стан речей у двох інших послідовностях: хронологічній, за якої оповідь починається з найдавнішої події та закінчується останньою, і циклічній, що виявляється у поверненні в кінці статті до події, позначеної на її початку [186, с. 328-329].

В аспекті КБ заголовний комплекс і такі блоки, як інтродуктивний, головної і попередньої подій, а також коментарів, характерні для обох друкованих різновидів ЗМІ. Проте узагальнений зміст статей часописів зумовлює наявність блоку загального контексту, що описує широку позатекстову ситуацію, на тлі якої розгортається головна подія, опис котрої може бути згорнутий до декількох речень, а блок попередніх подій має більший обсяг, ніж у газетному тексті, що пов'язано зі способом конструювання реальності у журнальних статтях.

Розглянемо кожен вимір будови журнальних статей – формальний, формально-змістовий і смисловий – більш докладно.

1.3.2.1. Формальний вимір представлений послідовністю взаємопов'язаних абзаців і речень. Членування журнальної статті на абзаци зумовлене їхнім призначенням для графічного, пунктуаційного виділення, оформлення композиційно-синтаксичних одиниць тексту [207, с. 231], адже психофізіологічні здібності людини не дозволяють сприймати інформацію єдиним потоком [33, с. 87]. Формальний вимір композиції відображає організацію поверхневої структури тексту експліцитними засобами [106, с. 6; 142, с. 191; 251, с. 20; 334, с. 603], до яких зараховують кореференцію, а також сполучні елементи, що вказують на логіко-семантичні зв'язки у тексті, напр., *meanwhile, in particular* [334, с. 603, 610-612]. Сполучні елементи трактують як

дискурсивні маркери [150, с. 179; 317, с. 939], тобто компоненти, що не мають денотативного значення [199, с. 10], синтаксично не інтегруються в речення [108, с. 13], а лише структурують дискурс за рахунок встановлення зв'язків між суміжними сегментами [396, с. 326]. До дискурсивних маркерів зараховуємо БПЗ на кшталт *in fact, in part*, які сполучають члени речення або абзаци. Так, формальний вимір композиції підпорядковує вживання у наступному реченні звороту *in part*, який іменує часткові причини явищ, процесів або діяльності людей, напр., *The population of 11 million is shrinking, in part because of a housing shortage that's leading many families to have fewer children* (Newsweek 16.03.2009, с. 13).

1.3.2.2. Формально-змістовий вимір будови журнальних статей включає візуально помітні назву рубрики, заголовний комплекс та інтродуктивний блок, які, з одного боку, є формально виокремленими у статтях, а з іншого, важливими структурно-семантичними складниками основного тексту [208, с. 263], що вказує на їхній змістовий зв'язок.

Назва рубрики, що репрезентує певну сферу життєдіяльності, розміщується над заголовком, що робить її графічно виділеною. Заголовок несе важливе комунікативне навантаження – привертає увагу читача за рахунок графічної виділеності та інформативності [71, с. 3; 80, с. 48; 175, с. 135; 198, с. 9]. Заголовок створює ефект очікування [17, с. 6-7; 75; 102, с. 4; 105, с. 239; 192, с. 100; 197, с. 66] і слугує опорою для читача в розумінні наступних частин тексту [43, с. 133; 62, с. 173]: заголовного комплексу і блоку головної події. Інтродуктивний блок журнальних статей графічно виокремлений у початкових абзацах, а його семантичне наповнення варіюється від надання інформації про місце, час події, кількість учасників до репрезентації попередніх подій.

Функціонування БПЗ згідно з формально-змістовим виміром будови журнальних текстів підпорядковане тематиці статей та комунікативному завданню КБ: привернути увагу за допомогою заголовного комплексу і ввести в описувану подію в інтродуктивному блоці.

Розглянемо формально-змістову будову журнальних текстів на прикладі

статті під назвою **Pakistan: The Honeymoon is Over** (Newsweek 07.02.2000, с. 45). Назва рубрики, у якій уміщена стаття – *Pakistan*, будучи формально виокремленою, іменує концепт, указуючи на зв'язок статті з людьми, які живуть у названій країні. У заголовку *The Honeymoon is Over* (Newsweek 07.02.2000, с. 45), який візуально виділений, підмет *honeymoon* позначає період, коли новий уряд щойно утворився і ніхто його не критикує [183, с. 68; 427, с. 686], присудок *is over* вказує на закінчення цього відрізка часу. Підзаголовок *General Musharraf's regime faces its critics* уточнює, що закінчився медовий місяць лідера Пакистану, а фраза *faces its critics* співвідноситься з присудком заголовка *is over*, вказуючи на кінець підтримки пакистанського президента Мушаррафа громадянами, тобто на початок нового періоду, коли уряд піддається критиці.

Інтродуктивний блок аналізованої статті деталізує зміст заголовка в аспекті стану справ, який передував головній події, на що вказують темпоральні одиниці *last* і *former* разом з присудками у формі минулого часу (*did not act, stood, were read*): *Nawaz Sharif did not act like a man on trial for attempted murder and other alleged crimes. In a packed Karachi courtroom last week the former Pakistani prime minister stood aloof and defiant as charges against him and six other defendants were read. Sharif is accused of refusing to allow a Pakistan International Airlines commercial jet – carrying Gen. Pervez Musharraf and 200 passengers – to land in the country last Oct. 12.* У наведеному прикладі БПЗ *on trial* вписується у формально-змістовий вимір статті, позначаючи відношення між президентом Мушаррафом та його попередником Шаріфом: цей зворот позначає судовий процес над колишнім прем'єр-міністром, зображаючи стан речей до ситуації, описаної в блоці головної події: *Nawaz Sharif did not act like a man on trial for attempted murder and other alleged crimes.*

1.3.2.3. Смисловий вимір будови журнальних статей забезпечує цілісність тексту, семантико-прагматичний аспект його смислової й діяльнісної зв'язності [142, с. 196] і відбиває глибинну структуру статті [251, с. 20] за рахунок взаємодії між окремими КБ: головної події, загального контексту,

попередніх подій і коментарів.

Виокремлення смислових блоків важливе при аналізі функціонування БПЗ, які передають задум автора. Структура абзаців, що утворюють блок головної події, спирається на співвіднесення суб'єктно-предикатних структур заголовного комплексу з семантикою початкових речень абзаців, які в блоці головної події подають основну інформацію, котра розвивається й аргументується наступними висловленнями [186, с. 182, 266].

КБ загального контексту, який описує поточний стан справ, виокремлюємо з урахуванням присудків у формі теперішнього часу (*is challenging, needs*), темпоральних прислівників (*always, often*) і дейктиків (*now*) [61, с. 54].

Блок попередніх подій що нагадує адресату про стан справ, який передував поточній ситуації, деталізуючи факти, подані у блоках головної події та загального контексту, виокремлюємо за видо-часовими формами минулого часу та темпоральними обставинами, що вказують на період, який вже завершився, напр., *the day before, last October*.

Блок коментарів, розміщений після КБ загального контексту та попередніх подій, містить вербальні реакції очевидців, учасників подій, відомих людей або експертів, які підтверджують точку зору автора. Блок коментарів представлений прямою мовою, якщо подається офіційна заява, або непрямою, коли цитуються інші джерела.

Функціонування БПЗ у смисловому вимірі залежить від тематики статей. У блоці головної події БПЗ позначають відношення, активовані у заголовному комплексі. Так, у статті *The Honeymoon is Over* (Newsweek 07.02.2000, с. 45), заголовний комплекс якої проаналізовано вище, блок головної події містить зворот *in office*, що співвідноситься із одиницями *honeymoon* та *regime*, ужитими у заголовку й підзаголовку, відображаючи перебування президента Пакистану при владі: *He's been in office only three month but his political grace period is ending quickly*. При цьому іменник *honeymoon* у заголовку імплікує кредит довіри до президента, що додатково акцентується у блоці головної події

фразою *political grace period*, словосполучення *General Musharraf's regime* у підзаголовку передає негативні конотації, акцентовані субстантивом *regime*.

БПЗ у КБ загального контексту, попередніх подій і коментарів аналізованої статті деталізують описану ситуацію. У блоці загального контексту БПЗ *to court* позначає рух громадян (*anyone*) Пакистану у зал суду з метою захисту їхніх прав (*redress*) у диктаторській країні: *Anyone who is picked up by the military won't be able to go to court for redress*. У заключному висловленні статті БПЗ *in office*, тотожний звороту *in office* у блоці головної події, указує на можливість перебування президента Пакистану при владі у майбутньому: *By that standard, he could be in office for a long time*.

Таким чином, вживання БПЗ в англomовних журнальних статтях, які конструюють медійну реальність, пов'язуємо з трьома вимірами композиції текстів: формальним, формально-змістовим і смисловим. За формального виміру, який забезпечує організацію поверхневої структури тексту, БПЗ сполучають члени речення, окремі висловлення й абзаци. Згідно з формально-змістовим виміром, який поєднує графічну виділеність заголовного комплексу й інтродуктивного блоку та їхню семантичну кореляцію, досліджувані звороти можуть як поєднувати члени речення, так і репрезентувати відношення між референтами. За смислового виміру, котрий відбиває цілісність і глибинну структуру тексту упродовж блоків головної події, загального контексту, попередніх подій і коментарів, безартиклеві звороти встановлюють відношення між референтами залежно від тематики статей. У нашому дослідженні ми спираємося на смисловий вимір під час аналізу функцій БПЗ з урахуванням тематики журнальних статей, та на формальний вимір при вивченні конструкцій, які поєднують окремі фрагменти тексту.

Висновки до розділу 1

1. БПЗ тлумачимо як конструкції з узагальненою семантикою, що подають відношення між референтами незалежно від контексту на

суперординатному рівні категоризації і зберігаються у свідомості мовців в готовому вигляді. Досліджувані звороти займають проміжне місце між вільними словосполученнями і ФО, тому що на відміну від останніх окремі БПЗ мають орієнтаційне метафоричне значення.

2. Семантика БПЗ формується внаслідок концептуалізації низки ситуацій і представлена трьома складниками: категоріальним, що виявляється в репрезентації референтів на найвищому рівні узагальнення; конструкційним, який відображає їхнє укорінення у свідомості мовців як сталих структур унаслідок частого вживання, і ситуативним, котрий відбиває складники референтної ситуації та відношення між ними, узагальнені образ-схемами.

3. Структура досліджуваних зворотів включає прийменник, артикль або його відсутність та субстантив. Форми іменників відбивають перспективу концептуалізації ситуацій на трьох рівнях категоризації. Незлічувані безартиклеві форми іменників указують на суперординатний рівень категоризації. Злічувані форми з неозначеним артиклем як варіанти БПЗ репрезентують референти на базовому рівні, співвідносячи їх з фокусом уваги і пов'язуючи з позиціями учасників подій. Змінні форми іменників – незлічувана і злічувана – співвідносять референти з суперординатним і базовим рівнями категоризації, представляючи їх як фон або фігуру відповідно. Недиференційовані форми субстантивів з означеним артиклем як дискурсивні варіанти БПЗ пов'язують на субординатному рівні референти з внутрішньою структурою ситуації, відображаючи індивідуальні вияви об'єктів. Прийменник модифікує семантику іменників в аспекті перспективи концептуалізації міжреферентних відношень.

4. Узагальнена семантика БПЗ найповніше реалізується в американському журнальному дискурсі, який характеризується сповільненою оперативністю подачі інформації, що виявляється в її узагальненому форматі. Функції БПЗ вписуються у два виміри композиції журнальних текстів: формальний і смисловий. За формального виміру, який спирається на лінійну послідовність абзаців і речень, БПЗ пов'язують члени речення, окремі

висловлення та абзаци. Згідно зі смисловим виміром композиції, що спирається на глибинну семантичну структуру текстів, БПЗ встановлюють відношення між референтами, про які йдеться у блоках головної події, загального контексту, попередніх подій і коментарів.

Положення цього розділу відображені у чотирьох публікаціях автора: [214; 217; 224; 226].

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИКИ І ФУНКЦІЙ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ

Згідно з постулатами когнітивно-дискурсивної парадигми мовне явище вважається адекватно описаним лише за умови його розгляду на перехресті когніції як процесу пізнання та комунікації, під час якої виявляються функції мовних одиниць [121, с. 36, 46; 246, с. 61]. Взаємодія когніції та комунікації виявляється у двох підходах до дослідження одиниць: когнітивному та дискурсивному [241, с. 148]. Когнітивний підхід до вивчення мови як форми відображення й експлікації процесів мислення [26, с. 7] розглядає її у зв'язку з іншими розумовими процесами – зі сприйняттям, пам'яттю, уявою, емоціями [301, с. 14], ураховує реальні зв'язки й кореляції, які можуть бути виявлені між структурами свідомості або знаннями і мовними формами, що їх об'єктивують [121, с. 52]. Дискурсивний підхід приділяє увагу використанню мовних одиниць у процесі спілкування під час передачі певної інформації у різних комунікативних ситуаціях, адже, позначаючи особливості осмислення й категоризації світу [8, с. 14; 104, с. 6], мова відтворює екстралінгвальну дійсність у дискурсі [26, с. 10; 82, с. 5; 252, с. 57].

Вивчення мовного явища у процесі його використання передбачає синтез когнітивного і дискурсивного підходів до функціонування мови, а також її окремих одиниць або конструкцій шляхом їхнього інтегрального опису, який враховує когнітивні і комунікативні особливості мовних форм [121, с. 18, 520], котрим властива гнучкість, динамічне перетворення, можливість пристосовуватися до потреб комунікації і умов її проведення [241, с. 148].

Принципи і методи когнітивно-дискурсивного аналізу ураховують специфіку БПЗ як конструкцій з генералізованою семантикою, які позначають незалежні від контексту міжреферентні відношення. Процес встановлення

семантики і функцій БПЗ передбачає два етапи аналізу: таксономічно-семантичний і функціональний.

2.1. Таксономічно-семантичний етап

Таксономічно-семантичний етап полягає у виокремленні БПЗ з метою їхньої подальшого поділу, адже таксономію тлумачать як сукупність правил і принципів класифікації мовних об'єктів та їхньої ієрархічної організації [176, с. 504; 269]. Цей етап дослідження передбачає виконання двох різновидів процедур: підготовчих та диференціальних.

2.1.1. Підготовчі процедури полягають у відборі БПЗ з метою їхнього подальшого поділу згідно з урахуванням складників референтно-діяльнісної ситуації, що передбачає застосування двох процедур: ідентифікаційної та класифікаційної.

Ідентифікаційна процедура аналізу полягає у виокремленні БПЗ з опорою на їхню форму, яка включає прийменник та безартиклевий іменник, та артиклевих варіантів, наявних у певних груп БПЗ у статтях друкованого й електронного варіантів міжнародного англomовного журналу *Newsweek*.

При виконанні *класифікаційної* процедури ми враховуємо, що БПЗ відбивають ментальні репрезентації ситуації, яка є процесом взаємодії людини та її оточення і включає такі компоненти: 1) середовище життєдіяльності, тобто окремі об'єкти, дії та події, їхні фізичні, часові та психологічні параметри; 2) суб'єкта, що діє в даному ситуаційному контексті і визначає його конфігурацію; 3) взаємодію між ними, результатом якої є ситуація, представлена з позиції суб'єкта [116, с. 263; 233, с. 19-20]. Для класифікаційної процедури важливо те, що ситуативна діяльність суб'єкта спілкування, що полягає в породженні тексту [104, с. 10] і спрямована на досягнення усвідомленої цілі під час комунікативної і некомунікативної взаємодії людей,

включає просторову та темпоральну координати, суб'єкт, об'єкт, процес, ціль, засоби, результат, а також якісні ознаки [41, с. 77].

Складники референтно-діяльнісної ситуації відображені семами у значенні БПЗ, які встановлюємо із словникових дефініцій. На основі просторової координати, яка входить до структури ситуації В. Гака, виокремлюємо локативні БПЗ, що відбивають місце референта у навколишньому середовищі. Ураховуючи темпоральну координату, виділяємо темпоральні звороти, котрі репрезентують певний момент або період часу. Складнику “суб'єкт” відповідають конструкції, які відображають певний стан людини або організацій, потрактовані у роботі як суб'єктні БПЗ, адже тільки індивід може визначити певний стан, його причину, ступінь тощо. За рахунок співвіднесення зі складником “засоби” виокремлюємо БПЗ, що іменують надситуативні риси засобів пересування, каналу комунікації або способів випадкових дій, визначені як інструментальні звороти, тому що вони диференціюють знаряддя активності. Результатні конструкції, виявлені шляхом кореляції зі складником “результат”, відбивають типові наслідки активності. Звороти на позначення діяльності, які іменуються у дослідженні діяльнісними БПЗ, встановлені з опорою на складник “процес”, адже вони указують на різновиди активності референтів.

Отже, підготовчі операції дозволяють виокремити досліджувані конструкції у текстах часопису *Newsweek* з урахуванням структури референтної ситуації для їх подальшої класифікації на підгрупи з урахуванням міжреферентних відношень.

2.1.2. Диференціувальні процедури спрямовані на встановлення семантики досліджуваних конструкцій згідно з такими операціями: реляційного співвіднесення та категоризації.

За **реляційного співвіднесення** БПЗ виокремлених шести груп поділяємо на підгрупи з урахуванням позначуваних міжреферентних відношень через співвіднесення сем у дефініціях іменників з образ-схемами, які формалізують

сенсомоторні відношення [348, с. 23, 45-47, 408, с. 199], що дозволило виокремити п'ять підгруп БПЗ: топологічні, перцептивні, перцептивно-моторні, динамічні та силові.

БПЗ **топологічної семантики** у кількості 2 одиниць виокремлюємо за рахунок співвіднесення їхнього значення з образ-схемами СПЕРЕДУ і ЗБОКУ (СПРАВА-ЗЛІВА), що відповідно відображають локалізацію референта спереду або біля спостерігача, тіло якого слугує точкою відліку концептуалізації [94, с. 299], визначаючи членування навколишнього середовища [121, с. 52]. Топологічний БПЗ *in front of smth* “перед” указує на перебування референта СПЕРЕДУ, перед очима людини. Значення БПЗ *at hand* “близько, поруч” співвідносне з образ-схемою СПРАВА-ЗЛІВА, яка відбиває орієнтування стосовно лівої і правої боків. Іменуючи кінцівку людини, субстантив *hand* у сполученні з прийменником *at* локалізує об'єкт на відстані витягнутої руки, тобто у безпосередній близькості до людини, на що у його значенні вказує сема ‘close’ [427, с. 643].

БПЗ **перцептивної семантики** встановлюємо з опорою на образ-схеми МАСА – МНОЖИНА – ЗЛІЧУВАНІСТЬ – ОБ'ЄКТ – ЧАСТИНА, котрі відбивають різну помітність окремих об'єктів на фоні сукупності [186, с. 27].

БПЗ зі значенням незлічуваності співвідносимо з образ-схемою МАСА, яка репрезентує референти, розміщені на значній відстані від спостерігача, котрий сприймає їх як неподільну сукупність, напр., *in general* “загалом”.

Семантику зворотів, котрі фіксують велику кількість об'єктів, визначаємо через апеляцію до МНОЖИНИ, яка диференціює окремі складники цілого, що сприймається з віддаленої позиції [186, с. 27]. До цієї підгрупи відносимо БПЗ *in abundance* “у великій кількості” та *in bulk* “у значній кількості” з урахуванням сем ‘large’ та ‘amount’ [428].

Значення БПЗ, які називають предмети, котрі можна порахувати, встановлюємо за рахунок семи ‘be counted’ у словникових дефініціях відповідних одиниць [427, с. 74, 1528] і кореляції з образ-схемою ЗЛІЧУВАНІСТЬ, напр., *on average* “у середньому”, *in total* “загалом”.

Семантику БПЗ на позначення об'єкта виокремлюємо через співвіднесення з однойменною образ-схемою, яка відбиває взаємодію людини з дискретними сутностями, сприйнятими у близькій перспективі [394]. Безартиклеві звороти концептуалізують два різновиди відношення на позначення об'єкта, які встановлюємо з урахуванням прийменника *by* у їхньому складі, що вказує на використання референта для здійснення певних процедур [193, с. 53]: засоби зв'язку для отримання інформації, напр., *by phone* “телефоном”, та спосіб пересування, напр., *by plane* “літаком”, *by ship* “кораблем” тощо.

Спираючись на сему ‘*piece*’, меронімічні звороти *in detail* “детально”, *in part* “частково”, *in particular* “особливо” співвідносимо з образ-схемою ЧАСТИНА, яка подає об'єкти у надблизькій перспективі, коли їхні обриси перебувають за межами поля зору, що слугує основою для співвіднесення між частиною і цілим [152, с. 5]. Зазначені три БПЗ відображають окрему деталь або складник референта як мероніми, які можуть позначати частину як конкретного, так і абстрактного цілого [152, с. 52].

БПЗ **перцептивно-моторної семантики** співвідносимо з образ-схемами КОНТАКТ – КОНТЕЙНЕР, які пов'язують значення зворотів з трансформацією об'єкта у вмістище внаслідок безпосередньої взаємодії з ним. При цьому прийменник вказує на образ-схему, а безартиклевий іменник – на дво- або тривимірний простір, дискретний чи неподільний.

Серед зворотів на позначення **КОНТАКТУ**, який виникає внаслідок дотику до предметів – взаємодії із зовнішньою поверхнею нижнього об'єкта [262, с. 380; 326, с. 283] – диференціюємо три різновиди з урахуванням семантики іменника у їхньому складі: динамічний, діяльнісний і комунікативний.

Семантику конструкцій на позначення **динамічного КОНТАКТУ**, який відбиває взаємодію двох площин, встановлюємо зі значення іменника, що називає частини тіла людини або тварини, і прийменника *on*, тобто переміщення здійснюється внаслідок зіткнення поверхонь, локалізованих

нижче очей [369, с. 88], напр., *on tiptoe* “навшпиньки”, *on foot* “пішки”, *on horseback* “верхи”.

Звороти на позначення **діяльнісного** КОНТАКТУ, пов’язаного з місцем активності, виявляємо за рахунок семантики іменника, який репрезентує місце реалізації певних дій (*set, board*) або процес як частину професійної діяльності (*duty, guard*), що відбувається у двовимірному просторі, і прийменника *on*, котрий вказує на контакт з площиною, відтворюючи взаємодію між особою та місцем її типової активності, напр., *on set* “на знімальному майданчику”, *on stage* “на сцені”, *on deck* “на палубі”, *on business* “у справах”, *on duty* “на чергуванні”.

Семантику БПЗ на позначення **комунікативного** КОНТАКТУ встановлюємо на основі значення іменника, який іменує канал передачі інформації, на що у значенні субстантива вказує сема ‘*display*’ [426, 428], а прийменник *on* відбиває розміщення даних на площині, напр., *on paper* “на папері”, *on radar* “на радарі”, *on screen* “на екрані”, *on tape* “на плівці”, *on TV* “по телебаченню”.

Звороти на позначення **КОНТЕЙНЕРА** встановлюємо за допомогою прийменника *in*, що вказує на включення об’єктів у тривимірний простір [23, с. 69; 121, с. 475; 348, с. 23; 356, с. 29]. БПЗ співвідносимо з образ-схемою КОНТЕЙНЕРА, яка включає внутрішню зону, межі, зовнішню зону [348, с. 23] та отвір [298, с. 375], слугуючи ВМІСТИЩЕМ для референтів [120, с. 6; 305, с. 60; 357, с. 31]. Звороти з семантикою КОНТЕЙНЕРА утворюють чотири підгрупи, котрі виокремлюємо з урахуванням значення прийменника *in* та субстантива: фізичний, коли значення зворотів співвідноситься з тривимірним простором, що сприймається органами відчуттів; перцептивний, який корелює з межами поля зору; позначення стану суб’єктів; діяльнісний, що репрезентує різновиди активності.

Конструкції на позначення **фізичного** КОНТЕЙНЕРА, сформованого внаслідок сприйняття об’єктів із середини і маніпуляції з ними [390, с. 168], локалізують референти у межах замкненого [414, с. 115] – тривимірного –

простору або огороженої території [136, с. 66; 305, с. 55]. Значення БПЗ цієї підгрупи встановлюємо на основі сем ‘*building*’ або ‘*place*’ у словникових дефініціях іменників [426; 429], напр., *in hand* “у руці”, *in hospital* “у лікарні”, *in school* “у школі”. При представленні зовнішнього вигляду референта, що виявляємо зі значення субстантивів, БПЗ цієї групи указують на окремі параметри КОНТЕЙНЕРА, напр., *in form* “за формою”; його розмір, напр., *in size* “за розміром”.

Семантику зворотів на позначення **перцептивного** КОНТЕЙНЕРА, утвореного полем зору індивіда [185, с. 31], яке розглядають як потенційну просторову межу, що окреслює дану відчуттям предметну реальність і характеризується відносною стійкістю розмірів [109, с. 4], виокремлюємо з урахуванням значення іменника, який відображає застосування органів зору для сприйняття референтів, а прийменник – включення у певні межі, напр., *in full view* “на виду”, *in sight* “у полі зору”.

Семантику зворотів на **позначення стану** виявляємо через співвіднесення з КОНТЕЙНЕРОМ, який концептуалізує переживання людини в аспекті включення [306, с. 23], що зумовлено розумінням емоції у термінах тривимірного простору, який охоплює особу [12, с. 16; 402, с. 33; 418, с. 187]. З урахуванням сем ‘*state*’ або ‘*feeling*’ у значенні субстантивів, котрі іменують внутрішні відчуття людини [427; 429], диференціюємо БПЗ, які позначають такі стани: фізичний, напр., *in bad shape* “у поганій формі”, *in pain* “відчувати біль”; емоційний, напр., *in fear* “наляканий”, *in love* “закоханий”, *in doubt* “відчувати подив”, *in trouble* “в біді”; розумовий, напр., *in thought* “замислившись”; економічний, напр., *in poverty* “в бідності”; суспільний, напр., *in authority* “при владі”, *in power* “мати владу”. Наявність сем ‘*state*’ та ‘*kept in a prison*’ у значенні БПЗ *in captivity* “у полоні” [427, с. 187] свідчить про співвіднесеність фізичного стану з двома різновидами КОНТЕЙНЕРА: фізичним і на позначення стану. Значення прийменника *at* співвідносить семантику БПЗ *at risk* “у небезпеці” та *at stake* “поставлений на карту” з балансуванням на МЕЖІ між двома станами.

Звороти на позначення активності людини виокремлюємо через зіставлення з **діяльнісним** КОНТЕЙНЕРОМ, який подає їхні дії як процес, співвідносний з тривимірним простором, прийменником *in*, і як межі простору, представлені прийменником *at*. Окрім того, урахуємо наявність у словникових дефініціях іменників, що входять до складу БПЗ, семи ‘activity’ ‘attend’, ‘do’, ‘speak’, ‘sell’ тощо. Аналізовані звороти узагальнюють такі аспекти діяльнісного КОНТЕЙНЕРА, імплікованого прийменником *in*: повсякденну активність, напр., *in business* “у бізнесі”, *in operation* “в дії”, *in practice* “на практиці”; протистояння, осмислене як процес, у якому задіяні люди, напр., *in battle* “у битві”, *in war* “на війні”; теоретизування, напр., *in theory* “в теорії”. Звороти, які виокремлюємо з урахуванням семантики прийменника *at*, відображають межі певної активності, напр., *at war* “на війні”, *at work* “на роботі”.

Досліджувані конструкції представляють динамічні відношення, які поділяються на кінетичні, пов’язані з рухом, та силові. БПЗ на позначення **кінетичних відношень**, що указують на переміщення референтів у просторі та часі, встановлюємо з опертям на образ-схему ШЛЯХ, у структурі якої виділяють низку компонентів: рухомий елемент, початковий пункт, маршрут від початку до кінця, наявну траєкторію руху, напрям переміщення, пункт призначення, кінцеву позицію референта [357, с. 33]. **Рух** у семантиці БПЗ представлений трьома фокальними елементами: траєкторією, початковою та кінцевою точками, остання з яких позначена більшою кількістю зворотів, що зумовлено витоками її формування: основні органи сприйняття спрямовані вперед, адже людина рухається туди, куди дивиться [169, с. 127]. Семантика іменників у складі БПЗ позначає траєкторію руху, початковий і кінцевий пункти, у напрямку якого пересувається особа для виконання певної діяльності. ШЛЯХ трансформується у прямовисний рух, час і реляційність, яка фіксує відношення між референтами.

Значення зворотів *on course* “на шляху”, *on track* “на шляху” встановлюємо через співвіднесення з **траєкторією** просування певним курсом, за рахунок семи ‘*path*’ у словникових дефініціях субстантивів [428].

Початковий пункт руху у значенні БПЗ виявляємо з опертям на прийменник *from* у сполученні з субстантивами на позначення місця, напр., *from college* “з коледжу”, *from town* “з міста” тощо, а **кінцеві орієнтири**, у напрямі яких здійснюється переміщення для виконання певної діяльності, встановлюємо зі значення прийменника *to*, напр., *to college* “в коледж”, *to hospital* “у лікарню”, *to town* “у місто”.

Конструкції на позначення **прямовисного руху** встановлюємо через співвіднесення з ВЕРТИКАЛЛЮ, утвореною внаслідок взаємодії напрямку сили земного тяжіння і прямовисної постави людини [45, с. 83; 179, с. 49; 404, с. 58; 418, с. 108], що дозволяє відображати падіння об’єкта вниз або його рух угору. ВЕРТИКАЛЬ є варіантом образ-схеми ШЛЯХ [288, с. 17], у структурі якої НИЗ і ВЕРХ співвідносяться із початковою й кінцевою точками. ФІЗИЧНА ВЕРТИКАЛЬ, яка відбиває орієнтацію нашого поля зору, коли ми набуваємо канонічної прямовисної постави [359, с. 133], трансформується у більш абстрактні конструкти, що включають важливість, кількість, розвиток [404, с. 59]. БПЗ відбивають розташування об’єктів у двох середовищах: фізичному, яке відбиває відстань об’єктів від землі стосовно тілесних координат ВЕРХ і НИЗ, та суспільному, що подає статус суб’єктів стосовно СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ, утвореної внаслідок переосмислення ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ. Звороти, що структурують вертикально орієнтовані об’єкти або земну кулю, виокремлюємо через співвіднесення з ФІЗИЧНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ. БПЗ на позначення вертикальних відношень диференціюємо, спираючись на семантику прийменників *on*, *at*, *above* та *in*. Значення зворотів з прийменником *on* позначає розміщення референтів на площині, напр., *on top* “угорі”, *on land* “на суші”, *on earth* “на Землі”. За допомогою прийменника *at* у складі БПЗ встановлюємо локалізацію референтів на МЕЖІ, напр., *at ground level* “на рівні Землі”, а *above* подає їхнє місце вище фіксованої точки, напр., *above sea level*

“вище рівня моря”. Звороти з прийменником *in* відбивають включення референтів у тривимірний простір, позначений іменником *space* із семою ‘universe’, або траєкторію руху, втілену субстантивом *orbit*, у значенні якого є сема ‘path’ [428], напр., *in orbit* “на орбіті”, *in space* “у космосі”.

Значення БПЗ, співвідносних з СУСПІЛЬНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, що структурує суспільні ієрархії, виокремлюємо, спираючись на прийменник *at* і сему ‘height’ у значенні іменника *level* [429]. При цьому з урахуванням семантики іменників або прикметників розрізняємо ОСВІТНЮ (*school, university*) і ПОЛІТИЧНУ (*local, national*) ВЕРТИКАЛІ. Семантика зворотів на позначення ОСВІТНЬОЇ ВЕРТИКАЛІ, яка відбиває рівень умінь або навичок у навчанні, формується внаслідок представлення здобуття освіти як руху угору [356, с. 16], напр., *at school level* “на рівні школи”, *at university level* “на рівні університету”. БПЗ, співвідносні з ПОЛІТИЧНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, репрезентують державні структури різного рівня: локального, напр., *at local level* “на місцевому рівні”, та національного, напр., *at national level* “на національному рівні”.

Темпоральні БПЗ диференціюємо за прийменниками *to, at*, які відбивають моменти, та *in*, що відображає періоди часу, перебіг якого ґрунтується на ідеї пересування вздовж шляху [348, с. 117]. Подібно до БПЗ на позначення кінцевих орієнтирів прийменник *to* у складі темпоральних зворотів указує на рух до певного моменту часу, позначеного іменником: *to date* “до цих пір” – до певної точки на темпоральній прямій, *to death* “до смерті” – до кінцевої віхи життя. Звороти з прийменником *at* співвідносять референти з темпоральною точкою, напр., *at night* “уночі”, *at birth* “при народженні”. Темпоральні звороти з прийменником *in*, співвідносним з тривимірним простором, подають час як період, наповнений подіями, напр., *in childhood* “в дитинстві”, *in spring* “навесні”.

Реляційні БПЗ, призначені для репрезентації послідовностей і відношень між їхніми складниками, виокремлюємо через співвіднесення з образ-схемою ШЛЯХ [186, с. 124], яка формалізує взаємодію двох референтів, представлену

семами ‘same’, ‘reaction’, ‘relationship’, ‘contact’, ‘together’ у значенні іменників, що входять до таких БПЗ: *in agreement* “у згоді”, *in answer* “у відповідь”, *in common* “спільно”, *in connection* “у зв’язку з”, *in concert* “спільно”, *in conflict* “у протиріччі”, *in contact* “у зв’язку”, *in cooperation* “у співпраці”, *in harmony* “в гармонії”, *in relation* “по відношенню”, *in response* “у відповідь”, *in tandem* “в тандемі”, *in touch* “підтримувати контакт” *in unison* “в унісон” [429].

БПЗ **силової** семантики виокремлюємо з опорою на значення прийменників: *under* вказує на ПРИМУШЕННЯ, *in* на ПРОТИДІЮ, *by* на ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ.

БПЗ на позначення **ПРИМУШЕННЯ**, які фіксують контроль одного референта над іншим [385, с. 192], виявляємо за рахунок прийменника *under*. З урахуванням характеру – тілесного або психологічного – застосованої сили, уточненої іменником, диференціюємо два різновиди зворотів на позначення ПРИМУШЕННЯ: акціональний і психологічний. БПЗ на позначення **акціонального ПРИМУШЕННЯ** виокремлюємо на основі субстантива, що вказує на джерело сили, представлене явищем природи, напр., *under fire* “під вогнем”, або діями людини, напр., *under attack* “під атакою”, *under siege* “в осаді” тощо. Звороти на позначення **психічного ПРИМУШЕННЯ** відображають контроль або вплив джерела сили на ціль шляхом погроз, тиску, на що вказують семи ‘threat’, ‘must’, ‘make sb do sth’ у значенні іменників *control* (*under control* “під контролем”), *contract* (*under contract* “по контракту”), *criticism* (*under criticism* “під впливом”), *rule* (*under rule* “за правління”), *interrogation* (*under interrogation* “на допиті”), *investigation* (*under investigation* “під слідством”), *scrutiny* (*under scrutiny* “під ретельним вивченням”).

БПЗ, сформовані на основі **ПРОТИДІЇ**, що представляє джерело і ціль однакової сили [348, с. 46], встановлюємо з опорою на семи ‘disagreement’ у значенні субстантивів *conflict* (*in conflict* “у протиріччі”) та *opposition* (*in opposition* “в опозиції”) [429]. Одиниці, які апелюють до **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОЖЛИВОСТІ**, що вказує на внутрішню схильність суб’єкта до дії [348, с. 47], виокремлюємо, спираючись на прийменник *by*, який імплікує інструментальне

використання об'єктів, та іменників, що вказують на манеру виконання певних дій, які не були сплановані, позначені семами *'possibility'* та *'unexpected'*: *accident (by accident “випадково”)*, *chance (by chance “випадково”)*, *surprise (by surprise “випадково”)* [426].

БПЗ з **орієнтаційним метафоризованим значенням** фіксують розуміння однієї концептуальної сфери в термінах іншої [356, с. 396; 161, с. 388; 353, с. 4] на основі подібності між різними класами об'єктів та індивідів [132, с. 30]. Концептуальна метафора (КМ) слугує найважливішим інструментом категоризації світу, структурування сприйняття і чуттєвого досвіду [304, с. 134], з одного боку, та вербалізації дійсності [283, с. 143], з іншого. КМ є засобом пізнання з опорою на фізичний досвід абстрактних сутностей, які людина не може безпосередньо сприймати [304, с. 134], що здійснюється через проекцію сфери джерела (source) на сферу цілі (target) за допомогою аналогового мапування [19, с. 5; 247, с. 351]. Ця проекція ґрунтується на умовній тотожності предикативних ознак двох об'єктів [47, с. 140], спільних змістових елементах і типах відношень між ними [357, с. 77]. При цьому сфера джерела є більш конкретною, доступною чуттєвому сприйняттю, тоді як сфера цілі характеризується абстрактністю і недосяжністю [353, с. 20].

Засобом формування КМ слугують образ-схеми [357, с. 78] як структури знання, що виникають безпосередньо на основі доконцептуального втіленого досвіду [309, с. 300], визначаючи універсальність метафори і роблячи зручним засобом тлумачення значення окремих БПЗ шляхом актуалізації особистісних знань індивіда, які відбивають його узагальнений досвід взаємодії з навколишнім середовищем, тобто у формуванні КМ істотну роль відіграють попередній досвід людини, її тілесна будова і культурне середовище [356, с. 6], її наміри, почуття та емоції [61, с. 511].

Спираючись на КМ, семантика окремих БПЗ, яким притаманний надзвичайно високий ступінь узагальнення, конструюється через проекцію сенсомоторного досвіду, зафіксованого образ-схемами, які активуються значенням зворотів, на сферу цілі, що зумовлює формування найпростішої –

орієнтаційної – метафори, пов’язаної з локалізацією об’єктів у просторі [356, с. 16]. Так, у складі БПЗ *in hand* прийменник *in* подає руку, що здійснює моторні дії, як тривимірний простір, напр., *The freedom to defy the law, particularly with a rifle in hand, fits remarkably well with the myth of the shirtless, hairy-chested maverick, facing down the world* (Newsweek, 23.08.2015), який внаслідок аналогового мапування проектується на сферу цілі, котра відбиває наявність певного референта у розпорядженні людини і володіння ним, напр., *With this information in hand, but not yet public, Agency inspectors found themselves listening to top Iranian officials claiming their country designed and made all its own centrifuge equipment, and that it never had been tested with radioactive substances* (Newsweek 11.07.2005, с. 30).

За останньої – **категоризаційної** – процедури диференціюємо три рівні вербалізації компонентів референтної ситуації. Надситуативний рівень представлений БПЗ, що позначають незалежні від контексту орієнтири, напр., *Born Hedwig Kiesler into a refined Viennese Jewish family in 1914, she dropped out of high school to act on stage and screen* (Newsweek 28.11.2011, с. 62). На ситуативний рівень указують дискурсивні варіанти БПЗ – означені іменні групи – при позначенні конкретних координат активності, напр., *Their parents and grandparents sit with them on the stage, while the audience waves red, white, and blue balloons* (Newsweek 09.05.2014). Індивідуальний рівень відображений неозначеними іменними групами, які сигналізують про встановлення нових координат, напр., *There were performances of Swan Lake on a stage in the middle of a pool* (Newsweek 11.06.2012).

Отже, дослідження БПЗ на таксономічно-семантичному етапі полягає у їхньому виокремленні за допомогою ідентифікаційної процедури, встановленні їхньої кореляції з компонентами референтної ситуації на етапі класифікації, виявленні міжреферентних відношень за допомогою процедури реляційного співвіднесення та визначенні способів концептуалізації ситуації з урахуванням ролі у складі зворотів артиклів.

2.2. Функціональний етап

Функціональний етап дослідження БПЗ спрямований на з'ясування їхньої ролі у журнальному дискурсі. На цьому етапі враховуємо, що у сучасному мовознавстві існує декілька підходів до пояснення функції мовних одиниць: вузький і широкий. Вузький підхід розглядає їхнє вживання у мовленні, реалізацію їхніх особливостей під час взаємодії з іншими одиницями [133, с. 93]. Широкий підхід пояснює функцію як здатність мовної одиниці виконувати певну роль у висловленні [95, с. 49; 134, с. 34], її призначення для досягнення позамовних цілей у конкретному акті комунікації [28, с. 48], зосереджує увагу на узагальненому значенні і позиції одиниць у складі конструкції [40, 54; 133, с. 60], спираючись на низку моделей їхнього уживання [174, с. 6]. Спільною рисою двох підходів у вивченні функцій мовних одиниць є встановлення їхньої ролі у комунікації з урахуванням їхніх семантичних, синтаксичних і прагматичних властивостей та цілей спілкування. Реалізуючись у конкретних комунікативних актах [135, с. 22], функції мовних одиниць визначаються стратегіями побудови текстів.

Стратегія є планом дій, організованим з урахуванням взаємодії [2, с. 95; 61, с. 272; 85, с. 101] щодо мети спілкування [6, с. 65; 15, с. 118; 160, с. 49; 209, с. 5; 267, с. 29]; способами репрезентації та уявлення реальності [311, с. 81] з опорою на соціальний контекст [130, с. 8; 236, с. 13]. У медійному дискурсі за рахунок генеральної лінії добору і розташування текстового матеріалу [38, с. 164; 129, с. 122] стратегії конструюють події, представлені у змістових блоках повідомлення [397, с. 192]: заголовку, підзаголовку, блоках попередньої і головної подій, загального контексту, коментарів [61, с. 131].

Стратегії реалізуються тактиками як конкретними мовленнєвими діями, що забезпечують досягнення адресантом мети спілкування на окремих етапах розгортання мовлення [15, с. 120; 34, с. 33-35; 85, с. 101, 111; 93, с. 24; 234, с. 60; 206, с. 18; 237, с. 171]. Інструментом втілення тактики слугують комунікативні ходи – методи і прийоми, які окремо чи у комплексі ведуть до

досягнення глобальної мети спілкування [46, с. 29]. Оскільки існують різні способи досягнення комунікативної мети, одна стратегія реалізується декількома тактиками, які забезпечують гнучкість взаємодії за рахунок оперативного реагування на ситуацію і представляють зміст з позиції адресанта [59, с. 151], а ходи варіюють застосовані засоби [85, с. 107; 268, с. 156].

У визначенні стратегій компонент “мета” імплікує звернення до потреб адресата, які управляють побудовою текстів, визначаючи ієрархію смислів і цінностей людини [91, с. 47]. Під час аналізу журнальних статей враховуємо виокремлені шість базових потреб: фізіологічні, безпеки, належності, визнання, самоактуалізації, естетичну [149, с. 60-72]. До фізіологічних потреб зараховують забезпечення людини харчами, повітрям та іншими предметами першої необхідності [149, с. 80]. Потреба у безпеці полягає в збереженні життя, включаючи фізіологічні мотиви [149, с. 82]. Потреба в належності відображена у входженні людей до різних соціальних утворень – сім’ї, клану, групи, колективу, суспільного класу тощо [149, с. 87]. Потреба у визнанні виявляється в повазі інших, репутації та престижі, потреба в самоактуалізації – у реалізації здібностей людей, естетична потреба – у гармонізації зовнішнього і внутрішнього світу людини, її потязі до мистецтва [149, с. 89].

Виокремлення стратегій побудови журнальних текстів здійснюємо через співвіднесення предикатів заголовків з підзаголовком і початковими реченнями абзаців, які в блоці головної події надають основний зміст, котрий розвивається й аргументується наступними висловленнями. При цьому враховуємо, що назви рубрик репрезентують базові концепти або їхні найбільш виділені компоненти, пов’язані з потребами читачів, а заголовки спрямовані на уточнення зв’язку референтів із задоволенням або дефіцитом потреб [186, с. 210, 266]. З урахуванням спрямованості текстів на потреби читачів у журнальних статтях виявлено такі стратегії: апеляції до безпеки, яка пов’язує події із загрозою, підтримання або відновлення безпеки; відображення визнання та самоактуалізації, що репрезентує розумове, суспільне і діяльнісне

удосконалення людини та суспільства; апеляції до чуттєвого задоволення, котра організовує статті про різні види мистецтва [див.: 186].

У нашому дослідженні ми розглядаємо функціонування БПЗ у підпорядкуванні стратегіям, ураховуючи той факт, що аналізовані звороти не вживаються у сильній – початковій – позиції абзацу, а вербалізують надситутивні координати діяльності людини під час розгортання тексту. Тому наведені вище стратегії трансформуються у такі: самоактуалізації, відтворення впливу на аудиторію, відновлення безпеки, яка представляє загрозу життю індивіда або засудження правопорушників. Кожна з цих стратегій визначає функціонування БПЗ, пов'язаних з тематикою текстів, а стратегія характеристизації, що репрезентує тексти про різні пристрої, моделі поведінки, аспекти життя пересічних людей, зумовлює вживання БПЗ, котрі ідентифікують відношення, типові для будь-якої ситуації.

Тактики, що визначають послідовність функціонування мовних одиниць, призначених для іменування і характеристики складників подій, пов'язаних з потребами аудиторії, висувають їх у найбільш візуально помітні позиції журнальних текстів – початок підзаголовків та абзаців, що утворюють основні блоки [186, с. 266].

У руслі викладеного, аналіз вживання БПЗ у журнальних статтях передбачає три послідовні процедури: 1) виокремлення суб'єктно-предикатних структур заголовка і їхнє співвіднесення з рубрикою, підзаголовком та одиницями в топікальних реченнях абзаців для встановлення стратегії; 2) розкриття послідовності позначення складників подій для виявлення використаних тактик; 3) виокремлення у тексті БПЗ та КБ, у яких вони вживаються, для визначення функцій досліджуваних одиниць.

Продемонструємо застосування запропонованих процедур функціонального аналізу на прикладі статті під заголовком ***Justice: The Lawyer and the Caterpillar*** (Див. Додаток А).

На першому етапі виявляємо стратегію побудови цієї статті, спираючись на підмети і присудки, вжиті в заголовному комплексі і топікальних реченнях

абзаців. У рубриці іменник *justice* позначає систему (*system*), згідно з якою людям виносять вирок (*are judged*) у судах (*in courts of law*), а в заголовку субстантив *lawyer* називає особу, чия робота (*job*) пов'язана з системою правосуддя [427, с. 768, 796]. Указана ідея розвивається у підзаголовку *Torture is a complicated business, and the real world is never as neat as the imagined one*, таким чином: абстрактний іменник *torture* репрезентує дії особи, спрямовані на навмисне (*deliberately*) заподіяння болю (*hurt*) іншій людині з метою примусити (*force*) її зізнатися (*give information*) [427, с. 1527], а субстантив *business* пов'язує тортури з певним видом активності.

Співвіднесення виокремлених суб'єктно-предикатних структур (*justice, lawyer, torture is a complicated business*) дозволяє встановити стратегію побудови статті – відновлення безпеки, що відбиває засудження злочинців або описує роботу правоохоронців [186, с. 296], зумовлюючи вживання БПЗ на позначення окремих етапів розслідування, напр., *under interrogation, under arrest, in prison, in juvenile detention*.

На другому етапі аналізу для виокремлення використаних у статті тактик визначаємо послідовність вживання в топікальних реченнях абзаців одиниць на позначення складників подій. Співвіднесення двох висловлень основного тексту із підзаголовком (Див. Додаток А) дозволяє поділити його на два блоки. У першому з них головна подія представлена реченням, яке збігається з першим реченням підзаголовка *In the real world of a democracy facing the real threat of terrorism, torture is a much more complicated business*. Використану тактику встановлюємо згідно з черговістю вживання таких одиниць: фразу *the agents of Big Brother* іменує у топікальному реченні першого абзацу героїв роману Оруела, які проводили допити; у другому абзаці іменник *torture* називає тортури, тоді як абревіатура *the CIA* ідентифікує їхніх виконавців у сучасному американському суспільстві; у третьому абзаці словосполучення *method of “enhanced interrogation”* описує новітній спосіб допиту. Ураховуючи послідовність одиниць, які називають правоохоронців та їхні вчинки, доходимо висновку, що цей блок структурується тактикою зображення системи

правосуддя, яка подає служителів Феміди як джерело правової перешкоди для терористів:

(1) *In “1984,” George Orwell’s classic novel on the evils of totalitarianism, the agents of Big Brother break down the will of resisters by throwing them in a dreaded torture chamber known as Room 101.*

(2) *In the real world of a democracy facing the real threat of terrorism, torture is a much more complicated business. After 9/11 the CIA was under relentless pressure to break terror suspects in time to head off a second attack.*

(3) *In the end, nothing came of it. This particular method of “enhanced interrogation” was never used on Abu Zubaydah.*

Тактику, яка структурує другий блок статті, визначаємо з опорою на черговість мовних одиниць, вжитих у топікальних реченнях абзаців: у четвертому абзаці словосполучення *the real world*, яке тотожне фразі *the real world* у підзаголовку, представляє літературних героїв роману Оруела, а антропонім *Barack Obama*, що іменує американського президента, додатково вжитий у сьомому абзаці для акцентуації його ролі у розслідуванні застосування тортур правоохоронцями; у п'ятому абзаці фраза *the Obama administration* репрезентує виконавчу владу США в аспекті віддалення з метою залучення більшої кількості зацікавлених осіб; у шостому словосполучення *the American Civil Liberties Union* подає громадську організацію. Тактика зображення системи правосуддя втілює діяльність названих суб'єктів, що виявляємо за рахунок словосполучення *denounce the torture tactics* і дієслова *investigated*, які репрезентують активні дії системи правосуддя; фрази *black out all references to specific interrogation techniques*, що указує на зміну підходу до розслідування; предиката *would not be prosecuted*, де заперечна одиниця указує на ПЕРЕШКОДУ у здійсненні правосуддя. Тобто у другому основному блоці тактика зображення системи правосуддя подає співробітників ЦРУ як ціль ПРИМУШЕННЯ, а виконавчу владу на чолі з президентом і громадські організації – як його джерело:

(4) *The real world is never as neat as the imagined one [...]. Running for president, Barack Obama was able to denounce the torture tactics the Bush administration used and to declare, “If crimes have been committed, they should be investigated.”*

(5) *But the Obama administration is not off the hook. Though administration officials declared that CIA interrogators [...] would not be prosecuted, that does not mean the inquiries are over.*

(6) *The debate about releasing the memos [spelling out the enhanced interrogation techniques] was forced by a Freedom of Information Act lawsuit brought by the American Civil Liberties Union [...] the reaction at the CIA was indignant*

(7) *After several intense cabinet meetings, Obama appeared to back down and go along with a Panetta proposal to heavily “redact” – black out – all references to specific interrogation techniques, say the administration sources.*

(8) *“As a practical matter, it’s over – nobody is going to get prosecuted,” says Robert Bennett, the Washington lawyer [...].*

На третьому етапі аналізу виокремлюємо БПЗ, які підпорядковуються стратегії, а їхня черговість визначається тактикою. В аналізованому тексті стратегії відновлення безпеки підпорядковуються звороти *under relentless pressure*, *under investigation*, *in time* та *in great detail*, виконуючи денотативну функцію, спрямовану на встановлення міжреферентних відношень між учасниками ситуації. Уживання зворотів *under relentless pressure* та *under investigation* залежить від тактики зображення системи правосуддя, що визначаємо зі значення прийменника *under*, який указує на ПРИМУШЕННЯ, тобто фіксує тиск на правоохоронців у процесі їхньої діяльності, БПЗ *in time* іменує часові характеристики ситуації, а *in great detail* – ступінь деталізації інформації: (2) *After 9/11 the CIA was under relentless pressure to break terror suspects in time to head off a second attack.* (4) *Last week Obama – over the CIA’s bitter opposition – authorized the release of Justice Department documents spelling out in great detail the enhanced interrogation techniques used by the CIA and*

permitted by Justice Department lawyers. (8) “As a practical matter, it’s over – nobody is going to get prosecuted,” says Robert Bennett, the Washington lawyer whose clients include Jose Rodriguez, the former chief of the CIA’s clandestine service, who has been under investigation for his November 2005 decision to destroy 92 videotapes showing the interrogation of Abu Zubaydah.

Натомість БПЗ *in fact* та *in practice* не підпорядковані денотативній стратегії, про що свідчать графічні засоби, коми, адже ці звороти протиставляють зміст суміжних абзаців, що вказує на їхню дискурсивну роль. Зворот *in fact* протиставляє дві ідеї у суміжних абзацах: належність підозрюваного до таємних лідерів терористичної організації, позначену словосполученням *a high level Qaeda mastermind*, і його реальні дії, втілені виразом *arranged logistics*: (2) *In March 2002, the CIA captured Abu Zubaydah, believed then to be a high level Qaeda mastermind. [...]* (3) *The catch is that Abu Zubaydah was not, in fact, a top Osama bin Laden lieutenant or even a senior member of Al Qaeda; he arranged logistics at the Afghan training camps.* У свою чергу, БПЗ *in practice* співвідносить два наступні речення-висловлення, що протиставляють поведінку працівників ЦРУ під час допиту терористів, представлену словосполученнями *kept awake, slammed into a wall, repeatedly doused with cold water*, і точку зору юриста стосовно цих дій (*brutal*): *The CIA consistently denied wrongdoing but [...] that person [Abu Zubaydah] had been kept awake with manacles for up to a week at a time, slammed into a wall [...] and repeatedly doused with cold water [...]. “In practice, these methods were nothing short of brutal,” says Jameel Jaffer, a lawyer for the ACLU.*

Таким чином, на функціональному етапі дослідження БПЗ встановлюємо їхню підпорядкованість стратегіям і тактикам побудови журнальної статті. Стратегію як генеральний план тексту визначаємо шляхом співвіднесення суб’єктно-предикатних структур заголовного комплексу і блоку головної події, а тактики, які визначають вибір мовних одиниць, виявляємо з опорою на послідовність вживання одиниць на позначення учасників подій в ініціальних реченнях абзаців. Функції БПЗ диференціюємо на денотативні, якщо звороти

вказують на позатекстові відношення, пов'язані з стратегією і тактикою, і дискурсивні при співвідношенні окремих фрагментів тексту.

Висновки до розділу 2

1. Дослідження семантики й функцій БПЗ у рамках когнітивно-дискурсивної парадигми інтегрує когніцію та діяльність у їхній взаємодії та узгодженні. У руслі цієї парадигми вербалізація міжреферентних відношень за допомогою БПЗ передбачає два послідовні етапи: таксономічно-семантичний і функціональний.

2. На таксономічно-семантичному етапі застосовуємо чотири процедури аналізу зворотів: ідентифікаційну для виокремлення БПЗ у журнальних статтях; класифікаційну для виявлення зв'язку досліджуваних конструкцій з компонентами референтної ситуації; реляційного співвіднесення, за якої звороти основних шести груп класифікуємо в аспекті позначуваних міжреферентних відношень; категоризації, згідно з котрою встановлюємо три рівні представлення координат діяльності людини: надситуативний, ситуативний і індивідуальний.

3. На функціональному етапі розглядаємо вживання БПЗ в англомовних журнальних текстах в аспекті підпорядкованості стратегіям, що визначають структуру статей і реалізуються тактиками. Стратегії побудови журнальних текстів виявляємо шляхом співвіднесення суб'єктно-предикатних структур заголовного комплексу та з одиницями в топікальних реченнях абзаців. Тактики, використані для реалізації стратегій, встановлюємо з опорою на послідовність уживання одиниць, які іменують і характеризують складники подій у топікальних реченнях абзаців. БПЗ, вжиті у журнальному тексті, виконують два різновиди функцій залежно від підпорядкованості стратегії та тематиці статті: 1) денотативну, яку виявляємо з урахуванням вживання безартиклевих зворотів для позначення екстралінгвальних явищ, 2)

дискурсивну, за якої БПЗ співвідносять суміжні відрізки статті: члени речення, окремі висловлення й абзаци.

Положення цього розділу відображені у чотирьох публікаціях автора: [221; 222; 225; 228].

РОЗДІЛ 3

КОГНІТИВНА СЕМАНТИКА БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: СТРУКТУРУВАННЯ РЕФЕРЕНТНОЇ СИТУАЦІЇ

Семантика БПЗ англійської мови відображає міжреферентні відношення, тобто репрезентовані у мовній свідомості координати, стосовно яких узагальнюються діяльнісні компоненти референтної ситуації [див.: 41, с. 77], на яку накладається орієнтаційна сітка, котра містить слоти для представлення людини та координат її активності (див. додаток Б). Орієнтаційна сітка формується внаслідок взаємодії образ-схем як доконцептуальних структур генералізації сенсомоторного досвіду [348]. З урахуванням структури референтної ситуації, яка зумовлена взаємозв'язком між семантикою та перцептивною-моторним досвідом людини, БПЗ поділяємо на шість тематичних груп: локативні, темпоральні, суб'єктні, інструментальні, результатні і діяльнісні (див. додаток Б). При цьому враховуємо, що БПЗ позначають координати, незалежні від контексту, на надситуативному рівні. Ситуативне орієнтування забезпечується утвореними від БПЗ означеними іменними групами, а індивідуальне – неозначеними іменними групами. Розглянемо три способи структурування референтної ситуації більш докладно.

3.1. Локативні безартиклеві прийменникові звороти

Локативні БПЗ визначають місце референтів у навколишньому середовищі залежно від фокусу уваги спостерігача. Ураховуючи особливості орієнтування людини у просторі, зумовлені вестибулярними сенсорними модальностями індивіда [112, с. 8; 179, с. 49; 259, с. 638], локативні БПЗ поділяємо на чотири підгрупи: соматичні, пов'язані з будовою тіла особи, стосовно якого концептуалізується референтна ситуація [361, с. 42], напр., *in sight*; перцептивні, які відбивають різне сприйняття референтів залежно від

відстані від спостерігача, напр., *in abundance*; динамічні, що фіксують відношення руху, напр., *in retreat*; вертикальні, котрі вказують на прямовисні орієнтири, напр., *at ground level*.

3.1.1. Соматична локалізація відбиває розташування орієнтирів стосовно різних частин тіла людини, що відображено у трьох різновидах БПЗ: центральному, який збігається з серцем, фронтальних, що репрезентують координати, пов'язані з зором, і бокові, які локалізують об'єкти стосовно правої і лівої рук. 11 зворотів цієї групи зустрічаються у проаналізованих журнальних статтях 100 разів (див. Додаток В, Таблиця В.1).

3.1.1.1. Центральна локалізація забезпечується одним зворотом *at heart* на надситуативному і ситуативному рівнях, які відбивають прихованість і доступність референтів відповідно.

Надситуативний орієнтир позначений безартиклевым зворотом *at heart*, у значенні якого сфера джерела, яка іменує центральний орган тіла, що перекачує кров [426], екстраполюється на сферу цілі, котра відображає серце як центр найважливіших почуттів і емоцій людини [22, с. 44; 196, с. 73; 380, с. 149], її прихованих рис характеру (*an entrepreneur at heart, isolationist at heart, pragmatist at heart*), напр., *Yet here is another surprise for cartoonists of the dour Ratzinger: he's a Mozart man, which I take to be an infallible sign of someone who is, at heart, a joyful person* (Newsweek 02.05.2006, с. 29). У цьому висловленні БПЗ *at heart* фіксує сприйняття автором статті папи римського як радісної людини (*a joyful person*), оскільки понтифік захоплюється Моцартом (*a Mozart man*), а прихованість веселого характеру головного католика від оточуючих акцентується іменником *surprise*.

За ситуативної орієнтації репрезентуються референти, доступні для сприйняття, внаслідок подальшої метафоризації семантики безартиклевого звороту *at heart*, за якої сфера джерела, що відображає орган тіла людини, проектується на сферу цілі, яка вказує на розміщення об'єктів усередині просторової ділянки. Ситуативні координати представлені означеними

іменними групами з двома різними прийменниками: *at* (*at the heart*), який розміщує референти у центрі окресленої площини, та *in* (*in the heart*), що локалізує їх у центрі тривимірного простору, напр., *As Seoul's mayor from 2002 to 2006, he rammed through a highly controversial project to tear down an elevated highway at the heart of the city in order to uncover a stream and restore nature to the urban core* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 44). У цьому прикладі означена іменна група *at the heart* локалізує у центрі міста автомагістраль, доступну для сприйняття оточуючими й позначену словосполученням *an elevated highway*.

Подальша метафоризація значення ситуативного звороту *at the heart*, де сфера цілі відбиває локалізацію у центрі будь-якої площини, відображає розміщення одних референтів в центрі інших, які репрезентують політичні або економічні реалії життя, позначені абстрактними іменниками (*at the heart of the crisis, at the heart of liberty, at the heart of modernity, at the heart of the strategy*), напр., *At the heart of liberty is the right to define one's own concept of existence, of meaning, of the universe and of the mystery of human life* (Newsweek 16.07.2007, с. 43). У наведеному висловленні означена іменна група *at the heart* співвідносить з основою політичної свободи, названої іменником *liberty*, право на самовизначення (*define one's own concept*).

Локалізація референта в центрі тривимірного простору уточнюється за рахунок сполучення звороту *in the heart* з іменниками, які називають будівлі (*in the heart of Times Square*), всесвітньо відомі міста (*in the heart of London, in the heart of the Dutch capital*), країни або їхні територіальні одиниці (*in the heart of India, in the heart of Texas*), співвідносні з тривимірним простором, напр., *Its purpose was to create special tax exemptions for the emirs and emissaries of the rich little Gulf emirate of Qatar on the magnificent mansions they've acquired in the heart of Paris* (Newsweek 16.03.2009, с. 42). У наведеному висловленні означена іменна група *in the heart* фіксує локалізацію будівель, позначених субстантивом *mansions*, у центрі Парижа, співвіднесеного прийменником *in* з тривимірним простором.

Отже, зворот на позначення центральної координати забезпечує орієнтування на надситуативному і ситуативному рівнях. На надситуативному рівні БПЗ забезпечує локалізацію прихованих рис суб'єктів в середині серця, а на ситуативному – об'єктів, доступних для сприйняття, вказує на центр обмеженої площини, тривимірного простору або абстрактних ідей.

3.1.1.2. Фронтальна орієнтація представлена трьома просторовими і одним темпоральним БПЗ. До просторових зворотів, які вживаються лише на надситуативному рівні, зараховуємо обмежувальні, що розміщують референти перед спостерігачем (*in sight, in front of, in public*); оглядовий, котрий указує на демонстрацію артефактів широкому загалу (*on view*); панорамний, що акцентує широту охоплення сприйнятого завдяки прикметнику *full*, котрий позначає включення [427, с. 572] (*in full view*). Темпоральні звороти забезпечують надситуативне і ситуативне орієнтування, вказуючи на короткочасне сприйняття референтів (*at first sight / at first glance*).

У складі обмежувального фронтального БПЗ *in sight* прийменник *in*, що вказує на тривимірний простір, імплікує звуження поля зору (*house in sight, policemen in sight, everyone in sight*), напр., *Some teens in the crowd began harassing one of the few policemen in sight on the route* (Newsweek 28.11.2011, с. 28). У наведеному прикладі зворот *in sight* обмежує кількість поліцейських у полі зору підлітків, що додатково підкреслює займенник *few*.

Надситуативна метафоризація звороту *in sight* спостерігається під час сполучення заперечення *no*, яке відбиває перешкоду [115], з абстрактними іменниками, що відбивають результати мислення (*solution, plan*) або сподівання особи (*hope*). При цьому спостерігаємо проекцією бар'єра, пов'язаного зі сферою джерела, на недосяжність референта у сфері цілі, напр., *The streets of Naples have been subsumed beneath suppurating piles of garbage for months with no solution in sight* (Newsweek 25.02.2008, с. 20). У наведеному прикладі взаємодія БПЗ *in sight* із запереченням *no* і субстантивом *solution* указує на проблеми у досягненні рішення щодо очищення вулиць Неаполя від куп сміття, позначених словосполученням *suppurating piles of garbage*.

Оглядовий зворот *on view*, утворений сполученням іменника *view* на позначення зорової активності з прийменником *on*, що вказує на контакт між поверхнями двох об'єктів [272, с. 24], зображає розміщення творів мистецтва для громадського огляду на горизонтальній або вертикальній площині: картин (*mural-size pictures on view, postimpressionist paintings on view*), скульптур (*President Obama's bust on view, statues on view*), витворів архітектури (*restored rooms on view*) тощо. Сполучення БПЗ *on view* з субстантивами на позначення глядачів (*members of the public*) або місця демонстрації артефактів (*museum, school*) акцентує огляд об'єкта великою кількістю людей, тобто його дистантне розміщення, напр., *Twenty four posters from the heyday of the Polish school are on view at New York's Museum of Modern Art until November* (Newsweek 03.08.2009, с. 62). У цьому прикладі БПЗ *on view* репрезентує виставлені на громадський огляд твори мистецтва, позначені виразом *twenty four posters*, в Нью-Йоркському музеї (*New York's Museum of Modern Art*).

Панорамний БПЗ *in full view* вказує на сприйняття усіх наявних об'єктів, напр., [...] *the wrought-iron Metal Wine Cage can keep a dozen vintages in full view while safeguarding them under lock and key* (Newsweek 21.12.2009, с. 60). Сполучуваність зворота *in full view* з словосполученням *dozen vintages* відбиває доступність для сприйняття десятків вин.

Темпоральні звороти *at first sight* й *at first glance* з семантикою короткотерміновості забезпечують надситуативну і ситуативну орієнтацію. На надситуативному рівні вони відбивають перше знайомство з об'єктом без уваги до деталей, на що вказують прийменник *at*, який позначає певний момент у часі [354, с. 130; 387, с. 321], і порядковий числівника *first* зі значенням початку, напр., *At first sight, recent events have exemplified the great shift from West to East that is the biggest story of our time* (Newsweek 14.08.2011).

На ситуативному рівні означена іменна група *at the sight*, утворена від БПЗ, звужує поле зору, у межах якого сприймаються конкретні сутності: люди (*at the sight of a ballerina, at the sight of the wounded warriors*), об'єкти (*at the sight of the two towers burning, at the sight of a hamburger*), явища природи (*at the*

sight of sunsets), напр., “*Oh, wow,*” *she says, marveling at the sight of so many gallons of Lebanese extra virgin* (Newsweek 10.03.2008, с. 48). У наведеному висловленні означена іменна група *at the sight* відбиває короточасне сприйняття галонів ліванської оливкової олії першого віджиму, позначених словосполученням *gallons of Lebanese extra virgin*.

Отже, в аспекті сприйняття фронтальні звороти просторової семантики подають орієнтири на надситуативному рівні у трьох перспективах: обмежувальній, оглядовій і панорамній. Темпоральні звороти імплікують на надситуативному рівні короткотермінове сприйняття референтів, а на ситуативному рівні означена іменна група *at the sight*, утворена від БПЗ, указує на обмеженість поля зору конкретною ситуацією.

3.1.1.3. Бокова локалізація референтів стосовно рук як частин тіла людини й інструментів діяльності втілена БПЗ, утвореними внаслідок сполучення іменника *hand* з трьома прийменниками: *at*, який вказує на МЕЖУ, *on*, що позначає контакт між двома об'єктами [326, с. 283] та *in*, котрий включає референти у тривимірний простір [12, с. 14-15]. Надситуативні відношення, позначені аналізованими БПЗ, які можуть бути неметафоризовані і метафоризовані, репрезентовані трьома моделями, зумовленими семантикою прийменника: просторово-темпоральною (*at hand*), екзистенційною (*on hand*) й екзистенційно-діяльнісною (*in hand*).

Просторово-темпоральний БПЗ *at hand* локалізує референти на МЕЖІ, витягнутої руки, маючи два варіанти втілення: просторовий і темпоральний. За першого цей зворот указує на розміщення референта поруч з мовцем, тобто на відстані витягнутої руки, напр., *Savvy directors who want the one-stop shop – where everything from props to postproduction workshops are close at hand – are still more likely to settle for a big British studio* (Newsweek 16.07.2007, с. 53). За другого, тобто темпорального, семантика БПЗ *at hand*, похідна від його просторового значення, ґрунтується на метафорі ЧАС є ПРОСТІР [357, с. 218], коли сфера джерела, у якій предмет локалізується поруч з особою, проектується на сферу цілі, що указує на близькість події у часі, напр., *Given the more*

pressing crises at hand, however, swift action is unlikely (Newsweek 09.02.09, с. 39). На надситуативному рівні значення БПЗ *at hand*, що позначає близькість події, вказує на тимчасове перебування референта у розпорядженні людини, напр., *That is not lost on the jurist, now 50, who expects within about seven years to become Brazil's chief justice – a rotating position that is fourth in the line of presidential succession. But for now, the focus is on the job [a judge in the Supreme Court] at hand* (Newsweek 16.05.2005, с. 39). У наведеному прикладі зворот *at hand* зображає тимчасову зайнятість члена Верховного суду (*a judge in the Supreme Court*), додатково акцентовану сполучником *but* та обставиною *for now*.

Екзистенційне значення БПЗ *on hand* бере початок від фізичного розміщення об'єктів на долоні, форма якої співвідноситься з площиною. Фізична локалізація предмета на поверхні руки проектується на сферу цілі, яка передбачає використання референтів без додаткових зусиль, тому що утримання референта на долоні не потребує інших засобів або м'язових скорочень (*money on hand, a GPS unit on hand*), напр., *Guests spend the day on the slopes, then are chauffeured by snowmobile to the five-floor home, where there is oxygen on hand just in case* (Newsweek 29.01.2007, с.66).

Екзистенційно-діяльнісний зворот *in hand* локалізує предмет у руці як тривимірному просторі, яка здійснює моторні дії – стискання пальців для його утримання, напр., *We walked down Madison, coffee in hand* (Newsweek 27.04.2009, с. 27). При метафоризації семантики звороту *in hand* сфера джерела, яка відображає фізичне вміщення об'єкта в руці, екстраполюється на сферу цілі, що подає наявність певного референта у розпорядженні людини, володіння ним як результат певних дій людини (*deal in hand, information in hand*), напр., *The nuclear deal is almost in hand, and with annual growth rates topping 9 percent, India's international star has never been brighter* (Newsweek 22.09.2008, с. 35). Подальша метафоризація досліджуваного звороту представлена фразеологічною одиницею *take in hand*, значення якої сформоване проекцією сфери джерела, яке репрезентує перебування об'єкта у замкненому тривимірному просторі, на сферу цілі, що позначає контроль над референтом,

напр., *Men and women are feeling less helpless and ashamed. Whole communities are standing up to take their destinies in hand* (Newsweek 05.06.2006, с. 46). У цьому висловленні ФО *take in hand* відображає контроль громад (*communities*) над власною долею, названою словосполученням *their destinies*.

Таким чином, соматичні БПЗ фіксують центральні, фронтальні і бокові орієнтири. БПЗ на позначення центрального орієнтира, пов'язаного з серцем, відбиває приховані від оточуючих почуття і характеристики особи на надситуативному рівні і розміщує референти, доступні для сприйняття, у межах території або усередині тривимірного простору на ситуативному рівні означеними іменними групами як варіантами БПЗ. Конструкції, що фіксують фронтальні координати, встановлюють на надситуативному рівні обмежений, оглядовий або панорамний способи концептуалізації референтів, а темпоральні фронтальні звороти забезпечують надситуативне і ситуативне орієнтування стосовно короткотермінових координат. Надситуативні БПЗ на позначення бокових орієнтирів локалізують об'єкти поруч з людиною, фіксують наявність референта або його доступність для використання.

3.1.2. Перцептивна локалізація здійснюється надситуативними БПЗ, які репрезентують референти, сприйняті з різної відстані: конструкції *in general, in abundance, in bulk, on average, in total, in detail, in particular* та *in part* вжиті у статтях 162 рази (див. Додаток В, Таблиця В.2).

Узагальнюваний БПЗ *in general* орієнтує стосовно об'єктів без деталей або специфічних рис [427, с. 587], підкреслюючи концептуалізацію референтів як неподільної сукупності на суперординатному рівні категоризації, напр., *Conservatives refuse to face the fact that free markets need to be regulated to guard against chicanery and to protect the health and safety of consumers, workers and the public in general* (Newsweek 03.12.2007, с. 32).

Множинні БПЗ *in abundance* й *in bulk*, пов'язані з образ-схемою МНОЖИНА, подають орієнтир, стосовно якого концептуалізується велика кількість референтів в аспекті їхнього розмаїття, сполучаючись з іменниками у

множині, напр., *Extravagant? Extroverted? Is this what most opera singers lack? They're qualities Netrebko has in abundance, part of what helps her records, in Germany and Austria at least, outsell Beyonce* (Newsweek 03.10.2011, с. 54). При сполученні зі збірними субстантивами множинні БПЗ подають референти як неподільну МНОЖИНУ, напр., *Chicago White Sox clubhouse manager Vince Fresso explains how things are done now: for home games he buys Pommery in bulk; two bottles per person for a roster and coaching staff of 40* (Newsweek 22.10.2012). У наведеному прикладі БПЗ *in bulk* репрезентує велику кількість рідини, позначену іменником *Pommery*.

Кількісні БПЗ фіксують орієнтир, який вказує на середнє число об'єктів, отримане внаслідок їхнього додавання і ділення, напр., *on average*, або сукупність предметів як результат узагальнення, напр., *in total*. Звороти *on average* та *in total* вказують на координати, з якими співвідносяться об'єкти, котрі можна порахувати за допомогою кількісних показників: цілого числа або дробів, напр., *In total, America's market share of international students dropped from more than a quarter in 2000 to one fifth in 2004, the latest year for which figures are available* (Newsweek 20.08.2007, с. 43), чи відсотків, напр., *To cut costs, major carriers have also retired some airplanes, so flights are more crowded: 80% full, on average, up from 50% in the late 1970s* (Newsweek 17.03.2008, с. 47).

Значення меронімічних БПЗ на позначення ЧАСТИН об'єкта, сприйнятого з надблизької відстані, втілене у трьох семантичних моделях: партитивній, напр., *in part*, фокусувальній, напр., *in particular*, і деталізуючій, напр., *in detail*.

Партитивна модель, представлена зворотом *in part*, фіксує орієнтири, стосовно яких локалізуються часткові характеристики референтів, які репрезентують об'єкти, різновиди діяльності, напр., *Britain is working to raise its nuclear power output, in part to cut carbon emissions but also to reduce dependence on unstable regions like Russia and the Middle East* (Newsweek 11.06.2007, с. 41). У цьому висловленні зворот *in part* вказує на операцію виокремлення часткових цілей діяльності – зменшення викидів вуглецю, позначене фразою *to cut carbon*

emissions, і зменшення залежності від інших країн, назване словосполученням *to reduce dependence*.

Фокусувальна модель меронімічних конструкцій втілена БПЗ *in particular*, який відображає координати, стосовно котрих виокремлюється компонент одного об'єкта на фоні іншого, групи людей або активності. При цьому зворот *in particular* відрізняється від БПЗ *in part* тим, що встановлює більший ступінь деталізації, напр., *I'm showing people, and in particular the younger hip-hop artists, that you can grow up, have a family and still be cool* (Newsweek 05.06.2006, с. 60). У цьому прикладі БПЗ *in particular* вказує на виокремлення молодих виконавців хіп-хопу, позначених фразою *younger hip-hop artists*, на тлі інших людей (*people*).

Модель деталізованого подання референтів, реалізована семантикою БПЗ *in detail*, відбиває членування мовлення: усного (*discuss in detail, speak in detail, explain in detail*) або писемного (*document in detail, set out in detail*), напр., *Its extensive uranium-enrichment program was uncovered in detail only two years ago; its promise of “full disclosure” and “transparency” since then has been something considerably less* (Newsweek 11.07.2005, с. 28). У цьому прикладі зворот *in detail* подає програму збагачення урану, позначену словосполученням *extensive uranium-enrichment program* у деталізованому ракурсі.

Таким чином, БПЗ, призначені для перцептивної локалізації референтів, задають семантичні моделі, які імплікують сприйняття об'єктів з різної відстані. Узагальнюваний БПЗ подає референти як неподільну сутність, співвідносну з образ-схемою МАСА. Множинні БПЗ, пов'язані з координатою МНОЖИНА, орієнтують у великій кількості концептуалізованих референтів. Кількісні звороти фіксують сукупність референтів, які можна порахувати. Меронімічні БПЗ виокремлюють референти в аспекті партитивності.

3.1.3. Динамічна локалізація забезпечується БПЗ, що позначають орієнтири, стосовно яких здійснюється рух, формалізований образ-схемою ШЛЯХ. Три БПЗ цієї групи 25 разів вербалізують на надситуативному рівні

координати, які вказують на напрямок (*in retreat*) і траєкторію руху (*on course, on track*) (див. Додаток В, Таблиця В. 3).

Зворот на позначення **напрямку** переміщення *in retreat* фіксує зворотний рух референтів [427, с. 1213], напр., *He [the Colombian president] sent the FARC guerrillas in retreat and turned once bullet-riddled cities like Bogotá, Medellín, and Cali into examples for other crime-ridden Latin metropolises* (Newsweek 07.08.2009). У цьому висловленні БПЗ *in retreat* встановлює координату, стосовно якої зображений зворотній рух партизанів колумбійської революційної армії (*the FARC guerrillas*), спричинений діями президента, котрі позначені присудком *sent*.

Орієнтаційна метафоризація семантики звороту *in retreat* виявляється в репрезентації зміни поглядів людей або обраного організацією курсу за рахунок сполучення з іменниками, що називають національності (*Germans in retreat*), установи (*government in retreat*), континенти (*Old Europe in retreat*), напр., *At times, it seems as if Old Europe is in full retreat from its ideal of “ever closer union,” the dream that has driven European integration for decades* (Newsweek 02.05.2006, с. 37). У наведеному висловленні зворот *in full retreat* фіксує зміну поглядів населення Європи (*Old Europe*), а прикметник *full* у складі БПЗ акцентує її всеохоплюючий характер.

Сполучення звороту *in retreat* з абстрактними іменниками на позначення переконань людей (*liberalism in retreat*) або систем правління (*democracy in retreat*) відображає відмову від них або їхню непопулярність, напр., *“Unqualified political defeat of the Clinton health care proposal,” Kristol wrote, “[...] would be a monumental setback for the president, and an incontestable piece of evidence that Democratic welfare-state liberalism remains firmly in retreat”* (Newsweek 26.04.2010, с. 17). У цьому прикладі зворот *in retreat* сигналізує про відступ політиків від принципів лібералізму, втіленого субстантивом *liberalism*.

Динамічна локалізація референтів стосовно **траєкторії** руху забезпечується БПЗ *on course* і *on track*. За рахунок сполучуваності ці звороти

вказують на обраний курс, який метафорично відбиває очікуваний (*on course*) або несподіваний (*on track*) результат.

Зворот *on course* локалізує об'єкти на певній траєкторії руху, на що указує семантика його компонентів: *on* відбиває розміщення референтів на площині, а *course* указує на запланований курс транспортного засобу [427, с. 311], напр., *The person on watch maintains the sails and keeps the boat on course* (Newsweek, 24.10.2010). У наведеному прикладі зворот *on course* співвідносить рух корабля (*the boat*) із запланованим маршрутом.

Орієнтаційна метафоризація БПЗ *on course* забезпечується проекцією сфери джерела, яка позначає маршрут транспортного засобу, на сферу цілі, що узагальнено представляє досягнення суб'єктом очікуваного результату, напр., *With Western markets for luxury goods in a slump since the financial crisis, retailers are focusing on China, which is on course to become the world's third-largest consumer market, worth \$2.3 trillion, by 2025* (Newsweek 18.10.2010, с. 35). У наведеному висловленні зворот *on course* метафорично фіксує рух Китаю до фінансового успіху, оскільки західні ринки (*Western markets*) переживають кризу, позначену субстантивом *slump* та словосполученням *financial crisis*.

Семантика БПЗ *on track* утворена за рахунок іншої метафоричної проекції, тому що за основу беруться різні характеристики траєкторії: сфера джерела, пов'язана з локалізацією на вузькій нерівній вибоїстій дорозі [427, с. 1533], екстраполюється на сферу цілі, що позначає довгий або ускладнений проблемами рух до несподіваного результату. Раптовість наслідків діяльності акцентується сполученням БПЗ *on track* з числівниками (80) або присудками в умовному стані (*should be on track*).

Несподіваність результату імплікується сполученням *on track* з числівниками, які подають кількісні показники референтів, нетипові в описаній ситуації, напр., *He figured he'd do 60 funerals his first year and lose money, but based on his first few months of operations, he's now on track to do 80 funerals and break even* (Newsweek 16.03.2009, с. 27). У наведеному прикладі БПЗ *on track* відбиває досягнення несподіваного результату за рахунок протиставлення

очікуваної кількості, позначеної числівником 60, й отриманої, репрезентованої 80.

Можливість досягнення певного результату, несподіваного через невпевненість у ньому, відбиває сполучення звороту *on track* з присудками в одній із форм умовного стану, напр., *With wealthier nations making a critical concession on agricultural tariffs, European Union Trade Commissioner Peter Mandelson had said on April 5 that Doha should be on track to wrap up this spring* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 4).

Отже, динамічна локалізація референтів забезпечується БПЗ двох значень – фізичного і метафоричного – лише на надситуативному рівні при фіксації орієнтирів, стосовно яких здійснюється рух. Звороти, що вказують на переміщення назад, метафорично відбивають зміну переконань або відхід від обраного курсу. БПЗ, які фіксують траєкторію руху, узагальнено відбивають досягнення очікуваних або несподіваних результатів за рахунок орієнтаційної метафоризації їхнього значення.

3.1.4. Вертикальна локалізація референтів здійснюється 12 зворотами (64 вживання – див. Додаток В, Таблиця В.4), які позначають точки відліку ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, що забезпечує просторове орієнтування, або СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ, стосовно якої встановлюється статус людей або суспільних інституцій.

3.1.4.1. Фізична локалізація представлена БПЗ, які вказують на два різновиди ВЕРТИКАЛІ: об'єктну ФІЗИЧНУ ВЕРТИКАЛЬ, коли звороти структурують прямовисні об'єкти, і просторову ФІЗИЧНУ ВЕРТИКАЛЬ, коли БПЗ співвідносять референти з точками відліку навколишнього середовища.

Звороти на позначення **об'єктної ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ** (*at bottom, on top*) забезпечують два різновиди орієнтування – надситуативне й ситуативне – стосовно координат НИЗ і ВЕРХ.

Конструкція *at bottom* здійснює надситуативне метафоричне орієнтування за рахунок проекції сфери джерела, що указує на нижню позначку ФІЗИЧНОЇ

ВЕРТИКАЛІ, на сферу цілі, котра репрезентує основу базових цінностей або переконань людини, напр., [...] *despite all the military and intelligence cooperation between the two countries, political distrust lingers. Perhaps at bottom it stems from Obama's public rebukes of the building of Israeli homes in East Jerusalem* (Newsweek 03.10.2011, с. 29). У наведеному прикладі БПЗ *at bottom* відображає публічне засудження Обамою будівництва в Єрусалимі ізраїльських будинків, позначене словосполученням *Obama's public rebukes of the building of Israeli homes*, яке є основою недовіри в політиці, представленої виразом *political distrust*.

На ситуативному рівні неметафорична означена іменна група *at the bottom* указує на нижню точку вертикально структурованого фізичного об'єкта, напр., *He found me at the bottom of a trench just at the moment when I couldn't go on any longer and helped me back to the French station* (Newsweek 13.03.2010). У цьому прикладі означена іменна група *at the bottom* фіксує нижню точку окопу, позначеного словосполученням з прийменником *of (of a trench)*.

Означена іменна група *at the bottom* локалізує референт унизу певних абстрактних об'єктів за рахунок метафоричної проекції сфери джерела, яка вказує на низ фізичного об'єкта, на сферу цілі, що узагальнено представляє нижні рівні соціальної ієрархії (*at the bottom of the ladder*), економічних процесів (*at the bottom of recession*), напр., *Although smoking has declined steeply in the United States from its peak in the early 1950s, when nearly half of all adults smoked (compared with about 21 percent today), it is proving remarkably intransigent at the bottom of the socioeconomic ladder* (Newsweek 22.03.2008). У наведеному прикладі означена іменна група *at the bottom* указує на нижній рівень соціально-економічної ієрархії, позначеної словосполученням *socioeconomic ladder*.

Орієнтування стосовно вершини об'єктної ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ здійснюється на надситуативному рівні БПЗ *on top*, у складі якого прийменник локалізує референти на площині, тобто вказує на остаточне досягнення вершини і неможливість подальшого руху, напр., *In August 1910, Teddy*

Roosevelt climbed on top of a kitchen table in Osawatomie, Kans., and gave one of the defining speeches of his life (Newsweek 03.08.2009, с. 61). У наведеному висловленні зворот *on top* локалізує президента Рузвельта на поверхні стола, тобто на вершині, за яку подальший рух неможливий. Узагальнена орієнтаційна метафоризація значення БПЗ *on top* забезпечується проекцією сфери джерела, яка позначає поверхню фізичного об'єкта, на сферу цілі, що співвідносить будь-яке досягнення з абсолютною вершиною СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ, напр., *Americans shouldn't assume they'll remain on top. The world is changing, and they'd better adapt* (Newsweek Dec. 2007-Febr. 2008, с. 34). У наведеному висловленні БПЗ *on top* відбиває вершину ієрархії націй, позначену іменником *world*, як найвищу позицію у СУСПІЛЬНІЙ ВЕРТИКАЛІ.

Ситуативне орієнтування забезпечується сполученням іменника *top* з прийменниками *to* та *at* у складі артиклевих зворотів. Означена іменна група *to the top* позначає рух до вершини прийменником *to*, який імплікує незакінченість траєкторії завдяки сполученню цього звороту з іменниками на позначення траєкторії переміщення *race* (*race to the top*), *way* (*way to the top*) або дієсловами руху *ascend* (*ascend to the top*), *mount* (*mount to the top*), *rise* (*rise to the top*), напр., *The big emerging markets are starting to create world-beating companies of their own and are already exporting top-quality managers to divisions throughout the world. Europe is full of companies like Schlumberger, the energy-services firm with joint headquarters in the United States and France, where the path to the top includes a trip around the world* (Newsweek Dec. 2007-Feb. 2008, с. 54). У наведеному прикладі означена іменна група *to the top* вказує на траєкторію переміщення, позначену іменником *path*, угору, а множина іменника у словосполученні *top-quality managers* зображає верхню позицію ієрархії як некінцеву через наявність багатьох претендентів.

Означена іменна група з прийменником *at* (*at the top*) локалізує референт на МЕЖІ з вершиною, тобто відбиває її некінцевість з можливістю подальшого руху, додатково створюючи враження нестабільності, напр., *If Britain, France, and Germany are at the top of the terrorist hit list, as Western intelligence reports*

suggest, then one obvious reason is that they all have troop contingents serving with NATO forces in Afghanistan (Newsweek 18.10.2010, с. 32). У наведеному висловленні означена іменна група *at the top* імплікує можливість продовження списку країн, якими цікавляться терористи (*the terrorist hit list*), що додатково підкреслює нестабільність стану речей.

Звороти на позначення орієнтирів **просторової ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ** локалізують об'єкти у надситуативному і ситуативному ракурсах стосовно двох координат: наземної, співвідносної з повсякденною діяльністю людини в нижній точці ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, і навколоземної, тобто найвищої.

Із-поміж зворотів на позначення нижніх орієнтирів розрізняємо конструкції з прийменником *at*, який указує на точку на поверхні, і з прийменником *on*, котрий локалізує об'єкти на площині [370, с. 95].

Надситуативні БПЗ на позначення **наземних площинних** орієнтирів імплікують їхній різний масштаб з точки зору пересічної людини: глобальний зворотом *on earth* й обмежений конструкцією *on land*.

Позначаючи глобальний орієнтир, зворот *on earth* локалізує все живе на Землі, напр., *Some scientists hope the mission will reveal more about how biological life developed on earth* (Newsweek 12.09.2005, с. 63). Глобальність цього орієнтира слугує тлом для виокремлення унікальних референтів на Землі, позначених виразами з прикметниками у найвищому ступені порівняння, які характеризують розміщені суб'єкти та об'єкти в різних аспектах: історичному (*the oldest living tree species on earth*), розміру (*the biggest creature on earth*), краси (*the most riveting architectural treasures on earth, one of the coolest cities on earth*), сили (*the most powerful nation on earth*), ізоляваності (*the most isolated place on earth*), напр., *This is a pivotal moment: the United States can either return to the strategies that helped it become the most powerful and respected nation on earth – or continue down a path that will lead it to be feared or ignored* (Newsweek Dec.2007-Feb.2008, с. 32). У наведеному прикладі БПЗ *on earth* позначає орієнтир, стосовно якого на Землі локалізована американська нація (*nation*) як

найбільш впливова і шанована, а її особливість відображена прикметниками у найвищому ступені порівняння (*the most powerful and respected*). Хоча словники дають означений вираз *on the earth* [429], у нашій вибірці він не представлений, що свідчить про поширення в журнальному дискурсі з його глобальною референцією надситуативного варіанту.

Представлення площинних орієнтирів обмеженого масштабу реалізується зворотом з різними прийменниками: *on land* на надситуативному рівні та означеною іменною групою *in the land* на ситуативному рівні. БПЗ *on land* локалізує референти на суші в цілому або на певній території. Розміщення референтів на суші здійснюється через протиставлення БПЗ *on land* одиницям на позначення водних просторів (*speed of 240 kph on land and 100 kph on water*), суб'єктів (*to arrest any pirates on land*) чи об'єктів, що функціонують на воді (*the floating hospital moved to premises on land*), напр., [...] *its civic planners have developed their own from-scratch island project, the Pearl, built on land reclaimed from the sea by an extensive engineering effort* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 79). У наведеному висловленні зворот *on land* локалізує острівний проект (*island project, the Pearl*) на території, утвореній внаслідок осушення моря (*reclaimed from the sea*). При сполученні з одиницями на позначення будівель (*settlements on land*) або сільськогосподарських робіт (*plant their crops on land*) зворот *on land* локалізує референти на великій за розміром суші, напр., *On land Mai recently inherited, she envisions building a children's hospital* (Newsweek 28.03.2005, с. 30). У цьому прикладі БПЗ *on land* локалізує на успадкованій (*inherited*) території (*on land*) будівлю дитячої лікарні, позначену словосполученням *a children's hospital*.

Ситуативне орієнтування здійснюється означеною іменною групою *in the land*, у якому прийменник *in* подає земну поверхню як тривимірний простір, заповнений об'єктами. Означена іменна група *in the land* сполучається прийменником *of* з одиницями, що характеризують суб'єктів антропонімами (*in the land of Lincoln*), топонімами (*in the land of Egypt*), або з субстантивами, які іменують продукти життєдіяльності людей (*in the land of Audis, in the land of*

bourbon), напр., *Faced with a losing war and no fresh ideas, despite the current “policy review,” some American officials “lighten their burden by simply going to the other world,” said Ahmadi, while others, still in the land of the living, “choose to avoid shouldering the mission”* (Newsweek 14.12.2010). У наведеному прикладі ситуативність означеної іменної групи *in the land* зумовлена представленням у тривимірному ракурсі території, де розміщені її мешканці, позначені субстантивованим іменником *the living*.

БПЗ на позначення вертикального орієнтування об’єктів диференціюють нижню, тобто наземну, і верхню, навколоземну, позначки просторової ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ. **Наземні** параметри ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ представлені трьома координатами: власне наземною (*at ground level*), візуальною (*at eye level*) або акватичною (*above sea level*).

Надситуативний зворот *at ground level* розміщує референти на рівні землі як найбільш базовому орієнтирі [418, с. 108], акцентуючи їхню локалізацію на нижньому рівні ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ за рахунок прийменника *at*, що вказує на МЕЖУ, напр., *This is my concept of the Vertical Garden City. City development is not contradictory to nature: you build high up in the sky and use the rest of the land at ground level for greenery and water* (Newsweek 08.09.2008, с. 59). У наведеному прикладі зворот *at ground level* на позначення нижньої точки просторової ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ локалізує вільну територію, незайняту будівлею (*the rest of the land*).

Надситуативний БПЗ на позначення візуального наземного орієнтира *at eye level* розміщує об’єкти на рівні очей людини [427, с. 811], напр., *Richly framed, brightly lit and hung at eye level, they [paintings] afford an unprecedented view of his unusual brushstrokes, extraordinary perspective and magical lighting effects* (Newsweek 12.10.2007). У цьому висловленні зворот *at eye level* локалізує картини італійського художника Тінторетто на рівні очей спостерігача, а словосполучення *unusual brushstrokes* та *lighting effects* акцентують важливість візуального стимулу при локалізації референтів таким чином.

Надситуативний БПЗ на позначення акватичного орієнтира *above sea level* фіксує точку відліку вище рівня моря [418, с. 110; 429]. Умовний характер позначуваної просторової координати зумовлює сполучуваність звороту з числівниками, які точно локалізують референти (*4,000 meters above sea level, 3,500 feet above sea level*), напр., *A portion of the Scenic Highway in Pensacola, which runs along a bluff 80 to 100-feet above sea level, collapsed in two places, dropping a car and a truck about 40 feet* (Newsweek 30.04.2014). У наведеному висловленні зворот *above sea level* локалізує об'єкт (*a portion of the Scenic Highway*) вище рівня моря стосовно умовного орієнтира, а числівники (*80 to 100*) конкретизують вертикальні параметри.

Надситуативні БПЗ на позначення найвищих позначок ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ фіксують **навколоземну** орієнтацію: перебування на орбіті (*in orbit*) або у дальньому Всесвіті (*in space*). Зазначені звороти підпорядковані двом семантичним моделям: фізичній і суспільній. За фізичної моделі БПЗ *in orbit* та *in space* локалізують у навколоземному просторі референти, представлені засобами комунікації (*a communications-relay system in orbit*), інструментами (*telescopes in orbit*), досліджуваними об'єктами (*plants in orbit*); називають конкретні дії (*do the repairs in orbit, fly in space*) або повсякденну активність, перенесену в космос (*eat in space*), напр., *Besides, a hit on a 15-ton spy satellite would more than double the amount of space debris currently in orbit* (Newsweek 16.03.2009, с. 43). У цьому прикладі БПЗ *in orbit* іменує орієнтир, стосовно якого локалізовано космічне сміття, позначене словосполученням *space debris*.

За суспільної моделі зворот *in space* співвідносить висоту навколоземного простору з досягненнями держав у космосі, які корелюють з поступом СУСПІЛЬНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ [186, с. 127]. Це значення відображене сполученням БПЗ з виразами, які включають числівник *first*, що вказує на перших людей у космосі (*the first tourist in space*), або іменник, котрий акцентує здобутки окремих індивідів (*climax, prestige, progress*), напр., *For them, putting a man in space was the climax of decades of progress and a defining moment of*

China's communist leadership (Newsweek, 27.10.2003). У наведеному висловленні зворот *in space* локалізує людину (*man*) у Всесвіті, а субстантиви *climax* та *progress* з семами 'most' і 'better' [427, с. 237, 1128] співвідносять космічні здобутки Китаю з СУСПІЛЬНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ.

Отже, звороти на позначення ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ фіксують на надситуативному й ситуативному рівнях орієнтири у двох ракурсах. Надситуативні БПЗ, співвідносні з об'єктною ФІЗИЧНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, подають універсальні верхні та нижні координати предметів, тоді як означені іменні групи пов'язують референти з візуально помітними позиціями або імплікують незакінченість траєкторії. Надситуативні БПЗ на позначення просторової ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ локализують референти стосовно двох площин: нижньої, тобто наземної, або верхньої, тобто навколоземної, а ситуативні орієнтири забезпечують локалізацію конкретної події.

3.1.4.2. Суспільна локалізація репрезентована ієрархізуючими конструкціями, семантика яких забезпечує всі три різновиди – надситуативне, ситуативне й індивідуальне – орієнтування стосовно ОСВІТНЬОЇ й ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛЕЙ, сформованих на основі їхнього фізичного прототипу.

ОСВІТНЯ ВЕРТИКАЛЬ членується за допомогою БПЗ, які вказують на окремі щаблі освіти: початковий (*at school level*), середній (*at college level*) і вищий (*at university level*). ОСВІТНЯ ВЕРТИКАЛЬ, стосовно якої вимірюються подальші успіхи або невдачі в соціальній ієрархії, слугує основою для формування ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, на якій БПЗ фіксують досягнення політиків на двох рівнях: нижньому, тобто місцевому (*at local level*), або верхньому, національному (*at national level*).

Надситуативні ієрархізуючі БПЗ на позначення точок відліку **ОСВІТНЬОЇ ВЕРТИКАЛІ** співвідносять з її рівнями викладацьку діяльність (*teach at university level*) або предмети, які вивчаються у закладах освіти (*courses at college level*), напр., *Oklahoma School of Science and Mathematics, Oklahoma City: A state-funded residential high school that teaches all courses at university*

level (Newsweek 18.05.2008). У наведеному висловленні курси (*courses*) локалізовані стосовно університетського рівня, позначеного БПЗ *at university level*.

На ситуативному рівні означені іменні групи відображають залежність виокремлюваних рівнів освіти від суб'єктів діяльності, позначених у висловленнях іменниками (*a head coach at the university level, learning-disabled students at the college level*), напр., *A research team recently decided to examine this link between motive and mastery at the university level* (Newsweek 08.09.2009). У цьому прикладі означена іменна група *at the university level* репрезентує рівень освіти, на якому дослідницька група, позначена фразою *research team*, вивчає ситуацію в конкретному навчальному закладі.

Індивідуальне орієнтування, пов'язане з точкою зору учасників навчального процесу, здійснюється неозначеними іменними групами *at a school level, at a college level, at a university level*, які сполучаються з дієсловами, що акцентують встановлення відповідних координат, позначаючи мовленнєву (*say, tell*) або розумову (*think, believe*) діяльність, напр., *“Some things don’t happen at a school level, and someone needs to do those,” says Gary Richmond* (Newsweek 26.08.2010). У цьому висловленні погляд Гері Річмонда (*Gary Richmond*) на організацію шкільного рівня освіти представлений неозначеною іменною групою *at a school level*.

Надситуативні ієрархізуючі БПЗ на позначення рівнів **ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ** фіксують її місцеві (*at local level*) або національні (*at national level*) точки відліку, стосовно яких локалізуються політики (*prime minister*) або результати їхньої діяльності (*a plan*), напр., *At national level there would be a plan that small businesses and individuals could join, and a national insurance exchange or “connector” for access to private plans that passed tests of quality and did not rate people by their health status* (Newsweek 01.07.2008). У наведеному висловленні надситуативний зворот *at national level* співвідносить з верхнім щаблем ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ план реформування страхової медицини, позначений іменниками *a plan* і *a national insurance exchange*.

Ситуативна орієнтація у політичній ієрархії здійснюється означеними іменними групами з прийменником *at*, що внаслідок семантики МЕЖІ вказує на нестабільність досягнутої позиції, напр., *at the local/national level*, та одиницями з прийменником *on*, значення якого фіксує розміщення референта на площині, імплікуючи тимчасовий успіх людини, напр., *on the local/national level*. Означені іменні групи локалізують референти на МЕЖІ з вершиною або стосовно проміжних точок ВЕРТИКАЛІ, напр., *As governor of the reddest state in the Union, Huntsman championed unpopular gay-rights legislation, updated the state's culturally entrenched liquor laws, publicly endorsed cap-and-trade – and still left office with approval ratings above 80 percent. His supporters within the GOP hope he can do the same at the national level* (Newsweek 10-17.01.2011, с. 23). У цьому прикладі хитке становище губернатора Хантсмана на національному політичному рівні відображене означеним зворотом *at the national level*, ситуативність якого підкреслена дієсловом *hope*, що вказує на його сподівання.

Індивідуальна орієнтація, пов'язана з точкою зору учасників подій і позначена неозначеними іменними групами, виявляється у побудові ними власної ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ з відповідними рівнями, стосовно яких локалізуються політики або громадські організації. Сполучення неозначених іменних груп з предикатами, що відображають бажання громадських діячів (*want, aspire, plan, try*), указує на структуру ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, напр., *Cameron has broadly outlined areas in which he wants to win reform from the EU, such as migration controls, retaining lawmaking powers at a national level, and cutting red-tape for businesses* (Newsweek 20.10.2014). У наведеному висловленні плани британського прем'єр-міністра Кемерона (*Cameron*), позначені присудком *wants*, спрямовані на певну модифікацію законодавчих відношень загальнонаціонального рівня, на що вказує неозначена іменна група *at a national level*.

Таким чином, звороти на позначення вертикальних орієнтирів встановлюють надситуативні, ситуативні й індивідуальні точки відліку, стосовно яких локалізуються референти, співвідносні з ФІЗИЧНОЮ

ВЕРТИКАЛЛЮ, що поділяється на об'єктну і просторову, і СУСПІЛЬНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ, котра охоплює ОСВІТНІЙ і ПОЛІТИЧНИЙ складники. БПЗ на позначення точок відліку об'єктної ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ локалізують референти стосовно верхніх і нижніх точок прямовисно структурованих предметів на надситуативному рівні, тоді як на ситуативному рівні означені іменні групи локалізують референти на МЕЖІ з вершиною, імплікуючи можливість подальшого руху. БПЗ на позначення просторової ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ фіксують два різновиди орієнтирів: навколоземні, що корелюють з найвищою позначкою, та наземні, співвідносні з повсякденною діяльністю людини в нижній точці. Ієрархізуючі звороти фіксують надситуативні точки, стосовно яких диференціюються етапи навчання при зверненні до ОСВІТНЬОЇ ВЕРТИКАЛІ і досягнення політиків та громадських організацій стосовно ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ. За ситуативної орієнтації означені іменні групи подають координати обох різновидів ВЕРТИКАЛІ залежно від конкретної діяльності, а індивідуальна орієнтація відображає побудову учасниками подій нової ОСВІТНЬОЇ або ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ і реалізується неозначеними іменними групами.

3.2. Темпоральні безартиклеві прийменникові звороти

Темпоральні БПЗ позначають орієнтири, які членують концептуальні структури, що подають час як циклічну послідовність, котра базується на повторюваних ритмах людини та формах буття [7, с. 688; 113, с. 140-141; 259, с. 772], або як секвенцію подій [52, с. 7]. Темпоральний досвід людини про тривалість, одночасність і “точки” в часі репрезентується мовними одиницями, що відображають темпоральні відношення, засновані на локальних [21, с. 7; 29, с. 199; 308, с. 78; 321, с. 695], й орієнтують особу у частинах доби, днях тижня, місяцях, порах року, святах, минулому і теперішньому [52, с. 3]. При структурації часової послідовності інтервалами різної тривалості – від секунди, хвилини, години до безкінечного періоду [428] – БПЗ диференціюють точки

відліку прийменниками, які позначають момент, напр., *at dawn, to death*, або період, напр., *in childhood, in winter*. Окремі звороти мають обидва значення, пропонуючи різну перспективу осмислення часу, напр., *at night – in the night, in time – at a time*. В цілому 17 темпоральних БПЗ вжиті у проаналізованих статтях 121 раз (див. Додаток В, Таблиця В.5).

3.2.1. Фіксація моменту здійснюється БПЗ, які на надситуативному рівні позначають дискретні точки часу, котрі включають окремі короткотривалі темпоральні відрізки [137, с. 205, 208]. Досліджувані конструкції орієнтують стосовно проміжних точок часової послідовності прийменником *at* [107, с. 71], а відносно кінцевої віхи – прийменником *to* [429]. Відповідно, БПЗ на позначення короткотривалих моментів локалізують точки відліку на темпоральній осі згідно з двома моделями: короткочасною (*at birth, at dawn, at dusk, at present*) і граничною (*to date, to death*).

БПЗ на позначення *короткочасності* *at birth, at dawn, at sunset, at noon, at daybreak* спираються на одну – точкову – глибинну концептуальну структуру, яка вказує на початок події. При цьому *at birth* ідентифікує початок життя як точку на темпоральній прямій, до якої людина не існувала, а інші фіксують точки розташування сонця стосовно лінії горизонту, напр., *And so it seemed, until Qiang woke up one morning at dawn and canvassed the vegetable market* (Newsweek 29.08.2007, с. 54). Короткочасність події, яка локалізується стосовно точок відліку, позначуваних БПЗ, додатково акцентується дієсловами з семантикою нетривалої дії (*start at dusk, said in an address from the White House at noon, wake up at dawn*), напр., *Ignited at dusk, it unloosed a spectacular line of fire, snaking across the darkening landscape* (Newsweek 25.02.2008, с. 52). У наведеному висловленні зворот *at dusk* фіксує точку, стосовно якої локалізована подія, позначена дієсловом *ignite*, короткотривалість котрої акцентує сема 'start' у його значенні [427, с. 707].

Граничні темпоральні БПЗ *to date* і *to death* подають момент як кінцеву МЕЖУ на вісі часу. Зворот *to date* встановлює на часовій прямій межу, що

розділяє теперішнє і майбутнє. При сполученні з числівниками (*500,000 sold to date*) і прикметниками у найвищому ступені порівняння (*the costliest vaccine to date*) аналізований зворот локалізує вчинки людей на час події, напр., *McCain and Obama have fundamentally different takes on how to keep the Dream alive for the millions who are hurting and fearful of the future. In Denver Obama made his best effort to date to explain why he is right* (Newsweek 08.09.2008, с. 27). У наведеному прикладі зворот *to date* встановлює кінцеву часову межу, стосовно якої локалізуються зусилля президента Обама, позначені фразою *his best effort*.

Представлення фінальної точки життя надситуативним зворотом *to death*, що вказує на межу, за якою завершується існування людини [427, с. 348], реалізується сполученням цього БПЗ з дієсловами двох різновидів: кінетичного й каузативного. Сполучення звороту *to death* з дієсловами руху (*bring to death, lead to death*) відбиває спонукання людини переміщуватися до кінцевого пункту життєвого шляху, що збігається з її смертю. При цьому активуються образ-схеми ПРИМУШЕННЯ та ПРИТЯГАННЯ, що встановлюємо із сем ‘*cause to go*’ і ‘*cause to come*’ у значенні дієслів [426], напр., *Since his boyhood, the Republican nominee has been drawn to the grand theater of manliness, to tales of men whose bravery led them to death or glory or both* (Newsweek 08.09.2008, с. 36).

Сполучення БПЗ *to death* з дієсловами каузативної семантики (*beat to death, burn to death, stab to death, starve to death*) подає певну дію (*stab, burn*) або процес (*beat, starve*) як причину, що призводить до смерті індивіда, напр., *“They were either going to burn to death or drown,” says team commander Lt. Bob “Rocco” LaRocco* (Newsweek 12.11.2012, с. 26). У наведеному висловленні зворот *to death* фіксує кінцеву точку життя солдатів, смерть яких спричинена опіками (*burn*).

Отже, надситуативні БПЗ на позначення моменту локалізують події стосовно фіксованих темпоральних точок, відображаючи короткочасність описаного стану справ за рахунок взаємодії з дієсловами на позначення нетривалих дій. Граничні звороти вказують на збіг події з часом повідомлення або її фінальність у житті індивіда.

3.2.2. Фіксація періоду часу відображена за допомогою БПЗ, які репрезентують точки відліку, що структурують темпоральний відрізок, заповнений подіями і включений у цикл, котрий спирається на ритмічне повторення часових відрізків [52, с. 4], напр., *in summer*, або на їхню тривалість, напр., *in childhood*. Звороти цієї групи забезпечують надситуативне і ситуативне орієнтування, іменуючи два різновиди подій: повторювальні та довготривалі.

Повторювальні періоди представлені БПЗ на позначення пів року *in winter*, *in summer*, які відображають календарні відрізки, сполучаючись з прислівниками, що указують на регулярність подій (*never*, *repeatedly*), напр., *His resplendent ocher tan never fades, even in winter* (Newsweek 27.09.2010, с. 42). БПЗ, що позначають повторювальні часові цикли, комбінуються з одиницями, які називають події, що відбуваються регулярно: світські (*Fashion Week*) або спортивні (*the Olympic Games*), напр., *Rodarte wrapped models in Van Gogh's Starry Night at New York's Fashion Week. The collection will hit stores in winter* (Newsweek 03.10.2011, с. 53). У цьому прикладі зворот *in winter* вказує на час події, що відбувається регулярно двічі на рік після тижня моди, позначеного словосполученням *Fashion Week*.

Довготривалі періоди фіксуються надситуативними БПЗ (*in childhood*, *in youth*), які називають відрізки часу, значущі у житті будь-якої людини, напр., *An excess of gray matter (the stuff that does the processing) at the beginning of adolescence makes us particularly brilliant at learning – the reason we're so good at picking up new languages starting in early childhood* (Newsweek 16.10.2012). У цьому прикладі зворот *in early childhood* локалізує тривалу подію, представлену дієсловом *picking up*.

Означені іменні групи на позначення повторювальних періодів обмежують ситуацію назвами дат (*in 2009*), означеними темпоральними фразами (*in the evening*) або виразами, що фіксують місяці (*in June*), напр., *The one-woman show will move to D.C.'s Kennedy Center in December and is expected to open on Broadway in the spring* (Newsweek 21.11.2011, с. 50). У наведеному прикладі означена іменна група *in the spring* позначає ситуативний

темпоральний період, пов'язаний з попередньо згаданим місяцем, позначеним виразом *in December*.

Отже, надситуативні конструкції на позначення періоду фіксують відрізок часу, заповнений подіями, який характеризується повторюваністю у житті суб'єктів за рахунок позначення регулярних темпоральних відрізків або тривалістю при представленні часу, значущого для індивіда. Ситуативні іменні групи з цією семантикою репрезентують період, котрому властива референція до попередньо згаданого часового інтервалу.

3.2.3. Співвіднесення моменту і періоду позначається за допомогою БПЗ, які вказують у різних контекстах на точку або відрізок на часовій прямій, що виявляється у сполученні одного темпорального іменника з двома різними прийменниками *at* та *in*, напр., *at night – in the night, in time – at a time*.

БПЗ *at night*, у якому прийменник вказує на точку на часовій прямій, фіксує ніч, яка для здорової людини співвідноситься із двома моментами – засинанням та пробудженням [186, с. 140], сполученням з дієсловами на позначення короткотривалої дії (*happen at night, awake at night*), напр., *Noyon, set on the north edge of the Gobi desert, had a sporadic system of electricity, powered by diesel generators that generally ran only a couple of hours each evening, due to the high cost of fuel. That meant that hospital procedures, even emergency surgery, could only happen at night* (Newsweek 03.08.2009, с. 18). У наведеному прикладі БПЗ *at night* указує на орієнтир, стосовно якого локалізується нетривала подія, позначена дієсловом *happen*.

Зворот *at night* комбінується з дієсловами на позначення специфічних природних явищ (*mosquitoes bite at night*) або активності людини у темну пору (*serenaded at night, play blackjack at night*), напр., *He'd often find himself at night tossing and turning, agonizing over the sufferings of his patients* (Newsweek 26.01.2009, с. 31). У цьому прикладі надситуативний БПЗ *at night* локалізує вночі специфічну подію, позначену одиницями *tossing* і *turning*.

В означеній іменній групі *in the night* як варіанті БПЗ *at night* зміна прийменника *at* на *in*, котрий подає час як ТЕМПОРАЛЬНИЙ КОНТЕЙНЕР [403, с. 266], виявляється у представленні ночі як періоду, заповненого діями, незвичними для цього часу доби (*didn't get much sleep in the night because of bombs falling*), або явищами, які переривають сон (*fire bell*), напр., *Still, intelligence officials were asking themselves if the aborted bomb plot was a fire bell in the night* (Newsweek 16.07.2007, с. 22). У наведеному висловленні фраза *fire bell* позначає звук, який перервав нічну тишу, що подовжило цей період і зумовило вживання означеної іменної групи *in the night*.

Зміна перспективи представлення часу у семантиці темпорального звороту з іменником *time* на трьох рівнях – надситуативному, ситуативному й індивідуальному – зумовлена позначенням періоду, заповненого подіями (*in time*), а також окремого відрізка часу двома іменними групами: означеною (*at the time*) та неозначеною (*at a time*). Період, окреслений зворотом *in time*, охоплює інтервал між двома крайніми точками часового континууму, стосовно якого локалізуються окремі моменти (*moment in time, a point in time*), стан суб'єктів (*frozen in time, lost in time*), співвідносячи час з ТЕМПОРАЛЬНИМ КОНТЕЙНЕРОМ, напр., *We're at a point in time when we're about to start redefining [...] the nature of the Republican Party, in response to what the country needs* (Newsweek 16.03.2009, с. 35). У наведеному прикладі надситуативний зворот *in time* репрезентує період, у якому виокремлено момент, позначеним іменником *point*.

Ситуативна орієнтація означеним зворотом *at the time*, утвореним від БПЗ *in time*, локалізує позначуваний відрізок часу стосовно іншого темпорального орієнтира, а зміна прийменника *in* на *at* імплікує короткотривалий часовий період, напр., *The Great White Fleet that Roosevelt sent around the world in 1907 was the greatest armada in history at the time, and a potent warning to America's enemies* (Newsweek 06.10.2008, с. 33). У цьому висловленні ситуативний зворот *at the time* вказує на конкретний період діяльності американського флоту у 1907 році.

Неозначена іменна група *at a time* подає невизначений фрагмент, не пов'язаний з конкретною датою, напр., *China's new missiles come at a time when the U.S. Navy is more threatened by weapons systems than it has been since the end of the Cold War* (Newsweek 18.10.2010, с. 13).

Отже, темпоральні БПЗ фіксують два орієнтири – момент і період – або співвідносять їх. Звороти з прийменником *at* подають момент як точку, підкреслюючи нетривалість події або зіставляють її з кінцевою межею на прямій часу. БПЗ з прийменником *in* відображають період, у якому локалізуються два різновиди подій: повторювальні або тривалі. БПЗ, що співвідносять момент і період, репрезентують два орієнтира у різних контекстах. На надситуативному рівні звороти позначають нетривалий темпоральний відрізок або інтервал, заповнений подіями. Ситуативність темпоральних зворотів зумовлена референцією до часових відношень, репрезентованих у попередньому контексті, а індивідуальність – відсутністю локалізації.

3.3. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення стану

Суб'єктні звороти на позначення стану забезпечують орієнтування стосовно емотивних та фізичних станів осіб або суспільних інституцій двома різновидами одиниць: антропоцентричними, які фіксують стан індивідів, і антропоцентрично-інституційними, що відбивають стан людей або різноманітних закладів. Звороти на позначення антропоцентричних станів подають емоції як тривимірний простір, який охоплює індивідів, напр., *in love*, *in doubt*, *in shock*, називають фізичні відчуття, напр., *in pain*, *in captivity*. Антропоцентрично-інституційні БПЗ відбивають негативний стан балансування на межі загрози, напр., *at risk*, або домінування одного суб'єкта над іншим, напр., *under pressure*. Диференціація суб'єктних зворотів двох різновидів ґрунтується на взаємодії семантики іменників, які позначають емоції (*love*, *shock*, *terror*), популярність (*fashion*, *vogue*), загрозу (*danger*, *risk*, *threat*), тиск

(*control, pressure*), з прийменниками, що подають осмислення референтів у різних перспективах: перебування в певному стані, співвідносному з тривимірним простором (*in*), або його втрату (*out of*), балансування на межі загрозового стану (*at*) або домінування (*under*).

3.3.1. Стан як тривимірний простір представлений у семантиці досліджуваних конструкцій на надситуативному і ситуативному рівнях, чим зумовлена безартиклевість одних зворотів і вживання означеного артикля з іншими.

Надситуативні БПЗ подають стан як тривимірний простір, у який занурена людина [418, с. 187], фіксуючи включеність у переживання або відчуття, напр., *in fear, in exile*. Звороти, що указують на втрату особою певного стану, відбивають відсутність впливу відчуття або емоції на індивіда [418, с. 214], напр., *out of control*, пор., *under control*, який позначає домінування. Загалом у проаналізованих журнальних статтях 46 БПЗ, що пов'язують особу з певним станом як тривимірним простором, вжиті 224 рази (див. Додаток В, Таблиця В.6).

Семантика **включення** індивіда або суспільства у певний стан зумовлює особливості сполучуваності БПЗ з дієсловами. Дієслово-зв'язка *be* фіксує перебування референта у певному стані, напр., *The trouble is that Heathrow is in decline relative to other hub airports* (Newsweek 07.04.2008, с. 26). У наведеному висловленні БПЗ *in decline* у сполученні з дієсловом-зв'язкою *is* пов'язує аеропорт Хітроу (*Heathrow*) зі станом економічного занепаду.

Сполучаючись з дієсловами руху БПЗ на позначення стану відображають динаміку його набуття. Занурення у стан позначене одиницею *get*, на що вказує сема '*become involved*' [427, с. 591; 428], напр., *In the country that beheaded Queen Marie Antoinette, First Ladies can get in trouble if they are too active, or too aloof* (Newsweek 13.08.2007, с. 27). Зміна стану (*pass into a state*), що відбувається без зусиль (*passively*) [428], маркується дієсловом *fall*, напр., *Since I began delivering clay I fell in love with ceramic works – and I admire the artists so*

much (Newsweek 29.08.2005, с. 56). Занурення (*become*) у протилежний (*different*) і негативний (*not so good*) стан [427, с. 604] відбивається дієсловом *go*, напр., *We had called Cat, but there was no answer – I think, the call just didn't go through. We went into total shock* (Newsweek 12.09.2011, с. 35), тоді як неочікувану (*unexpectedly*) зміну (*change*) стану [426, 428] акцентує дієслово *run*, напр., *The Dixie Chicks ran into trouble when they knocked their fellow Texan, President Bush* (Newsweek 12.09.2011, с. 11).

На ситуативному рівні означені іменні групи зі значенням інклюзивності пов'язують референти з конкретними станами, виокремленими означеннями з прийменником *of*, що уточнюють характер фізичного відчуття або емоцій, напр., *I've observed how many older couples deal with chronic illnesses and the diseases of aging. Trapped in the pain of physical deterioration, it's difficult for them to express and show compassion for each other's suffering* (Newsweek 04.01.2008). У наведеному прикладі означений зворот *in the pain* іменує ситуативно зумовлений фізичний стан осіб похилого віку, а саме його погіршення, позначене словосполученням *of physical deterioration*.

Втрата стану, співвідносного з тривимірним простором, репрезентована у значенні БПЗ, до складу яких входить прийменник *out of*, що указує на перебування референта за межами тривимірного простору [418, с. 200]. При цьому звороти фіксують стан, у якому людина більше не перебуває і котрий не здатний впливати на неї або контролювати її дії [418, с. 214], напр., *out of fashion, out of control, out of poverty, out of power*. Так, надситуативний БПЗ *out of power* фіксує втрату політиком або суспільною організацією впливу, тобто стану, співвідносного з тривимірним простором, напр., *While Italy's communists and their political descendants were kept out of power during the cold war, they had high ethical standards and resisted corruption* (Newsweek 25.02.2008, с. 21).

Отже, БПЗ на позначення станів, концептуалізованих як тривимірний простір, моделюють різноманітні відчуття та емоції суб'єктів на надситуативному і ситуативному рівнях. Надситуативні звороти відбивають занурення людини у стан прийменником *in*, його неочікуване настання, зміну

на протилежний шляхом сполучення з різними дієсловами, або втрату стану за допомогою прийменника *out of*. Ситуативно означені іменні групи указують на характер емоцій, переживань або відчуттів осіб, зумовлені певним перебігом подій.

3.3.2. Стан балансування на межі загрози представлений у семантиці двох БПЗ, ужитих 30 разів (див. Додаток В, Таблиця В.7). У їхньому складі прийменник *at* локалізує референт на МЕЖІ, а іменники позначають небезпеку (*at risk* і *at stake*). Обидва звороти різняться ступенем імплікованої загрози: *at stake* репрезентує ризик втрати індивідом цінного об'єкта через певні вчинки або невдалий план [427, с. 1399], забезпечуючи лише надситуативну орієнтацію, а *at risk* фіксує можливість небезпеки [427, с. 1225] на всіх рівнях – надситуативному, ситуативному й індивідуальному.

БПЗ *at stake* представлений лише екзистенціональною моделлю з дієсловом-зв'язкою *be*, яка залучається при характеристиці діяльності (*casino industry at stake, the future of university is at stake*), загрози їхнім цінностям (*integrity is at stake, interests are at stake*), напр., *At stake is an Asian casino industry forecast to be worth \$24 billion by 2007. With personal incomes soaring and budget airlines crisscrossing Asian skies for the first time, sightseers are pouring out of China and India like never before* (Newsweek 02.05.2006, с. 43). У цьому прикладі зворот *at stake* відображає перебування на грані банкрутства індустрії розваг, позначеної словосполученням *Asian casino industry*.

Надситуативність семантики звороту *at risk* втілюється двома моделями, які відбивають відхилення від стану рівноваги: фізіологічне і суспільне. За фізіологічного відхилення БПЗ *at risk* фіксує загрозу здоров'ю або життю людини, сполучаючись з субстантивами, які іменують індивідів (*child at risk, employee at risk*), групи осіб (*family at risk, patients might be at risk*) або хвороби (*at risk of an untreatable disease, at risk for injury, at risk of health problems*), напр., *The teenagers most at risk think they don't know anyone who has died of AIDS* (Newsweek 17.07.2000, с. 26). У наведеному висловленні БПЗ *at risk* локалізує

підлітків, названих іменником *teenagers*, на межі між життям і смертю, що додатково акцентується сполученням предиката *died* з акронімом *AIDS*, що позначає смертельну хворобу.

При втраті суспільної рівноваги зворот *at risk* локалізує громадські інституції на межі між безпекою та небезпекою, напр., *Growth is anemic, structural unemployment is rising, pensions are increasingly at risk* (Newsweek 20.06.2005, с. 29). У цьому прикладі зворот *at risk* зображає балансування людей похилого віку на межі загрози виплатам їхніх пенсій, представлених іменником *pensions*.

На ситуативному рівні означена іменна група *at the risk* як варіант БПЗ співвідносить балансування між безпекою і небезпекою із певною ситуацією, зв'язок з якою відображається одиницями на позначення двох різновидів дій: акціональних (*at the risk of alienating his party / offending new friends*) і мовленнєвих (*at the risk of stating the obvious / sounding dramatic*), напр., *As life is action and passion, it is required of man to share the actions and passions of his time, at the risk of being judged not to have lived* (Newsweek 13.10.2008, с. 67). У наведеному прикладі означена іменна група *at the risk* вказує на балансування людини, позначеної іменником *man*, на межі конкретної загрози – осуду оточуючими (*being judged*).

На індивідуальному рівні, що відбиває точки зору учасників подій, балансування на межі небезпеки втілене неозначеною іменною групою *at a risk*, яка сполучається з дієсловами на позначення мовленнєвої діяльності або з прислівниками міри і ступеня (*greatly*). Сполучення неозначеної іменної групи *at a risk* і дієслів розумової (*think, believe*) та мовленнєвої діяльності (*say, state*) у головному реченні диференціює думки учасників подій стосовно стану небезпеки, напр., *Psychiatrists have long thought that treatment can put people at a temporary risk of suicide, but untreated depression is considered the far more lethal course* (Newsweek 16.07.2007, с. 50). У цьому висловленні неозначена іменна група *at a temporary risk* позначає орієнтир, виокремлений психіатрами

(*psychiatrists*) для визначення загрози самогубства, а прикметник *temporary* привертає увагу читача до короткочасного характеру балансування.

Індивідуальне орієнтування підкреслюється включенням до складу зворотів оцінних прислівників *greatly, highly, rather*, які вказують на ступінь ризику, та означень *increased, successful, pretty big*, які відбивають ставлення автора до зображуваних подій, напр., *Yet there is no doubt a person is at a greatly increased risk without a seat belt* (Newsweek 24-31.05.2010, с. 44).

Таким чином, надситуативний БПЗ *at stake* фіксує перебування суб'єктів на межі загрози їхній діяльності або цінностям. Зворот *at risk* позначає балансування на межі загрози на трьох рівнях: надситуативному, відображаючи небезпечне відхилення від фізіологічної або суспільної рівноваги; ситуативному, пов'язуючи перебування на межі загрозового стану із акціональними або мовленнєвими діями окремих учасників ситуацій, та індивідуальному, встановлюючи орієнтири з точки зору учасників подій за допомогою означень, прислівників міри і ступеня або дієслів на позначення розумово-мовленнєвої діяльності.

3.3.3. Стан домінування суб'єктів фіксують БПЗ з семантикою ПРИМУШЕННЯ, спрямованого на людей або суспільні інститути. Звороти цієї групи забезпечують орієнтування на надситуативному і ситуативному рівнях за двома моделями: прийменниковою (*under control, under pressure, under stress, under arrest*) і дієслівною (*put sb in danger, put sb at risk*). 8 конструкцій цієї групи вжиті у проаналізованих статтях 40 раз (див. Додаток В, Таблиця В.8).

Прийменникова модель відбиває примушення за допомогою *under*, значення якого відображає розташування одного референта під іншим [177, с. 123]. При метафоризації семантики БПЗ сфера джерела, пов'язана з фізичними об'єктами, екстраполюється на сферу цілі, котра відбиває домінування одного суб'єкта над іншим. Спрямованість примушення на суб'єктів відображена сполученням зворотів цієї семантики з одиницями, які репрезентують осіб як ціль за допомогою антропонімів (*Cameron under*

pressure), іменників на позначення інституцій (*government under pressure, business community under pressure*) або посад (*chairman under control*), словосполучень, які іменують місце (*Tel Aviv's outdoor cafes under control*), повсякденні проблеми (*drug violence under control, gas emissions under control*), напр., *At insurance giant AIG, founder Maurice Greenberg resigned under pressure from both his board and New York Attorney General Eliot Spitzer, whose office is investigating AIG* (Newsweek 28.03.2005, с. 38). У наведеному висловленні БПЗ *under pressure* відбиває домінування правління компанії (*board*) та генерального прокурора (*Attorney General*) над ціллю, якою постає засновник компанії, позначений адресним ім'ям *founder Maurice Greenberg*.

Дієслівна модель фіксує примушення надситуативними БПЗ на позначення загрозливого стану при сполученні з дієсловом *put*, яке вказує на тиск на особу або організацію (*put in danger / in jeopardy / at risk*) з боку інших суб'єктів, представлених антропонімами (*Benjamin Netanyahu*), субстантивами, що називають особу (*doctors, parents*), організацію (*the monetary union*), різновид діяльності (*repeated surgeries*) чи її продукт (*health-care reform, Russian aircraft*), напр., *Addington attacked Goldsmith for changing the rules in the middle of the game and putting brave men at risk* (Newsweek 06.02.2006, 31). У цьому прикладі зворот *at risk* разом з дієсловом *put* імплікує домінування суб'єкта, представленого антропонімом *Goldsmith*, над американськими солдатами, позначеними словосполученням *brave men*.

Ситуативне орієнтування означеними іменними групами відбиває домінування конкретних джерел примушення, які уточнюють тиск за рахунок вказівки на суб'єкти (*under the pressure of prosecutors*), економічний стан (*under the pressures of the global financial crisis*), ізоляцію (*under the stress of the six-month blockade*), різновиди діяльності (*under the stress of war*), напр., *But the foundations of the modern nation he [Saddam] had tried to build began to crumble under the pressure of sanctions and international isolation* (Newsweek 08.01.2007, с. 16). У наведеному висловленні означена іменна група *under the pressure* відображає домінування санкцій щодо уряду Саддама Хусейна, позначених

іменником *sanctions* та виразом *international isolation*, над основами тодішньої іракської нації, репрезентованими фразою *the foundations of the modern nation*.

Таким чином, конструкції на позначення стану суб'єктів подають його у трьох перспективах, виокремлених прийменниками, співвідносячи його з тривимірним простором, указуючи на балансування на межі загрози або домінування. Конструкції, що фіксують стан як тривимірний простір, відображають на надситуативному рівні його набуття чи втрату, а на ситуативному рівні вказують на подієву обумовленість фізичних відчуттів і емоцій суб'єкта. БПЗ, що позначають балансування на межі загрози на надситуативному рівні, відбивають втрату рівноваги внаслідок конкретних акціональних або мовленнєвих дій індивідів за допомогою артиклевих варіантів на ситуативному рівні, встановлюють нові орієнтири з позиції учасників подій на індивідуальному рівні, на що вказують прислівники і дієслова на позначення розумової чи мовленнєвої діяльності. На надситуативному рівні БПЗ, що відображають домінування одного суб'єкта над іншим, відбивають примушення за допомогою прийменника *under* або дієслова *put*, а на ситуативному утворені від них означені іменні групи виокремлюють конкретне джерело тиску на індивідів.

3.4. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення інструментів

БПЗ на позначення інструментів фіксують універсальні засоби пересування, канали комунікації або неінтенціональні способи дій.

3.4.1. Засоби пересування представлені БПЗ, утвореними за двома семантичними моделями, відображеними у значенні прийменника: контактною, за рахунок взаємодії суб'єкта з поверхнею, на що вказує прийменник *on*, й транспортною, коли засіб переміщення вводиться прийменником *by*. У проаналізованих журнальних статтях 12 БПЗ на позначення засобу пересування вжиті 31 раз (див. Додаток В, Таблиця В.9).

Контактні БПЗ відбивають взаємодію між тілом людини і поверхнею, представленою землею (*on tiptoe*, *on foot*) або спиною коня (*on horseback*). Надситуативність зворотів цієї групи спричинена узагальненим відображенням засобів руху: поданням кінцівок в однині іменниками *tiptoe* та *foot*, що супроводжується нівелюванням їхнього розміру або належності окремій особі, породи коня (*horseback*) тощо.

Контактні БПЗ сполучаються з дієсловами руху, які відбивають тілесну взаємодію людини з засобом пересування. Зворот *on tiptoe* указує на контакт з поверхнею Землі пальців ніг, а тому, сполучаючись з дієсловами *approach* і *walk*, подає повільний і обережний рух [429], напр., *I am even grateful that my older compatriots permit me entry into this most secret of societies (not counting those who've actually experienced death), which I approach on tiptoe* (Newsweek 10.10.2004). БПЗ *on foot* фіксує пересування ступнями, які контактують з більшою поверхнею, а тому може рухатися з різною швидкістю, що виявляється у сполученні цього звороту з дієсловами, які подають різні види переміщення: повільне, відображення якого переважає у статтях (*trudge on foot*, *walk on foot*), звичайне (*go on foot*, *follow on foot*) або дуже швидке (*flee on foot*), напр., *I took a bird's view of the target from Westminster Bridge, while Q followed on foot toward the London Eye* (Newsweek 26.04.2010, с. 51). У цьому прикладі БПЗ *on foot* у сполученні з дієсловом *follow* відображає рух особи у звичайному темпі завдяки контакту ступнями з поверхнею землі.

БПЗ *on horseback* фіксує використання коня як транспортного засобу. Цей зворот сполучається з дієсловами руху (*ride on horseback*, *travel on horseback*) або з іменниками, що називають особу, яка переміщується (*generals on horseback*), напр., *In the hills behind Bora, a Janjaweed man on horseback lifted a Kalashnikov and first gunned down Adam's father, then his cousin and brother* (Newsweek 29.05.2006). У наведеному прикладі правоохоронець, позначений фразою *Janjaweed man*, локалізований на спині коня як засобі переміщення надситуативним зворотом *on horseback*.

Звороти, підпорядковані моделі на позначення транспортного пересування, забезпечують надситуативне, ситуативне й індивідуальне орієнтування. Надситуативні звороти, що фіксують переміщення транспортними засобами, сполучаються з дієсловами руху (*arrive by train, move by air, return by plane*) або з іменниками на позначення пересування (*excursion by bus, parade by car*), напр., *Over the next few decades, they'll [scientists] continue to arrive by train and by plane, stay in hotels and eat in restaurants, occasionally dangling their feet in the fountains of Lausanne* (Newsweek 15.09.2008, с. 42). У цьому прикладі надситуативні звороти *by train* і *by plane* фіксують поїзд і літак як універсальні засоби пересування.

Ситуативне орієнтування здійснюється артиклевими варіантами БПЗ – означеними іменними групами з прийменником *in*, який локалізує суб'єктів усередині транспортних засобів, концептуалізованих як тривимірний простір, або з прийменником *on*, що подає засіб пересування як поверхню, на котрій локалізовані індивіди. Ситуативна локалізація людей усередині транспортного засобу як тривимірного простору означеними іменними групами з прийменником *in* окреслює межі певного виду транспорту, напр., *Braking at traffic lights, and then accelerating when they turn green, makes up only around 2 percent of the time a driver spends in the car* (Newsweek 13.02.2015). У цьому прикладі сполучення дієслова *spends* з ситуативним словосполученням *in the car* указує на перебування водія, позначеного іменником *driver*, усередині автомобіля. Ситуативні означені вирази з прийменником *on* локалізують суб'єкти у транспортних засобах, співвідносних з площадкою, де люди виконують повсякденні дії, напр., *On the bus, Obama nursed his raw throat with tea from a steel travel mug, his arm around Michelle's shoulder* (Newsweek 14.01.2008, с. 14).

Індивідуальне орієнтування неозначеними іменними групами пов'язує засоби переміщення з діяльністю окремих осіб, напр., *"It was a suicide attack," Sherzad said, adding police had yet to determine if the attacker had worn the explosives or had placed them in a car* (Newsweek 18.04.2015). У цьому

висловленні описано автомобіль, позначений неозначеною іменною групою *in a car*, який використовується не як транспортний засіб, а як місце локалізації вибухівки, названої іменником *explosives*.

Таким чином, БПЗ на позначення засобів пересування фіксують на надситуативному рівні контакт особи з земною поверхнею чи зі спиною коня або відбивають регулярне використання людьми транспортних засобів. Ситуативне орієнтування здійснюється їхніми варіантами – означеними іменними групами, які вказують на локалізацію особи всередині засобу пересування, а індивідуальне орієнтування неозначеними іменними групами пов'язує транспортний засіб з діяльністю окремих індивідів.

3.4.2. Канали комунікації позначені чотирнадцятьма зворотами, вжитими 81 раз (див. Додаток В, Таблиця В.10), на надситуативному і ситуативному рівнях згідно з трьома моделями з прийменниками *by*, *on* та *in*. Подібно до конструкцій на позначення засобів пересування звороти з прийменником *by* подають канал комунікації як інструмент спілкування, напр., *by phone*. БПЗ з прийменником *on* зображають канал комунікації як площину, на якій локалізується інформація, напр., *on paper*, *on radio*, *on record*. Звороти з прийменником *in* репрезентують спосіб комунікації як тривимірний простір різної модальності: усний, напр., *in dialect*, чи друкований, напр., *in print*, *in prose*, *in writing*. Суперординатність зворотів цієї групи спричинена універсальністю їхнього використання для локалізації поширюваної інформації, напр., *That morning, Obama talked by phone to Michelle in Chicago and learned that his grandmother, Madelyn Dunham, had died* (Newsweek 10.03.2008, с. 71). У наведеному висловленні БПЗ *by phone* подає телефон як типовий для будь-якої ситуації засіб комунікації, позначеної дієсловом *talked*.

Протиставлення надситуативного і ситуативного значення характерне для зворотів *on radio/on the radio* й *on record/ on the record*. Надситуативна форма БПЗ *on radio* імплікує поширення інформації для значної аудиторії, напр., *The Three Kingmakers have familiar names and big, traditional audiences on radio,*

television and now, the Internet: the Rev. Jerry Falwell, Dr. Pat Robertson and Dr. James Dobson (Newsweek 14.02.2007). У цьому прикладі надситуативний зворот *on radio* репрезентує засіб передачі інформації значній аудиторії, позначений іменником *audiences*. Означена іменна група *on the radio* використовується для локалізації конкретної радіопрограми, напр., *As a result of the crackdown on the gay community, John Bosco, who worked in currency trading at a local bank, heard his name in a police bulletin on the radio* (Newsweek 10.03.2014, с. 24).

Подібно до звороту *on radio* надситуативний БПЗ *on record* указує на задокументовані свідчення, призначені для широкого загалу, напр., *“They thought, OK, she got her job because of him,” says the former Senate GOP aide, who declined to be quoted on record discussing Jeri’s job history* (Newsweek 13.08.2007, с. 31). Означена іменна група *on the record*, як засвідчують словники [427, с. 1183], вживається у тих самих контекстах, що й безартиклевий зворот *on record*, що свідчить про процес граматикалізації. Він полягає у втраті мовною одиницею автономії за рахунок обмежень лінгвістичної системи [364, с. 155], коли компоненти конструкції набувають більших внутрішніх залежностей [338, с. 26], унаслідок чого лексичні одиниці у певних лінгвістичних контекстах виконують граматичні функції [375, с. 358; 413, с. 1]. За рахунок постійного вживання і вкоріненості [419, с. 545] *on the record* прямує до узагальнення, тобто надситуативності, напр., *“There are a lot of people around town who don’t like him because he can be tough to deal with,” says a friend who served with him in Congress who didn’t want to be quoted on the record raising doubts about his buddy* (Newsweek 03.03.2008, с. 40).

Отже, БПЗ на позначення каналів комунікації пов’язують їх з будь-яким контекстом. Ситуативне орієнтування забезпечується означеною іменною групою *on the radio*, яка відображає передачу конкретного повідомлення, тоді як у випадку з означеною іменною групою *on the record* наявний процес граматикалізації.

3.4.3. Неінтенціональні способи дій фіксуються БПЗ, що репрезентують досягнення результату завдяки втручанням надприродних сил, що сприяють виконанню дій, незалежно від активності людини, її намірів або попередніх вчинків надситуативними одиницями з прийменником *by*, який метафорично указує на неінтенціональність як інструмент: *by accident, by chance, by luck, by surprise*. Зазначені 4 звороти представлені у проаналізованих текстах 18 випадками вживання (див. Додаток В, Таблиця В.11) у двох семантичних моделях, які відбивають взаємодію орієнтира й особи: несподіваності і примусу.

За першої моделі – **несподіваності** – БПЗ фіксують дії, з якими пов'язуються позитивні результати, досягнуті без будь-яких зусиль з боку виконавця (*began by accident, created by accident, offered by chance*), напр., *But Saramago refused to sell them [...] he wasn't ready to see his characters transposed into celluloid. Fortunately, time changed Saramago's mind; Meirelles says that "by chance" he was offered the project five years later* (Newsweek 13.10.2008, с. 72). У наведеному прикладі зворот *by chance* вказує на непередбачуваність результату, позитивність якого акцентована прислівником *fortunately*.

За другої моделі – **примусу** – досліджувані звороти позначають неінтенціональні дії, з якими пов'язаний результат, отриманий усупереч бажанням учасників подій унаслідок тиску обставин або волі інших, напр., *Thrust into power almost by chance, lacking a clear mandate and constrained by his own party and his allies, Singh has often seemed meek and indecisive* (Newsweek 22.09.2008, с. 35). У наведеному висловленні зворот *by chance* указує на досягнення вершини владної ієрархії, позначеної іменником *power*, а дієслово *thrust* відбиває тиск, на який у його значенні вказує сема 'force' [426].

Таким чином, звороти на позначення неінтенціональних способів дій відображають досягнення людиною позитивного результату незалежно від її активності або наслідки діяльності, виконуваної особою всупереч її бажанням. Надситуативність зазначених зворотів зумовлена надприродністю сил, що сприяють виконанню дій, та їхньою типовістю у всіх контекстах.

3.5. Результатні безартиклєві прийменникові звороти

Результатні БПЗ позначають типові невдачі у різних перспективах: інструментальності, подаючи помилкові дії як спосіб досягнення результату (*by mistake*), виокремлення винуватця похибки (*at fault*); інклюзивності за рахунок включення суб'єкта у помилковий стан (*in error*). У розглянутих статтях три одиниці цієї групи репрезентують 20 разів типові помилкові наслідки лише на надситуативному рівні (див. Додаток В, Таблиця В.12) на тлі відсутності у текстах зворотів на позначення успішного результату.

У досліджених журнальних статтях найбільш широко представлений надситуативний зворот *by mistake* (9 вживань): він фіксує ненавмисні помилкові дії, внаслідок яких страждають інші люди і сам виконавець. БПЗ *by mistake* сполучається з дієсловами, які відображають заподіяння особі фізичної шкоди (*killed by mistake, shelled by mistake, seized by mistake*), напр., *They lived very poorly, and they still live poorly – but sometimes they also get bombed by mistake* (Newsweek 09.02.2009, с. 16). Випадковість помилкового результату акцентується сполученням звороту *by mistake* з прислівниками, що вказують на неочікуваність (*suddenly*), з дієсловами, котрі позначають недовіру (*can't believe*), напр., *Seated in her lawyer's office one day, Deborah Tannen listened as he negotiated with another lawyer via speakerphone. Suddenly her lawyer struck the phone with his elbow by mistake and lost the connection* (Newsweek 14.03.2010). У цьому прикладі зворот *by mistake* фіксує помилкову дію людини – раптовий удар по телефонному апарату, несподіваність якого втілена прислівником *suddenly*.

Надситуативний зворот *at fault* приписує помилковий результат його винуватцю, який позначається загальними іменниками, що позначають людей (*the person at fault*), антропонімами (*Harry Reid at fault*) або субстантивами, котрі називають винного у помилці метонімічно (*the bank at fault, Pakistan at fault*), напр., *So when Senate Republicans suggest that Obama or Harry Reid is at fault for declining to stage a massive showdown over the judiciary in the Senate, it*

starts to sound a bit as if they are demanding greater obstruction of their own obstructionism (Newsweek 11.09.2010). У наведеному висловленні зворот *at fault* репрезентує винуватця (*Obama or Harry Reid*) помилкового результату – відмові забезпечити масове остаточне врегулювання судоустрою у Сенаті, позначеного словосполученням *declining to stage a massive showdown over the judiciary in the Senate*.

Надситуативний БПЗ *in error* фіксує інклюзивність у помилковий стан внаслідок сполучення з одиницями, які акцентують його частотність або впевненість особи у помилці. Частотність помилки підкреслюється комбінуванням звороту *in error* з прислівниками *frequently* й *often*, котрі відображають регулярність настання помилкового стану, напр., “*Written with neither grace nor insight, and in information largely derivative and too often in error, the book is kin to those tawdry, revelatory biographies that make for today’s best-selling, non-fiction list*” (Newsweek 27.08.2014). Уживання БПЗ *in error* з дієсловами на позначення мовленнєвої діяльності (*admit, announce, say*) підкреслює типовість визнання суб’єктом невдачі та її значення, напр., *The next day, Israel admitted that it had killed the men in error; the intended victims were members of Arafat’s elite presidential guard, Force 17, who weren’t present that evening* (Newsweek 28.05.2001).

Отже, надситуативні результатні БПЗ позначають лише типові помилкові наслідки діяльності в трьох ракурсах: інструментальному при позначенні неправильних дій, за рахунок вказівки на винуватця допущеної помилки, інклюзивному при фіксації помилкового стану.

3.6. Безартиклеві прийменникові звороти на позначення діяльності

Діяльнісні БПЗ пов’язують фіксовані компоненти активності з простором або місцем, диференціюють стадії активності, її ознаки і міжреферентні відношення. Залежно від компонентів діяльності виокремлюємо чотири різновиди БПЗ, які позначають її осмислення, етапи, параметри і відношення.

3.6.1. Способи осмислення діяльності відображені за допомогою БПЗ, які подають її як простір або місце. Звороти, що фіксують діяльність як простір (*at play, in business, in war*), репрезентують сфери активності або процеси, в котрих задіяна людина. Семантика БПЗ, що подають діяльність як місце (*at church, in college*), співвідносить активність людини в будівлі або її частині з її УМІСТОМ, тобто призначенням. Суперординатність БПЗ обох різновидів зумовлена репрезентацією типової активності, пов'язаної з певним простором або місцем.

3.6.1.1. Діяльність як простір репрезентована БПЗ, які залежно від прийменника утворюються за чотирма моделями: тривимірною, коли *in* співвідносить діяльність із замкненим простором, напр., *in battle, in business*; площинною, за якої *on* розширює перспективу представлення дій та їх суб'єктів, напр., *on duty*; обмеженою, за котрої *at* вказує на МЕЖІ простору з неактивними учасниками або їхньою невеликою кількістю, напр., *at play*; примусовою, коли *under* фіксує тиск на індивіда з боку інших суб'єктів, напр., *under investigation*. 41 зворот цієї групи представлений у проаналізованих журнальних статтях 155 випадками вживання (див. Додаток В, Таблиця В.13).

БПЗ на позначення діяльності як простору репрезентують її у різних ракурсах залежно від семантичної моделі. Моноракурсні конструкції фіксують лише один спосіб осмислення активності, сполучаючись з одним прийменником *in* (*in battle, in operation, in trade*), *on* (*on duty, on guard, on watch*), *under* (*under arrest, under criticism, under scrutiny*). Дворакурсні одиниці сполучаються з двома прийменниками, що варіюють перспективу представлення діяльності, напр., *in business – on business, in war – at war, on trial – at trial*.

Моноракурсні БПЗ на позначення діяльності як простору представляють її осмислення як тривимірної території, площини або примушення. При репрезентації діяльності як тривимірного простору моноракурсні звороти вказують на повну включеність референтів в активність, подібно до тих, що позначають стан, напр., *Making decisions in battle, Prussian military strategist*

Karl von Clausewitz wrote two centuries ago, is akin to making life-or-death choices “in mere twilight” with one’s surroundings shrouded by the “effect of fog or moonshine” (Newsweek 26.01.2009, с. 9). У наведеному висловленні зворот *in battle* подає діяльність як тривимірний простір, у якому локалізовані рішення, позначені іменником *decisions*.

При зображенні діяльності як площини БПЗ *on duty, on guard, on watch* відбивають менший ступінь включення учасника в регулярну професійну активність (*administrators on guard, a fire marshall on duty, a soldiers on duty*), напр., *He was the medic on duty last August when the words “Catastrophic kill on Cobra 7” came over the radio, a code that meant the team leader of a patrol had been killed in an IED attack* (Newsweek 16.07.2007, с. 34). У цьому прикладі зворот *on duty* пов’язує медика (*medic*) з його постійними обов’язками, що полягають у наданні невідкладної допомоги під час спецоперацій, на що вказують вираз *catastrophic kill* та фраза *IED attack*, яка позначає використання саморобного вибухового пристрою.

За моделі на позначення примушення БПЗ з прийменником *under* (*under assault, under contract, under interrogation, under fire*) позначають типові способи впливу одних осіб на інших, де джерелом виступають правоохоронні органи або високопосадовці, а ціллю – злочинці чи підлеглі, напр., *Since July, Siddiqui has been under interrogation at Bagram Air Base outside Kabul* (Newsweek 18.10.2010, с. 28). У наведеному висловленні БПЗ *under interrogation* фіксує тиск правоохоронців під час допиту на терориста (*Siddiqui*), який виступає ціллю силового відношення.

Дворакурсні БПЗ, що сполучаються з двома прийменниками, вказують на такі варіанти перспектив осмислення діяльності: трансформація діяльності як тривимірного простору з включенням учасників (*in business*) у площину, що підкреслює їхню пасивну роль (*on business*); перехід діяльності як тривимірного простору, котрий імплікує активну участь (*in play, in work, in war*), у межу для підкреслення часткової залученості осіб (*at play, at work, at war*); перетворення

площини, що охоплює всіх учасників (*on trial*), у межу (*at trial*), котра обмежує ракурс представлення діяльності.

Трансформація діяльності як тривимірного простору у площину концептуалізує нижчу активність виконавця. Діяльність як тривимірний простір, репрезентований прийменником *in*, включає суб'єкта у певні дії, напр., *The insider-trading scandal that involves the most respected names in business is shaking up the financial world* (Newsweek 21.03.2011, с. 24). У наведеному висловленні зворот *in business* локалізує осіб, позначених іменником *names*, у комерційній діяльності, пов'язаній з фінансовим світом (*financial world*). При представленні діяльності як площини прийменник *on* обмежує активність індивідів, що виявляється у сполученні звороту *on business* з одиницями на позначення руху (*go out of town, visit, travel*), які фіксують відсутність силового компонента, напр., *Take border vacation days whenever you have to travel on business* (Newsweek 28.02.2005), та з топонімами, котрі називають пункти, до яких здійснюється переміщення, напр., *In Baltimore on business, he took the afternoon off to visit that city's Green Mount Cemetery* (Newsweek 22.10.2012, с. 11).

Перехід зображення діяльності як тривимірного простору у межу диференціює у значенні БПЗ повну і часткову участь в процесі, позначеному іменниками *play* і *work*, або протистоянні, втіленому субстантивом *war*. При концептуалізації діяльності як тривимірного простору БПЗ *in war* охоплює всіх учасників – країни або угруповання – війною, напр., *“We were accustomed to losing people – that happens in war, that's what it's all about,” he says now* (Newsweek 21.03.2011, с. 54). У наведеному висловленні зворот *in war* співвідносить дію, позначену займенником *that*, що відсилає до попередньої пропозиції про втрату людей, з війною як тривимірним простором. При позначенні межі діяльності прийменник *at* відбиває часткову участь суб'єктів у протистоянні, акцентуючи їхнє перебування у стані збройного конфлікту, який частково затих, напр., *Moscow and Tbilisi are still officially at war a year and a*

half after Russian troops rolled into the breakaway Georgian republics of South Ossetia and Abkhazia and declared them independent (Newsweek 26.04.2010, с. 11).

Трансформація представлення діяльності як площини у межу втілена двома ракурсами: панорамним прийменником *on* (*on trial*) та обмеженим прийменником *at* (*at trial*). Сполучення прийменника *on* з семантикою площини з іменником *trial* подає судове засідання у панорамній перспективі, імплікуючи охоплення всіх учасників, напр., *And in Romania, a priest and four nuns from the Romanian Orthodox Church are on trial this month* (Newsweek 24.10.2005, с. 74). У цьому прикладі БПЗ *on trial* підкреслює участь у судовому засіданні усіх сторін: священника (*a priest*) і чотирьох черниць (*four nuns*). Подання судового засідання в обмеженій перспективі БПЗ *at trial* імплікує участь окремих учасників судового розгляду, що встановлюємо із одиниць, які називають осіб, задіяних у процесі (*witness at trial*), або їхні дії (*present evidence at trial*), напр., *For Tocqueville the threat was terrifyingly local: his great-grandfather had defended Louis XVI at trial and paid for it at the guillotine* (Newsweek 26.04.2010, с. 48). У наведеному висловленні зворот *at trial* зміщує акцент на захисника, позначеного іменником *great-grandfather*, діяльність якого полягала у захисті (*defended*) підсудного (*Louis XVI*).

За ситуативного орієнтування моно- і дворакурсні означені іменні групи сполучаються з означеннями, що вказують на внутрішньоситуативні зв'язки, або відсилають до попередніх подій, описаних у тексті. Сфера позначуваної діяльності суб'єктів уточнюється означеннями у складі словосполучень, які представлені іменними фразами (*in the specialty-food business, in the luxury-car business*) або словосполученнями з прийменником *of*, напр., *Here, we focus on the big firms in the business of foreign aid, a group that has been labeled "the new Beltway bandits" by their nonprofit rivals* (Newsweek 03.12.2007, с. 52). Означені іменні групи відсилають до попередньої події [339, с. 124] за рахунок внутрішньотекстових зв'язків, напр., *At the end of the Second World War, supranational mechanisms like the United Nations and the World Bank were created to enforce world peace and, later, to fight poverty and inequality [...]. Even the*

losers in the war were invited to participate in the emerging system (Newsweek Dec. 2007-Feb. 2008, с. 19). У наведеному прикладі попередні зв'язки відображені співвіднесенням словосполучення *in the war* з назвою другої світової війни (*the Second World War*).

3.6.1.2. Діяльність як місце представлена БПЗ, які вказують на включення (*in*), виключення (*out of*), обмеженість (*at*), напрямок руху (*from/to*), панорамність (*on*). 42 звороти цієї групи, вжиті 273 рази, здійснюють орієнтування на надситуативному, ситуативному та індивідуальному рівнях (див. Додаток В, Таблиця В.14).

Надситуативні БПЗ подають діяльність як місце у чотирьох перспективах, відображених всіма прийменниками, крім тих, що позначають панорамність, напр., *in/at/to church, in/at/to court, in/at/to hospital, in/out of/at/to school, in/out of/at/to college, in/at/to university; in/out of/at/to prison, in/out of/at/to jail*. Діяльність як включення у тривимірний простір фіксується надситуативними БПЗ з прийменником *in*, який проектує приміщення як тривимірний простір на зміст, тобто виконувану типову діяльність, напр., *Saad Eddin spent the next three years in jail, emerging disabled because of inadequate medical care for a nerve inflammation* (Newsweek 21.02.2011, с. 23). У цьому прикладі зворот *in prison* фіксує відбуття строку у тюрмі засудженим, позначеним антропонімом *Saad Eddin*.

Обмеженість границь місця діяльності, представлена надситуативними зворотами з прийменником *at*, указує на активність суб'єкта усередині території, прилеглої до приміщення, у котрому виконується діяльність, про що свідчить сполучуваність БПЗ з дієсловами, які указують на появу особи поблизу місця діяльності (*arrive at college, showed up at church*), знайомство з іншими людьми (*met at college*), здійснення загрозливих дій (*shot at college, mistreated at church*), напр., *A year ago, eight friends began to meet weekly for dinner. We were introduced at church – some of us sang together in the choir, others worked on committees, a few went on a mission trip to Biloxi, Miss., following Hurricane Katrina* (Newsweek 14.11.2008). У наведеному прикладі БПЗ *at church*

локалізує осіб, позначених займенником *we*, на території церкви, а предикат *were introduced* відбиває знайомство у цьому місці.

БПЗ з прийменниками на позначення вміщення і межі *in/at school, in/at university, in/at church, in/at hospital* зіставляють на надситуативному рівні виконання діяльності у закладі та на прилеглій території в одному контексті. Так, у статті про кандидата у президенти США Гіллари Клінтон під заголовком *Letting Hillary be Hillary* (Newsweek 21.01.2008, с. 22-27) її навчання у школі, позначене зворотом *in school*, протиставлене активності на території закладу конструкцією *at school: It was his way of relating to me, and it was all about sports and doing well in school, and it was really a strong spur to me to earn his support and his approval; At 13, she used a pay phone at school during lunch hour to call Mayor Richard Daley's office to register her unease about reports of pro-Kennedy voter fraud, which she and a friend then investigated on the South Side of Chicago with unhappy Republicans one Saturday morning.* У наведеному прикладі сполучення БПЗ *in school* з іменником *sports* і виразом *doing well* подає навчання і заняття спортом як типову діяльність у приміщенні школи, а поєднання звороту *at school* зі словосполученням *used a pay phone* подає шкільну активність загалом.

Виключення із закладу або приміщення, у якому виконується певна діяльність, втілене зворотами з прийменником *out of* разом з дієсловом-зв'язкою (*is out of office*), дієсловами руху – горизонтального (*come out of jail*) або прямовисного, який указує на швидку зміну діяльності (*drop out of college*), дієсловами, що відображають залишення певного закладу силою (*break out of prison*), напр., *Even though his father and cousin had died on the ship and his brother was interned, Mary Contini's uncle Alessandro di Ciacca came out of prison and, aged just 16, joined the British fight* (Newsweek 26.06.2015). У наведеному висловленні БПЗ *out of prison* у сполученні з дієсловом *came* указує на вихід ув'язненого (*Mary Contini's uncle Alessandro di Ciacca*) з тюрми.

Рух назовні із певного закладу, де здійснюється певна типова діяльність, подається зворотами з прийменником *from* (*from school, from jail, from court*), а

усередину приміщення представлений БПЗ з прийменником *to* (*to school, to college, to church*) у сполученні з дієсловами на позначення переміщення (*go, walk, come back*), напр., *In Doug's childhood home, a prayer was said over every meal. The family went to church so frequently that Doug imagined it was never closed* (Newsweek 26.01.2009, с. 42). У цьому прикладі сполучення БПЗ *to church* з предикатом *went* фіксує похід сім'ї (*family*) до церкви з метою відвідання богослужіння.

Надситуативні БПЗ з семантикою панорамності локалізують місце діяльності у межах усього поля зору завдяки прийменнику *on*, що позначає площину, напр., *on board, on deck, on set, on stage*, напр., *Three men climbed on board, two of them propping up the third, the young black soldier, his eyes rolled upward as if in prayer* (Newsweek 12.11.2012, с.36). У наведеному висловленні БПЗ *on board* фіксує місце діяльності трьох осіб (*three men*), яке збігається з полем зору, що встановлюємо із виконуваних ними дій, які вимагають сконцентрованості – підйому уверх (*climbed*) і допомозі солдату (*propping up*) [426].

Ситуативне представлення місця діяльності здійснюють дискурсивні варіанти БПЗ – означені іменні групи з усіма прийменниками, відображаючи перебування людей в приміщенні і конкретизуючи розміщення осіб за допомогою словосполучень з прийменником *of* або внутрішньоситуативних зв'язків. Локалізація індивідів у будівлі або рух до неї представлені означеними іменними групами, що відбивають діяльність, яка не пов'язана безпосередньо з приміщенням або межами території, напр., *My oldest daughter, Georgie, got leukemia when she was 2. [...] I suddenly found myself spending a lot of time in the hospital with her* (Newsweek 15.09.2008, с. 12). У цьому прикладі означений вираз *in the hospital* репрезентує перебування у будівлі лікарні матері, яка проводить час з хворою дитиною.

Означені іменні групи вказують на внутрішньоситуативні зв'язки між висловленнями, за яких дії суб'єкта локалізуються у приміщенні, описаному у попередньому контексті, напр., *It just got harder to win an athletic scholarship to*

the University of Oklahoma. The university has announced that all prospective athletes must undergo a criminal background check before committing to the school (Newsweek 21.03.2005, с. 39).

За індивідуального орієнтування неозначені іменні групи відображають конструювання учасниками подій нових координат місця діяльності за рахунок означень, які вказують на його розміри (*on a big stage*), різновид (*on a movie screen*), етнічну (*on a British show*) або територіальну (*at a local school*) належність, напр., *Why would an almost stranger take even 60 seconds out of his day to make that call? It had to have been because he was an awfully nice man. And that he knew what it felt like to blow it on a big stage* (Newsweek Special Commemorative Issue 2011, с. 7). У наведеному висловленні неозначений вираз *on a big stage* локалізує індивіда, позначеного займенником *he*, на сцені, яку він уявляв, про що свідчать дієслова *knew* та *felt*.

Таким чином, діяльнісні БПЗ подають типову діяльність як простір або місце. БПЗ на позначення діяльності як простору локалізують індивіда у чотирьох перспективах: включення у тривимірний простір (*in*) при акцентуванні активної участі особи в діяльності; розширення перспективи представлення подій (*on*), що охоплюють усіх учасників; МЕЖІ діяльності (*at*), які відбивають участь одного або кількох суб'єктів; примушення до дій (*under*) з боку правоохоронних органів або високопосадовців. БПЗ відображають діяльність як місце, акцентуючи територіальну складову активності на відміну від конструкцій, що подають діяльність як простір, п'ятьма моделями: включення (*in*), виключення (*out of*), обмеженості (*at*), напрямку руху (*from/to*) і панорамності (*on*). На ситуативному рівні варіанти БПЗ – означені іменні групи позначають сферу, стосовно якої локалізується активність, або відображають внутрішньоситуативні зв'язки з попереднім контекстом. Індивідуальне орієнтування неозначеними іменними групами характеризує місце діяльності з позиції учасників подій.

3.6.2. Етапи діяльності пов'язані з темпоральним виміром, адже події характеризуються протяжністю, розвитком, подільністю, незавершеністю і т. д. [416, с. 18], а тому БПЗ цієї групи виокремлюють універсальні стадії, на які членується будь-яка діяльність: початкова (*set in motion*), завершальна (*in conclusion, end in failure*) або додаткова (*in addition*). Чотири одиниці цієї групи вжиті у проаналізованих статтях 48 разів (див. Додаток В, Таблиця В.15), членуючи діяльність на надситуативному рівні, і лише артиклевий варіант *at the conclusion* структурує конкретну активність на ситуативному рівні.

Надситуативна репрезентація початкового етапу діяльності здійснюється БПЗ *in motion* у сполученні з дієсловом *set*, напр., *It's no coincidence that the Armenian flap erupted just days before the start of Turkey's formal negotiations to join the European Union. It was, in fact, a well-orchestrated plan, set in motion by a man named Kemal Kerincsiz, a lawyer with links to the Nationalist Action Party* (Newsweek 10.10.2005, с. 42). У наведеному прикладі БПЗ *set in motion* указує на початкову стадію здійснення плану по зриву переговорів між Турцією (*Turkey*) і Євросоюзом (*the European Union*), позначених словосполученням *Turkey's formal negotiations*.

Завершальний етап діяльності відображений двома надситуативними зворотами: *in conclusion*, який указує на досягнення мети, та *in failure*, що позначає невдале закінчення. У семантиці звороту *in conclusion* прийменник *in* подає кінцевий етап як тривимірний простір, у якому локалізовані думки оратора, що здійснює мовленнєву діяльність (*in conclusion he says, warns in conclusion*), напр., *"In conclusion, let me say to my fellow candidates, to the representatives of the media present here tonight, and to the American people that this will be the last debate in which I will participate, as long as the current format is maintained* (Newsweek 03.10.2011). У цьому висловленні надситуативний БПЗ *in conclusion* позначає завершальну стадію виступу, що вміщує усіх адресатів, позначених словосполученнями *my fellow candidates, the representatives of the media* і *the American people*.

Невдале закінчення діяльності представлене сполученням надситуативного звороту *in failure*, який співвідносить відсутність успіху з зануренням у тривимірний простір, при сполученні з фазовим дієсловом *end*, напр., *This summer the Doha round of trade talks, aimed at lowering trade barriers, ended in failure, despite an aggressive U.S. push* (Newsweek 08.09.2008, с. 46). У цьому прикладі БПЗ *end in failure* представляє невдалу завершальну стадію торгових переговорів, позначених фразою *trade talks*.

Додатковий етап представлений зворотом *in addition (to)*, де прийменник *in* указує на тривимірний простір, що включає об'єкти, створені людиною (*in addition to the video chat rooms*), їхні характеристики (*in addition to its esthetic qualities*), дії (*in addition to committing atrocities*), напр., *Investors, too, have played a part in disrupting the balance of food supply and demand by snapping up commodities to diversify their portfolios and increase returns. In addition, speculators have piled in, buying commodities via futures contracts that they can then sell at even higher prices* (Newsweek 05.05.2008, с. 55). У цьому прикладі зворот *in addition* додатково включає спекулянтів (*speculators*) у перелік порушників поставок продуктів (*disrupting the balance of food supply*).

Ситуативність означеної іменної групи *at the conclusion*, в якому прийменник *at* указує на межу, зумовлена іменуванням більш швидкого фіналу певної діяльності, позначеної словосполученням з прийменником *of*, яке називає різновид комунікації (*tirade, speech*), процес (*process, war*), твір (*film, video*), напр., *“Be so good,” he said at the conclusion of an eloquent tirade, “as to cease to cast yourself in fictions”* (Newsweek 12.09.2005, с. 65).

Отже, надситуативні БПЗ структурують час розгортання діяльності, фіксуючи її початковий, додатковий або завершальний етапи, представлені як тривимірний простір, що імплікує неможливість подальшого руху. На ситуативному рівні утворена від БПЗ означена іменна група указує на короткочасний фінал в діяльності суб'єктів.

3.6.3. Параметри діяльності відображені БПЗ, що виокремлюють універсальні ознаки референтів, стосовно яких вимірюються різновиди активності або отримані результати. Конструкції цієї підгрупи фіксують два способи параметризації: кількісний, напр., *in scale, in size*, і якісний, напр., *at speed, in style*. 7 зворотів вжиті у статтях 31 раз (див. Додаток В, Таблиця В.16).

БПЗ на позначення **кількісних** параметрів діяльності подають на надситуативному рівні її показники через сполучення з числівниками (25 percent), з дієсловами на позначення руху угору (*leap*), зміни стану (*grow*) або збільшення кількості (*double, triple*). Комбінація БПЗ цієї групи з числівниками фіксує параметри діяльності у точних цифрах або відсотках, напр., *Currently the average new house is 2,500 square feet, up 1.5 percent in size from last year – though the shock of this winter’s fuel bills may finally slow the trend* (Newsweek 22.09.2008, 54).

Сполучення досліджуваних БПЗ з дієсловами *double, triple* вказує на кількоразове збільшення кількості референтів, напр., *In the same period, the Chinese economy has doubled in size and Beijing’s global influence has grown beyond recognition* (Newsweek Dec. 2007-Feb. 2008, с. 22). Звороти цієї групи відбивають покращення або погіршення показників діяльності при сполученні з дієсловами на позначення руху стосовно КІЛЬКІСНОЇ ВЕРТИКАЛІ (*grow in size, reduce in size*), напр., *China has grown and shrunk in size over the centuries, and its dynasties have often been judged by their success in preserving the country’s geography* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 25). При сполученні з дієсловами, що іменують прямовисний рух (*leap in size, fall in size*), БПЗ фіксують швидке зростання чи падіння показників діяльності, напр., *Overnight, the bailout leapt in size by a factor of seven* (Newsweek 24-31.05.2010, с. 48). У наведеному висловленні сполучення звороту *in size* з предикатом *leapt* репрезентує швидке зростання фінансової допомоги, позначеної іменником *bailout*.

Конструкції на позначення **якісної** параметризації (*at speed, in style*) репрезентують відносні показники прикметниками на трьох рівнях: надситуативному, ситуативному й індивідуальному. Надситуативний зворот *at*

speed вказує на швидкість при сполученні з прикметниками *high, hyper, top*, які вказують на максимальні її показники, і з одиницею *low*, що відображає мінімальну позначку на спідометрі без надання точних величин, напр., *Like his father, he loves riding motorcycles at top speed and driving important visitors through Amman with himself at the wheel* (Newsweek 28.02.2011, с. 53). У цьому висловленні зворот *at top speed* позначає найбільшу швидкість руху, на що вказує прикметник *top*.

БПЗ *in style* сполучається з прикметниками, які іменують параметри діяльності за трьома ознаками: локативною (*in American style, in suburban style*), темпоральною (*in summer style, in old-fashioned style*) або авторською (*in Versace style, in Victorian style*), напр., *At Volvo from 1991 to 2002, he transformed its cars from rolling bricks into studies in Scandinavian style by insisting his designers reconnect with their roots* (Newsweek 23.05.2005, с. 53). У цьому прикладі зворот *in style* у сполученні з прикметником *Scandinavian* подає параметри трансформації (*transformed*) виробництва автомобілів, типові для скандинавських країн.

Ситуативне встановлення швидкості здійснюється сполученням означеної іменної групи *at the speed* як варіанту БПЗ з іменниками *light* або *sound*, які розрізняють стандарт швидкості світла або звуку словосполученнями з прийменником *of*, напр., *When the actors chase each other down a road, they go into hyperdrive, traveling at the speed of sound as their unicycle legs leave behind tunnels of cartoon dust* (Newsweek 02.05.2006, с. 62). На індивідуальному рівні сполучення неозначеного виразу *at a speed* з прислівником *about* репрезентує приблизну величину швидкості, тобто відбиває суб'єктивний показник, передаючи точку зору учасника події, напр., *Engines are most efficient at a speed of about 2,500 rpm (although it varies by vehicle), but variable valve timing, already available in many new cars, broadens that sweet spot by continuously adjusting the mixture of fuel and air* (Newsweek 25.02.2008, с. 42).

Ситуативне представлення стилю діяльності забезпечується сполученням означеної іменної групи *in the style* з прийменником *of* та антропонімами, які

вказують на певну особу (*in the style of Naomi*) або з фразами, що іменують конкретне місце (*in the style of French bistros*), напр., *Indeed, Chang, 53, learned his filmmaking skills in the style of his hometown through plenty of hands-on experience and minimal discussion* (Newsweek 28.05.2007, с. 66). Індивідуальне орієнтування, пов'язане з учасниками подій, репрезентоване поєднанням неозначеної іменної групи *in a style* з одиницями, які указують на встановлення параметрів активності: прикметниками, що відбивають оцінку, напр., *gripping (in a gripping style)*, або розумову діяльність, напр., *intelligent (in an intelligent style)*, напр., *And he has done so in a style so fluid and gripping that it sometimes reads like literary fiction* (Newsweek 23.05.2005, с. 61). У наведеному висловленні неозначена іменна група *in a style* характеризує індивідуальний стиль письменника за рахунок прикметників *fluid* і *gripping*, а прислівник *so* акцентує суб'єктивність параметризації.

Отже, надситуативні БПЗ фіксують два способи параметризації діяльності: кількісні, які вказують на універсальні способи встановлення показників, і якісні, що характеризують референти за допомогою прикметників топографічної, темпоральної або авторської семантики. Як артиклеві варіанти БПЗ означені іменні групи подають ситуативний стандарт активності або конкретну манеру діяльності, а неозначені іменні групи вказують на встановлення параметрів або їхню приблизність.

3.6.4. Внутрішньодіяльнісні відношення у семантиці БПЗ відображають зв'язки між компонентами активності, утворені внаслідок взаємодії між суб'єктами, напр., *in contact*, *in unison*, зіставлення протилежних референтів, напр., *in contrast*, *in reality*, або реакції на певний стимул, напр., *in reaction*, *in turn*. Тому БПЗ, що позначають ці різновиди діяльнісних відношень, поділяємо на одиниці, що фіксують взаємодію, протиставлення або реагування.

3.6.4.1. Взаємодія між окремими компонентами діяльності представлена БПЗ, які вказують на універсальні зв'язки: близьку взаємодію, що ґрунтується на безпосередньому контакті між компонентами, напр., *in contact*, *in touch*, і

аналогійну, сформовану внаслідок метафоричної проекції з урахуванням подібності характеристик компонентів активності, напр., *in agreement, in common, in tandem, in unison; in connection, in relation*. 13 зворотів цієї підгрупи репрезентовані у проаналізованих текстах 55 випадками вживання (див. Додаток В, Таблиця В.17).

Надситуативні БПЗ фіксують **близькість** фізичної або комунікативної взаємодії (*in contact* та *in touch*). Фізична взаємодія відображена дотиком, напр., *A 2007 study published in the Journal of Environmental Sciences came to a similar conclusion: that Styrofoam cups leached styrene when in contact with warm liquid* (Newsweek 08.01.2015). У наведеному прикладі надситуативний зворот *in contact* фіксує фізичний контакт між хімічною речовиною стіролом, втіленою іменником *styrene*, і теплим напоєм, названим словосполученням *warm liquid*, в результаті чого пінополістирольні стакани (*Styrofoam cups*) виділяють небезпечний пластик.

БПЗ на позначення комунікативного контакту між суб'єктами сполучають одиниці, що називають співрозмовників: антропоніми (*in direct contact with bin Laden*), збірні іменники (*couple kept in contact, in touch with electorate*), субстантиви, які представляють виконавців у множині (*brought musicians, actors into contact*), особові займенники, напр., *Q and I kept in contact over the radio, often laughing at how silly we must have looked talking into our shoulders* (Newsweek 26.04.2010, с. 51). У наведеному висловленні сполучення БПЗ *in contact* з присудком *kept* представляє комунікативну взаємодію між гідом туру (Q) і клієнтом (I), акцентовану іменником *radio* та дієприкметником *talking*.

Конструкції, що фіксують універсальну **аналогійну** взаємодію між референтами, указують на спільність (*in common, in connection, in relation, in tandem*) або тотожність (*in agreement, in unison*) їхніх характеристик, напр., *She was convicted of theft and fraud, plus kidnapping in connection with the murder of a 14-year-old boy* (Newsweek 28.02.2011, с. 51). У наведеному прикладі зворот *in*

connection пов'язує викрадення (*kidnapping*) із вбивством (*murder*) підлітка (*14-year-old*).

3.6.4.2. Протиставлення референтів відображене на надситуативному рівні 10 зворотами з універсальною семантикою. З урахуванням зіставляваних параметрів – характеристик окремих референтів або заявлених ідей – виокремлюємо 5 об'єктно-протиставних і 5 дискурсивно-протиставних БПЗ, які вжиті у статтях 214 разів (див. Додаток В, Таблиця В.18).

Об'єктно-протиставні звороти позначають універсальні способи зіставлення референтів та їхніх властивостей: контрастивні БПЗ протиставляють об'єкти, що належать до різних класів, напр., *in contrast*, *by contrast*, *in opposition*, а компаративні звороти порівнюють два схожі або споріднені референти, напр., *in comparison*, *by comparison*. Відмінність у прийменниках, що сполучаються з іменниками *contrast* і *comparison*, фіксує різну перспективу протиставлення, яка відображена валентністю БПЗ як властивістю певних розрядів слів приєднувати до себе інші одиниці [139, с. 403; 230, с. 250]: *in* указує на охоплення всіх об'єктів порівняння, а *by* – на їхнє зіставлення за одним параметром. Звороти з прийменником *by* одновалентні, тоді як з прийменником *in* – двовалентні: БПЗ *in contrast* / *in comparison* / *in opposition* сполучаються з прийменником *to* для протиставлення двох об'єктів, напр., *in contrast to his promises*.

Об'єктно-протиставні звороти – одно- і двовалентні – зіставляють кількісні і якісні параметри об'єктів. При протиставленні кількісних показників аналізовані БПЗ співвідносять позначки КІЛЬКІСНОЇ ВЕРТИКАЛІ (*\$16 billion by contrast \$690 million*), на якій значення БІЛЬШЕ спирається на переміщення УГОРУ, а МЕНШЕ – УНИЗ, напр., *Emerging markets now routinely invest more heavily in their infrastructure than the United States, and their spending has been growing at a rate of about 20 percent per year in contrast to a miserly 6 percent in the United States* (Newsweek Dec. 2007-Feb. 2008, с. 69).

При протиставленні якісних параметрів БПЗ фіксують протилежні – позитивні і негативні – точки ОЦІННОЇ ВЕРТИКАЛІ (*abysmal in comparison*

with graceful efforts, charming in contrast to ugly), напр., *For the first time Windows computers were as good as the Mac, if not better, and certainly a lot cheaper. By comparison, Apple's computers were slow, expensive and lackluster* (Newsweek Steve Jobs Special Issue 2011, с. 23). У наведеному фрагменті тексту зворот *by comparison* порівнює комп'ютери за параметром швидкості (*slow*), ціни (*expensive*) і привабливості (*lackluster*), а прикметники *good* та *better* апелюють до позначок ОЦІННОЇ ВЕРТИКАЛІ.

При зіставленні діяльності суб'єктів об'єктно-протиставні звороти сполучають одиниці з антонімічними семами, відображеними у словникових дефініціях (*undertook a costly massive evacuation – didn't self-evacuate on time, spend more time together talking – peel off into separate corners*), напр., *when his freshman roommate requested a room change to avoid living with a black student, Kennedy realized he wasn't entirely welcome. He coped by retreating into coursework. [...] In contrast, Davis [another black student] channeled his "otherness" into political action* (Newsweek 27.04.2009, с. 44). У наведеному прикладі БПЗ *in contrast* зіставляє діяльність двох студентів коледжу: перший зосередився на навчанні, позначеному субстантивом *coursework*, а другий – на політиці, втілений фразою *political action*.

Дискурсивно-протиставні БПЗ зіставляють фрагменти тексту, акцентуючи їхню невідповідність дійсності [78, с. 35]. З урахуванням зіставлення теорії та її втілення або очікуваних ідей і реальності виокремлюємо теоретико-практичний (*in theory, in practice*) і очікувано-реальний (*in fact, in reality, in truth*) різновиди аналізованих зворотів.

Надситуативні звороти на позначення **теоретико-практичного** протиставлення зіставляють розумове (*in theory*) і практичне (*in practice*). БПЗ *in theory* протиставляє у наступному прикладі теоретичну можливість втілення ідеї та її практичну реалізацію, напр., *Today it seems that any object with slightly more pretensions to exclusivity than a hamburger can be labeled bespoke. The irony, of course, is that in theory you can "bespeak" [...] a burger* (Newsweek 09.02.2009, с. 56).

БПЗ *in practice* зіставляє практичні результати і заявлену ідею. Практичне втілення задуманого представлено сполученням *in practice* з акціональними дієсловами (*engaged in practice*), з одиницями на позначення стану (*in practice held captive*), прикметниками, що відображають параметри референтів, виявлені внаслідок діяльності (*difficult in practice, not so selective in practice*), напр., *Some of these tribes had previously been removed from their ancestral homes in the name of protecting wildlife and the environment, although in practice this was frequently a pretext to seize land for mining or industrial uses* (Newsweek 05.05.2008, с. 59). У наведеному висловленні БПЗ *in practice* протиставляє задекларовану активність уряду, позначену фразою *in the name of* [428], і її практичну реалізацію – захоплення адміністрацією землі, позначене виразом *to seize land*.

Очікувано-реальне надситуативне орієнтування забезпечується фактуальним зворотом *in fact* і БПЗ на позначення реальності *in reality*, які вказують на позамовну дійсність, як її бачить автор статті; БПЗ на позначення істинності *in truth*, котрий фіксує ставлення адресанта до описаного перебігу подій як такого, що не відповідає дійсності. При цьому конструкції *in reality* й *in truth* мають лише одне значення – протиставлення, а *in fact* – два, додатково уточнюючи попередню інформацію.

Надситуативний БПЗ *in reality* протиставляє очікуваний стан справ й авторську реальність у тих фрагментах статті, де друге речення-висловлення містить дані, що суперечать інформації попереднього речення-висловлення, напр., *Russians like to compare the Soviet and U.S. occupations: Krupnov asks, “Who is more imperialist, the Soviets or the Americans?” In reality, there’s a world of difference in the two armies’ behavior* (Newsweek 21.12.2009, с. 52). Цей приклад демонструє протиставлення зворотом *in reality* справжньої кількості відмінностей (*a world of difference*) між мешканцями СРСР (*the Soviets*) та США (*the Americans*), неправдивому, на думку автора статті, припущенню про імперіалістську політику двох націй, представленому у попередньому фрагменті статті (*more imperialist*).

Фактуальний зворот *in fact* протиставляє ідеї або уточнює дані, наведені у попередньому фрагменті. Зіставлення заявленого або очікуваного перебігу подій з авторською реальністю акцентується у суміжних фрагментах тексту мовними одиницями, протилежними за семантикою, про що свідчать їхні словникові дефініції, напр., *Then there's Saddam Hussein, who was described as a powerful and imminent threat to the United States. In fact, the greatest problem that we have faced in Iraq is its weakness, its utter dysfunction as a state and a nation* (Newsweek 22.09.2008, с. 17). У наведеному прикладі зворот *in fact* протиставляє дві ідеї: у першому висловленні словосполучення *a powerful and imminent threat* указує на загрозу для США з боку Іраку, метонімічно представленого антропонімом *Saddam Hussein*, тоді як друге висловлення відображає слабкість та проблеми Іраку фразами *its weakness* і *its utter dysfunction*. Уточнюючи інформацію, наведену у попередньому фрагменті, БПЗ *in fact* орієнтує читача стосовно деталей описаної події, напр., *Craig Fergusson always hated to fly. In fact, he hated it from the age of 13, when he flew from his native Scotland to the U.S.* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 104). У наведеному прикладі зворот *in fact* уточнює вік (*the age of 13*), з якого хлопчик, позначений антропонімом *Craig Fergusson*, почав ненавидіти польоти (*hated to fly*).

Надситуативний зворот на позначення істинності *in truth* указує на протиріччя між описаною ситуацією і станом справ, яким його сприймає автор, котрий уточнює параметри діяльності суб'єктів та спосіб її виконання, напр., *The architect they turned to came up with an ingenious idea for the addition [of the museum]: bury it, or at least most of it. [...] In truth, the Bloch Building is less 'buried' than carved out from berms of earth that bank one edge of the park* (Newsweek 11.06.2007, с. 69-70). У наведеному висловленні зворот *in truth* протиставляє способи будівництва музею (*the Bloch Building*): розміщення його під поверхнею землі, позначене дієсловом *bury*, і вирізання його із земного уступу, відображене словосполученням *carved out from berms of earth*.

3.6.4.3. Реагування суб'єктів на дії інших або на зовнішні стимули
Відбивається надситуативними БПЗ на позначення універсальних причиново-

наслідкових відношень, напр., *in reaction, in response, in return, in turn*. При цьому зворот *in turn* має друге значення, вказуючи на черговість виконання дій. Зазначені чотири звороти функціонують у проаналізованих статтях 55 раз (див. Додаток В, Таблиця В.19).

Залежно від одно- або двовалентної форми – вживання з одним прийменником *in* або з двома *in* та *to* – досліджувані БПЗ фіксують привід для певної реакції або наслідок діяльності інших осіб. При представленні причиново-наслідкових відношень двоприйменникові звороти *in reaction to* й *in response to* вводять іменники, які називають причину певних дій (*in reaction to the incident, in response to sanctions*), напр., *In response to complaints, Malaysia has called a temporary halt to imports of labor from Bangladesh* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 40). У наведеному висловленні зворот *in response* разом з іменником *complaints* фіксує скарги міжнародної спільноти як причину тимчасової зупинки імпорту робочої сили, втіленої словосполученням *a temporary halt to imports of labor*.

У моноприйменниковій формі БПЗ *in reaction, in response, in return* подають реакцію суб'єктів на діяльність інших, напр., *The Ministry of Labor recently told a group from the Women's Chamber of Commerce that their suggestions – including employer-paid transport to work and quotas to increase women in manufacturing – were “superficial.” In response, the princess tweeted, “Superficial! It is superficial not to empower women in industries & not to listen to women experts”* (Newsweek 07.11.2011, с. 12). У наведеному прикладі зворот *in response* репрезентує реакцію принцеси на зауваження міністра праці Саудівської Аравії щодо прав жінок, яке наведене у попередньому висловленні.

Зворот *in turn* підпорядковується двом семантичним моделям: причиново-наслідковій і сиквенційній. За першої цей зворот фіксує реакцію суб'єктів на попередню дію, напр., *Kids spend double the time in programmed activities after school than they did 20 years ago. So the next Elsewhere generation learns, in turn, how to manage stressful schedules, deadlines and meetings just like their parents* (Newsweek 26.01.2009, с. 30). У цьому прикладі БПЗ *in turn* подає досягнення

дітей, позначені предикатом *learns how to manage stressful schedules, deadlines and meetings*, спричинені більшою зайнятістю після школи, відображену фразою *spend double the time in programmed activities after school*.

За другої – сиквенційної – моделі БПЗ *in turn* фіксує черговість подій при описі функціонування певного механізму (*a car, a recorder*) або послідовність дій суб'єктів (*a film director, politicians*), напр., *It [a reliable tsunamograph] consists of an anchored, ocean-bottom pressure recorder and a companion buoy [...]. The recorder [...] measures changes in pressure due to changes in water level. The recorder transmits acoustic signals to the buoy, which, in turn, relays the measurement of wave height to satellites* (Newsweek 21.03.2011, с. 31). У наведеному прикладі БПЗ *in turn* репрезентує послідовність операцій цунамографа (*tsunamograph*).

Таким чином, надситуативні внутрішньодіяльнісні БПЗ позначають зв'язки між компонентами активності: взаємодію між референтами, протиставлення об'єктів чи фрагментів тексту або реакцію суб'єкта на дії інших. Звороти, що репрезентують взаємодію між референтами, виокремлюють її два різновиди: близький, пов'язаний із безпосередньою активністю фізичних об'єктів або комунікацією між суб'єктами, і аналогічний, що відбиває подібність або тотожність між характеристиками об'єктів. БПЗ з семантикою протиставлення зіставляють або порівнюють об'єкти, очікуваний стан справ й авторську реальність. Представлення надситуативними зворотами реагування суб'єктів на дії інших здійснюється за двома моделями: причиново-наслідковою і сиквенційною, що подає черговість здійснення дій.

Висновки до розділу 3

1. Семантика БПЗ англійської мови фіксує такі точки відліку референтної ситуації: локативні, темпоральні, суб'єктні, інструментальні, результатні і діяльнісні. Значення безартиклевих конструкцій відповідної семантики представлене на надситуативному рівні при представленні незалежних від

контексту координат. Варіанти БПЗ призначені для виокремлення ситуативних орієнтирів означеними іменними групами і для встановлення й інтерпретації орієнтирів неозначеними іменними групами на індивідуальному рівні.

2. Локативні БПЗ фіксують чотири просторові орієнтири: соматичний, перцептивний, динамічний і вертикальний. Соматичні БПЗ позначають універсальні орієнтири, пов'язані з тілом людини, на двох рівнях: надситуативному й ситуативному. Надситуативні соматичні звороти локалізують об'єкти стосовно трьох тілесних координат: центральної, пов'язаної з серцем; фронтальних, які встановлюють межі поля зору; бокових, що орієнтують стосовно рук. Ситуативні соматичні іменні групи як варіанти БПЗ розміщують об'єкти стосовно локальних орієнтирів, пов'язаних з певним місцем або подією.

3. Перцептивні надситуативні БПЗ подають референти в аспекті їхньої відстані від індивіда за чотирма моделями: узагальнювальною при представленні кількох референтів як неподільної сутності; множинною при відображенні великої кількості референтів; кількісною, при фіксації сукупності референтів, які можна порахувати; меронімічною, при виокремленні референтів в аспекті партитивності. Надситуативні динамічні БПЗ локалізують об'єкти лише в аспекті зворотного руху і відповідності переміщення заданій траєкторії.

4. Звороти на позначення вертикальних орієнтирів співвідносять їх з ФІЗИЧНОЮ і СУСПІЛЬНОЮ ВЕРТИКАЛЯМИ. БПЗ, що позначають координати на ФІЗИЧНІЙ ВЕРТИКАЛІ, поділяються на просторові й об'єктні. Просторові звороти фіксують у надситуативній перспективі два різновиди орієнтирів, що структурують ФІЗИЧНУ ВЕРТИКАЛЬ: навколомні, тобто найвищі, та наземні, тобто найнижчі, пов'язані з повсякденною діяльністю людини у певній точці планети, на її поверхні, на рівні моря або органів зору. Об'єктні БПЗ забезпечують два різновиди орієнтування: надситуативне, при фіксації верхніх або нижніх точок предметів, і ситуативне, при локалізації референтів на МЕЖІ з вершиною, що імплікує можливість подальшого руху. Надситуативні ієрархізуючі звороти забезпечують орієнтування стосовно

СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ двох різновидів: ОСВІТНЬОЇ, що вказує на окремі щаблі освіти, і ПОЛІТИЧНОЇ, котра диференціює досягнення політиків і громадських організацій. Дискурсивні варіанти БПЗ – означені іменні групи – вказують на ситуативні координати ОСВІТНЬОЇ або ПОЛІТИЧНОЇ ВЕРТИКАЛЕЙ, пов'язані з конкретною подією, а неозначені іменні групи встановлюють координати відповідної ВЕРТИКАЛІ.

5. Темпоральні звороти забезпечують орієнтування на трьох рівнях стосовно часової прямої або циклу. На надситуативному рівні БПЗ цієї групи фіксують точки відліку, з якими співвідносяться короткотривалі дії, або періоди, у межах яких розгортаються повторювальні чи довготривалі події. Ситуативні темпоральні координати, представлені означеними іменними групами, утвореними від БПЗ, конкретизуються стосовно інших часових інтервалів. Індивідуальні координати, втілені неозначеними іменними групами, подають невизначений фрагмент часу, не пов'язаний з конкретною датою.

6. Суб'єктні надситуативні звороти співвідносять людей або суспільні інституції з фізичними або емоційними станами прийменниками зі значенням включення (*in*), втрати стану (*out of*), балансування на межі загрози (*at*) або домінування (*under*). Означені іменні групи відображають ситуативні суб'єктні координати. На індивідуальному рівні неозначені іменні групи відображають встановлення координат учасниками подій.

7. Надситуативні інструментальні БПЗ відбивають типові засоби переміщення прийменниками *by* або *on*; вказують на використання каналів комунікації прийменниками *by*, *on*, та *in*; виокремлюють неінтенціональні способи дій, які сприяють виконанню певної активності. Ситуативне й індивідуальне орієнтування означеними й неозначеними іменними групами як варіантами БПЗ концептуалізує певні транспортні засоби як тривимірний простір, пов'язуючи їх з певною ситуацією або з діяльністю окремих індивідів прийменниками *in* чи *on*.

8. Надситуативні результатні БПЗ фіксують типові – помилкові – наслідки будь-якої активності в перспективах інклюзивності (*in*), інструментальності (*by*) або винуватця (*at*).

9. Діяльнісні БПЗ концептуалізують активність як простір або місце, фіксують її етапи, параметри і внутрішньодіяльнісні відношення. Діяльність як простір або місце подається на трьох орієнтаційних рівнях подібно до суб'єктних й інструментальних зворотів прийменниками на позначення: інклюзивності (*in*), виключення (*out of*), обмеження (*at*), напрямку руху (*from/to*), панорамного сприйняття (*on*), примушення (*under*). На ситуативному рівні утворені від БПЗ означені іменні групи звужують межі сприйняття простору та місця активності словосполученнями з прийменником *of*, залежний елемент яких конкретизує сферу діяльності. За індивідуального орієнтування неозначені іменні групи вказують на конструювання учасниками подій нових орієнтирів, представлених місцем діяльності. БПЗ ідентифікують етапи активності на двох рівнях: надситуативному, вказуючи на її початок (*set in motion*), завершення (*in conclusion, end in failure*), додатковий етап (*in addition*), й ситуативному, де означена іменна група *at the conclusion* фіксує швидкий фінал комунікації. Звороти позначають на трьох рівнях параметри діяльності: кількісні та якісні. На ситуативному рівні означені іменні групи співвідносять параметри референтів з певними стандартами чи виконавцями, а на індивідуальному рівні неозначені групи пропонують оцінку орієнтирів учасниками подій. Надситуативні БПЗ на позначення внутрішньодіяльнісних відношень відображають взаємодію референтів, їхнє протиставлення або реагування на інших суб'єктів чи зовнішні стимули.

Положення цього розділу відображені в шести публікаціях автора [210; 211; 212; 213; 215; 223].

РОЗДІЛ 4

ОРІЄНТАЦІЙНІ ФУНКЦІЇ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ЖУРНАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Функції БПЗ в американському журнальному дискурсі представлені двома різновидами: денотативним і дискурсивним. Денотативна функція БПЗ полягає у номінації надситуативних міжреферентних відношень відповідно до текстових стратегій як способів репрезентації реальності [311, с. 81]. При цьому розрізняємо дві групи денотативних БПЗ: загальновживані і спеціальні. Загальновживані БПЗ функціонують у журнальних статтях будь-якої тематики, адже вони позначають універсальні надситуативні відношення і включають одиниці таких груп: соматичні, напр., *in sight, at hand*; темпоральні, напр., *at night, in childhood*; суб'єктні, напр., *in doubt, in fear, in trouble*; інструментальні, напр., *on foot, by chance*; результатні, напр., *by mistake*; діяльнісні, напр., *at school, at home; in business, at work*. Спеціальні БПЗ позначають відношення, характерні для певної сфери життєдіяльності: політичної, напр., *in power, on top, out of control*; правової, напр., *under arrest, on trial*; мистецької, напр., *in public, on screen*.

Дискурсивну функцію виконують звороти, підпорядковані однойменній стратегії, за якої БПЗ сполучають речення-висловлення або абзаци між собою, тобто подібно до дискурсивних маркерів структурують текст, пов'язуючи його суміжні сегменти [389, с. 1167] та відбиваючи характер взаємодії між ними: деталізують відношення, напр., *in part, in particular*; узагальнюють, напр., *in general*; протиставляють референти, напр., *in contrast, in fact, in real life*.

Залежно від контексту і стратегії комплексні надситуативні БПЗ виконують обидві функції: денотативну, підпорядковуючись текстовій стратегії, або дискурсивну, співвідносячи окремі фрагменти статті, напр., *on paper, in contrast, in addition*.

Розглянемо виокремлені функції БПЗ у такій послідовності: денотативні, залежні від семантики зворотів; дискурсивні, які відбивають відношення між

текстовими фрагментами; комплексні, що поєднують смислову і формальну взаємодію між БПЗ і композицією статей.

4.1. Денотативні функції

Денотативні функції БПЗ фіксують універсальні відношення між референтами відповідно до тематики статей і текстових стратегій, які одночасно структурують повідомлення і конструюють події [186, с. 71]. В аспекті призначення й семантики БПЗ підпорядковані чотирьом стратегіям, які різняться частотністю поширення: характеристичній, самоактуалізаційній, відтворення впливу на аудиторію та відновлення безпеки.

4.1.1. Стратегія характеристичної у статтях про співвіднесення поведінки осіб або функціонування механізмів з усталеними нормами підпорядковує загальноновживані БПЗ усіх груп, за винятком конструкцій на позначення ієрархій, домінування й каналів комунікації. Зазначена стратегія структурує 266 текстів (53,2% від загальної кількості проаналізованих статей) двома тактиками, які зумовлюють вживання відповідних БПЗ: фокусувальною та фоновою.

4.1.1.1. Фокусувальна тактика впливає на функціонування БПЗ у 92 статтях про пересічних громадян, результати їхньої діяльності, флору, фауну або механізми (34,6% від загальної кількості текстів, побудованих згідно зі стратегією характеристичної), і зумовлює використання загальноновживаних БПЗ у заголовному комплексі і блоках головної події, загального контексту та попередніх подій. В інтродуктивному блоці і в блоці попередніх подій референтна ситуація послідовно структурується зворотами на позначення просторової (*at hand, on earth*) або темпоральної локалізації референтів (*in history, by midnight*), їхнього стану (*in mind, in debt*) або місця діяльності (*at home*). У блоках головної події і загального контексту вибір досліджуваних конструкцій залежить від специфіки описуваного референта: при зображенні

суспільних подій БПЗ відбивають покращення або погіршення умов життя населення, специфікуючи стани (*in better shape, out of control, in danger*) або контраст (*in opposition*); при представленні повсякденного життя людей використані БПЗ належать до таких груп: суб'єктної на позначення стану (*in love, in trouble*), темпоральної (*to death, in history*), інструментальної (*by car, on tape*), діяльнісної (*at home, to church, at work*); при описі артефактів задіяні суб'єктні (*at risk*), динамічні (*on track*) або діяльнісні конструкції (*on sale, in common*), котрі подають стан користувача певним предметом або виконувани з ним дії.

Вживання БПЗ у статтях про *пересічних громадян* згідно з фокусувальною тактикою представлене у тексті під заголовком *Yummy vs. Slummy* (Newsweek 13.08.2007, с. 44-45) про два образи сучасної матері: працюючої і домогосподарки. У блоках головної події і загального контексту БПЗ зосереджують увагу на долі двох матерів таким чином: *to death* у сполученні з дієсловом *bored* описує ставлення працюючої жінки до проблеми материнства, *at home* окреслює межі типової діяльності домогосподарки, *in labor* відбиває її основне завдання – народження дітей, а *to work* відображає щоденну зайнятість працюючої матері на роботі: *I am bored to death with talking, hearing and reading about motherhood. I know all about the war between working mothers and women who stay at home with their children. [...] Do whatever you want: stay at home with your kids, wear gym clothes all day and make your own organic baby food. [...] Declare your toddler carbon neutral or get your hair highlighted while you're in labor. [...] I race off to work without looking in the mirror or having read a word of the newspaper.*

Підпорядкування зворотів фокусувальної тактиці для опису *механізмів* реалізується у статті під заголовком *Small. It's the New Big* (Newsweek 25.02.2008, с. 34-37), де йдеться про новий екологічно чистий автомобіль. Зміст тексту ділиться на дві частини: перша репрезентує поширення нового різновиду транспорту, зумовлюючи функціонування зворотів *in hand, on sale, in common*, а друга – зображує характеристики автомобіля за допомогою БПЗ *into focus, at*

first glance й *on track*.

Згідно з цією послідовністю у першій частині статті соматичний БПЗ *in hand* фіксує наявність замовлень (*orders*); діяльнісний зворот *on sale* у сполученні з дієсловом *go* сигналізує про появу автомобіля у продажу; конструкція *at home* указує на проблеми з поширенням традиційних транспортних засобів в США; а порівняння нової моделі з існуючими репрезентовано у статті внутрішньодіяльнісним зворотом *in common*, який фіксує відповідність екологічно чистого автомобіля усталеним галузевим нормам: (2) *And Daimler had 30,000 orders in hand before it even launched its three-meter-long Smart Fortwo model in the U.S. last month.* (3) *Before it even goes on sale this year, the Nano is changing the rules of the road for the auto industry and society itself.* (4) *General Motors, which last week reported a record \$38.7 billion loss for 2007, can't make money at home, but turns a tidy profit in Asia selling smaller cars.* (6) *Indeed, the Nano, which has only one windshield wiper, has more in common with the bare-bones eco-boxes that baby boomers drove during the '70s energy crisis.*

У другій частині статті позитивні риси екологічно чистого автомобіля подані в аспекті поступового наближення: соматичний БПЗ *into focus* зосереджує увагу на попиті на новинку, а *at first glance* вказує на перше враження від зовнішнього вигляду: (10) *That [the motorization of the Third World at a very rapid pace] came clearly into focus when Indian motor car mogul Ratan Tata upstaged the Detroit Auto Show by rolling out his "people's car" in New Delhi on Jan. 10. [...] At first glance, the stubby little car doesn't look like much: no radio or air conditioning, a top speed of about 95 kilometers per hour and a motor-cycle-like engine.* Динамічний БПЗ *on track* указує у блоці коментарів на результати діяльності людства – зростання попиту на нафту, що є додатковим стимулом для поширення екологічно чистого автомобіля: (7) *GM chairman Rick Wagoner recently warned that the world is already consuming 1,000 barrel of oil per second, and demand is on track to rise 70 percent more by 2030.*

Отже, загальновживані БПЗ, функціонування яких підпорядковане

фокусувальній тактиці, фіксують у вступах та блоках попередніх подій просторову і темпоральну локалізацію об'єктів, стан суб'єктів, тоді як у блоках головної події і загального контексту досліджувані звороти виокремлюють міжреферентні відношення з урахуванням тематики статті.

4.1.1.2. Фонова тактика зумовлює функціонування загальноновживаних БПЗ у блоках попередніх подій або коментарів, які фіксують надситуативні координати події, складники якої не пов'язані між собою. Оскільки блок попередніх подій може іменувати різноманітні деталі описуваного стану справ, зазначена тактика підпорядковує БПЗ на позначення усіх ситуативних відношень: локальних (*in front of, in sight, in retreat; on top*), темпоральних (*at night, at present, in history*), суб'єктних (*in economic depression, in mind, to power*), інструментальних (*by helicopter, by phone, by surprise*), результатних (*by mistake*), діяльнісних (*at war, to college, under house arrest, on set, in typical style, out of touch*). Згідно з фоновією тактикою БПЗ лише вводять коментарі ситуації, поданої у блоці головної події, у 174 статтях (65,4% від загальної кількості текстів, підпорядкованих стратегії характеристики).

Прикладом залежності функціонування БПЗ від фоновієї тактики слугує стаття під заголовком *Iran's Worst Enemy* (Newsweek 21.12.2009, с. 36-39). У цьому тексті БПЗ подають додаткову інформацію про діяльність директора служби зовнішньої розвідки Ізраїлю в двох блоках: інтродуктивному і попередніх подій. В інтродуктивному абзаці окремий випадок кар'єри головного героя представлений зворотом *in protest*, який подає фонову інформацію про протест його підлеглих проти пропозиції спалити банк: [...] *they discovered a European bank being used to channel money from Iran to Hamas* [...]. "*Burn it down!*" [Dagan demanded]. *The horrified intelligence officers stalked out of the room in protest*. У блоці попередніх подій не пов'язані між собою вчинки розвідника подані зворотами *out of high school*, який у сполученні з дієсловом *dropped* вказує на припинення навчання в школі, й *on fire*, що відображає пожежу, яка охопила лабораторії унаслідок рішень, прийнятих директором служби зовнішньої розвідки: *Dagan dropped out of high school to try*

out for the Israeli military's prestigious commando unit, Sayeret Matkal, but didn't make the cut. [...] Later, unexplained accidents began plaguing the Iranian nuclear project, delaying the enrichment process. Scientists started disappearing, labs caught on fire, and aircraft connected to the effort mysteriously fell from the sky.

Таким чином, стратегія характеристики реалізується двома тактиками, які підпорядковують функціонування загальновживаних БПЗ: фокусувальною та фоновою. Згідно з першою звороти усіх груп виокремлюють у заголовному комплексі, блоках головної події й загального контексту характеристики пересічних громадян, результати їхньої діяльності, описують флору, фауну або механізми. Фонова тактика зумовлює функціонування загальновживаних БПЗ у блоках попередніх подій або коментарів з метою надання другорядної інформації про описувані події.

4.1.2. Стратегія самоактуалізації структурує журнальні статті про удосконалення і розвиток людини та суспільства у політичній, економічній, освітній сферах, тобто відбиває реалізацію їхнього потенціалу [149, с. 89]. Надситуативні БПЗ підпорядковуються стратегії самоактуалізації у 96 текстах (19,2% від загальної кількості проаналізованих статей) згідно з її трьома тактиками: апеляції до задоволення самоактуалізації, її дефіциту і балансування між ними.

4.1.2.1. Тактика апеляції до задоволення самоактуалізації структурує 41 журнальну статтю про здобутки окремих людей і суспільства в цілому (42,7% від кількості текстів, побудованих згідно з цією стратегією), зумовлюючи вживання БПЗ, що сигналізують про удосконалення, досягнення і визнання: суб'єктних, які указують на перебування у позитивному стані (*in control, in fashion*) або подолання негативного стану (*out of poverty, out of power*), ієрархізуючих (*on top, to power*), темпоральних (*at night, in history*), діяльнісних (*at home, to college, in business, in operation*).

Залежність функціонування БПЗ від тактики апеляції до задоволення самоактуалізації демонструється текстом під заголовком *The World's Next Big*

(Newsweek 28.05.2007, с. 40-43) із підзаголовком *How India's rising and unique middle class will reshape global consumer markets*. В інтродуктивному блоці статті про боротьбу з бідністю в Індії вживається суб'єктний зворот *in desperate poverty*, у блоці загального контексту – БПЗ двох груп: суб'єктні *out of desperate poverty*, *out of poverty* і темпоральний *to date*, а у блоці попередніх подій – соматичний БПЗ *out of reach*.

БПЗ *in desperate poverty* узагальнює в інтродуктивному блоці колишнє перебування індійців у стані бідності, де прикметник *desperate* додає іменнику *poverty* значення надзвичайного ступеня злиденності [427, с. 367]: (1) *Throughout India's history, the vast majority of its people have lived in desperate poverty.*

Задоволення самоактуалізації втілене у блоці загального контексту цієї статті за допомогою БПЗ *out of desperate poverty* й *out of poverty*, які у сполученні з дієсловом *move* фіксують подолання бідності: (3) *Since 1985, the ranks of the deprived have fallen from 93 percent to 54 percent of the population, as 103 million people moved out of desperate poverty and many millions more were born into less grim circumstances. [...] If growth continues at its recent pace, we expect a further 291 million people to move out of poverty over the next two decades.*

У блоці попередніх подій аналізованої статті зворот *out of reach* сигналізує про колишню недоступність автомобілів для пересічних громадян, що підкреслено прислівником *historically*, тобто акцентує низьку купівельну спроможність пересічних людей: (11) *Historically, a new car was out of reach of the vast majority of Indian households.*

Натомість вияв самоактуалізації мешканців Індії, позначений іменником *success*, у боротьбі з бідністю на сьогоднішній день узагальнений БПЗ *to date*, який указує на віху на часовій прямій, що співпадає з моментом написання статті: (14) *India's success to date has been built on its human capital – a hardworking and increasingly educated population.*

Отже, тактика апеляції до задоволення самоактуалізації відображає досягнення індивідів і удосконалення суспільства та зумовлює вживання

суб'єктних БПЗ, які фіксують покращення стану індивідів як сигнал визнання, зворотів на позначення типового місця активності і вершини СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ. У інтродуктивному КБ та блоці попередніх подій конструкції на позначення загрозливого стану чи домінування указують на колишні проблеми у забезпеченні самоактуалізації.

4.1.2.2. Тактика апеляції до дефіциту самоактуалізації структурує 33 тексти (34,4% від усіх статей, підпорядкованих стратегії самоактуалізації) про втрату відомими особами, компаніями, країнами досягнутих позицій або занепад різних сфер дійсності [149, с. 89]. Названа тактика підпорядковує вживання суб'єктних БПЗ на позначення загрозливого стану, напр., *in debt, in jeopardy, in poverty, in trouble*; тривимірного простору, перебування у якому слугує ПЕРЕШКОДОЮ для подальшої самоактуалізації, напр., *in captivity, in exile*; зворотів, що указують на втрату переваги, напр., *out of power*, або наявність ПРИМУШЕННЯ, напр., *under attack, under pressure, under threat*.

Тактика апеляції до дефіциту самоактуалізації визначає вживання БПЗ у статті під заголовком *Farewell, Dolce Vita?* (Newsweek 25.02.2008, с. 23) про економічні негаразди Італії. У блоці загального контексту цієї статті функціонують суб'єктні звороти *in deep trouble* та *in need*, а у блоці попередніх подій – *at risk*. Дефіцит самоактуалізації відображений БПЗ на позначення загрозливого стану *in deep trouble*, співвідносного з КОНТЕЙНЕРОМ за рахунок прийменника *in* та прикметника *deep*: (1) *Italy is in deep trouble*.

У подальшому тексті дефіцит самоактуалізації в суспільній сфері економіки (*public sector*) відображений зворотом *in need*, що репрезентує загрозливий стан, зумовлений відсутністю речей, необхідних для діяльності суб'єктів: (6) *The public sector is in need of root-and-branch reforms*.

У блоці попередніх подій зворот *at risk* указує на балансування валютного союзу (*the monetary union*) на МЕЖІ кризи, а прислівник *never* заперечує наявність перешкод для розвитку: (7) *Despite the German misery, and despite the strains caused by the gap between near stagnation in Germany and fast growth in many other parts of the eurozone, the monetary union was never seriously at risk*.

Отже, тактика апеляції до дефіциту самоактуалізації реалізується БПЗ, які указують на загрозливий стан для суб'єктів, їхнє балансування на межі небезпеки, тоді як діяльнісні звороти подають примушення суб'єкта з боку інших осіб.

4.1.2.3. Тактика апеляції до балансування між задоволенням самоактуалізації та її дефіцитом (22 статті або 22,9% від текстів, структурованих стратегією самоактуалізації) підпорядковує вживання БПЗ, які фіксують універсальні коливання референтів між позитивними і негативними станами, пов'язаними з самоактуалізацією та її незадоволенням: перший зворот відображає досягнення у певній галузі, напр., *in power*, а другий – втрату позицій внаслідок перешкоди або протидії, напр., *out of office*. БПЗ, вживання яких зумовлене виокремленою тактикою, репрезентують балансування на МЕЖІ загрози для досягнень одиницями з прийменником *at*, напр., *at risk*, *at stake*. Конструкції протилежної семантики з прийменниками *in* та *out of*, вжиті в одному тексті, протиставляють перебування індивідів у тривимірному просторі та поза ним, імплікуючи коливання між позитивним і негативним станами справ, напр., *in big trouble – out of poverty*; співвідносяться з двома образ-схемами – СУСПІЛЬНА ВЕРТИКАЛЬ і КОНТЕЙНЕР – для представлення успіхів і невдач у соціально-політичному житті, напр., *in power – out of office*, *come to office – out of control*.

Підпорядкування названих БПЗ тактиці апеляції до балансування між задоволенням самоактуалізації і її дефіцитом відображене у статті під заголовком *Dilemmas of the Horn* (Newsweek 21-28. 04. 2008, с. 30-32). В інтродуктивному блоці цього тексту, де йдеться про коливання Сомалі між статусами правової і терористичної країни, функціонують темпоральний БПЗ *by day* й діяльнісний зворот *on patrol*, а блоці загального контексту – суб'єктний зворот *in power*. Причина вказаного коливання відображена контрастом БПЗ *by day*, який фіксує діяльність терористів удень, і зворотом *on patrol*, що вказує на патрулювання урядовими солдатами з метою відновлення стабільності: (1) *The jihadist leads a double life. By day he's a government functionary in the Somali*

capital of Mogadishu; (4) Whenever they [Ethiopian soldiers] go out on patrol, their heavily armored convoys are blasted by roadside bombs, rockets and small arms fire.

Балансування між задоволенням і дефіцитом самоактуалізації репрезентоване у блоці загального контексту цієї статті сполученням звороту *in power* з прислівником *nominally*, який указує на формальний характер повноважень уряду, а відсутність його єдності та володіння ситуацією відображена прикметниками *fractious*, що позначає важко контрольовану групу осіб [429], і *fragile*, котрий відбиває слабкість певної структури [427, с. 560]: (7) *The government nominally in power, fractious to begin with, is more fragile than ever.*

Таким чином, стратегія самоактуалізації реалізується у текстах трьома тактиками, що характеризують суб'єктів в аспектах задоволення самоактуалізації, її дефіциту або балансування між ними. Тактика апеляції до задоволення самоактуалізації підпорядковує суб'єктні звороти, що вказують на стан визнання, ієрархізуючі БПЗ, звороти на позначення місця активності. БПЗ, функціонування яких визначається тактикою апеляції до дефіциту самоактуалізації, вказують на небезпеку для досягнень індивідів, балансування на її межі, примушення з боку інших людей. Тактика апеляції до балансування між задоволенням самоактуалізації та її дефіцитом підпорядковує вживання зворотів, які сигналізують про перебування індивідів чи суспільних інституцій на межі загрози їхнім успіхам, або відображають коливання між позитивним і негативним станами суб'єктними БПЗ чи зворотами, що репрезентують рівні СУСПІЛЬНОЇ ВЕРТИКАЛІ.

4.1.3. Стратегія відтворення впливу на аудиторію, яка структурує статті про різні сфери мистецтва і культури, визначає вживання БПЗ у 66 журнальних текстах (13,2% від усіх статей). Сприйняття митців або їхніх творів фіксується соматичними БПЗ, напр., *on view*, суб'єктними, напр., *in mind*, інструментальними, напр., *on paper*, або діяльними, напр., *on stage*.

Стратегія відтворення впливу на аудиторію реалізується тактиками, які

представляють у статтях митців або результати їхньої діяльності: ідентифікації митців, ідентифікації творів мистецтва та одночасного представлення митців і їхніх творів.

4.1.3.1. Тактика ідентифікації митців як джерела впливу на адресата структурує 22 статті (33% від загальної кількості текстів, побудованих згідно зі стратегією впливу на аудиторію), зумовлюючи вживання БПЗ, які маркують канал взаємодії з аудиторією, напр., *on display, on screen, on television*, або локалізують референт у полі зору спостерігача, напр., *in front, on view*.

Аналізована тактика, представлена у статті про телеведучого Крейга Фергюсона під заголовком *Late Bloomer* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 104-105), підпорядковує функціонування таких БПЗ у блоці загального контексту: локативних *in front of, in space*, інструментального *off-screen*, діяльнісних *out of touch* та *in show business*. У блоці попередніх подій вжитий діяльнісний зворот *out of high school*, а у блоці коментарів – *out of style*.

Ідентифікація впливу Крейга Фергюсона на аудиторію виокремлена БПЗ *in front of*, який указує на перебування телеведучого перед публікою, локалізація гостя його шоу у навколоземному просторі фіксується БПЗ *in space*, відсутність комунікативного контакту з іншим гостем підкреслена одиницею *out of touch*, тоді як відсутність безпосередньої взаємодії телеведучого з глядачами поза екраном втілена зворотом *off-screen*: (3) *That bravado could melt away once he's in front of a stodgy crowd, smothered by a tuxedo [...]. He puts on absurd sketches, like his impression of Michael Caine in space, or Aquaman as an advice columnist.* (7) *On a recent show, a chat with an actress Parker Posey devolved from a conversation about her last project into a flirtatious argument about why they fell out of touch. [...] He comes across off- screen just as he does on – charismatic, down-to-earth, weirdly normal.*

Подальша ідентифікація телеведучого у блоці загального контексту в аспекті його амбіцій (*a little extra attention*) в сфері шоубізнесу втілена зворотом *in show business*: (8) *He seems perfectly happy with his rung on the ladder, but no one in show business minds a little extra attention.*

Сполучаючись у блоці попередніх подій аналізованої статті з дієсловом *drop*, яке указує на покидання школи заради кар'єри шоубізнесу, позначеного виразом *a showbiz career*, БПЗ *out of high school* наголошує на відсутності у телеведучого середньої освіти: (3) *He spent his childhood in Cumbernauld, Scotland, decided to drop out of high school to pursue a showbiz career*. Натомість досягнення Фергюсона (*restored the conversation*) представлені у блоці коментарів зворотом *out of style*, який відображає низьку популярність розмовного жанру до появи ведучого: (7) *“The listening part seems to have gone out of style, when hosts are looking for a young demographic. Craig is curious, charming and witty, and that has restored the conversation that had been missing from late night.”*

Отже тактика ідентифікації митців зумовлює функціонування у статтях БПЗ, які називають місце діяльності митців, локалізують їх у полі зору аудиторії, фіксують їхню взаємодію через канали комунікації.

4.1.3.2. Тактика ідентифікації творів мистецтва визначає вживання у 16 статтях (24,2% від кількості текстів, підпорядкованих стратегії впливу на аудиторію) БПЗ, які локалізують твори у полі зору адресата, напр., *on view*, *on exhibit*, або іменують канали впливу на аудиторію, напр., *in fiction*, *on canvas*. Ця тактика покладена в основу статті під заголовком *Out of the Darkness* (Newsweek 16.07.2007, с. 54), де йдеться про китайський сувій-панно “Цинмін на річці”, який через його популярність називають “Китайська Мона Ліза”. Тактика ідентифікації творів мистецтва підпорядковує вживання у цьому тексті локативного звороту *on view*, перцептивного БПЗ *in finely wrought detail* та інструментального *on permanent exhibit*.

Зображення сприйняття європейської картини Мона Ліза в інтродуктивному блоці здійснюється зворотом *on view*, який локалізує твір Леонардо да Вінчі в Луврі, де вона доступна багатьом для огляду, тоді як китайське полотно XII століття недоступне для пересічних громадян (*seen only rarely*): (1) *But unlike the “Mona Lisa”, which is on view at the Louvre, “Qingming” has been seen only rarely by members of the public.*

У блоці загального контексту цієї статті зворот *in finely wrought detail* виокремлює деталі китайської картини, які можуть сприйматися аудиторією, а БПЗ *on permanent exhibit* і *on view* відбивають перцептивну взаємодію між китайською картиною як джерелом зовнішнього впливу та великою кількістю глядачів як ціллю в аспекті наростання контакту широкої публіки з твором китайського мистецтва: (3) *It captures scenes of everyday life in finely wrought detail: trades lead camels, heavy with merchandise, through the city gate [...]*. (5) *Now tea-colored with age, the scroll is considered too delicate to go on permanent exhibit. Beijing's regulations allow it to be on view for only three weeks at a time, after which it must be retired to the vault for years.*

Отже, тактика ідентифікації творів мистецтва зумовлює вибір БПЗ, які відображають канали впливу на аудиторію, зображають їхнє сприйняття великою публікою або фіксують деталі представлених робіт.

4.1.3.3. Тактика одночасного представлення митців і їхніх творів структурує статті, де описується автор твору, процес його створення та його деталі. Тому ця тактика зумовлює вживання в інтродуктивному блоці БПЗ на позначення каналу комунікації, який використовують митці, напр., *on canvas*, *on paper*, *in print*, *on screen*, а у блоках головної та попередніх подій і загального контексту, які зображають твори мистецтва, БПЗ різних груп відбивають час подій (*at night*, *to death*), місце діяльності героїв (*to college*, *at home*), їхні почуття (*in isolation*, *in love*), тобто їхнє функціонування залежить від різновиду твору і його змісту. Тактика одночасного представлення митців і їхніх творів реалізується у 28 текстах (44,2% від загальної кількості статей, організованих згідно зі стратегією впливу на аудиторію) двома ходами, які представляють етапи взаємодії митців з аудиторією: оприлюднення творчого задуму (*in mind*) або представлення джерела впливу: друкованого (*in print*) чи зображувального (*on screen*).

Хід оприлюднення творчого задуму митця демонструє стаття під заголовком *The Sixth Beatle?* (Newsweek 03.10.2011, с. 44-48). У її інтродуктивному блоці функціонує суб'єктний БПЗ *to mind*, а в блоці

загального контексту – зворот на позначення орієнтування стосовно поверхні землі *to earth* та суб'єктний *in isolation*.

Узагальнене представлення діяльності режисера під час планування фільму втілене в інтродуктивному блоці зворотом *came to mind*, який указує на виникнення ідеї: (5) “*It [music] took me to another level, to another place – images, fantasies, stories, people, colors – everything came to mind. And that’s how I did my work.*” У блоці загального контексту аналізованої статті результат його діяльності – документальний фільм про музиканта і співака Джорджа Харрісона – представлений БПЗ *to earth*, який у поєднанні з фразовим дієсловом *get back* відбиває зміну героєм фільму місця діяльності, що призвело до його ізоляції, позначеної БПЗ *in isolation*, співвідносним з КОНТЕЙНЕРОМ: (18) *Equal to his passion for music, and his diverse and close friendships was George’s overwhelming desire to get back to earth – literally so, to dig, to plant trees, to surround himself with flowers that he himself had grown.* (19) *In George’s case, the gardens he made gave him the sense that he was living in isolation, on an island of his own making.*

Хід іменування **каналу впливу** на аудиторію представлений у статті під заголовком *East Sided Story* (Newsweek 10.03.2008, с. 54-56) про письменника Річарда Прайса і його новий роман. Згідно з цим ходом в інтродуктивному блоці статті функціонує інструментальний БПЗ *on paper*, тому що йдеться про літературу; у блоці загального контексту – звороти на позначення вершини *on top*, параметрів *in uniform* й *on fire*; у блоці попередніх подій – діяльнісні БПЗ *in hosiery business* та *to college*.

Вплив письменника на читача через друкований канал втілений зворотом *on paper*: (1) [...] *he has had few if any equals at getting the look and feel, and most important, the sound of urban America on paper.* Згідно з цим ходом подальша диференціація змісту книги, у якій описано вбивство ортодоксального єврея у Нью-Йорку, подана в блоці загального контексту: зовнішність поліцейських узагальнена зворотом *in uniform*, локалізація розбитих окулярів (*shattered glasses*) на одязі загиблого – *on top*, вогонь, що охоплює тіло свідка,

виокремлений БПЗ *on fire*: (3) *And then you've got the crowd, and the crowd consists of five Chinese cops, all in uniform – given the neighborhood, you really need Oriental cops around. [...] You've got the Orthodox guy's wife sitting there with his wide-brimmed hat upturned and his coat folded and his shattered glasses on top [...] and you smell something burning, and you realize he's nodded out and his cigarette is catching his thigh hairs on fire.*

Виокремлення у блоці попередніх подій аналізованої статті деталей біографії письменника здійснюється зворотами *in hosiery business*, який фіксує заняття його батька, і *to college*, що у сполученні з дієсловом *go* вказує на отримання вищої освіти: (7) *Bronx-born and -raised – his father was in hosiery business – Price was the first member of his family to go to college.*

Таким чином, стратегія відтворення впливу на аудиторію визначає вживання БПЗ згідно з трьома тактиками: ідентифікації митців, творів мистецтва та їхнього одночасного представлення. За першої тактики соматичні БПЗ називають місце діяльності митців, локалізують їх у межах поля зору аудиторії або безпосередньо перед нею, фіксують взаємодію між адресантом і реципієнтами. За тактики ідентифікації творів мистецтва соматичні звороти і конструкції на позначення каналу комунікації відображають їхнє сприйняття широким загалом. Тактика одночасного представлення митців і їхніх творів підпорядковує вживання БПЗ на позначення друкованого або зображувального каналу комунікації як джерело впливу митця на реципієнта в інтродуктивних блоках, а звороти інших груп репрезентують в інших блоках – головної та попередньої подій, загального контексту – координати, стосовно яких локалізується зміст творів мистецтва: час подій, місце діяльності героїв, їхні почуття.

4.1.4. Стратегія відновлення безпеки структурує статті з правової тематики, присвячені засудженню порушників закону, і зумовлює функціонування БПЗ, які вказують на обмеження свободи злочинців шляхом їх локалізації у замкненому просторі, що слугує перешкодою для подальшої

діяльності, напр., *in custody, in court, in prison*; співвіднесення з ціллю ПРИМУШЕННЯ, напр., *under investigation, under arrest*, або ПРОТИДІЇ між учасниками судового розгляду зворотом, що представляє діяльність як площину, напр., *on trial*. Стратегія відновлення безпеки структурує 29 статей (5,8% від загальної кількості проаналізованих текстів) двома тактиками: представлення злочинців, яка репрезентує обмеження їхньої свободи, і зображення системи правосуддя, спрямованої на запобігання активності порушників.

4.1.4.1. Тактика представлення злочинців, яка реалізується у 18 журнальних статтях (62,1% від загальної кількості текстів, організованих стратегією відновлення безпеки), подає правопорушників як джерело загрози, підпорядковуючи вживання БПЗ, що, з одного боку, вказують на етапи обмеження їхньої свободи, а з іншого, зображають їхню діяльність або життя жертв. На правову перешкоду у статтях вказують БПЗ, що локалізують злочинців у замкненому просторі, напр., *in jail, in detention center*, або фіксують тиск на них з боку правоохоронців, напр., *under interrogation, under pressure*. Попереднє життя зловмисників або їхніх жертв позначається загальноновживаними БПЗ усіх груп, які експлікують низку відношень: локативні, напр., *at hand*; темпоральні, напр., *at night*; суб'єктні на позначення стану, напр., *in doubt, in trouble*; інструментальні, напр., *by car, by accident*; результатні, напр., *by mistake*; діяльнісні, напр., *in business, to work*.

Послідовність вживання БПЗ, підпорядкованих тактиці представлення злочинців, втілена двома ходами: хронологічним і циклічним. За хронологічної послідовності викладу змісту БПЗ повідомляють про злочин і/або попередню діяльність жертв чи зловмисників, а потім описується покарання. За циклічної побудови статті інформація про вирок передую повідомленню про правопорушення з наступним розглядом деталей його розслідування [186, с. 296-297].

Хронологічний хід підпорядковує функціонування загальноновживаних БПЗ усіх виокремлених груп, які описують діяльність жертви або злочинця в

інтродуктивному блоці, блоках попередніх подій та коментарів, та діяльнісних БПЗ, що вказують на різні етапи розслідування правопорушення в блоках головної події і загального контексту.

Позначення злочину згідно з хронологічним варіантом тактики представлення злочинців реалізоване у статті під заголовком *Ukraine's Joan of Arc* (Newsweek 22-29.08.2011, с. 20-21) про процес над колишнім прем'єр-міністром України Юлією Тимошенко. Підпорядковуючись зазначеній тактиці, в інтродуктивному блоці функціонують суб'єктний БПЗ *in contempt* та ієрархізуючий зворот *in office*, у блоці загального контексту, який подає широку позатекстову ситуацію, вжиті конструкції, що зображають діяльність як місце *in jail, from court* та *to prison*, у блоці попередніх подій використані діяльнісний зворот *at home* і суб'єктний *in poverty*, а у блоці коментарів – *to prison* та суб'єктний *in power*.

Згідно з хронологічним ходом інтродуктивний блок аналізованої статті повідомляє про злочини колишнього прем'єр-міністра, які спричинили її ув'язнення, зворотами *in contempt*, що відбиває її ставлення до судового процесу, та *in office*, котрий відображає її злочин (*abuses of power*) під час перебування при владі: (1) *Her icy stare bored straight into the judge whom she'd called "a puppet," precipitating her arrest for being in contempt of court on Aug. 5, during her trial for abuses of power in office.*

У блоці загального контексту цієї статті представлені етапи створення правової перешкоди стосовно обвинуваченої: зворот *in jail* репрезентує її попереднє ув'язнення під час судового процесу, *from court* в сполученні з дієсловом *go* указує на її переміщення в тюрму із залу суду, а *to prison* разом з дієсловом *send* подає наміри влади щодо остаточного вироку: (8) *Tymoshenko's legendary steadfastness is a trait that's served her well in jail, where she reads short stories by Haruki Murakami to pass the time in her cell.* (9) *When Tymoshenko was taken from court in a prison van, her supporters tried to swarm the street to block its path.* (10) *Determined to send the former prime minister to prison even if the current trumped-up charges fall through, a committee in Parliament – led by Yanukovich's*

Party of Regions – is now investigating her stint running a natural-gas trading business in the 1990s.

У блоці попередніх подій, цитованому нижче, БПЗ *at home*, який метафорично позначає країну, де проживають люди, указує на реакцію прихильників та однодумців Тимошенко, а зворот *in poverty* представляє економічний стан обвинуваченої в дитинстві: (3) *Tymoshenko's trial has sparked outrage both abroad and at home, where a dozen opposition parties signed a memorandum to support her*; (7) *Tymoshenko's stiff upper lip comes in part from her Soviet childhood, when she grew up in poverty with an iron-willed single mother.*

Блок коментарів аналізованого тексту подає судження голови парламентського комітету (*Inna Bogoslovskaya*), де зворот *to prison* в сполученні з предикатом *may go* указує на можливий обвинувачувальний вирок, тоді як БПЗ *in power* при цитуванні Тимошенко виокремлює ціль її подальшої діяльності: (10) *The head of the committee, Inna Bogoslovskaya, told NEWSWEEK that Tymoshenko is like Al Capone, saying that she may go to prison on a technical charge but is surely guilty of worse crimes.* (11) *She [Tymoshenko] says if there is any chance to “get rid of bandits in power, I will rise for 10, a hundred, a thousand more times.”*

Згідно з **циклічним ходом**, починаючи з інтродуктивного блоку, у якому йдеться про тимчасовий арешт злочинця, вживаються БПЗ, що вказують на створення правової перешкоди за рахунок ПРИМУШЕННЯ, напр., *under interrogation, under scrutiny*, або перебування правопорушників у замкненому просторі, напр., *in custody, in detention center*. У подальшому тексті деталі злочину представлені у блоці загального контексту загальновживаними БПЗ усіх груп, напр., *in danger, by chance, at home*, а потім подані інші етапи обмеження свободи: ув'язнення (*under arrest*), суд (*on trial*), винесення вироку (*5 years in prison*).

Циклічний хід визначає вживання у статті під заголовком *Death of a Tyrant* (Newsweek 08.01.2007, с. 10-16), присвяченій страті Саддама Хусейна, БПЗ на позначення діяльності як місця *in Kadhimiya Prison* в інтродуктивному

блоці, суб'єктного *in exile* у блоці попередніх подій, а у блоці загального контексту трьох конструкцій: *in court*, яка відображає місце суду як замкнений простір, *out of jail*, що вказує на вихід за межі тюрми, або *on trial* для представлення діяльності як простору.

Реалізація циклічного ходу забезпечується в інтродуктивному блоці БПЗ *in Kadhimiya Prison*, який указує на перебування колишнього лідера Іраку в тюрмі як місці реалізації правової ПЕРЕШКОДИ: (1) *President George W. Bush was sleeping at 9 p.m. at his ranch in Crawford, Texas, when Saddam Hussein's body plunged through the trapdoor of a gallows in Kadhimiya Prison on the outskirts of Baghdad.*

У блоці загального контексту аналізованої статті ставлення людей до суду над Хусейном подане у різній перспективі зворотами з прийменниками антонімічної семантики: *in (in court)* та *out of (out of jail)*. БПЗ *in court* локалізує жертв диктаторського режиму у місці проведення судового засідання, співвідносного з тривимірним простором, а БПЗ *out of jail* відбиває розміщення Хусейна поза МЕЖАМИ в'язниці: (8) *The Kurds still want their day in court.* (10) *Even some Americans share that sentiment. "I feel like we should let Saddam out of jail and say, 'Sorry, we didn't realize you were so brutal because you had to be'.*

У блоці попередніх подій, який надає інформацію про колишню діяльність Хусейна на посаді голови держави, зворот *in exile* відбиває перебування опозиціонерів (*Shia and Kurdish leaders*) у засланні: (18) *Shia and Kurdish leaders, many of them already in exile, started cultivating policymakers in Washington, even as they lost touch with Iraqis on the ground.*

У заключній частині статті зворот *on trial* фіксує судове засідання над Хусейном у панорамній перспективі, яка включає всіх учасників, прийменником *on*, сигналізуючи про ПРИМУШЕННЯ диктатора правовою системою за рахунок сполучення з дієсловом *put*: (20) *Having focused the world's attention on the evil of this one man, the Bush administration treated him as a kind of totem, declaring new victories [...] when he was put on trial and when he was convicted.*

Отже, тактика представлення злочинців зумовлює вживання БПЗ на позначення універсальних способів обмеження їхньої свободи двома ходами: хронологічним і циклічним. За першого загальновживані БПЗ узагальнюють інформацію про життя жертви або попередню діяльність злочинця, а потім звороти виокремлюють етапи застосування правової перешкоди, співвідносної з тривимірним простором, який іменує обмеження свободи, або з ПЕРЕШКОДОЮ, втіленою конструкціями з прийменником *under*. Циклічний хід визначає спочатку вживання БПЗ, які сигналізують про правову ПЕРЕШКОДУ спрямовану проти злочинця, потім загальновживані звороти подають його правопорушення і попередню діяльність, а у подальшому тексті звороти виокремлюють окремі етапи розслідування або судового розгляду справи.

4.1.4.2. Тактика зображення системи правосуддя аранжує 11 статей (37,9% від загальної кількості журнальних текстів, структурованих згідно з стратегією відновлення безпеки), подаючи правоохоронців як джерело правової перешкоди за допомогою БПЗ, що відбивають діяльність правоохоронних органів у двох ракурсах: тиску на злочинця з метою попередження порушень закону при вживанні зворотів з прийменником *under*, напр., *under arrest*, *under investigation*, *under pressure*, і обмеження свободи зворотами, що фіксують замкнений простір, який унеможлиблює скоєння злочину, напр., *in custody*, *in prison* та *in solitary confinement*. Тому виокремлюємо два ходи, підпорядковані цій тактиці: зображення правоохоронців як джерела ПРИМУШЕННЯ і порушників як цілі їхньої діяльності.

Текстовий хід зображення правоохоронців як джерела ПРИМУШЕННЯ за рахунок виокремлення аспектів їхньої діяльності втілений у статті під заголовком *I Committed Murder* (Newsweek 03.10.2011, с. 30-33), у якій йдеться про виконавця вироків. Аналізований хід підпорядковує вживання у блоці попередніх подій темпорального БПЗ *put to death* і звороту на позначення діяльності як місця *to prison*, у блоці загального контексту – діяльнісного *at trial*, у блоці коментарів – суб'єктного звороту *in control*.

Відтворення діяльності правоохоронця здійснюється у блоці попередніх подій зворотом *put to death*, у якому дієслово *put* репрезентує ПРИМУШЕННЯ з боку системи правосуддя, спрямоване на злочинця, а *to death* указує на кінцеву віху життя людини. Зазначений зворот узагальнює діяльність ката у трьох перспективах: від конкретного випадку смертної кари (*put Troy Davis to death*); загальної інформації про кількість страчених героєм статті осіб (*put 62 men to death*); до позиції уряду з питання смертної кари (*determined to put Davis to death*): (1) *Only a fellow executioner like 59-year-old Jerry Givens would know how crushingly hard it will continue to be for those who put Troy Davis to death last week even as he continued to insist on his innocence.* (3) *During the 17 years that Givens worked as an executioner in Virginia, he put 62 men to death.* (8) [...] *the state that remained determined to put Davis to death despite the numerous reasonable doubts regarding his guilt and the momentous public outrage.*

У подальшому тексті діяльність виконавця вироків протиставляється у блоці загального контексту іншим учасникам правосуддя – прокурорам (*prosecutors*), присяжним (*jurors*), судді (*judge*) – зворотом *at trial*, який подає судові засідання з позиції стороннього учасника, на що вказує прийменник *at*: (9) *While the prosecutors, jurors, and judge all had their say in putting a prisoner on death row, the task of actually carrying out the sentence falls to an executioner with no idea of what was said and done at trial.*

Інформація, пов'язана з безпосереднім досвідом героя статті, представлена у блоці попередніх подій БПЗ *to prison*, що, позначаючи переміщення особи до тюрми, відображає обмеження свободи самого виконавця вироків, а зворот *in control* у блоці коментарів зображає контроль правоохоронця над власними емоціями: (10) *His career as an executioner ended 11 years ago, when he was convicted on charges of perjury and money laundering unrelated to his work – going to prison himself for four years, swearing he was innocent.* (12) *“You have to appear normal,” she says. “You have to appear in control. [...] You try to tell yourself and your staff that this is the law.”*

Текстовий хід, який подає злочинців як ціль діяльності правоохоронців, реалізується БПЗ, котрі локалізують порушників закону у закладах пенітенціарної системи, напр., *in jail, in prison, in solitary confinement*. Прикладом реалізації цього ходу слугує стаття під заголовком *Jim Webb's Last Crusade* (Newsweek 19.09.2011, с. 50-52) про дії сенатора, який контролює судово-виконавчу систему. Аналізований хід визначає вживання БПЗ, які подають замкнений простір як перешкоду для злочинної діяльності: *in jail, to Fairfax County's juvenile detention center* в інтродуктивному блоці; *to prison, to jail, on probation or parole* у блоці загального контексту і *to prison* у блоці коментарів, де також задіяний зворот на позначення вертикальних відношень *on earth*.

В інтродуктивному блоці аналізованої статті контроль політика за виправними закладами зафіксований БПЗ *in jail* і зворотом *to Fairfax County's juvenile detention center*, які сигналізують про відвідування тюрми сенатором: (1) *Jim Webb is in jail. [...] Today's visit is voluntary – and that's why it's so remarkable.* (2) *As Republicans in Washington waste yet another summer afternoon whining about Democrats, and Democrats play rubber to their glue, Webb has skipped town and driven west, 30 minutes down 1-66, to Fairfax County's juvenile detention center.*

У блоці загального контексту наведеного тексту діяльність правоохоронних органів США, інспектованих сенатором, подана за допомогою БПЗ *in prison* і *in jail*, які фіксують перебування засуджених у тюрмі, зворотом *to jail*, котрий указує на переміщення інших злочинців у в'язницю як місце створення правової ПЕРЕШКОДИ, конструкціями *on probation or parole*, які позначають КОНТАКТ між зловмисником і правоохоронцем з метою обмеження свободи, на що вказує прийменник *on*: (7) *In 1980, fewer than 500,000 Americans were in prison; today, the number is 2.3 million. [...] Include all the U.S. residents currently on probation or parole, and our country's correctional population soars to about 7.2 million – roughly one in every 31 Americans.* (8) *If you're black and you haven't finished high school, you now have a 60 percent chance*

of going to jail – an experience that will reduce your annual employment by nine weeks and lower your yearly earnings by 40 percent.

Коментарі, наведені у подальшому тексті, вказують на поширеність у США злочинців (*the most evil people*) зворотом *on earth* та підсумовують діяльність правоохоронної системи за допомогою БПЗ *to prison*: (8) *As Webb likes to put it, “Either we have the most evil people on earth living in the U.S., or we are doing something dramatically wrong in terms of how we approach the issue of criminal justice.”* (9) *In 1986, President Reagan signed a \$1.7 billion bill that created mandatory minimum penalties for drug offenses, and “when you increase the likelihood of a person going to prison for a conviction, and then you increase how long you keep them there,” Beck explained, “it has a profound effect.” [...] Today, African-Americans represent 74 percent of those sent to prison for drug possession, even though they make up only 14 percent of users.*

Таким чином, стратегія відновлення безпеки визначає функціонування БПЗ згідно з тактиками представлення злочинців і зображення системи правосуддя. За першої з них загальноновживані звороти усіх груп, ужиті в інтродуктивному блоці та в КБ попередніх подій, відображають діяльність зловмисників або життя жертв, тоді як у блоках головної події та загального контексту звороти з прийменником *under* подають злочинців як ціль ПРИМУШЕННЯ, а з прийменником *in* – указують на замкнений простір як засіб обмеження їхньої свободи. БПЗ, вживання яких зумовлене тактикою зображення системи правосуддя, співвідносять правоохоронців з джерелом ПРИМУШЕННЯ прийменником *under*, а порушників з ціллю їхньої активності прийменником *in* разом з іменниками на позначення замкненого простору.

4.2. Дискурсивні функції

Подібно до дискурсивних маркерів [61, с. 66; 142, с. 195; 147, с. 47; 200] дискурсивні функції БПЗ полягають у вказівці на те, яким чином слід співвідносити суміжні фрагменти тексту [278, с. 138; 332, с. 131].

У дискурсивній функції БПЗ, підпорядковані однойменній стратегії, співвідносять між собою фрагменти різного обсягу: члени речення, висловлення, абзаци. Відповідно до їх обсягу БПЗ фіксують надситуативні відношення на трьох рівнях – синтаксичному, який співвідносить члени речення, абзацному, що поєднує окремі синтаксичні структури, та міжабзацному, котрий зв'язує суміжні абзаци. БПЗ реалізують дискурсивні функції згідно з трьома тактиками: деталізації (*in part, in particular, in turn*), узагальнювання (*on average, in total, in general*) і протиставлення (*in fact, in reality, in truth; in theory, in practice*). На відміну від інших зворотів, підпорядкованих одній тактиці, БПЗ *in fact* реалізує дві тактики: уточнення та протиставлення [367, с. 51]. Ураховуючи той факт, що призначення мовних одиниць є похідними від їхнього значення, БПЗ, які виконують дискурсивну функцію, поділяємо на моно- і бісемантичні.

4.2.1. Моносемантичні БПЗ підпорядковані трьом тактикам дискурсивної стратегії: деталізації, узагальнення і протиставлення.

4.2.1.1. Тактика деталізації реалізується за допомогою БПЗ, які співвідносять два фрагмента статті, зміст першого із яких розширюється або уточнюється наступним. Деталізацію здійснюють два БПЗ, підпорядковані трьом ходам: партитивному, каузативному і фокусувальному.

Партитивний хід реалізується БПЗ *in part* на трьох рівнях – синтаксичному, абзацному та міжабзацному – через уточнення змісту попереднього фрагменту представленням виконавця діяльності, її об'єкта, засобів або цілі.

В аспекті виконавців діяльності зворот *in part* деталізує зміст попереднього фрагменту при сполученні з іменниками, що називають фірми (*in part by Gucci*) або організації (*in part by a native Hawaiian government*), напр., *This month he sued the government for \$4 million, charging that the bureau he risked his life for has left him to fend for himself. His claims are backed, in part, by the Department of Justice inspector general's office, which sued a report [...] concluding*

that ATF hadn't done enough to conceal his identity (Newsweek 16.03.2009, с. 39).

Об'єкт діяльності деталізується БПЗ *in part* за наявності абстрактних субстантивів (*tendency, ability*), напр., [...] *denying environmental reality reflects, in part, a tendency to justify the existing order* (Newsweek 21.12.2009, с. 22).

Партитивна деталізація стосовно засобів діяльності, поданих у попередньому фрагменті, забезпечується зворотом *in part* разом з іменниками і прийменниками *by* або *with*, напр., *Many [green cars] will be powered in part by a fuel with a dirty reputation: diesel* (Newsweek 18.10.2010, с. 43).

Деталізація цілі діяльності, поданої у попередньому фрагменті, реалізується зворотом *in part* разом з інфінітивами, напр., *More recently he decreed that women would be able to vote and run for office – in the 2015 municipal elections, a delay designed in part to avoid roiling those same clerics* (Newsweek 07.11.2011, с. 12).

Згідно з **каузативним** ходом зворот *in part* разом з причиновими сполучниками *because, due to, thanks to* співвідносить два текстові фрагменти, з яких наступний розкриває авторське бачення часткових причин діяльності або стану людини, описаних у попередньому фрагменті, напр., *Even if the world is warming now, and even if that warming is due in part to the greenhouse gases emitted by burning fossil fuels, there's nothing to worry about* (Newsweek 13.08.2007, с. 43). Каузативний хід також реалізується при сполученні у другому фрагменті БПЗ *in part* з дієсловами причинової семантики *come from, derive from, stem from, be rooted*, напр., *While excitement about Obama's candidacy stems in part from his ethnic background, it has more to do with his message of hope and responsibility* (Newsweek 16.07.2007, с. 40). В останньому прикладі зворот *in part* у взаємодії з присудком *stems* деталізує часткові причини (*his ethnic background*) стану захоплення (*excitement*) кандидатом у президенти, описаним у попередньому фрагменті.

Фокусувальний хід, втілений БПЗ *in particular*, деталізує на синтаксичному й абзацному рівнях зміст попереднього фрагменту статті, зосереджуючи увагу на окремому компоненті описуваної події: суб'єкті,

об'єкті, процесі або результаті. На відміну від звороту *in part* БПЗ *in particular* відзначається більшим ступенем фокусування на референтах завдяки виокремленню їхніх специфічних рис як ЧАСТИНИ ЦІЛОГО.

Фокусування уваги на суб'єктах діяльності, представлених у попередньому фрагменті статті, здійснюється сполученням звороту *in particular* з іменниками на позначення людей (*men in particular*), антропонімами (*Chancellor Merkel in particular*), етнонімами (*Afrikaners in particular*, *Saudis in particular*), напр., *In all, 15 of the top 25 study-abroad countries are now outside Western Europe. [...] China in particular is hot; it now draws more students annually than Australia, and is the fifth most popular destination overall* (Newsweek 19.09.2011, с. 18). У наведеному прикладі БПЗ *in particular* деталізує зміст попереднього висловлення (*25 study-abroad countries*), фокусуючи увагу на розвитку Китаю, позначеного топонімом *China*.

При фокусуванні на інших складниках ситуації, поданих у попередньому фрагменті, зворот *in particular* сполучається з субстантивами на позначення артефактів (*in particular man-made chemicals, songs in particular*), окремих процесів (*in particular the pronouncements of the Palestinian leadership*) або результатів діяльності (*in particular the rise of the black bourgeoisie*), напр., *I once saw a picture of a man standing proudly in front of an executive jet, but my eyes were drawn to the sleeve of his suit – in particular the cuff buttons; it was obvious that the buttonholes were machine-made rather than hand-sewn* (Newsweek 25.02.2008, с. 58). У наведеному прикладі попередній фрагмент тексту (*the sleeve of his suit*) уточнюється зворотом *in particular*, який фокусує увагу на запонках (*cuff buttons*) на рукаві костюму.

Отже, тактика деталізації реалізується БПЗ, які розширюють подану в попередньому тексті інформацію трьома ходами: партитивним при уточненні виконавця або інших складників референтної ситуації; каузативним при виокремленні часткових причин раніше описаної діяльності; фокусувальним при представленні специфічного компоненту активності, зображеного в попередньому тексті.

4.2.1.2. Тактика узагальнення визначає вживання БПЗ, які специфікують зміст попереднього фрагменту статті – речення-висловлення або абзацу – в аспекті кількості представлених референтів: середньої (*on average*), остаточної (*in total*) чи неподільної (*in general*).

Середня кількість референтів вводиться зворотом *on average* за двома моделями залежно від одиниць у наступному фрагменті статті: кількісною і порівняльною. За першої – кількісної – моделі зворот *on average* узагальнює зміст попереднього фрагменту, позначаючи середню кількість референтів при сполученні з числівниками (*two, twenty*), іменниками, які називають певну кількість референтів (*million*) або їхню частину (*quarter*), напр., *But even if it's only a few hours the potential is impressive: online players spend, on average, 20 hours a week as their avatar* (Newsweek 25.02.2008, с. 47). У цьому прикладі БПЗ *on average* узагальнює зміст попереднього речення, вказуючи на середню кількість годин, витрачену гравцями інтернет-ігор (*20 hours a week*).

За другої – порівняльної – моделі аналізований зворот узагальнює попередній зміст разом з прикметниками у вищому ступені порівняння (*longer, lower, better*), напр., *But the brains of men and women are also different, and some of those differences may affect aggression. In the front of the brain, the orbitofrontal cortex is recruited to help make decisions and temper emotional responses. [...] Adrian Raine and colleagues at the University of Southern California note that, on average, men have a lower volume of grey matter (the bodies of nerve cells) in the orbitofrontal cortex than women* (Newsweek 06.10.2008, с. 52). У наведеному фрагменті зворот *on average* узагальнює зміст висловлення про будову мозку чоловіків і жінок разом з прикметником *lower* і словосполученням *volume of grey matter*.

Остаточна кількість референтів, названих на початку речення або в попередньому висловленні, підсумовується за допомогою БПЗ *in total*, який вживається у другому фрагменті разом з числівниками або прикметниками у вищому ступені порівняння (*more*), напр., *Among the top six host countries, the United States experienced the weakest growth between 2000 and 2005, pulling in just*

17 percent more students over that period, compared with 81 percent in France and 108 percent in Japan [...]. In total, America's market share of international students dropped from more than a quarter in 2000 to one fifth in 2004, the latest year for which figures are available (Newsweek 20.08.2007, с. 43). Як свідчить наведений приклад, зворот *in total* підсумовує зміст речення-висловлення щодо остаточних кількісних показників іноземних студентів у США (*from more than a quarter in 2000 to one fifth in 2004*).

Узагальнювальна функція звороту *in general* спрямована на представлення референтів як **неподільної сутності** завдяки сполученню з іменниками у множині, які позначають групу людей (*countries, Uighurs*), чи абстрактними субстантивами, що називають суб'єктів (*public in general, society in general*), окремі вияви діяльності людини (*consensus in general, extremism in general*), сфери впливу (*industry in general, life in general*), напр., *But frustration is growing with how few seemingly promising discoveries in basic biomedical science lead to something that help patients, especially in what is supposed to be a golden age of genetics, neuroscience, and biomedical research in general* (Newsweek 24-31.05.2010, с. 38). У наведеному висловленні зворот *in general* узагальнює сфери медицини, попередньо названі іменниками *genetics* та *neuroscience*, сполучаючись зі терміном на позначення медико-біологічних досліджень (*biomedical research*).

Таким чином, тактика узагальнення реалізується зворотами, які підсумовують зміст фрагментів тексту, виокремлюючи середню або остаточну кількість референтів чи подаючи їх як неподільне ціле.

4.2.1.3. Тактика протиставлення підпорядковує вживання БПЗ, що структурують дискурс, зіставляючи два фрагменти, перший з яких описує способи фіксації дійсності, а другий відбиває їхню реальність (*in reality*), істинність (*in truth*), теоретичну (*in theory*) або практичну цінність (*in practice*).

Протиставлення двох станів справ – заявленого, позначеного у першій частині речення-исловлення або абзацу одиницями на позначення мовленнєвої діяльності (*speech, announce, claim, hope*), і реального – поданого у другій

частині текстового фрагменту зворотом *in reality* й антонімічними одиницями, напр., *Similarly, Obama claims to seek bipartisanship, but, in reality, doesn't* (Newsweek 16.03.2009, с. 19). У наведеному висловленні зворот *in reality* протиставляє заяви Обама (*claims*) і відсутність реальних результатів, позначених запереченням *doesn't*.

БПЗ *in truth* із семантикою істинності протиставляє на абзацному та міжабзацному рівнях помилкову інформацію та істинні дані. У цьому разі перший фрагмент описує ситуацію дієсловами на позначення діяльності, а наступний корегує її зображення в аспекті правдивості зворотом *in truth*, який сполучається з прикметниками у вищому ступені порівняння (*many more, less buried than carved out from berms of earth*) або за наявності прислівника *just*, напр., *“People here complain all the time that Jaafari doesn't care about them, that the government is all an Iranian conspiracy,” says John Kael Weston, a State Department diplomat in Fallujah. [...] Jaafari, in truth, can hardly be blamed for most of Iraq's ills* (Newsweek 24.10.2005, с. 32). У наведеному прикладі зворот *in truth* зіставляє фрагменти про звинувачення прем'єр-міністра Ірану (*Jaafari*), представлені у першому абзаці словосполученнями *doesn't care about them* та *an Iranian conspiracy*, та його дійсну провину в проблемах цієї країни (*can hardly be blamed*) у наступному.

Протиставлення теоретичної допустимості певного перебігу події і її практичного втілення здійснюється за допомогою БПЗ *in theory* на синтаксичному й абзацному рівнях. Зворот *in theory* фіксує імовірність ситуації, представлену на початку речення або абзацу, і протилежний стан речей в кінці текстового фрагменту, напр., *And while audiences may support the right to choose [to end an unplanned pregnancy] in theory, that doesn't mean Hollywood thinks they want to see sweet-faced Keri Russell or angelic Katherine Heigl terminating a pregnancy* (Newsweek 10.12.2007, с. 67). У цьому висловленні зворот *in theory* протиставляє фрагменти, що описують погляди людей на право жінки на аборт: підрядне речення відбиває теоретичну підтримку глядачами, позначену сполученням дієслова *support* з модальним дієсловом *may*, а головне речення

відображає погляди Голівуда на аборт, позначені предикатом у заперечній формі *doesn't mean* і дієсловом *thinks*.

Зворот на позначення практичності *in practice* протиставляє задекларовані ідеї, подані на початку речення або абзацу, і випробувані на практиці способи дій, представлені у наступному фрагменті, напр., (4) *The Treasury Department also keeps a broader list of states subject to trade restrictions, but it is not a blanket ban – rather, it targets “specially designated individuals,” according to its Web site. [...] (5) In practice, some firms are not so selective* (Newsweek 16.03.2009, с. 12). У наведеному фрагменті статті БПЗ *in practice* протиставляє зміст двох абзаців, перший із яких описує плани міністерства фінансів США (*the Treasury Department*), позначені словосполученням *targets “specially designated individuals”*, а другий – їхню практичну реалізацію, яка полягає у відсутності підходу вибіркової (*are not so selective*).

Таким чином, моносемантичні БПЗ співвідносять суміжні текстові фрагменти – члени речення, окремі висловлення або абзаци – згідно з тактиками деталізації, узагальнення та протиставлення. За тактики деталізації БПЗ конкретизують попередній фрагмент в аспекті партитивності або каузативності чи фокусують увагу на специфічному складнику референтів. Згідно з тактикою узагальнення БПЗ підсумовують середню, остаточну або загальну кількість референтів, перерахованих у попередньому фрагменті. Тактика протиставлення реалізується конструкціями, які зіставляють зміст двох фрагментів статті про описану ситуацію і реальний стан речей, теоретичну чи практичну ймовірність втілення певної діяльності.

4.2.2. Бісемантичний безартиклевий прийменниковий зворот *in fact* репрезентує два різновиди відношень у дискурсивній функції: уточнювальні, які конкретизують описану ситуацію, і протиставні, що зіставляють подані в тексті ідеї. З урахуванням текстових відношень виокремлюємо дві тактики, реалізовані зворотом *in fact*: уточнення та протиставлення.

Згідно з тактикою **уточнення** аналізований БПЗ співвідносить дві

частини висловлення, абзацу або тексту: у першій зображені референти або їхні характеристики, а в другій представлено виокремлені компоненти, напр., *The three nations where Pew found a majority with confidence in Bush included India [...]; and Tanzania and Nigeria [...]. Africa, in fact, has often looked like one giant red state* (Newsweek 26.01.2009, с. 5). У наведеному абзаці зворот *in fact* уточнює політичні інтереси африканського континенту, у першій частині позначеного окремими країнами (*Tanzania, Nigeria*), а у другій – топонімом *Africa*, тобто зазначений БПЗ розширює поданий зміст.

При зображенні у першому фрагменті діяльності або її параметрів, зворот *in fact* пояснює в наступному реченні-висловленні або абзаці досягнення або невдачі суб'єктів чи реакції людей на дії інших, напр., *For now, Cleveland is too exhausted to even consider having another baby, but eventually, he will. In fact, he's already planned an egalitarian strategy for raising the rest of his family* (Newsweek 16.07.2007, с. 48). У наведеному абзаці перше речення-висловлення описує планування батьком поповнення у сім'ї словосполученням *consider having another baby*, а друге, уведене зворотом *in fact*, уточнює етап підготовки (*planned an egalitarian strategy*) у процесі виховання сім'ї.

За тактики **протиставлення** зворот *in fact* зіставляє на трьох рівнях – синтаксичному, абзацному та міжабзацному – очікуваний і реальний стан речей, корегуючи характеристики референтів або складники діяльності індивідів.

Протиставлення фрагментів, які репрезентують характеристики референтів, здійснюється зворотом *in fact* та іменниками, прикметниками або дієприкметниками з протилежними семами, що називають очікувані та реальні якості референтів (*losers – educated, middle-class families, described as a powerful and imminent threat – faced weakness and utter dysfunction*), напр., *I think this is because his once frequent talk of changing Washington helped create the impression that Obama was a goo-goo, a dreamer, when he is in fact more of a realist than a radical* (Newsweek 24-31.05.2010, с. 2). У наведеному висловленні зворот *in fact* протиставляє фрагменти, з яких перший характеризує Обаму як

сентименталіста (*a goo-goo*) й мрійника (*a dreamer*), чії плани не мають практичного втілення [429], а другий описує справжні якості президента як реаліста (*a realist*).

При протиставленні фрагментів тексту, що зображають параметри діяльності, перший позначає заявлені дії, а наступний з БПЗ *in fact* – реальність (*agreeing to bash in the skull – staged the attack, treat in an even-handed way – results in inequity*), напр., *That said, some critics argue that private schools discriminate against the poor. In fact, however, most of these universities offer scholarships and charge modest fees* (Newsweek 20.08.2007, с. 57). У наведеному абзаці БПЗ *in fact* зіставляє два висловлення: перше повідомляє про дискримінацію бідних (*discriminate against the poor*) у приватних вузах, а друге наводить факти надання їм стипендій і встановлення невисокої плати за освіту (*offer scholarships and charge modest fees*).

Таким чином, бісемантичний зворот *in fact* співвідносить суміжні фрагменти журнальних статей згідно з двома тактиками: уточнення і протиставлення. За першої зворот співвідносить частини речення-висловлення, два висловлення або абзаци, коли перший фрагмент описує референт, а другий виокремлює його окремі складники. За тактики протиставлення зворот *in fact* зіставляє на синтаксичному, абзацному і міжабзацному рівнях зміст двох фрагментів, які характеризують референти або діяльність людей.

4.3. Функції комплексних безартиклевих прийменникових зворотів

Комплексні БПЗ виявляють дві функції: денотативну та дискурсивну. При денотативному вживанні звороти цієї групи фіксують надситуативні відношення між референтами за рахунок сполучення з іншими одиницями у висловленні, напр., *on paper, in contrast to, in addition to*. У дискурсивній функції БПЗ співвідносять фрагменти тексту на синтаксичному, абзацному або міжабзацному рівнях. Ураховуючи денотативне і дискурсивне призначення комплексних БПЗ, яке вони виявляють залежно від обраної стратегії,

виокремлюємо їхні чотири функції: контрастивну при зіставленні відмінних або подібних референтів (*in comparison, by comparison, in contrast, by contrast*); адитивну при вказівці на включення додаткової інформації (*in addition*); реактивну при відображенні реакції суб'єктів (*in response*); декларування при представленні писемного каналу комунікації (*on paper*).

4.3.1. Контрастивна функція комплексних зворотів втілена двома підгрупами одиниць: власне контрастивними (*in contrast* і *by contrast*) і контрастивно-компаративними (*in comparison* та *by comparison*). У денотативній функції двовалентні БПЗ співвідносять обидва об'єкти протиставлення, напр., *open and flooded with light interiors in contrast to the stodgy fortresses of stone or brick*. Одновалентні звороти, які включають лише один прийменник (*by contrast, by comparison*), виконують дискурсивну функцію співвіднесення фрагментів тексту при протиставленні їхнього змісту.

Ураховуючи частотність уживання, розглянемо спочатку власне контрастивні звороти. У денотативній функції двовалентна форма БПЗ *in contrast to* зіставляє два референти, які представляють суб'єктів (*Lebanon's president in contrast to Hizbullah leaders, USA in contrast to France*), їхній стан (*the mood was one of deepening apprehension in contrast to the scenes of jubilation, an optimism in contrast to a prevailing atmosphere of worry*), діяльність (*the opaque backroom deal in contrast to the proud and public spectacle, full of praise in sharp contrast to their first chilly meeting*), напр., *Team Obama has been a model of tight, highly efficient organization, certainly in contrast to most presidential campaigns* (Newsweek 19.05.2008, с. 39). В останньому з наведених висловлень зворот *in contrast to* у денотативній функції протиставляє команду Обама (*team Obama*) організаторам попередніх президентських кампаній (*most presidential campaigns*).

У дискурсивній функції одновалентний зворот *in contrast* протиставляє зміст речень-висловлень чи абзаців. З урахуванням його позиції у висловленні, він підпорядкований двом синтаксичним моделям: ініціальній і суб'єктній.

Ініціальна модель передбачає вживання БПЗ *in contrast* на початку другого висловлення для протиставлення змісту попереднього фрагменту, напр., *The hard-core crowd still dominates the videogame industry, which generates \$16 billion in the United States alone. In contrast, 145 million casual gamers will spend \$690 million this year* (Newsweek 05.05.2008, с. 8). У наведеному фрагменті БПЗ *in contrast* протиставляє два висловлення про учасників комп'ютерних ігор: у першому числівник *\$16 billion* подає витрати найбільш активних з них (*hard-core crowd*), а в другому числівник *\$690 million* представляє витрати випадкових гравців (*casual gamers*).

Суб'єктна модель функціонування дискурсивного звороту *in contrast* полягає у його вживанні у позиції після підмета другого висловлення з метою акцентування характеристик індивідів, позначених у першому висловленні, напр., *Consider her* [Hillary Clinton's] *oft-repeated line about being "born into a middle class family in the middle of America in the middle of the last century."* *"It's a class appeal," says Penn's Kathleen Hall Jamieson, author of "Packaging the Presidency."* *"It's a move away from First Lady, from Ivy League graduate."* *Obama, in contrast, "can be poetic, even cerebral"* (Newsweek 20.08.2007, с. 30). У наведеному абзаці БПЗ *in contrast* зіставляє висловлення про виступи Гіллари Клінтон, орієнтовані на середній клас (*middle class i a class appeal*), та Барака Обама, призначені для освічених людей (*cerebral*).

Інший БПЗ – *by contrast* – виконує лише дискурсивну функцію, поєднуючи висловлення. Уживання цього звороту підпорядковане трьом моделям, які враховують його місце у реченні-висловленні з метою протиставлення різних компонентів змісту: ініціальній, суб'єктній та темпоральній.

Ініціальна модель передбачає зіставлення двох протилежних за змістом висловлень про вчинки або діяльність людей, напр., *During the same event, and despite what ended as a very accurate forecast by the NOAA, Hawaii undertook a costly massive evacuation. By contrast, people in the Sumatran Mentawais – despite numerous tsunami drills since 2004 – didn't self-evacuate on time* (Newsweek

21.03.2011, с. 30). У наведеному абзаці зворот *by contrast* протиставляє висловлення про стан справ, викликаний землетрусом, у двох країнах, позначених топонімами *Hawaii* та *Sumatran Mentawais*: масова евакуація в першому висловленні (*undertook a costly massive evacuation*) і відмова від неї в наступному (*didn't self-evacuate*).

Суб'єктна модель вживання БПЗ *by contrast* виявляється у протиставленні фрагментів тексту про людей, позначених антропонімами (*McCain by contrast*), топонімами у метонімічній функції (*Iran by contrast, Louisiana by contrast*), назвами ролей індивідів (*leftists by contrast, opponent by contrast*) або компаній (*Exxon by contrast*), напр., *This group of white-collar workers is fundamentally different from the midcentury image of the "company man" [...] who worked much closer to the production of physical goods. [...] he labored fewer hours, leaving his work behind at the office. Today's professional, by contrast, is constantly dogged by a feeling that he or she should be "elsewhere" – back at the office, at a party full of potential clients* (Newsweek 26.01.2009, с. 29). У наведеному абзаці зворот *by contrast* протиставляє зміст двох висловлень про різновиди офісних робітників: клерків середини минулого століття (*the midcentury image of the "company man"*) і сучасних професіоналів (*today's professional*).

За темпоральної моделі дискурсивний зворот *by contrast* протиставляє висловлення про час подій за рахунок сполучення з темпоральними одиницями *today by contrast, these days by contrast*, висунутими на початок другого висловлення, напр., *Incredibly, de Gaulle and his immediate successors accomplished all that they did while balancing the budget. Today, by contrast, payments on France's debt absorb virtually every cent of income-tax revenue – leaving nothing to build new schools or hospitals, except by new borrowings* (Newsweek 29.01.2007, с. 31). У наведеному абзаці БПЗ *by contrast* протиставляє два висловлення: про економічну ситуацію у Франції після війни, уособлену антропонімом *de Gaulle*, і сучасний стан країни (*France*), позначений прислівником *today* на початку другого висловлення.

Функціонування компаративних зворотів з субстантивом *comparison*

подібне до БПЗ з іменником *contrast* і залежить від його одновалентної або двовалентної форми. Двовалентний зворот *in comparison* сполучається у денотативній функції з іншими одиницями у висловленні за допомогою прийменника *with* для відображення порівняння двох споріднених або близьких за будовою референтів, напр., *As American economists like Fred Bergsten have noted, Chinese labor is so cheap in comparison with American labor that it would take at least a 40 percent appreciation of the yuan against the dollar to make a dent in imbalances* (Newsweek 17.03.2008, 31). У цьому прикладі БПЗ *in comparison with* порівнює дешеву робочу сили у Китаї (*Chinese labor*) з дорогою робочою силою у США (*American labor*) в аспекті ціни (*cheap*).

У дискурсивній функції одновалентний БПЗ *by comparison* зіставляє два речення-висловлення, що позначають подібні референти за двома моделями: ініціальною і суб'єктною. Перша спрямована на зіставлення змісту наступного висловлення із ситуацією, зображеною у попередньому фрагменті тексту, напр., *Japan and Germany still have far more immediate impact on the world economy than the emerging giants, China and India. Together they account for about 17 percent of global GNP, but Morgan Stanley figures that with reasonable reforms, that number could be upped to 22 percent. By comparison, America contributes 28 percent and China a mere 4 percent* (Newsweek 12.09.2005, с. 48). У цьому прикладі зворот *by comparison* порівнює речення-висловлення про відсоткові показники (*17 percent*) економік Японії і Німеччини (*Japan and Germany*), з одного боку, та Америки (*America*) і Китаю (*China*), з іншого, кількісні дані яких дорівнюють *28 percent* і *4 percent* відповідно.

Суб'єктна модель дискурсивного функціонування БПЗ *by comparison* передбачає зіставлення фрагментів про учасників подій, названих на початку другого речення-висловлення, напр., *[...] candidates with low PEI [the Personal Electability Index] scores almost never get elected. Romney's score is a six, which is abysmal. Barack Obama, by comparison, earned a 28, and even failed candidates such as Hillary Clinton and John McCain have cleared 20 (23 and 26, respectively)* (Newsweek 03.10.2011, 40). У цьому абзаці БПЗ *by comparison* порівнює зміст

висловлень про кандидатів у президенти США – Ромні (Romney) і Барака Обаму (Barack Obama), який обігнав двох інших кандидатів: Гіллари Клінтон (Hillary Clinton) та Джона МакКейна (John McCain).

Отже, контрастивна функція комплексних БПЗ *in contrast / by contrast* та компаративних *in comparison / by comparison* зумовлена їхньою формою: одно- або двовалентною. Двовалентні звороти *in contrast to / in comparison with* денотативно протиставляють або порівнюють референти, схарактеризовані іншими членами речення. Одновалентні БПЗ *in contrast / by contrast* та *by comparison* забезпечують дискурсивне зіставлення фрагментів тексту за трьома синтаксичними моделями з урахуванням місця зворотів у висловленні: ініціальною, суб'єктною та темпоральною.

4.3.2. Адитивна функція комплексного БПЗ *in addition* виявляється у фіксації даних про референти двовалентною формою з постпозитивним прийменником *to* при денотативному вживанні та співвіднесенні двох речень-висловлень у межах абзацу одновалентною формою при дискурсивному використанні.

У денотативній функції *in addition to* представляє додаткові характеристики референтів за двома моделями: об'єктно-адитивною і діяльнісно-адитивною. За першої БПЗ *in addition to* додає подібні референти до названих у наступному фрагменті, напр., *In addition to video chat rooms, Katz has created virtual conference rooms for corporate customers, mostly small businesses* (Newsweek 03.08.2009, с. 29). У наведеному висловленні зворот *in addition to* доповнює дані про створення тематичних відеочатів (*video chat rooms*) поряд з віртуальними конференц-залами (*virtual conference rooms*). Діяльнісно-адитивна модель вживання денотативного БПЗ *in addition to* спрямована на додавання інформації про різновиди активності індивідів, напр., *In addition to attracting those hungry for culture, Qatar is developing tourism around education* (Newsweek 21-28.04.2008, с. 78). У цьому прикладі сполучення звороту *in addition to* з герундієм *attracting* і фразою *hungry for culture* доповнює інформацію про види

туризму, які розвиває Катар.

У дискурсивній функції одновалентний БПЗ *in addition* співвідносить два речення-висловлення, у першому з яких ідеться про діяльність суб'єкта, а в наступному – про її риси, напр., *Lifestyle programs intended to relieve depression by correcting the mismatch between the modern world and our ancient brains and bodies*” recommend such interventions as aerobic exercise, improving sleep, spending more time in the sun [...]. *In addition*, I recommend familiarity with interventions that have no analog in the hunter-gatherer world but are being shown by neuroscientists to help change our brains for the better (Newsweek 07.11.2011, с. 10). У цьому абзаці зворот *in addition* пов'язує два висловлення-рекомендації (*recommend*): перше стосується фізичної активності хворого на депресію, позначеної словосполученнями *aerobic exercise*, *improving sleep* і *spending more time in the sun*, а друге торкається його психічної активності, представленої фразою *familiarity with interventions*.

Отже, адитивний комплексний зворот доповнює інформацію про референти при денотативному вживанні та співвідносить два висловлення при дискурсивному вживанні, з яких друге доповнює характеристики про діяльність суб'єктів, описану у першому.

4.3.3. Реактивна функція БПЗ *in response* полягає у встановленні протидії як реакції на раніше сказане або зроблене. У денотативній функції двовалентна форма звороту *in response to* сполучається з іншими одиницями у висловленні прийменником *to*, який вказує на джерело протидії, що викликає реакцію іншого суб'єкта. У дискурсивній функції одновалентна форма БПЗ *in response* поєднує речення-висловлення для виокремлення дій у відповідь на ситуацію, описану у першому з них.

У денотативній функції БПЗ *in response to* вказує на одиниці, що фіксують джерело акціональної або комунікативної протидії. Для акцентування першого з них аналізований БПЗ сполучається з іменниками на позначення деструктивних дій (*Russian incursion*, *U.S. attacks*, *pilot's murder*) або

загрозливого стану (*crisis, dysfunction*), напр., *In response to the current crisis, the Indian government has announced a crash effort aimed at rescuing the tiger* (Newsweek 05.05.2008, с. 58). У наведеному висловленні БПЗ *in response to* подає джерело акціональної протидії – поточну кризу у збереженні тигрів, втілену словосполученням *the current crisis*.

При виокремленні джерела комунікативної протидії БПЗ *in response to* вживається разом з іменниками на позначення жанрів мовленнєвої діяльності (*letter, allegation*), напр., *Such sentiments have cropped up elsewhere, too, such as this online comment in response to an article about Hispanic recruitment in Delaware* (Newsweek 26.01.2009, с. 37). У наведеному прикладі зворот *in response to* указує на джерело комунікативної протидії, позначене субстантивом *article*, а реакція на неї втілена словосполученням *online comment*.

У дискурсивній функції одновалентний БПЗ *in response* пов'язує речення-висловлення, які описують реакцію одного індивіда на дії іншого, напр., *On Sunday, ISIS released its latest grotesque video, showing the beheading of 21 Egyptians Christians in Libya who had been kidnapped in December. [...] In response, Egypt on Monday launched airstrikes at Libya targeting ISIS weapons and training camps in the northern port city of Derna, where the group has a stronghold* (Newsweek 20.02.2015, с. 11). У наведеному абзаці зворот *in response* співвідносить висловлення, перше з яких повідомляє про дії терористичної організації (*ISIS*), а друге подає реакцію Єгипту – удари авіації, позначені словосполученням *launched airstrikes* і виразами *ISIS weapons and training camps*.

Отже, реактивна функція комплексного звороту подає активність суб'єктів як джерело протидії при денотативному вживанні у сполученні з іншими одиницями у висловленні. Дискурсивне призначення БПЗ полягає у зіставленні висловлень, з яких друге описує реакцію на дії суб'єктів, зображені раніше.

4.3.4. Декларування ідей за допомогою БПЗ *on paper* у денотативній функції полягає у виокремленні каналу комунікації, а у дискурсивній зіставляє два фрагменти тексту в аспекті заявленого і реального стану справ.

У денотативній функції цей комплексний зворот у сполученні з дієсловами *put* або *write* сигналізує про існування позначуваного об'єкта в письмовій формі, напр., *He figured he should have known that any report would inevitably get out if put on paper* (Newsweek 24-31.05.2010, с. 29).

У дискурсивному вживанні зворот *on paper* протиставляє члени речення або окремі висловлення про плани, зафіксовані на папері, і їхнє практичне втілення, імплікуючи сумнівність пропонованих ідей [186, с. 130]. При протиставленні двох речень-висловлень у першому з них БПЗ *on paper* декларує плани, а у другому підкреслюється невпевненість у їхній реалізації присудками у формі умовного способу, напр., *On paper, Russia should be a hothouse of growth. [...] The problem, business owners say, is that avaricious bureaucrats extract crippling bribes in a capricious way that makes planning impossible* (Newsweek 16.05. 2005, с. 27).

Малоймовірність практичного втілення ідеї, введеної БПЗ *on paper* у першому висловленні, акцентується додатково сполучником *but* або виразом *at least* у наступному твердженні, напр., *On paper, high energy costs create an opening in the marketplace. But, says Deutch, “one doesn’t know what costs will be until real plants get built.”* (Newsweek 06.02. 2006, с. 37).

Таким чином, комплексні БПЗ виконують денотативну функцію при вказівці на конкретний референт, що відображено сполученням з іншими одиницями за допомогою прийменників *to* або *with*, а їхня дискурсивна функція виявляється у співвіднесенні послідовних фрагментів тексту. У денотативній функції двовалентні контрастивні й компаративні звороти протиставляють референти, позначувані іншими одиницями, а у дискурсивній функції одновалентні БПЗ зіставляють суміжні речення-висловлення за трьома синтаксичними моделями: ініціальною, суб'єктною та темпоральною. Адитивна функція звороту *in addition* виявляється у додаванні денотативної інформації

про референти двовалентною формою, а за дискурсивного вживання цей БПЗ зіставляє два речення-висловлення в аспекті доповнення змісту першого з них. Реактивна функція зворот *in response* полягає у поданні джерела протидії у денотативному призначенні та співвіднесенні двох висловлень у дискурсивному вживанні, з яких перше описує вчинки, а друге – реакцію інших осіб на них. Функція декларування реалізується БПЗ *on paper*, який денотативно вказує на письмовий канал інформування, а дискурсивно протиставляє два висловлення про плани і їхню реалізацію.

Висновки до розділу 4

1. Функції БПЗ визначаються стратегіями текстобудови і КБ журнальних статей. У денотативній функції БПЗ підпорядковані відповідним стратегіям як плану зображення подій. Загальновживані звороти репрезентують відношення між референтами незалежно від тематики статей, а спеціальні БПЗ фіксують міжреферентні зв'язки, пов'язані з певною сферою діяльності.

2. Функціонування загальновживаних БПЗ підпорядковане стратегії характеристики, яка реалізується двома тактиками: фокусувальною і фоновою. Згідно з фокусувальною тактикою БПЗ фіксують просторові і темпоральні координати подій, стан суб'єктів, різновиди діяльності та її межі у заголовних комплексах, блоках головної події та загального контексту, описуючи пересічних людей, артефакти, місця. За фонової тактики БПЗ будь-якої семантики фіксують у блоках попередніх подій або коментарів дані про компоненти референтної ситуації, безпосередньо не пов'язані з головною подією, якій присвячена стаття.

3. За стратегії самоактуалізації, що структурує журнальні тексти про досягнення суб'єктів або удосконалення суспільства, функціонування БПЗ підпорядковане трьома тактиками: задоволення самоактуалізації, її дефіциту і балансування між ними. Згідно з тактикою апеляції до задоволення самоактуалізації ієрархізуючі і суб'єктні БПЗ фіксують точки відліку, з якими

співвідноситься покращення економічного або соціального стану індивідів або інституцій, локалізується їхня активність. Тактика апеляції до дефіциту самоактуалізації визначає вживання суб'єктних БПЗ, що вказують на перебування людей на межі небезпеки або фіксують примушення з боку високопосадовців. За тактики апеляції до балансування між самоактуалізацією та її дефіцитом БПЗ виокремлюють перебування на межі небезпеки або фіксують коливання між задоволенням самоактуалізації чи її відсутністю суб'єктними або ієрархізуючими зворотами.

4. Стратегія відтворення впливу на аудиторію підпорядковує вживання БПЗ трьома тактиками: ідентифікації митців, їхніх творів або їхнього одночасного представлення. БПЗ, підпорядковані тактиці ідентифікації митців, локалізують творчих людей у полі зору аудиторії. За тактики ідентифікації творів мистецтва звороти подають їх у панорамній перспективі або виокремлюють канал комунікації, через який здійснюється вплив на адресатів. За тактики одночасного представлення митців і їхніх творів БПЗ указують на друкований чи зображувальний канал впливу на реципієнта в інтродуктивних блоках статей, а у блоках загального контексту і попередніх подій загальноновживані БПЗ виокремлюють деталі творів мистецтва.

5. За стратегії відновлення безпеки функціонування БПЗ визначається двома тактиками: представлення злочинців і зображення системи правосуддя. Згідно з першою тактикою загальноновживані звороти деталізують склад злочину або фіксують інформацію про жертву, а в блоках головної події і загального контексту БПЗ з прийменником *under* виокремлюють ціль ПРИМУШЕННЯ, з якою співвідносні порушники закону, а звороти з прийменником *in* позначають тривимірний простір, що обмежує діяльність злочинців. Тактика зображення системи правосуддя визначає вживання БПЗ з прийменником *under*, які подають правоохоронців як джерело ПРИМУШЕННЯ, і зворотів з прийменником *in*, що указують на тюрму як засіб обмеження свободи злочинців.

6. Згідно з дискурсивною стратегією БПЗ співвідносять суміжні

фрагменти тексту. Моносемантичні звороти фіксують одне відношення між членами речення, окремими висловленнями або абзацами трьома тактиками: деталізації, узагальнення і протиставлення. За першої дискурсивні БПЗ співвідносять фрагменти статті, конкретизуючи зміст попередньої частини речення, висловлення або абзацу, чи виокремлюють часткову причину діяльності, представленої у попередньому фрагменті. Згідно з тактикою узагальнення БПЗ співвідносять частини речення або суміжні висловлення в аспекті середньої, остаточної або неподільної кількості описаних у попередньому фрагменті референтів. За тактики протиставлення звороти акцентують точку зору автора статті, зіставляючи зміст суміжних фрагментів в аспектах реальності, істинності, теорії або практики реалізації заявленого у попередньому тексті. Бісемантичний БПЗ *in fact* виокремлює два різні відношення між фрагментами статті: уточнювальні та протиставні.

7. Комплексні БПЗ виявляють денотативну чи дискурсивну функції залежно від обраної стратегії. При денотативному вживанні комплексні звороти представлені двовалентними формами, які сполучаються з іншими членами речення, а за дискурсивного функціонування одновалентні форми БПЗ співвідносять певні фрагменти тексту. Двовалентні контрастивні і компаративні БПЗ протиставляють референти у денотативній функції, тоді як у дискурсивній функції одновалентні звороти акцентують протиставлення двох частин речення або суміжних висловлень за трьома моделями: ініціальною, суб'єктною і темпоральною. Адитивна функція комплексного звороту *in addition* полягає у виокремленні додаткового етапу діяльності при денотативному вживанні і дискурсивно співвідносить висловлення, друге з яких містить додаткові дані про зміст попереднього. Реактивна функція БПЗ *in response* реалізується при денотативному вживанні представленням активності суб'єктів як джерела протидії у сполученні з іншими одиницями у реченні-висловленні, а при дискурсивному використанні зіставляють два фрагменти, виокремлюючи реакцію одних суб'єктів на дії інших, описані у попередньому реченні-висловленні або абзаці. Функція декларування ідей втілена зворотом *on paper*,

який фіксує інформацію у письмовому вигляді у денотативній функції та зіставляє два фрагменти про плани і їхню реалізацію у дискурсивній функції.

Положення розділу відображені у п'яти публікаціях автора: [216; 218; 219; 220; 227].

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Безартиклеві прийменникові звороти (БПЗ) англійської мови в ракурсі семантики потрактовуємо як орієнтаційні конструкції, що вербалізують універсальні координати діяльності людини. БПЗ мають статус сталих виразів, більшості з яких притаманне орієнтаційне метафоричне значення, пов'язане з локалізацією об'єктів у просторі, а тому аналізовані звороти займають проміжне місце між вільними словосполученнями й фразеологізмами.

Семантика БПЗ утворюється внаслідок взаємодії трьох складників: категоріального, конструкційного і ситуативного, який підрозділяється на діяльнісний і реляційний. Взаємодія складників семантики виявляється у поєднанні максимально узагальненого значення і форми у складі конструкцій, які відбивають компоненти референтної ситуації й відношення між ними. Досліджувані звороти англійської мови позначають координати діяльності людини на надситуативному, тобто незалежному від контексту, рівні. На ситуативний рівень указують дискурсивні варіанти БПЗ – означені іменні групи – при позначенні конкретних координат активності, а індивідуальний рівень відображений неозначеними іменними групами, які сигналізують про встановлення нових координат.

В аспекті семантики БПЗ фіксують шість універсальних координат референтної ситуації, у межах якої локалізуються людина та її діяльність: локативну, темпоральну, суб'єктну, інструментальну, результатну та діяльнісну. Подальший поділ кожної з підгруп визначається специфікою позначуваних відношень.

Локативні БПЗ відображають універсальну взаємодію чотирьох просторових координат, співвідносних з соматичними, перцептивними, динамічними і вертикальними образ-схемами, які узагальнюють способи сенсомоторної взаємодії людини з навколишнім середовищем. Соматичні БПЗ позначають сталі координати, пов'язані з тілом людини, на двох рівнях: надситуативному й ситуативному. Надситуативні соматичні звороти

локалізують об'єкти стосовно трьох тілесних координат: центральної, пов'язаної з серцем, фронтальних, які встановлюють межі поля зору, бокових, що орієнтують стосовно рук. На ситуативному рівні означені іменні групи як варіанти БПЗ сигналізують про розміщення об'єктів стосовно певного місця або події. Перцептивні звороти, які подають координати в аспекті їхньої відстані від індивіда, забезпечують лише надситуативне орієнтування за чотирма моделями: узагальнювальною, при вказівці на недиференційованість референтів, сприйнятих здалеку (*in general*); множинною, при охопленні значного числа віддалених референтів (*in abundance*); кількісною, при фіксації наближених референтів, які можна порахувати (*in total*); меронімічною, при надблизькій концептуалізації частин окремого об'єкта (*in part*). Надситуативні динамічні БПЗ локалізують об'єкти лише в аспекті зворотного руху і відповідності переміщення заданій траєкторії.

БПЗ, що фіксують прямовисні координати, позначають точки відліку ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, стосовно яких розміщуються об'єкти, і суспільної ієрархії, утвореної двома прямовисними послідовностями: ОСВІТНЬОЮ та ПОЛІТИЧНОЮ. БПЗ, що вказують на точки відліку ФІЗИЧНОЇ ВЕРТИКАЛІ, поділяються на просторові й об'єктні. Просторові БПЗ – у надситуативній функції – фіксують дві групи фізичних координат: навколоземні, що корелюють з найвищою позначкою ВЕРТИКАЛІ, та наземні, стосовно яких локалізується повсякденна діяльність людини в її нижній точці: на рівні землі, очей, моря, або поверхні всієї планети. Об'єктні БПЗ забезпечують надситуативне орієнтування, фіксуючи верхні або нижні координати предметів, і ситуативне за допомогою утворених від БПЗ варіантів, при локалізації референтів на МЕЖІ з вершиною, що імплікує можливість подальшого руху. Звороти на позначення суспільної ВЕРТИКАЛІ локалізують референти на трьох рівнях: надситуативному, ситуативному й індивідуальному. Надситуативні БПЗ фіксують етапи навчання стосовно ОСВІТНЬОЇ ВЕРТИКАЛІ та співвідносять досягнення громадських діячів та організацій з ПОЛІТИЧНОЮ ВЕРТИКАЛЛЮ. Означені іменні фрази як варіанти БПЗ

подають рівні суспільної ієрархії у зв'язку з конкретною ситуацією, а неозначені іменні фрази встановлюють орієнтири через зв'язок з діяльністю окремих осіб.

Темпоральні звороти забезпечують надситуативне, ситуативне й індивідуальне орієнтування стосовно часових прямої і циклу. На надситуативному рівні БПЗ цієї групи фіксують точки, з якими співвідносяться короткотривалі дії, або періоди, у межах яких розгортаються регулярні чи довготривалі події. Ситуативні темпоральні координати, позначені утвореними від БПЗ означеними іменними групами, конкретизуються через співвіднесення з іншими часовими інтервалами. Індивідуальні координати, втілені неозначеними іменними групами, подають невизначений фрагмент часу, не пов'язаний з конкретною датою.

Суб'єктні й інструментальні звороти фіксують координати на трьох рівнях. Суб'єктні надситуативні БПЗ співвідносять людей або суспільні інституції з фізичними або емоційними станами прийменниками зі значенням включення (*in*), виключення (*out of*), балансування на межі загрози (*at*) або домінування (*under*). Означені іменні групи пов'язують орієнтири з конкретними ситуаціями, а неозначені іменні групи імплікують встановлення координат. Надситуативні інструментальні БПЗ відбивають типові засоби переміщення (*by train, on foot*); вказують на використання каналів комунікації (*by phone, on paper, in print*); виокремлюють неінтенціональні способи дій, які сприяють розгортанню певної активності (*by accident*). Означені й неозначені іменні групи співвідносять певні транспортні засоби з тривимірним простором прийменниками *in* чи *on*, або з діяльністю окремих індивідів.

Результатні БПЗ забезпечують лише надситуативне орієнтування, фіксуючи універсальні – помилкові – наслідки будь-якої діяльності, за відсутності зворотів на позначення успішного результату. Семантика прийменників у складі результатних БПЗ подає невдачі в аспектах інструментальності (*by mistake*), інклюзивності (*in error*), винуватця (*at fault*).

Діяльнісні БПЗ уточнюють місце активності, її етапи, параметри або

зв'язки між компонентами. У семантиці надситуативних БПЗ простір діяльності або її місце диференціюють прийменники, що вказують на інклюзивність (*in war*), виключення (*out of college*), обмеження (*at trial*), напрямок руху (*to college*), панорамність сприйняття (*on stage*), примушення (*under investigation*). На ситуативному рівні як варіанти БПЗ означені іменні групи звужують межі сприйняття місця активності одиницями, приєднаними прийменником *of*. За індивідуального орієнтування сформовані від БПЗ неозначені іменні групи імплікують створення нових діяльнісних координат.

Досліджувані БПЗ позначають на надситуативному рівні узагальнення окремі параметри діяльності: розмір, швидкість, стиль, зовнішній вигляд. На ситуативному рівні ці означені іменні групи пов'язують виокремлені параметри з конкретними стандартами чи виконавцями, а на індивідуальному рівні неозначені групи імплікують оцінювання параметрів. Звороти ідентифікують час активності на двох рівнях: надситуативному, при вказівці на її початок (*set in motion*), завершення (*in conclusion*), додатковий етап (*in addition*), й ситуативному, де означена іменна група *at the conclusion* імплікує незавершеність дії. Лише надситуативне орієнтування здійснюється внутрішньодіяльнісними БПЗ, які відбивають взаємодію між референтами або їхнє протиставлення.

Функції БПЗ в американському журнальному дискурсі, призначені для номінації надситуативних координат, підпорядковуються текстовим стратегіям як загальним планам аранжування змісту і тактикам, що визначають відбір і послідовність вживання мовних одиниць. БПЗ у журнальних текстах виконують дві функції: денотативну, підпорядковуючись певній стратегії, і дискурсивну, при співвіднесенні фрагментів статті, представлених членами реченнями, висловленнями або абзацами. Комплексні звороти поєднують дві попередні функції, тобто залежно від стратегії вказують на координати референтної ситуації або забезпечують зв'язність текстів.

У денотативній функції досліджувані конструкції підпорядковуються чотирьом стратегіям текстобудови: характеристичній, спрямованій на опис

референтів; самоактуалізації, що відбиває удосконалення людини й суспільства; відтворення впливу на аудиторію, котра відображає зображення творів мистецтва та їхніх авторів; відновлення безпеки, яка структурує тексти про роботу правоохоронної системи.

Стратегія характеристики підпорядковує вживання БПЗ усіх виокремлених груп згідно з двома тактиками: фокусувальною, за якої звороти забезпечують просторову або темпоральну локалізацію референтів, фіксують типовий стан суб'єктів або різновиди діяльності у заголовному комплексі, блоках головної події і загального контексту, і фоновою, згідно з якою БПЗ поширені у блоках попередніх подій або коментарів.

Стратегія самоактуалізації визначає функціонування БПЗ згідно з трьома тактиками: задоволення самоактуалізації, її дефіциту й балансування між ними. За тактики апеляції до задоволення самоактуалізації ієрархізуючі і суб'єктні БПЗ фіксують орієнтири, стосовно яких зображується покращення економічного або соціального стану індивідів у певній сфері чи місці. Згідно з тактикою апеляції до дефіциту самоактуалізації суб'єктні БПЗ співвідносять людей з універсальними загрозливими станами, фіксують рух униз суспільною ієрархією або вказують на примушення з боку інших. Тактика на позначення балансування між самоактуалізацією та її незадоволенням підпорядковує БПЗ, які локалізують суб'єктів діяльності на межі загрози, співвідносять з протилежними координатами такими конструкціями: ієрархічними (*come to office – out of power*) чи суб'єктними (*in poverty – out of poverty*).

Стратегія відтворення впливу на аудиторію підпорядковує функціонування БПЗ трьома тактиками: ідентифікації митців, творів мистецтва та їхнього одночасного представлення. За тактики ідентифікації митців звороти на позначення фронтальних орієнтирів локалізують митців у полі зору аудиторії, а інструментальні БПЗ вказують на універсальні канали комунікації. Згідно з тактикою ідентифікації творів мистецтва інструментальні звороти указують на їхнє панорамне представлення аудиторії, а за тактики одночасного представлення митців та їхніх творів соматичні й інструментальні БПЗ

фіксують в інтродуктивних блоках статей типові канали здійснення впливу на реципієнта, а звороти інших груп – локативні, темпоральні, суб'єктні, діяльнісні – репрезентують в основній частині статті координати, стосовно яких локалізуються деталі творів мистецтва: час зображуваних подій, місце діяльності героїв, їхні почуття.

Стратегія відновлення безпеки підпорядковує функціонування БПЗ двом тактикам. Згідно з тактикою представлення злочинців діяльнісні звороти, з одного боку, репрезентують зловмисників як ціль ПРИМУШЕННЯ або відбивають засіб обмеження їхньої свободи, а з іншого боку, розкривають заняття порушників закону до скоєння злочину чи деталізують життя жертв. За тактики зображення правової системи досліджувані конструкції подають правоохоронців як джерело ПРИМУШЕННЯ або вказують на обмеження ними свободи злочинців.

Згідно з дискурсивною стратегією БПЗ співвідносять фрагменти тексту і залежно від кількості тактик, яким вони підпорядковуються, утворюють дві підгрупи: моносемантичну і бісемантичну. Моносемантичні звороти залежать від однієї з трьох тактик, які відбивають характер зв'язку між суміжними фрагментами: деталізації, за якої БПЗ уточнюють характеристики референтів, представлених у попередньому фрагменті тексту; узагальнення, згідно з котрою досліджувані конструкції співвідносять фрагменти статей в аспекті середньої, остаточної або неподільної кількості референтів, описаних у попередньому реченні-висловленні або абзаці; протиставлення, коли звороти зіставляють зміст двох суміжних фрагментів. Бісемантичний БПЗ *in fact* підпорядкований двом тактикам, які встановлюють два різновиди логічно-сміслового зв'язку між фрагментами тексту: уточнення й протиставлення.

Залежно від контексту і задіяної стратегії комплексні БПЗ виявляють дві функції: денотативну при фіксації міжреферентних відношень і дискурсивну при співвіднесенні двох фрагментів тексту. За денотативного вживання комплексні БПЗ представлені двовалентними формами, що пов'язують референти з чотирма координатами: контрастування, додатковим етапом

діяльності, реакції або писемним каналом комунікації. При дискурсивному функціонуванні одновалентні БПЗ порівнюють зміст висловлень або абзаців, додаючи дані про попередньо виокремлені референти, фіксуючи реакцію одних суб'єктів на дії інших, або зіставляючи задекларовані плани діяльності та їхню реалізацію.

Зроблені у роботі висновки й узагальнення відкривають перспективу встановлення орієнтаційних функцій БПЗ в інших видах англомовного медійного дискурсу: газетному, радіо-, теле- та інтернетному, а також зіставлення семантики і функцій досліджуваних зворотів в артиклевих мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абишева К. М. Категоризация и её основные принципы / К. М. Абишева // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2013. — № 2. — С. 21—30.
2. Агаркова О. А. Коммуникативные стратегии и тактики комплиментарных высказываний / О. А. Агаркова // Филологические науки в России и за рубежом : материалы междунар. заочн. науч. конф. — СПб. : Реноме, 2012. — С. 95—97.
3. Алехина Е. В. Устойчивые сочетания предлога и слова знаменательной части речи в английском языке (Диахронический аспект) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Е. В. Алехина ; С.-Петербургск. гос. ун-т. — СПб, 1992. — 16 с.
4. Андреева І. О. Лінгвокогнітивні параметри концептуалізації ПРОСТОРУ засобами англійської фразеології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / І. О. Андреева ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2007. — 20 с.
5. Андрейчук Н. И. Соотношение семантики фразеологических единиц и свободных словосочетаний в современном английском языке (на материале соматических фразеологических единиц) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Н. И. Андрейчук ; Одесский гос. ун-т им. И. И. Мечникова. — Одесса, 1987. — 14 с.
6. Анохина В. С. Стратегии и тактики коммуникативного поведения в малых социальных группах (семье) / В. С. Анохина // Вестник Ставропольского государственного университета. — 2008. — № 56. — С. 64—71.
7. Арутюнова Н. Д. Время : модели и метафоры / Н. Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Язык и время. — М. : Индрик, 1998. — С. 53—61.

8. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. — М. : Языки русской культуры, 1999. — 896 с.
9. Атабекова А. А. Языковое оформление веб-сайтов : роль артикля в информационной структуре гипертекста / А. А. Атабекова // Функционирование русского и украинского языков в эпоху глобализации : материалы X междунар. конф. по функц. лингвистике. — Ялта : Таврич. нац. ун-т, 2003. — С. 21—22.
10. Ахметова Г. Д. Языковая композиция художественного текста : на материале русской прозы 80-90-х годов XX в. : дисс. ... доктора филол. наук : 10.02.01 / Ахметова Галия Дуфаровна ; Литературный ин-т им. А. М. Горького. — М., 2003. — 450 с.
11. Баженова Е. А. Композиция текста / Е. А. Баженова // Стилистический энциклопедический словарь русского языка. — М. : Флинта, Наука, 2003. — С. 168—173.
12. Базарова Б. Б. Концептуальный анализ частицы *in* в современном английском языке : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Б. Б. Базарова ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М., 1999. — 27 с.
13. Барамыкова Т. В. Английские предлоги в функционально-семантических аспектах : (на материале техн. текстов по спец. легкая промышленность) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Т. В. Барамыкова ; Киевск. гос. ун-т им. Т. Г. Шевченко. — К., 1990. — 23 с.
14. Барина И. В. Семантика предлогов, выражающих временные отношения, в современном английском языке : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / И. В. Барина ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М., 1999. — 24 с.
15. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич ; [підручник]. — К. : Академія, 2004. — 344 с.

16. Беликова А. В. Журнальная реклама : лингвокультурный и гендерный аспекты (на материале русского и английского языков) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Беликова Александра Валерьевна ; Кубанск. гос. ун-т. — Краснодар, 2007. — 129 с.

17. Белова Ю. А. Стратегии интерпретации смысла газетных заголовков британских медиа-текстов : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Ю. А. Белова ; Башкирск. гос. ун-т. — Уфа, 2009. — 20 с.

18. Белоусов А. В. К вопросу о линейности языкового знака / А. В. Белоусов // Человек в зеркале языка. Вопросы теории и практики. — М., 2008. — Кн. 3. — С. 76—86.

19. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії : лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Л. І. Белехова ; Київськ. нац. лінг. ун-т. — К., 2002. — 34 с.

20. Белехова Л. І. Архетип, архетипний смисл, архетипний образ у лінгвокогнітивному висвітленні (на матеріалі віршованих текстів американської поезії) / Л. І. Белехова // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Філологічні науки (мовознавство). — 2015. — № 3. — С. 6—16.

21. Бігунова Н. О. Рівневе подання концепту часу в усному наративному дискурсі (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Н. О. Бігунова ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2003. — 16 с.

22. Білоус Ю. В. Відображення наївних уявлень про людське тіло у соматичній лексиці німецької мови / Ю. В. Білоус // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Філологічні науки (мовознавство). — 2015. — № 3. — С. 42—46.

23. Богданова С. Ю. Концептуализация и реконцептуализация пространственных отношений (схема КОНТЕЙНЕР) / С. Ю. Богданова // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2006. — № 1. — С. 69—80.

24. Богуславская В. В. Моделирование текста : лингвосоциокультурная концепция. Анализ журналистских текстов / В. В. Богуславская. — М. : Изд-во ЛКИ, 2013. — 280 с.

25. Божко Ю. О. Прийменникова-відмінкова модель українських фразеологізмів : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Божко Юлія Олександрівна ; Харківськ. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2002. — 206 с.

26. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : Курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. — Тамбов : Изд-во Тамбовск. гос. ун-та им. Г. Р. Державина, 2001. — 123 с.

27. Болдырев Н. Н. Актуальные задачи когнитивной лингвистики на современном этапе / Н. Н. Болдырев // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2013. — № 1 — С. 5—13.

28. Бондарко А. В. Проблемы грамматической семантики и русской аспектологии / А. В. Бондарко. — СПб : Изд-во Санкт-Петербургск. ун-та, 1996. — 220 с.

29. Бородиницки Л. Как языки конструируют время / Л. Бородиницки // Язык и мысль : Современная когнитивная лингвистика. — М. : Языки славянской культуры, 2015. — С. 199—212.

30. Боронникова Н. В. О семантике артикля / Н. В. Боронникова, Ю. А. Левицкий // Лингвистические исследования. — Дубна : Феникс+, 2001. — С. 38—48.

31. Боронникова Н. В. Функциональный анализ семантики артикля : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Боронникова Наталия Владимировна ; Пермск. гос. пед. ун-т. — Пермь, 2002. — 176 с.

32. Василенко М. Проблеми жанрової ідентифікації аналітичної статті [Електронний ресурс] / М. Василенко. — Режим доступу : <http://irbis->

nbuy.gov.ua/cgi-

bin/irbis_nbuy/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/obraz_2014_15_11.pdf. —

Назва з екрану.

33. Ваховська Л. Ф. Композиційний і жанровий виміри текстів кінематографічної тематики / Л. Ф. Ваховська // Сучасна англomовна публіцистика : лінгвістичний вимір ; [монографія] / А. Е. Левицький, С. І. Потапенко, А. О. Худолій та ін. — Ніжин : Вид-во Ніжинськ. держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2010. — С. 86—145.

34. Верещагин Е. М. Коммуникативные тактики как поле взаимодействия языка и культуры / Е. М. Верещагин // Русский язык и современность. — 1991. — Ч. I. — С. 32—43.

35. Виноградов В. В. Избранные труды : Лексикология и лексикография / В. В. Виноградов. — М. : Наука, 1977. — 312 с.

36. Виноградова С. А. Медиадискурс как коммуникативное явление с манипулятивным потенциалом [Электронный ресурс] / С. А. Виноградова. — Режим доступа : <http://knu.znate.ru/docs/index-549216.html>. — Название с экрана.

37. Володина М. Н. Язык массовой коммуникации — основное средство информационного воздействия на общественное сознание / М. Н. Володина // Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования : тезисы докл. междунар. научн. конф. — М. : Изд-во Моск. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова, 2001. — С. 9—31.

38. Ворожбитова А. А. Языковая и литературная личность в лингвориторической парадигме : аспект дискурсивных стратегий / А. А. Ворожбитова, Т. В. Киреева // Вестник Сочинского государственного университета туризма и курортного дела. — 2011. — № 4 (18). — С. 162—165.

39. Ворожбитова А. А. Журналист как профессиональная языковая личность в лингвориторике современного российского глянцевого дискурса /

А. А. Ворожбитова, О. В. Скулкин // Известия Сочинского государственного университета. — 2013. — № 3 (26). — С. 185—188.

40. Гайсина Р. М. Диалектика триединства “значение — форма — функция” в сфере частей речи (на материале имени существительного) / Р. М. Гайсина // Филологические науки. — 1986. — № 4. — С. 49—55.

41. Гак В. Г. Номинация действия / В. Г. Гак / Логический анализ языка. Модели действия. — М. : Наука, 1992. — С. 77—84.

42. Гак В. Г. Функционально-семантическое поле предикатов локализации / В. Г. Гак // Теория функциональной грамматики : Локативность. Бытийность. Поссесивность. Обусловленность. — СПб : Наука, 1996. — С. 6—26.

43. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. — М. : КомКнига, 2007. — 144 с.

44. Гамзюк М. В. Емотивність фразеологічної системи німецької мови (досвід дослідження в синхронії та діяхронії) : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / Гамзюк Микола Васильович ; Київськ. держ. лінгвіст. ун-т. — К., 2001. — 420 с.

45. Гачев Г. Д. Космо-Психо-Логос : Национальные образы мира / Г. Д. Гачев. — М. : Академический проект, 2007. — 512 с.

46. Германова Н. Н. Коммуникативная стратегия комплимента и проблемы типологии речевых этикетов / Н. Н. Германова // Язык и модель мира. — М. : Моск. гос. пед. ин-т им. М.Тореза, 1993. — Вып. 416. — С. 27—39.

47. Глазунова О. И. Логика метафорических преобразований / О. И. Глазунова. — СПб. : Питер, 2000. — 190 с.

48. Глухоедова Н. Н. Языковая композиция художественного текста : структурные компоненты (на материале романа Руслана Киреева “Апология”) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / Н. Н. Глухоедова ; Забайкальск. гос. гуман.-пед. ун-т им. Н. Г. Чернышевского. — Чита, 2009. — 25 с.

49. Головіна Н. Б. Фразеологізми зі значенням побажання в німецькій та українській мовах (лінгвокультурологічний аспект) : автореф. дис. на здобуття

наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / Н. Б. Головіна ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2007. — 20 с.

50. Головкин Б. Н. Интертекст в массмедийном дискурсе / Б. Н. Головкин ; [монографія]. — М. : Либроком, 2012. — 264 с.

51. Голубкова Е. Е. Фразовые глаголы движения (когнитивный аспект) / Е. Е. Голубкова. — М. : Геос, 2002. — 174 с.

52. Гошилик Н. С. Лексична репрезентація часу в системі сучасної англійської мови та публіцистичному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Н. С. Гошилик ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2011. — 20 с.

53. Гречихин М. В. Медиадискурс как самосознание культуры / М. В. Гречихин // Лінгвістика. — 2011. — № 3, Ч. 2. — С. 105—112.

54. Гречко В. А. Теория языкознания / В. А. Гречко ; [учебн. пособие]. — М. : Высш. шк., 2003. — 375 с.

55. Григорьева В. С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса : прагмалингвистический и когнитивный аспекты / В. С. Григорьева ; [монографія]. — Тамбов : Изд-во Тамбовск. гос. техн. ун-та, 2007. — 288 с.

56. Грицкова А. В. Аргументативный дискурс в свете диктемной теории строя текста (на материале современного английского языка) : дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Грицкова Анна Владимировна ; Самарск. гос. пед. ун-т. — Самара, 2002. — 180 с.

57. Гулкевич С. П. Значення прийменника і основні типи смислів прийменникових словосполучень (на матеріалі англійських прийменників *at*, *by*, *with*) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / С. П. Гулкевич ; Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка. — Львів, 2005. — 18 с.

58. Гурочкина А. Г. Функциональная модель парных словосочетаний английского языка / А. Г. Гурочкина // Когнитивная лингвистика : ментальные основы и языковая реализация. — СПб. : Тригон, 2005. — С. 206—212.

59. Данилова А. А. Манипулирование словом в средствах массовой информации / А. А. Данилова ; [монография]. — М. : Добросвет, 2009. — 234 с.
60. Дедюкова М. В. Языковая личность в публицистическом дискурсе (на материале немецких журнальных текстов) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / М. В. Дедюкова ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М., 2010. — 26 с.
61. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк ; [пер. с англ.]. — М. : Прогресс, 1989. — 312 с.
62. Дем’янова А. О. Редакторське опрацювання заголовків інтернет-новин / А. О. Дем’янова // Наукові записки Інституту журналістики. — 2010. — Т. 41, жовтень-грудень. — С. 172—176.
63. Дем’янова Ю. О. Мовне вираження концепту “час” у поезії Т. Г. Шевченка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова” / Ю. О. Дем’янова ; Запорізьк. нац. ун-т. — Запоріжжя, 2007. — 20 с.
64. Демьянков В. З. *Studia Linguistica Cognitiva* — призыв к сотрудничеству / В. З. Демьянков // *Studia Linguistica Cognitiva*. Язык и познание : методологические проблемы и перспективы. — М. : Гнозис, 2006. — Вып. 1. — С. 5—7.
65. Дискурс іноземномовної комунікації ; [колективна монографія]. — Львів : Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту імені Івана Франка, 2002. — 496 с.
66. Дмитренко О. П. Фразеологічні одиниці на позначення соціально-економічних реалій у сучасній німецькій мові : структурний та семантичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Дмитренко Олена Петрівна ; Херсонськ. держ. ун-т. — Херсон, 2010. — 257 с.
67. Добеева М. Ю. Дискурсивный аспект нулевого артикля в текстах прессы современного французского языка : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.05 / Добеева Мария Юрьевна ; Иркутск. гос. лингв. ун-т. — Иркутск, 2003. — 151 с.

68. Добросклонская Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов (опыт исследования современной английской медиаречи) / Т. Г. Добросклонская. — М. : Едиториал УРСС, 2005. — 288 с.

69. Долгина Е. А. Артикли в английском языке как отражение мыслительных процессов / Е. А. Долгина // Вестник Московского университета. Серия 9. Филология. — 2006. — № 3. — С. 41—52.

70. Долгина Е. А. Артиклевые формы имени существительного в когнитивно-грамматической категоризации современного английского языка : автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Е. А. Долгина ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. — М., 2010. — 56 с.

71. Доценко М. Ю. Синтаксис газетного заголовка : структура, семантика, прогнозирование смыслового развития текста : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / М. Ю. Доценко ; С.-Петербургск. гос. ун-т. — СПб., 2009. — 17 с.

72. Дубровина И. В. Предложные конструкции в аспекте когнитивной грамматики : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / И. В. Дубровина ; Ульяновск. гос. ун-т. — Ульяновск, 2004. — 25 с.

73. Дудоладова О. В. Динаміка мовної репрезентації гендера в англійському публіцистичному дискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Дудоладова ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2003. — 18 с.

74. Дьякова Е. Г. Массовая коммуникация и проблема конструирования реальности : анализ основных теоретических подходов / Е. Г. Дьякова, А. Д. Трахтенберг. — Екатеринбург : Уро РАН, 1999. — 129 с.

75. Євграфова А. Заголовок як актуалізатор текстової інформації / [Електронний ресурс] / А. Євграфова. — Режим доступу : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1080>. — Назва з екрану.

76. Желтухина М. Р. К вопросу о механизме реализации суггестивности в масс-медиаальном дискурсе / М. Р. Желтухина // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Серия Филологические науки. — 2002. — № 1. — С. 34—40.

77. Житнікова К. В. Фразеологічні одиниці в англomовній терміносистемі менеджменту та маркетингу : семантико-прагматичний аспект (на матеріалі журналу “Journal of World Business”) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Житнікова Катерина Володимирівна ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2008. — 360 с.

78. Засєкін С. В. Дискурсивні маркери когерентності англomовного діалогічного тексту : когнітивний та прагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Засєкін Сергій Васильович ; Волинськ. держ. ун-т імені Лесі Українки. — Луцьк, 2001. — 176 с.

79. Златев Й. Образные схемы, миметические схемы и жесты детей / Й. Златев // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2013. — № 1. — С. 14—31.

80. Зырянова И. П. Прецедентные феномены в заголовках российской и британской прессы (2005—2009 гг.) : дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.20 / Зырянова Ирина Петровна ; Уральск. гос. пед. ун-т. — Екатеринбург, 2010. — 240 с.

81. Иванова С. В. Политический медиа-дискурс в фокусе лингвокультурологии [Электронный ресурс] / С. В. Иванова. — Режим доступа : <http://www.philology.ru/linguistics1/ivanova-08.htm>. — Название с экрана.

82. Ивашкевич И. Н. Перцептивные признаки как семантические компоненты лексического значения (на материале имён существительных современного английского языка) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / И. Н. Ивашкевич ; Минск. гос. лингвист. ун-т. — Минск, 2003. — 20 с.

83. Ивашкевич И. Н. Диалектика развития категории : категоризация классическая vs категоризация прототипическая / И. Н. Ивашкевич // Труды

факультета международных отношений. — Минск : Тесей, 2011. — Вып. 2. — С. 138—142.

84. Измаилян Д. Б. Особенности производства новостных текстов массовой информации / Д. Б. Измаилян // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. — 2011. — № 2. — С. 163—169.

85. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / О. С. Иссерс ; [монография]. — М. : Едиториал УРСС, 2003. — 284 с.

86. Каламаж М. А. Числівник : екстралінгвістичні та лінгвістичні характеристики / М. А. Каламаж // Проблеми семантики, прагматики і когнітивної лінгвістики. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2007. — Вип. 11. — С. 160—168.

87. Калинина Ю. М. Композиция художественного текста как средство выражения его антропоцентричности : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Калинина Юлия Михайловна ; Елецк. гос. ун-т им. И. А. Бунина. — Липецк, 2009. — 217 с.

88. Калиновська І. М. Структура іменникової фрази та її обумовленість лексико-семантичною групою ядра іменника : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Калиновська Ірина Миколаївна ; Волинськ. держ. ун-т імені Лесі Українки. — Луцьк, 2004. — 411 с.

89. Каменский М. В. Социолингвистическая парадигма дискурсивных маркеров (на материале английского языка) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 "Теория языка" / М. В. Каменский ; Ставропольск. гос. ун-т. — Ставрополь, 2007. — 21 с.

90. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. — М. : Гнозис, 2004. — 390 с.

91. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. — М. : Изд-во ЛКИ, 2010. — 264 с.

92. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як засіб пізнання власних назв : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.15 / Карпенко Олена Юріївна ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2006. — 416 с.

93. Карпова Н. А. Коммуникативные тактики побуждения в речевом жанре (на материале административного объявления в русском и немецком языках) / Н. А. Карпова, А. В. Морева // Язык и культура. — 2010. — № 1 (9). — С. 24—32.

94. Кассирер Э. Избранное. Индивид и космос / Э. Кассирер ; [пер. с нем.]. — М., СПб. : Университетская книга, 2000. — 654 с.

95. Касимова О. П. Позиция, функция и валентность как системные понятия / О. П. Касимова // Казанская лингвистическая школа : традиции и современность : труды и материалы II междунар. Бодуэновских чтений. — Казань : Изд-во Казанск. ун-та, 2003. — Т. 1. — С.49—51.

96. Кашкин В. Б. Функциональная типология : неопределенный артикль / В. Б. Кашкин // Социальные и гуманитарные науки, отечественная и зарубежная литература. Серия Языкознание. — 2002. — № 4. — С. 112—119.

97. Керс С. А. Журнал как фактор формирования современной молодежной культуры России : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. культурологии : 24.00.01 / Сергей Александрович Керс ; Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена. — СПб., 2009. — 26 с.

98. Киосе М. И. Лингво-когнитивные аспекты аллюзии (на материале заголовков английских и русских журнальных статей) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Киосе Мария Ивановна ; Моск. гос. обл. ун-т. — М., 2002. — 281 с.

99. Кисельов А. М. Структура, семантика і прагматика газетно-журнальної статті на країнознавчу тему (на матеріалі французьких та російських періодичних видань) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.19 “Теорія мови” / А. М. Кисельов ; Київськ. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 1994. — 20 с.

100. Клиновская А. А. Лингвокогнитивные особенности актуализации общественных стереотипов в политическом журнальном дискурсе ФРГ : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04

“Германские языки” / А. А. Клиновская ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2007. — 23 с.

101. Ковалевська Т. Ю. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі / Т. Ю. Ковалевська ; [монографія]. — Одеса : Астропринт, 2009. — 400 с.

102. Коваленко А. М. Заголовок англомовного журнального повідомлення : структура, семантика, прагматика (на матеріалі тижневика Newsweek) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / А. М. Коваленко ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2002. — 20 с.

103. Ковшова М. Л. Семантика и прагматика фразеологизмов (лингвокультурологический аспект) : автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / М. Л. Ковшова ; Ин-т языкознания. Рос. Академия наук. — М., 2009. — 49 с.

104. Колегаева И. М. Текст как единица научной и художественной коммуникации / И. М. Колегаева ; [монография]. — Одесса : Ред. отдел обл. упр. по печати, 1991. — 121 с.

105. Колесникова Е. Я. Сопоставительный анализ вводного и выводного значения заголовка художественного текста / Е. Я. Колесникова // Проблемы зіставної семантики. — 2011. — Вип. 10, Ч. 2. — С. 237—241.

106. Кондратьєва О. В. Когезія та когерентність у перекладі наукової прози (на матеріалі наукових статей та монографій) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16 “Перекладознавство” / О. В. Кондратьєва ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. — Одеса, 2011. — 20 с.

107. Конева Н. Ю. Синонимия пространственных предлогов IN, ON, AT : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Конева Наталья Юрьевна ; Череповецк. гос. ун-т. — Череповец, 2004. — 168 с.

108. Котов А. Е. Гендерное своеобразие функционирования дискурсивных элементов в английском и русском языках : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 “Сравнительно-историческое,

типологическое и сопоставительное языкознание” / А. Е. Котов ; Пятигорск. гос. лингв. ун-т. — Пятигорск, 2003. — 18 с.

109. Кравченко А. В. Язык и восприятие : Когнитивные аспекты языковой категоризации / А. В. Кравченко. — Иркутск : Изд-во Иркутск. ун-та, 1996. — 160 с.

110. Кравченко А. В. О предметной области языкознания / А. В. Кравченко // Язык и мысль : Современная когнитивная лингвистика. — М. : Языки славянской культуры, 2015. — С. 155—172.

111. Крапива Ю. В. Коротка журнальна стаття як тип тексту (на матеріалі української, англійської та російської мов) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / Ю. В. Крапива ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2004. — 20 с.

112. Красницька К. В. Вербалізований концепт СТОРОНИ СВІТУ в англомовній картині світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / К. В. Красницька ; Одеськ. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. — Одеса, 2015. — 20 с.

113. Крейдлин Г. Е. Время сквозь призму временных предлогов / Г. Е. Крейдлин // Логический анализ языка. Язык и время. — М. : Индрик, 1998. — С. 139—151.

114. Крижанівська Г. Т. Комунікативно-прагматичні та семантико-стилістичні особливості медіа-жанру “інтерв’ю-монолог” (на матеріалі сучасних англомовних жіночих журналів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Г. Т. Крижанівська ; Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка. — Львів, 2011. — 19 с.

115. Кришталюк Г. А. Заперечення в сучасному американському газетному дискурсі : функціональний та лінгвокогнітивний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Г. А. Кришталюк ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2009. — 20 с.

116. Крюкова Т. Б. Анализ структурных и динамических аспектов понятия ситуации / Т. Б. Крюкова // Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова. — 2010. — Т. 16, № 2. — С. 260—266.
117. Кубрякова Е. С. Категоризация / Е. С. Кубрякова // Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина. — М. : Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, 1996. — С. 42—45.
118. Кубрякова Е. С. О двоякой сущности языковых категорий и новых проблемах в их изучении (вступительное слово) / Е. С. Кубрякова // Общие проблемы строения и организации языковых категорий : материалы междунар. науч. конф. — М. : Ин-т языкознания. Рос. Академия наук, 1998. — С. 7—12.
119. Кубрякова Е. С. Синтагматика / Е. С. Кубрякова // Большой энциклопедический словарь. Языкознание / гл. ред. В. Н. Ярцева. ; 2-е изд. — М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. — С. 447—448.
120. Кубрякова Е. С. Семантика в когнитивной лингвистике (О концепте контейнера и формах его объективации в языке) / Е. С. Кубрякова // Известия РАН. Серия литературы и языка. — 1999. — Т. 58, № 5—6. — С. 3—12.
121. Кубрякова Е. С. Язык и знание : На пути получения знаний о языке : Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. — М. : Языки славянской культуры, 2004. — 560 с.
122. Кузнецова И. Н. Способы описания грамматической системы языка на примере представления артикля в основных французских грамматиках / И. Н. Кузнецова // XII Ежегодная Богословская конф. Православного Свято-Тихоновского Богословского ин-та : материалы. — М. : Изд-во ПСТБИ, 2002. — С. 361—368.
123. Кулик В. М. Дискурс українських медій : ідентичності, ідеології, владні стосунки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора політ. наук : спец. 23.00.02 “Політичні інститути та процеси” / В. М. Кулик ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса. — К., 2010. — 28 с.
124. Кулик Н. Д. Семантика німецьких адвербіальних фразеологізмів у лексикографічному висвітленні : денотативний та конотативний аспекти :

дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Кулик Надія Дмитрівна ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2007. — 197 с.

125. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка / А. В. Кунин. — М. : Международные отношения, 1972. — 288 с.

126. Куницына О. М. Детабуизация в немецкой журнальной рекламе (на примере креолизированных рекламных текстов) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / О. М. Куницына ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2013. — 24 с.

127. Кучинская Е. А. Композиция англоязычного военно-публицистического текста / Е. А. Кучинская // Вестник университета Российской академии образования. — М. : Российская академия образования, 2010. — № 3. — С. 44—48.

128. Кучинская Е. А. Жанр и композиция текста в военной периодике (коммуникативно-семантическое моделирование) : автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора філол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / Е. А. Кучинская ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2011. — 44 с.

129. Лавринова Н. И. Персуазивные стратегии и тактики в политическом интервью конфронтационного типа / Н. И. Лавринова // Лингвистика текста и дискурсивный анализ : традиции и перспективы. — СПб. : Изд-во СпбГУЭФ, 2007. — С. 121—132.

130. Лавріненко І. М. Стратегії і тактики зміни комунікативних ролей у сучасному англомовному кінодискурсі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / І. М. Лавріненко ; Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Харків, 2011. — 20 с.

131. Лакофф Дж. Когнитивное моделирование / Дж. Лакофф ; [пер. с англ.] // Язык и интеллект. — М. : Прогресс, 1996. — С. 143—183.

132. Лакофф Дж. Женщины, огонь и опасные вещи : Что категории языка говорят о нашем мышлении / Дж. Лакофф ; [пер. с англ.]. — М. : Языки славянской культуры, 2004. — 792 с.

133. Левицкий А. Э. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка / А. Э. Левицкий ; [монография]. — К. : Изд-во Киевск. гос. линг. ун-та, 1998. — 362 с.

134. Левицкий А. Э. Функциональный подход в современной лингвистике / А. Э. Левицкий // *Studia Linguistica*. — 2010. — Вип. 4. — С. 31—38.

135. Левицкий А. Е. Основы функціональної лінгвістики / А. Е. Левицький ; [навч. посібник]. — Ніжин : Редакційно-видавничий відділ Ніжинськ. держ. пед. ун-ту, 2004. — 124 с.

136. Линднер С. То, что движется вверх (up), не обязательно может следовать вниз (down) : сопоставление in и out / С. Линднер // *Исследования по семантике предлогов*. — М. : Русские словари, 2000. — С. 55—82.

137. Логинова Е. Г. Концептуальное соотношение пространства и времени в семантике английских предложных сочетаний : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Логинова Елена Георгиевна ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2004. — 251 с.

138. Лопатина Л. Е. Словосочетание / Л. Е. Лопатина // Большой энциклопедический словарь. Языкознание / гл. ред. В. Н. Ярцева. ; 2-е изд. — М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. — С. 469—470.

139. Лосев А. Ф. О понятии языковой валентности / А. Ф. Лосев // *Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз.* — 1981. — Т. 40, № 5. — С. 403—412.

140. Луман Н. Медиа коммуникации / Н. Луман ; [пер. с нем.]. — М. : Логос, 2005. — 280 с.

141. Майданова Л. М. Образ власти в современных медиатекстах / Л. М. Майданова // *Известия Уральского государственного университета*. — 2006. — № 40. — С. 147—157.

142. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. — М. : Гнозис, 2003. — 280 с.

143. Малімон Л. К. Функціонування іменників на позначення часу з прийменниками / Л. К. Малімон // *Наукові записки Кіровоградського*

державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Філологічні науки (мовознавство). — 2000. — Вип. 22 (2). — С. 77—87.

144. Мальцева О. Л. Предлог как средство концептуализации пространственных отношений : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Мальцева Ольга Леонидовна ; Курск. гос. ун-т. — Курск, 2004. — 222 с.

145. Маляр Т. Н. Пространственно-дистанционные предлоги и наречия в русском и английском языках / Т. Н. Маляр, О. Н. Селиверстова. — München : Verlag Otto Sagner, 1998. — 345 с.

146. Маляр Т. Н. О метафоризации пространственных отношений / Т. Н. Маляр // Лингвистика на рубеже эпох. Идеи и топосы. — М. : Изд-во Рос. гос. гуман. ун-та, 2001. — С. 75—88.

147. Маневская И. Н. Дискурсивные маркеры информативности в англоязычном дискурсе / И. Н. Маневская // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. — 2004. — № 4 (63) — С. 47—53.

148. Марковська А. В. Прагмалінгвістичні особливості фразеологізмів сучасної німецькомовної та україномовної преси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / А. В. Марковська ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. — Одеса, 2011. — 20 с.

149. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу ; [пер. с англ.]. — СПб. : Питер, 2008. — 352 с.

150. Массалина И. П. Дискурсивные маркеры в английском языке военно-морского дела / И. П. Массалина, В. Ф. Новодранова. — Калининград : Изд-во Калининградс. гос. техн. ун-та, 2009. — 278 с.

151. Массалина И. П. Средства выражения связующей функции в английском языке военно-морского дела : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / И. П. Массалина ; Моск. гос. пед. ун-т. — М., 2009. — 21 с.

152. Материнська О. В. Меронімічні відношення в лексичній системі німецької та англійської мов / О. В. Материнська ; [монографія]. — Донецьк : Донбас, 2012. — 360 с.
153. Меликян В. Ю. Современный русский язык : синтаксическая фразеология / В. Ю. Меликян ; [учебн. пособие]. — М. : Флинта, 2014. — 232 с.
154. Мисенева В. В. Фразеологические обороты, не имеющие лексических соответствий (семантический, прагматический и культурологический аспекты) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.02 / Мисенева Виктория Викторовна ; Харьк. нац. пед. ун-т им. Г. С. Сковороды. — Харьков, 2004. — 203 с.
155. Митина Т. В. К проблеме семантической монолитности фразеологизмов / Т. В. Митина // Герценовские чтения. Иностранные языки : материалы конф. — СПб. : Образование, 1996. — С. 19—20.
156. Могельницька Л. Ф. Композиція англомовних публіцистичних текстів кінематографічної проблематики : типологія інтродуктивних блоків / Л. Ф. Могельницька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. — 2013. — № 14 (3). — С. 90—96.
157. Молчанова С. Е. Функционально-семантическое поле дискурсивных коннекторов в современном английском языке : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / С. Е. Молчанова ; Пятигорск. гос. лингв. ун-т. — Пятигорск, 2006. — 18 с.
158. Морозова А. Н. Коннотативные свойства атрибутивного словосочетания в англоязычном футбольном репортаже / А. Н. Морозова, С. Ю. Покалюхин // Известия Самарского научного центра Российской академии наук. — 2014. — Т. 16, № 2 (2). — С. 428—433.
159. Морозова І. Б. Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові / І. Б. Морозова ; [монографія]. — Одеса : Друкарський дім, 2009. — 384 с.
160. Мосієнко О. В. Номінативна організація американського газетного дискурсу : лінгвокогнітивний і комунікативний аспекти : дис. ... канд. філол.

наук : 10.02.04 / Мосієнко Олена Володимирівна ; Донецьк. нац. ун-т. — Донецьк, 2011. — 231 с.

161. Нессет Т. Пространство во времени? Ассиметрия предлога *в* в пространственных и временных конструкциях / Т. Нессет, А. Б. Макарова // Язык и мысль : Современная когнитивная лингвистика. — М. : Языки славянской культуры, 2015. — С. 388—410.

162. Никитин М. В. Пространство и время в ментальных мирах / М. В. Никитин // Когнитивная лингвистика : ментальные основы и языковая реализация. — СПб. : Тритон, 2005. — Ч. 1. Лексикология и грамматика с когнитивной точки зрения. — С. 47—61.

163. Образцова О. М. Лінійна організація висловлення в англійській, російській та українській мовах / О. М. Образцова ; [монографія]. — Харків : БУРУН КНИГА, 2012. — 384 с.

164. Огуречникова Н. Л. Значение и функции неопределенного артикля в английском языке / Н. Л. Огуречникова // Вестник Московского университета. Серия 9. Филология. — 2006. — № 3. — С. 26—40.

165. Огуречникова Н. Л. Системный статус, значение и функции артиклей в английском языке : автореф. дисс. на соискание уч. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Н. Л. Огуречникова ; Ин-т лингв. исследований РАН. — СПб., 2008. — 53 с.

166. Олексин Т. В. Субституція компонентів стійких сполучень слів як продуктивне джерело вторинного фразеотворчого процесу / Т. В. Олексин // Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ. LINGVARAХ-VIII. Мова, освіта, культура : наукові парадигми і сучасний світ. Філологія. Педагогіка. Психологія. — 2007. — Вип. 14. — С. 72—78.

167. Оломская Н. Н. К вопросу о жанровой классификации медиадискурса / Н. Н. Оломская // Научный диалог. Серия Филология. — 2013. — № 5 (17). — С. 250—259.

168. Орлова О. В. Дискурсивно-стилистическая эволюция медиаконцепта : жизненный цикл и миромоделирующий потенциал : дисс. ... доктора филол.

наук : 10.02.01 / Орлова Ольга Вячеславовна ; Томск. гос. пед. ун-т. — Томск, 2012. — 425 с.

169. Падучева Е. В. Дейктические компоненты в семантике глаголов движения / Е. В. Падучева // Логический анализ языка. Семантика начала и конца. — М. : Индрик, 2002. — С. 121—136.

170. Палеха Ю. І. Загальне документознавство / Ю. І. Палеха, Н. О. Леміш ; [навч. посібник]. — К. : Ліра-К, 2012. — 431 с.

171. Палійчук Е. О. Лінгвоконцептуальні особливості втілення ситуації “торгівля людьми” у сучасному англomовному медійному дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Палійчук Еліна Олександрівна ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2012. — 283 с.

172. Парина И. С. Вариативность немецких идиом и трудности ее словарного описания / И. С. Парина // Вестник Московского университета. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. — 2013. — № 2. — С. 151—158.

173. Петлюченко Н. В. Харизматическая призывность в немецком и украинском политических дискурсах / Н. В. Петлюченко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. — 2011. — № 3. — С. 35—42.

174. Петрова О. В. Местоимения в системе функционально-семантических классов слов / О. В. Петрова. — Воронеж : Изд-во Воронежск. гос. ун-та, 1989. — 158 с.

175. Пешкова Ю. В. Функции заголовков немецкоязычных новостных текстов / Ю. В. Пешкова // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. — 2012. — Т. 1, № 1. — С. 134—140.

176. Пирейко Л. А. Таксономия / Л. А. Пирейко // Большой Энциклопедический словарь. Языкознание / гл. ред. В. Н. Ярцева ; 2-е изд. — М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. — С. 504.

177. Плунгян В. А. По поводу “локалистской” концепции значения : предлог *под* / В. А. Плунгян, Е. В. Рахилина // Исследования по семантике предлогов. — М. : Русские словари, 2000. — С. 115—133.

178. Плунгян В. А. О специфике выражения именных пространственных характеристик в глаголе : категория глагольной ориентации / В. А. Плунгян // Исследования по теории грамматики. — М. : Русские словари, 2002. — Т. 2 : Грамматикализация пространственных значений. — С. 57—98.

179. Подосинов А. В. Психобиологические особенности человека как основа архаической картины мира / А. В. Подосинов // Категоризация мира : пространство и время. — М. : Диалог-МГУ, 1997. — С. 48—55.

180. Поміркована Т. В. Типологія семантико-граматичних відношень у прийменникових конструкціях англійської та української мов : автореф. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.17 “Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство” / Т. В. Поміркована ; Нац. педагог. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — К., 2010. — 21 с.

181. Попович М. М. Детермінованість / недетермінованість іменника у мовленні (на матеріалі французької мови) / М. М. Попович ; [монографія]. — Чернівці : Рута, 2001. — 347 с.

182. Потапенко С. И. Безартиклевые ориентирующие словосочетания в современном английском языке / С. И. Потапенко // Филологические науки. — 1998. — № 5—6. — С. 97—103.

183. Потапенко С. И. Когнитивно-риторическая методика выявления речевых эффектов : медовый месяц Барака Обамы / С. И. Потапенко // *Studia Germanica et Romanica* : Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання. — Донецк, 2009. — Т. 6, № 2. — С. 67—78.

184. Потапенко С. И. Вербализация действительности в ракурсе ориентационного пространства / С. И. Потапенко // Язык и пространство : проблемы онтологии и эпистемологии ; [кол. монография] / А. Э. Левицкий, С. И. Потапенко, Л. И. Белехова и др. — Нежин : Изд-во НГУ имени Николая Гоголя, 2011. — С. 13—57.

185. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу) / С. І. Потапенко ; [монографія]. — К. : Вид. центр Київськ. нац. лінгв. ун-ту, 2004. — 360 с.

186. Потапенко С. І. Сучасний англомовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти / С. І. Потапенко ; [монографія]. — Ніжин : Вид-во Ніжинськ. держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2009. — 391 с.
187. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. — М. : Рефлбук, К. : Ваклер, 2006. — 656 с.
188. Прозоров В. В. Власть и свобода журналистики / В. В. Прозоров ; [учебн. пособие]. — М. : Флинта, Наука, 2012. — 240 с.
189. Пчелкина М. А. Концептуальные основания предложно-наречной частицы *through* в современном английском языке : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / М. А. Пчелкина ; Моск. гос. лингв. ун-т. — М., 2007. — 26 с.
190. Рахилина Е. В. Когнитивная семантика : История. Персоналии. Идеи. Результаты / Е. В. Рахилина // Семиотика и информатика. — М.: Русские словари, 1998. — Вып. 36. — С. 274—323.
191. Рахилина Е. В. Грамматика конструкций : теории, сторонники, близкие идеи / Е. В. Рахилина, Ю. Л. Кузнецова // Лингвистика конструкций. — М. : Азбуковник, 2010. — С. 18—79.
192. Рева Н. С. Статус заголовка в друкованій рекламі на матеріалі англомовного дискурсу / Н. С. Рева // Філологічні трактати. — 2010. — Т. 2, № 3. — С. 99—103.
193. Рейман Е. А. Английские предлоги : значения и функции / Е. А. Рейман. — Л. : Наука, 1982. — 240 с.
194. Рейман Е. А. Английский артикль. Коммуникативная функция / Е. А. Рейман. — Л. : Наука, 1988. — 117 с.
195. Репех Н. В. Лінгвальне втілення семантики *початку* і *кінця* в англомовному журнальному дискурсі : когнітивно-риторичний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Репех Наталія Валеріївна ; Київськ. нац. лінгв. ун-т. — К., 2012. — 243 с.
196. Романова Е. А. Устойчивые сочетания с компонентом *сердце* в английском и немецком языках : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04 /

Романова Екатерина Анатольевна ; Камчатск. гос. ун-т имени Витуса Беринга. — Петропавловск-Камчатский, 2007. — 227 с.

197. Садівничий В. О. Властивості, функції й типи заголовків у структурі та змісті публіцистики Миколи Данька / В. О. Садівничий // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологія. — 2007. — Т.1, № 1. — С. 66—74.

198. Саламатіна О. О. Мовленнєвий жанр “інтерв’ю” в сучасній німецькомовній та україномовній пресі : функціональні та прагматичні ознаки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 “Загальне мовознавство” / О. О. Саламатіна ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. — Одеса, 2011. — 20 с.

199. Сарафанникова Е. В. Дискурсивные маркеры соотнесения сообщаемого с действительностью (на материале телевизионных новостей на русском и английском языках) : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / Е. В. Сарафанникова ; Воронежск. гос. ун-т. — Воронеж, 2006. — 20 с.

200. Саркисян О. Н. Некоторые особенности массмедийного дискурса [Электронный ресурс] / О. Н. Саркисян. — Режим доступа : http://www.pglu.ru/lib/publications/University_Reading/2011/II/uch_2011_II_00024.pdf. — Название с экрана.

201. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации / Е. А. Селиванова. — К. : Фитосоциоцентр, 2002. — 336 с.

202. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми / О. О. Селіванова ; [підручник]. — Полтава : ДовкілляК, 2008. — 712 с.

203. Серебренников Б. А. Роль человеческого фактора в языке. Язык и мышление / Б. А. Серебренников. — М. : Наука, 1988. — 242 с.

204. Скворцов О. Г. Методы исследования лексических систем / О. Г. Скворцов. — Екатеринбург : Изд-во Ассоциации малого бизнеса, 2001. — 142 с.

205. Смирнов Н. Н. О неупотреблении артикля в английском языке / Н. Н. Смирнов // Филологические науки. — 1996. — № 2. — С. 97—100.

206. Снитко Е. С. Коммуникативная стратегия поощрения и речевые тактики ее реализации / Е. С. Снитко // Русистика. — 2007. — Вип. 7. — С. 18—25.
207. Солганик Г. Я. Стилистика текста / Г. Я. Солганик; [учебн. пособие]. — М. : Флинта, 2001. — 256 с.
208. Стилистика английского языка / А. Н. Мороховский, О. П. Воробьева, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко. — К. : Выща школа, 1991. — 272 с.
209. Сысоева Т. А. Языковые средства реализации стратегий воздействия в текстах малого объема : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Т. А. Сысоева ; Минск. гос. лингв. ун-т. — Минск, 2007. — 22 с.
210. Талавіра Н. М. Безартиклеві прийменникові словосполучення на позначення станів людини : лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі англомовного журнального дискурсу) / Н. М. Талавіра // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки. — 2007. — С. 78—82.
211. Талавіра Н. М. Безартиклеві словосполучення із прийменником *on* (на матеріалі англомовних журнальних статей) / Н. М. Талавіра // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2007. — Вип. 12. — С. 399—405.
212. Талавіра Н. Безартиклеві просторові вирази англійської мови з прийменником *at* : лінгвокогнітивний аналіз / Н. Талавіра // Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур : матеріали VI міжвуз. конф. молодих учених. — Донецьк : Донецьк. нац. ун-т, 2008. — Т. 2. — С. 97—99.
213. Талавіра Н. М. Семантична структура безартиклевих зворотів із прийменником *at* в англійській мові : лінгвокогнітивний аспект / Н. М. Талавіра // Проблеми семантики слова, речення та тексту. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2008. — Вип. 20. — С. 227—233.

214. Талавіра Н. М. Типологія іменників у складі безартиклевих прийменникових зворотів сучасної англійської мови / Н. М. Талавіра // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія Філологічні науки. — 2008. — С. 48—51.

215. Талавіра Н. М. Вербалізація протистояння в англомовному журнальному дискурсі : безартиклеві звороти [Електронний ресурс] / Н. М. Талавіра // Філологія XXI століття : теорія, практика, перспективи : матеріали міжнар. науково-практ. інтернет-конф. — Одеса : Фенікс, 2012. — С. 102—104. — Режим доступу : http://onua.edu.ua/downloads/fa/stat_internet_konf.pdf. — Назва з екрану.

216. Талавіра Н. М. Безартиклеві дискурсивні маркери в англомовних журнальних статтях / Н. М. Талавіра // Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія Філологічна. — 2013. — Вип. 35. — С. 378—381.

217. Талавіра Н. Безартиклеві прийменникові звороти англійської мови як конструкції / Н. Талавіра // Перші Почепцовські читання : матеріали міжнар. наук. конф. — К. : Вид. центр Київськ. нац. лінгв. ун-ту, 2013. — С. 164—166.

218. Талавіра Н. М. Безартиклеві прийменникові звороти в англомовних журнальних статтях : дескриптивна стратегія / Н. М. Талавіра // Мовні і концептуальні картини світу. — 2013. — Вип. 43, Ч. 4. — С. 150—155.

219. Талавіра Н. Когнітивно-дискурсивні функції англомовних безартиклевих прийменникових зворотів : стратегія апеляції до чуттєвого задоволення / Н. Талавіра // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія Філологічні науки (мовознавство). — 2013. — Вип. 118. — С. 296—300.

220. Талавіра Н. М. Біфункціональні прийменникові безартиклеві звороти в англомовному журнальному дискурсі : лінгвокогнітивний аспект / Н. М. Талавіра // Мовні і концептуальні картини світу. — 2014. — Вип. 47, Ч. 2. — С. 377—387.

221. Талавіра Н. М. Прийменникові безартиклеві звороти англійської мови з семантикою сили / Н. М. Талавіра // Інновації в освіті : сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов : матеріали IV міжнар. науково-практ. конф. — Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. — С. 30—32.

222. Талавіра Н. Семантика прийменникових безартиклевих зворотів англійської мови зі значенням умісту : лінгвокогнітивний ракурс / Наталія Талавіра // Сучасні дослідження мови та літератури : матеріали українсько-рос. школи-конф. молодих учених. — Донецьк : Донецьк. нац. ун-т, 2014. — С. 252—254.

223. Талавіра Н. М. Топологічні прийменникові безартиклеві звороти англійської мови : семантичні моделі / Н. М. Талавіра // Нова філологія. — 2014. — № 64. — С. 98—104.

224. Талавіра Н. М. Функції прийменникових безартиклевих зворотів у композиції інформаційно-аналітичних статей англомовних журналів / Н. М. Талавіра // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія Германська філологія. — 2014. — Вип. 692—693. — С. 256—259.

225. Талавіра Н. М. Семантика орієнтаційних зворотів англійської мови на позначення вертикального виміру / Н. М. Талавіра // Каразінські читання : Людина. Мова. Комунікація : матеріали XIV наук. конф. з міжнар. участю. — Харків, Вид-во Харківськ. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, 2015. — С. 222—224.

226. Талавира Н. М. Английский артикль в структуре устойчивых предложных оборотов : лингвокогнитивный аспект / Н. М. Талавира // ARS GRAMMATICA Грамматические исследования : тезисы докл. 4-й междунар. науч. конф. — Минск : Минск. гос. лингв. ун-т, 2010. — С. 170—172.

227. Талавира Н. М. Реализация стратегии восстановления безопасности в англоязычном журнальном дискурсе : роль предложных безартиклевых оборотов / Н. М. Талавира // Лингвориторическая парадигма : теоретические и прикладные аспекты. — Сочи : Сочинск. гос. ун-т, 2013. — Вып. 18. — С. 190—193.

228. Талавира Н. М. Ориентирующие обороты английского языка с семантикой контакта : лингвокогнитивный аспект / Н. М. Талавира // Семантика и прагматика языковых единиц : тезисы докл. междунар. науч. конф. — Минск : Минск. гос. лингв. ун-т, 2015. — С. 141—142.

229. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия. — М. : Школа “Языки русской культуры”, 1996. — 288 с.

230. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса / Л. Теньер ; [пер. с франц.]. — М. : Прогресс, 1988. — 656 с.

231. Тертычный А. А. Жанры периодической печати / А. А. Тертычный ; [учебн. пособие]. — М. : Аспект Пресс, 2000. — 312 с.

232. Ткаченко Н. Д. Реляційні моделі прийменникових словосполучень у механізмі мови та мовлення / Н. Д. Ткаченко // Проблеми семантики слова, речення та тексту. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2006. — Вип. 16. — С. 207—212.

233. Трифонова С. А. Психология социальных ситуаций / С. А. Трифонова ; [учебн. пособие]. — Ярославль : Яросл. гос. ун-т, 2004. — 91 с.

234. Труфанова И. В. О разграничении понятий : речевой акт, речевой жанр, речевая стратегия, речевая тактика / И. В. Труфанова // Филологические науки. — 2001. — № 3. — С. 57—64.

235. Тулупова К. В. Современные тенденции функционирования публицистического текста : дискурсивный аспект : дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.10 / Тулупова Ксения Владимировна ; Воронежск. гос. ун-т. — Воронеж, 2008. — 195 с.

236. Фадеева О. В. Стратегії й тактики конфліктного дискурсу (на матеріалі сучасної англійської мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / О. В. Фадеева ; Київськ. держ. лінгв. ун-т. — К., 2000. — 20 с.

237. Филинский А. А. Стратегии манипуляции в политическом дискурсе / А. А. Филинский // Языковые подсистемы : стабильность и динамика. — Тверь : Изд-во Тверск. гос. ун-та, 2002. — С. 170—178.

238. Филипенко М. В. Проблемы описания предлогов в современных лингвистических теориях / М. В. Филипенко // Исследования по семантике предлогов. — М. : Русские словари. — 2000. — С. 12—54.

239. Фоменко Л. Н. Артикль и предлог как актуализаторы имени : на материале греческого и русского языков : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Фоменко Лариса Николаевна ; Кубанск. гос. ун-т. — Краснодар, 2007. — 219 с.

240. Харчук О. В. Фразеологічні одиниці з кінесичним компонентом у сучасній німецькій мові : семантико-структурний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Харчук Оксана Вікторівна ; Київск. нац. лінгв. ун-т. — К., 2006. — 196 с.

241. Хомутова Т. Н. Научные парадигмы в лингвистике / Т. Н. Хомутова // Вестник Челябинского государственного университета. Филология. Искусствоведение. — 2009. — № 35 (173). — С. 142—151.

242. Храброва В. Е. Словосочетание как проблема обучения английской письменной речи / В. Е. Храброва // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. — 2014. — Т. 1, № 4. — С. 235—246.

243. Храмушина Л. М. Абзац-предложение в композиционной структуре текста / Л. М. Храмушина : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Л. М. Храмушина ; Моск. ордена Ленина и ордена Трудового Красного Знамени гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина. — М., 1990. — 16 с.

244. Худяков А. А. Семиозис простого предложения / А. А. Худяков ; [монография]. — Архангельск: Изд-во Поморск. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова, 2000. — 272 с.

245. Цой А. С. Предлог как лексическая единица русского языка и его отражение в учебном словаре / А. С. Цой // Филологические науки. — 2004. — № 4. — С. 105—113.

246. Чейф У. На пути к лингвистике, основанной на мышлении / У. Чейф // Язык и мысль : Современная когнитивная лингвистика. — М. : Языки славянской культуры, 2015. — С. 60—88.
247. Ченки А. Семантика в когнитивной лингвистике / А. Ченки // Современная американская лингвистика : Фундаментальные направления. — М. : Едиториал УРСС, 2002. — С. 340—369.
248. Черепанова Л. Л. Дискурс региональных СМИ : психолингвистический аспект : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / Лариса Львовна Черепанова ; Пермск. гос. ун-т. — Пермь, 2007. — 20 с.
249. Чернышова Т. В. Тексты СМИ в ментально-языковом пространстве современной России / Т. В. Чернышова. — М. : Изд-во ЛКИ, 2007. — 296 с.
250. Чернявская В. Е. Интертекст и интердискурс как реализация текстовой открытости / В. Е. Чернявская // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2004. — № 1. — С. 106—111.
251. Чернявская В. Е. Лингвистика текста : Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность / В. Е. Чернявская ; [учебн. пособие]. — М. : Либроком, 2009. — 248 с.
252. Чернявская В. Е. Фантомы и синдромы дискурсивной парадигмы / В. Е. Чернявская // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2014. — № 1. — С. 54—61.
253. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка / Н. М. Шанский. — М. : Либроком, 2012. — 272 с.
254. Шарандин А. Л. Динамическая природа концептуализации и категоризации как основа речевой деятельности человека / А. Л. Шарандин // Вопросы когнитивной лингвистики. — 2013. — № 1. — С. 75—81.
255. Шедловская А. Нулевой артикль в английском языке / А. Шедловская // Наука. Университет 2003 : материалы четвёртой науч. конф. преподавателей и студентов. — Новосибирск: Изд-во Новосибирск. гос. ун-та, 2003. — С. 72—76.

256. Шильникова О. Г. Хронотоп “толстого журнала” : типологическая идентификация, конструктивные и качественные параметры, формы репрезентации / О. Г. Шильникова // Вестник Волгоградского государственного университета. Сер. 8. Литературоведение. Журналистика. — 2010. — №. 1 (9). — С. 50—61.

257. Шипицына Г. М. Инновационные процессы во фразеологии русского языка / Г. М. Шипицына // Уральский филологический вестник. Серия Язык. Система. Личность : лингвистика креатива. — 2014. — № 1. — С. 100—110.

258. Широких Е. А. Семантические соотношения в группе неопределенных детерминативов : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Широких Елена Александровна ; Удмуртск. гос. ун-т. — Ижевск, 2003. — 203 с.

259. Шиффман Х. Ощущение и восприятие / Х. Шиффман ; [пер. с англ.]. — СПб. : Питер, 2003. — 928 с.

260. Шишков В. В. Фраземи та фраземи як одиниці мови та мовлення / В. В. Шишков, Я. Т. Мудрицька // Проблеми семантики слова, речення та тексту. — К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2002. — Вип. 8. — С. 366—372.

261. Щипська М. А. Синтаксичні трансформації фразеологічних одиниць у новітній українській поезії / М. А. Щипська // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія. — 2007. — Т. 10, № 1. — С. 108—112.

262. Эванс В. Концептуальная и межсловная полисемия : анализ в терминах теории лексических концептов и когнитивных моделей (ЛККМ) / В. Эванс // Язык и мысль : Современная когнитивная лингвистика. — М. : Языки славянской культуры, 2015. — С. 350—387.

263. Эко У. Отсутствующая структура. Введение в семиологию / У. Эко. — М. : ТОО ТК “Петрополис”, 1998 — 432 с.

264. Юсупова Ю. Р. Пространственная и непространственная семантика английских проксимально-дистантных предлогов : дисс. ... канд. филол. наук :

10.02.04 / Юсупова Юлия Рустэмовна ; Башкирск. гос. пед. ун-т им. М. Акмуллы. — Уфа, 2006. — 186 с.

265. Ющенко М. П. Концептуалізація простору у французькій мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.05 “Загальне мовознавство” / М. П. Ющенко ; Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. — К., 2007. — 20 с.

266. Яковенко О. В. Сочетаемость детерминативов в английском языке / О. В. Яковенко // Актуальные вопросы английской филологии. — Пятигорск : Изд-во Пятигорск. гос. лингв. ун-та, 2001. — С. 184—188.

267. Янко Т. Е. О понятиях коммуникативной структуры и коммуникативной стратегии / Т. Е. Янко // Вопросы языкознания. — 1999. — № 4. — С. 28—53.

268. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації / О. В. Яшенкова ; [навч. посібник]. — К. : Академія, 2010. — 312 с.

269. Aberra D. A. The hierarchical relationship of words : superordinate, hyponym and subordinate [Электронный ресурс] / D. A. Aberra. — Режим доступа : <http://www.linguistics.ualberta.ca/Research/WorkingPapers/UAWPLArchive/~media/linguistics/Documents/UAWPvol1DA.ashx>. — Название с экрана.

270. Aijmer K. A model and a methodology for the study of pragmatic markers : The semantic field of expectation / K. Aijmer, A.-M. Simon-Vandenberghe // Journal of Pragmatics. — 2004. — Vol. 36, № 10. — P. 1781—1805.

271. Aijmer K. The actuality adverbs ‘in fact’, ‘actually’, ‘really’ and ‘indeed’ — establishing similarities and differences / K. Aijmer // Proceedings of the BAAL Conference 2007. — L. : Scitsiugnil Press, 2008. — P. 111—120.

272. Balaga M. From the actual to the virtual. On the semantics of the preposition “on” / M. Balaga // Perspectives on Language. — Lublin : Uniwersytet Marii Curie-Sklodowskiej, 2004. — P. 23—32.

273. Becker S. C. Focal Adjustments and Entrenchment in Idiomatic Meaning Production. A Cognitive Linguistic View / S. C. Becker // From Grammar to Mind :

Grammar as Cognition. — Bordeaux : Presses Universitaires de Bordeaux. — 2008. — Vol. 2. — P. 19—37.

274. Berezowski L. Articles and Proper Names / L. Berezowski. — Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2001. — 263 p.

275. Berezowski L. The Myth of the Zero Article / L. Berezowski. — L., N.Y. : Continuum International Publishing Group, 2009. — 158 p.

276. Berry R. Collins Cobuild English Guides. Articles / R. Berry. — L. : Harper Collins Publishers, 1993. — 120 p.

277. Bicknell K. Image schemas and force-dynamics in frameNet [Электронный ресурс] / K. Bicknell, E. Dodge. — Режим доступа : <http://faculty.wcas.northwestern.edu/kbicknell/dl/tr.pdf>. — Назва з екрану.

278. Blakemore D. Relevance and Linguistic Meaning. The Semantics and Pragmatics of Discourse Markers / D. Blakemore. — Cambridge : Cambridge University Press, 2002. — 200 p.

279. Bressemer J. Clusters of image schematic patterns in coverbal gestures [Электронный ресурс] / J. Bressemer. — Режим доступа : http://www.uni-leipzig.de/~gcla08/upload/theme_sessions/abstr_ws5_bressemer.pdf. — Назва з екрану.

280. Brown G. Teaching the Spoken Language / G. Brown, G. Yule. — Cambridge : Cambridge University Press, 1983. — 162 p.

281. Brutti S. *In fact* and *infatti* : The same, similar or different? / S. Brutti // Pragmatics. — 1999. — Vol. 9, № 4. — P. 519—533.

282. Carter R. English Grammar Today / R. Carter, M. McCarthy, G. Mark, A. O'Keeffe. — Cambridge : Cambridge University Press, 2011. — 195 p.

283. Casasanto D. When is a linguistic metaphor a conceptual metaphor? / D. Casasanto // New Directions in Cognitive Linguistics. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2009. — Vol. 24. — P. 127—146.

284. Charolles M. Associative anaphora and its interpretation / M. Charolles // Journal of Pragmatics. — 1999. — Vol. 31, № 3. — P. 311—326.

285. Chesterman A. On Definiteness. A Study with Special Reference to English and Finnish / A. Chesterman. — Cambridge : Cambridge University Press, 1991. — 236 p.
286. Cienki A. STRAIGHT : An image schema and its metaphorical extensions / A. Cienki // Cognitive Linguistics. — 1998. — Vol. 9, № 2. — P. 107—149.
287. Clark H. H. Definite reference and mutual knowledge / H. H. Clark, C. R. Marshall // Elements of Discourse Understanding. — Cambridge : Cambridge University Press, 1981. — P. 10—63.
288. Clausner T. C. Domains and image schemas / T. C. Clausner, W. Croft // Cognitive Linguistics. — 1999. — Vol. 10, № 1. — P. 1—31.
289. Collin Ch. A. Subordinate-level categorization relies on high spatial frequencies to a greater degree than basic-level categorization / Ch. A. Collin, P. A. McMullen // Perception and Psychophysics. — 2005. — Vol. 67, № 2. — P. 354—364.
290. Contini-Morava E. Introduction / E. Contini-Morava, Y. Tobin // Between Grammar and Lexicon. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2000. — P. xiii—xxix.
291. Correa-Beningfield M. Image schemas vs. “Complex primitives” in cross-cultural spatial cognition / M. Correa-Beningfield, G. Kristiansen, I. Navarro-Ferrando, C. Vandeloise // Posnan Studies in Contemporary Linguistics. — 2005. — Vol. 42. — P. 343—366.
292. Crain S. The case of missing generalizations / S. Crain, R. Thornton, D. Khlentzos // Cognitive Linguistics. — 2009. — Vol. 20, № 1. — P. 144—155.
293. Croft W. Linguistic evidence and mental representations / W. Croft // Cognitive Linguistics. — 1998. — Vol. 9, № 2. — P. 151—173.
294. Croft W. Cognitive Linguistics / W. Croft, D. A. Cruse. — Cambridge : Cambridge University Press, 2004. — 356 p.
295. Croft W. Constructions and generalizations / W. Croft // Cognitive Linguistics. — 2009. — Vol. 20, № 1. — P. 157—165.

296. Dąbrowska E. *Language, Mind and Brain* / E. Dąbrowska. — Edinburgh : Edinburgh University Press, 2010. — 262 p.
297. Dewell R. B. Over again : Image-schema transformations in semantic analysis / R. B. Dewell // *Cognitive Linguistics*. — 1994. — Vol. 5, № 4. — P. 351—380.
298. Dewell R. B. Dynamic patterns of containment / R. B. Dewell // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N. Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 369—393.
299. Dijk van T. A. Structures of news in the press / T. A. van Dijk // *Discourse and Communication*. — Berlin : Mouton de Gruyter, 1985 — P. 69—93.
300. Dijk van T. A. Discourse and manipulation / T. A. van Dijk // *Discourse and Society*. — 2006. — Vol. 17, № 2. — P. 359—383.
301. Dirven R. Looking back at 30 years of Cognitive Linguistics / R. Dirven, F. J. Ruiz de Mendoza Ibáñez // *Cognitive Linguistics in Action. From Theory to Application and Back*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter. — 2010. — P. 13—70.
302. Dodge E. Image schemas : From linguistic analysis to neural grounding / E. Dodge, G. Lakoff // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 57—91.
303. Downing A. *A University Course in English Grammar* / A. Downing, Ph. Locke. — L. : Prentice Hall International, 1992. — 652 p.
304. Downing L. H. Special issue on metaphorical creativity across modes / L. H. Downing, B. K. Mujic // *Metaphor and the Social World*. — 2013. — Vol. 3, № 1. — P. 133—139.
305. Drozdowicz A. The English preposition “in” — an attempt to define prototypical parameters of senses / A. Drozdowicz // *Acta Universitatis Nicolai Copernici. English studies VIII. Humanities and Social Sciencies*. — 1998. — Vol. 320. — P. 55—77.
306. Drozdowicz A. The image-schematic profile of the English preposition *in* / A. Drozdowicz // *Acta Universitatis Nicolai Copernici. English studies X. Humanities and Social Sciences*. — 2001. — Vol. 345. — P. 17—37.

307. Epstein R. The definite article, accessibility, and the construction of discourse referents / R. Epstein // *Cognitive Linguistics*. — 2001. — Vol. 12, № 4. — P. 333—378.
308. Evans V. *The Structure of Time : Language, Meaning and Temporal Cognition* / V. Evans. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2004. — 287 p.
309. Evans V. *Cognitive Linguistics : An Introduction* / V. Evans, M. Green. — Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. — 829 p.
310. Fairclough N. *Media Discourse* / N. Fairclough. — L. : Arnold Publishers, 1995. — 224 p.
311. Fairclough N. *Critical Discourse Analysis* / N. Fairclough // *Marges Linguistique*. — 2005. — № 9. — P. 76—94.
312. Fanego T. Paths in the development of elaborative discourse markers : Evidence from Spanish / T. Fanego // *Subjectification, intersubjectification, and grammaticalization*. — Berlin : Mouton de Gruyter, 2010. — P. 197—237.
313. Fauconnier G. *Mental Spaces : Aspects of Meaning Construction in Natural Language* / G. Fauconnier. — Cambridge : Cambridge University Press, 1994. — 240 p.
314. Fauconnier G. *Mappings in Thought and Language* / G. Fauconnier. — Cambridge : Cambridge University Press, 1997. — 205 p.
315. Feng L. Discourse Markers in English Writing / L. Feng // *The Journal of International Social Research*. — 2010. — Vol. 3, № 11 — P. 299—305.
316. Fetzer A. Political discourse as mediated and public discourse / A. Fetzer, E. Weizman // *Journal of Pragmatics*. — 2006. — Vol. 38, № 2. — P. 143—153.
317. Fraser B. What are discourse markers? / B. Fraser // *Journal of Pragmatics*. — 1999. — Vol. 31, № 7. — P. 931—952.
318. Fraurud K. Definiteness and the processing of noun phrases in natural discourse / K. Fraurud // *Journal of Semantics*. — 1990. — Vol. 7, № 4 — P. 395—433.

319. Fukumura K. Producing pronouns and definite noun phrases : Do speakers use the addressee's discourse model? / K. Fukumura, R. P. G. Gompel // *Cognitive Science*. — 2012. — Vol. 36, № 7. — P. 1289—1311.
320. Gábor G. Basic level categorization and meaning in language / G. Gábor // *Argumentum*. — 2013. — № 9. — P. 149—161.
321. Galton A. Time flies but space does not : Limits to the spatialisation of time / A. Galton // *Journal of Pragmatics*. — 2011. — Vol. 43, № 3. — P. 695–703.
322. Gärdenfors P. Cognitive semantics and image schemas with embodied forces [Электронный ресурс] / P. Gärdenfors. — Режим доступа : http://oddelki.ff.uni-mb.si/filozofija/files/Festschrift/Dunjas_festschrift/gardenfors.pdf. — Назва з екрану.
323. Gibbs R. W. The cognitive psychological reality of image schemas and their transformations / R. W. Gibbs, H. L. Colston // *Cognitive Linguistics*. — 1995. — Vol. 6, № 4. — P. 347—378.
324. Gisborne N. Constructions, word grammar, and grammaticalization / N. Gisborne // *Cognitive Linguistics*. — 2011. — Vol. 22, № 1. — P. 155–182.
325. Głaz A. Extended Vantage Theory in Linguistic Application : The Case of the English Articles / A. Głaz. — Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2012. — 295 p.
326. Goddard C. On and on / C. Goddard // *Cognitive Linguistics*. — 2002. — Vol. 13, № 3. — P. 277—294.
327. Goldberg A. E. Constructions : A Construction Grammar Approach to Argument Structure / A. E. Goldberg. — Chicago, L. : Chicago University Press, 1995. — 265 p.
328. Goldberg A. E. Construction at Work : The Nature of Generalizations in Language / A. E. Goldberg. — Oxford : Oxford University Press, 2006. — 280 p.
329. Goldberg A. E. The nature of generalizations in language / A. E. Goldberg // *Cognitive Linguistics*. — 2009. — Vol. 20, № 1. — P. 93—127.

330. Goldberg A. E. Corpus evidence of the viability of statistical preemption / A. E. Goldberg // *Cognitive Linguistics*. — 2011. — Vol. 22, № 1. — P. 131—153.
331. Grady J. E. Image schemas and perception : Refining a definition / J. E. Grady // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 35—55.
332. Gumperz J. J. *Discourse Strategies* / J. J. Gumperz. — Cambridge : Cambridge University Press, 1982. — 237 p.
333. Hall D. G. *Semantics and the acquisition of proper names* / D. G. Hall // *Language, Logic and Concepts*. — Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 1999. — P. 337—372.
334. Halliday M. A. K. *An Introduction to Functional Grammar* / M. A. K. Halliday, Ch. Matthiessen. — L. : Routledge, 2014. — 808 p.
335. Hampe B. Image schemas in Cognitive Linguistics : Introduction / B. Hampe // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 1—12.
336. Hampe B. When *down* is not bad, and *up* is not good enough : A usage based assessment of the plus-minus parameter in image-schema theory / B. Hampe // *Cognitive Linguistics*. — 2005. — Vol. 16, № 1. — P. 115—146.
337. Hampe B. Discovering constructions by means of collocation analysis : The English denominal construction / B. Hampe // *Cognitive Linguistics*. — 2011. — Vol. 22, № 2. — P. 211—245.
338. Haspelmath M. On directionality in language change with particular reference to grammaticalization / M. Haspelmath // *Up and Down the Cline : The Nature of Grammaticalization*. — Amsterdam : John Benjamins, 2004. — P. 17—44.
339. Hawkins J. A. *Definiteness and Indefiniteness. A Study in Reference and Grammaticality Prediction* / J. A. Hawkins. — L. : Croom Helm, 1978. — 316 p.
340. Heine B. *Grammaticalization : A Conceptual Framework* / B. Heine, U. Claudi, F. Hünemeyer. — Chicago : University of Chicago Press, 1991. — 318 p.

341. Hennessy B. *Writing Feature Articles* / B. Hennessy. — Oxford, Boston : Focal Press, 2006. — 414 p.
342. Herslund M. Grammaticalization and the internal logic of the indefinite article / M. Herslund // *Folia Linguistica*. — 2012. — Vol. 46, № 2. — P. 341—357.
343. Hoffmann T. Variation, change, and constructions in English / T. Hoffmann, G. Trousdale // *Cognitive Linguistics*. — 2011. — Vol. 22, № 1. — P. 1—23.
344. Hopper P. *Grammaticalization* / P. J. Hopper, E. C. Traugott. — Cambridge : Cambridge University Press, 1993. — 256 p.
345. Hottenroth P. M. Präpositionen und Objektkonzepte : Ein kognitive orientiertes, zweistufiges Modell für die Semantik lokaler Präpositionen / P. M. Hottenroth // *Approaches to Prepositions*. — Tübingen : Gunter Narr Verlag, 1991. — P. 77—107.
346. Huang Sh. The emergence of a grammatical category Definite Article in spoken Chinese / Sh. Huang // *Journal of Pragmatics*. — 1999. — Vol. 31, № 1. — P. 74—91.
347. Jacobs R. A. *English Syntax : A Grammar for English Language Professionals* / R. A. Jacobs. — Oxford : Oxford University Press, 1995. — 378 p.
348. Johnson M. *The Body in the Mind : The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason* / M. Johnson. — Chicago, L. : The University of Chicago Press, 1987. — 233 p.
349. Johnson M. Why cognitive linguistics requires embodied realism / M. Johnson, G. Lakoff // *Cognitive Linguistics*. — 2002. — Vol. 13, № 3. — P. 245—263.
350. Kadmon N. Uniqueness / N. Kadmon // *Linguistics and Philosophy*. — 1990. — Vol. 13, № 3. — P. 273—324.
351. Keene M. L. *The Easy Access Handbook : A Writer's Guide and Reference* / M. L. Keene, K. H. Adams. — Mountain View : Mayfield Publishing Company, 1996. — 414 p.

352. Kimmel M. Analyzing Image Schemas in Literature [Электронный ресурс] / M. Kimmel. — Режим доступа : http://www.academia.edu/1607052/Analyzing_image_schemas_in_literature. — Назва з екрану.

353. Kövecses Z. Metaphor : A Practical Introduction / Z. Kövecses. — Oxford : Oxford University Press, 2002. — 287 p.

354. Knas I. An image-schematic analysis of English *at* and Polish *przy* / I. Knas // Poznan Studies in Contemporary Linguistics. — 2006. — Vol. 42. — P. 123—144.

355. Kreyer R. The Nature of Rules, Regularities and Units in Language. A Network Model of the Language System and of Language Use / R. Kreyer. — Berlin, Boston : Mouton de Gruyter, 2014. — 292 p.

356. Lakoff G. Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. — Chicago : The University of Chicago Press, 1980. — 354 p.

357. Lakoff G. Philosophy in the Flesh. The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought / G. Lakoff, M. Johnson. — N. Y. : Basic Books, 1999. — 624 p.

358. Lakoff G. Ten Lectures in Cognitive Linguistics / G. Lakoff. — Beijing : Foreign Language Teaching and Research Press, 2007. — 266 p.

359. Langacker R. W. Foundations of Cognitive Grammar / R. W. Langacker. — Stanford : Stanford University Press, 1987. — Vol. 1. : Theoretical Prerequisites. — 516 p.

360. Langacker R. W. Foundations of Cognitive Grammar / R. W. Langacker. — Stanford : Stanford University Press, 1991. — Vol. 2. : Descriptive Application. — 589 p.

361. Langacker R. W. Grammar and Conceptualisation / R. W. Langacker. — Berlin : Mouton de Gruyter, 1999. — 427 p.

362. Langacker R. W. A dynamic usage-based model / R. W. Langacker // Usage-based Models of Language. — Stanford : CSLI Publications, 2000. — P. 1—63.

363. Langacker R. W. Cognitive Grammar. A Basic Introduction / R. W. Langacker. — Oxford : Oxford University Press, 2008. — 562 p.
364. Lehmann C. Theory and method in grammaticalization / C. Lehmann // *Zeitschrift für Germanistische Linguistik*. — 2004. — Vol. 32. — P. 152—187.
365. Lemmens M. Metaphor, image schema and grammaticalisation : A cognitive lexical-semantic study [Электронный ресурс] / M. Lemmens. — Режим доступа : <http://perso.univ-lille3.fr/~mlemmens/docspdf/abstrengposdiachr.pdf>. — Назва з екрану.
366. Levinson S. C. Pragmatics / S. C. Levinson. — Cambridge : Cambridge University Press, 1983. — 265 p.
367. Lewis D. M. Discourse markers in English : A discourse-pragmatic view / D. M. Lewis // *Approaches to Discourse Particles*. — Amsterdam, Boston : Elsevier, 2006. — P. 43—59.
368. Lieven E. Developing constructions / E. Lieven // *Cognitive Linguistics*. — 2009. — Vol. 20, № 1. — P. 191—199.
369. Lindstromberg S. Preposition entries in UK monolingual learners' dictionaries : Problems and possible solutions / S. Lindstromberg // *Applied Linguistics*. — 2001. — Vol. 22, № 1. — P. 79—103.
370. Lindstromberg S. English Prepositions Explained / S. Lindstromberg. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2010. — 273 p.
371. Lyons Ch. Definiteness / Ch. Lyons. — Cambridge : Cambridge University Press, 1999. — 380 p.
372. Mandler J. M. How to build a baby : II. Conceptual primitives / J. M. Mandler // *Psychological Review*. — Vol. 99, № 4. — 1992. — P. 587—604.
373. Mandler J. M. How to build a baby : III. Image schemas and the transition to verbal thought / J. M. Mandler // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 137—163.
374. Master P. The effect of systematic instruction on learning the English article system / P. Master // *Perspectives on Pedagogical Grammar*. — Cambridge : Cambridge University Press, 1994. — P. 229—252.

375. Mengden F. von. What is then, this Grammaticalisation? / F. von Mengden, H. J. Simon // *Folia Linguistica*. — 2014. — Vol. 48, № 2. — P. 347—360.
376. Mervis C. B. Order of acquisition of subordinate-, basic-, and superordinate-level categories / C. B. Mervis, M. A. Crisafi // *Child Development*. — 1982. — Vol. 53, № 1. — P. 258—266.
377. Michaelis L. A. Word meaning, sentence meaning, and syntactic meaning / L. A. Michaelis // *Cognitive Approaches to Lexical Semantics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter. — 2003. — P. 163—209.
378. Oakley T. Force-dynamic dimensions of rhetorical effect / T. Oakley // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 443—473.
379. Oakley T. Image schemas / T. Oakley // *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. — N.Y. : Oxford University Press, Inc., 2007. — P. 214—233.
380. Ogarkova A. Emotion and the body : A corpus-based investigation of metaphorical containers of ANGER across languages / A. Ogarkova, C. Soriano // *International Journal of Cognitive Linguistics*. — 2014. — Vol. 5, № 2. — P. 147—179.
381. Oh S.-Y. *Actually* and *in fact* in American English : A data-based analysis / S.-Y. Oh // *English Language and Linguistics*. — 2000. — № 4. — P. 243—268.
382. Palmer H. E. *A Grammar of Spoken English* / H. E. Palmer, F. G. Blandford. — L. : Harvard University Press, 1969. — 335 p.
383. Pander Maat H. Editing and genre conflict : how newspaper journalists clarify and neutralize press release copy / H. Pander Maat // *Pragmatics*. — 2008. — Vol. 18, № 1. — P. 87—113.
384. Parrott M. *Grammar for English Language Teacher* / M. Parrott. — Cambridge : Cambridge University Press, 2000. — 514 p.
385. Peña Cervel S. Subsidiary relationships between image schemas : an approach to the force schema / S. Peña Cervel // *Journal of English Studies*. — 1999. — Vol. 1 — P. 187—207.

386. Quirk R. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Starvik. — L., N.Y. : Longman, 1985. — 1779 p.
387. Radden G. Cognitive English Grammar / G. Radden, R. Dirven. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2007. — 374 p.
388. Rastall P. Definite article or no definite article? / P. Rastall // English Today. — 1995. — Vol. 11, № 2. — P. 37—39.
389. Redeker G. Linguistic markers of discourse structure / G. Redeker // Linguistics. — 1991. — Vol. 29, № 6. — P. 1139—1172.
390. Rohrer T. Image schemata in the brain / T. Rohrer // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — Berlin, N. Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 165—195.
391. Rosch E. Principles of Categorization / E. Rosch // Cognition and Categorization. — Hillsdale, N.Y. : Lawrence Erlbaum, 1978. — P. 27—48.
392. Rostila J. Storage as a way to grammaticalization [Электронный ресурс] / J. Rostila. — Режим доступа : <http://www.blogs.uni-osnabrueck.de/constructions/files/2014/06/2006-Rostila-3070-6090-1-PB.pdf>. — Назва з екрану.
393. Saint-Dizier P. Introduction to the syntax and semantics of prepositions / P. Saint-Dizier // Syntax and Semantics of Prepositions. — Dordrecht : Springer, 2006. — 332 p.
394. Satibáñez F. The object image-schema and other dependent schemas [Электронный ресурс] / F. Satibáñez. — Режим доступа : <http://www.jstor.org/discover/10.2307/41055078?uid=3739232&uid=2&uid=4&sid=21103095898281article>. — Назва з екрану.
395. Scheufele B. Frames, schemata, and news reporting / B. Scheufele // Communications. — 2006. — Vol. 31, № 1. — P. 65—83.
396. Schiffrin D. Approaches to Discourse / D. Schiffrin. — Cambridge : Cambridge University Press, 1987. — 318 p.
397. Scollon R. Mediated Discourse as Social Interaction : A Study of News Discourse / R. Scollon. — L. : Longman, 1998. — 316 p.

398. Schwenter S. Invoking scalarity : The development of *in fact* / S. Schwenter, E. C. Traugott // *Journal of Historical Pragmatics*. — 2000. — Vol. 1, № 1. — P. 7—25.

399. Smith S. W. *Actually* and other markers of an apparent discrepancy between propositional attitudes of conversational partners / S. W. Smith, H. J. Andreas // *Pragmatic Markers and Propositional Attitude*. — Amsterdam (Phil.) : John Benjamins Publishing Company, 2000. — P. 207—237.

400. Sommerer L. Investigating the emergence of the definite article in Old English : About categorization, gradualness and constructions / L. Sommerer // *Folia Linguistica Historica*. — 2012. — Vol. 33. — P. 175—213.

401. Spivey M. J. On the perceptual-motor and image-schematic infrastructure of language / M. J. Spivey, D. C. Richardson, M. Gonzalez-Marquez // *Grounding Cognition. The role of Perception and Action in Memory, Language and Thinking*. — N.Y. : Cambridge University Press, 2005. — P. 246—281.

402. Strugielska A. Image schemas and the prepositions of inclusion / A. Strugielska // *Acta Universitatis Nicolai Copernici. English studies XI. Humanities and Social Sciences*. — 2001. — Vol. 352. — P. 33—39.

403. Strugielska A. A semacio-onomasiological structure of English prepositions / A. Strugielska // *Perspectives on language*. — Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2004. — P. 263—272.

404. Strugielski P. F. S. Where do we stand on the meanings of stand? Image-schematic constraints on semiological changes / P. F. S. Strugielski // *Acta Universitatis Nicolai Copernici*. — English studies XI. Humanities and Social Sciences. — Vol. 345. — Toruń, 2001. — P. 53—110.

405. Stvan L. Activity implicatures and possessor implicatures : What are locations when there is no article / L. Stvan // *Proceedings of Chicago Linguistic Society*. — 1993. — Vol. 29. — P. 419—433.

406. Talmy L. *How Language Structures Space* / L. Talmy // *Spatial Orientation. Theory, Research, and Application*. — N.Y., L. : Plenum Press, 1983. — P. 225—282.

407. Talmy L. Toward a Cognitive Semantics / L. Talmy. — Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 2000. — Vol. 1 : Concept Structuring Systems. — 565 p.
408. Talmy L. The fundamental system of spatial schemas in language / L. Talmy // From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics. — Berlin, N. Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 199—233.
409. Taylor J. R. Linguistic Categorization. Prototypes in Linguistic Theory / J. R. Taylor. — Oxford : Oxford University Press, 1995. — 328 p.
410. Taylor J. R. Ten Lectures on Applied Cognitive Linguistics / J. R. Taylor. — Beijing : Foreign Language Teaching and Research Press, 2007. — 292 p.
411. Tenbrink Th. The language of space and time / Th. Tenbrink // Journal of Pragmatics. — 2011. — Vol. 43, № 3. — P. 691—694.
412. Tompkins P. Embodied Schema : The basis of embodied cognition [Электронный ресурс] / P. Tompkins, J. Lawley. — Режим доступа : <http://www.cleanlanguage.co.uk/articles/articles/245/0/Embodied-Schema-The-basis-of-Embodied-Cognition/Page0.html>. — Назва з екрану.
413. Traugott E. C. Regularity in semantic change / E. C. Traugott, R. B. Dasher. — Cambridge : Cambridge University Press, 2002. — 361 p.
414. Turewicz K. Understanding prepositions through cognitive grammar. A case of *in* / K. Turewicz // Cognitive Linguistics : A User-friendly Approach. — Szczecin, 2005. — P. 103—126.
415. Turner M. Reading Minds : The Study of English in the Age of Cognitive Science / M. Turner. — Princeton : Princeton University Press, 1991. — 298 p.
416. Turner M. The Literary Mind. The Origins of Thought and Language / M. Turner. — N.Y., Oxford : Oxford University Press, 1996. — 190 p.
417. Turner M. Language, gesture, bodily stance : Grammar as a multimodal system / M. Turner // Вестник Челябинского государственного университета. Серия Филология. Искусствоведение. — 2014. — № 7 (336). — С. 40—47.

418. Tyler A. The Semantics of English Prepositions. Spatial Scenes, Embodied Meaning and Cognition / A. Tyler, V. Evans. — Cambridge : Cambridge University Press, 2003. — 254 p.

419. Winter-Froemel E. Re(de)fining grammaticalization from a usage-based perspective : Discursive ambiguity in innovation scenarios / E. Winter-Froemel // *Folia Linguistica*. — 2014. — Vol. 48, № 2. — P. 503—556.

420. Zlatev J. What's in a schema? Bodily mimesis and the grounding of language / J. Zlatev // *From Perception to Meaning : Image Schemas in Cognitive Linguistics*. — Berlin, N.Y. : Mouton de Gruyter, 2005. — P. 313—341.

СПИСОК СЛОВНИКІВ І ДОВІДНИКІВ

421. Большой психологический словарь / под. ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко ; 3-е изд. — СПб. : Прайм Евроник, 2006. — 672 с.

422. Землянова Л. М. Зарубежная коммуникативистика в преддверии информационного общества : Толковый словарь терминов и концепций / Л. М. Землянова. — М. : Изд-во МГУ, 1999. — 301 с.

423. Князев А. Энциклопедический словарь СМИ / А. Князев. — Бишкек : Изд-во Кыргызо-Рос. славянск. ун-та, 2002. — 164 с.

424. Смирнов Н. Н. Словарь английских сочетаний без артикля / Н. Н. Смирнов. — М. : Либроком, 2011. — 200 с.

425. Философский энциклопедический словарь / под. ред. Е. Ф. Губского, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко ; 3-е изд. — М. : Инфра-М, 2003. — 576 с.

426. Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary. — Boston : HarperCollins Publishers, 2001. — 1824 p.

427. Longman Dictionary of Contemporary English. — Harlow : Longman, 2001. — 1668 p.

428. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com/dictionary/time>. — Назва з екрану.

429. Oxford Advanced Learner's Dictionary [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// www.oxforddictionaries.com/](http://www.oxforddictionaries.com/). — Назва з екрану.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Newsweek 07.02.2000
2. Newsweek 17.07.2000
3. Newsweek 18.10.2004
4. Newsweek 21.03.2005
5. Newsweek 28.03.2005
6. Newsweek 25.04.2005
7. Newsweek 16.05.2005
8. Newsweek 23.05.2005
9. Newsweek 20.06.2005
10. Newsweek 11.07.2005
11. Newsweek 25.07.2005
12. Newsweek 15.08.2005
13. Newsweek 29.08.2005
14. Newsweek 12.09.2005
15. Newsweek 12.09.2005
16. Newsweek 15.09.2005
17. Newsweek 24.10.2005
18. Newsweek 06.02.2006
19. Newsweek 02.05.2006
20. Newsweek 05.06.2006
21. Newsweek 08.01.2007
22. Newsweek 29.01.2007
23. Newsweek 28.05.2007
24. Newsweek 11.06.2007
25. Newsweek 16.07.2007

26. Newsweek 13.08.2007
27. Newsweek 20.08.2007
28. Newsweek 29.08.2007
29. Newsweek Dec. 2007-Feb. 2008
30. Newsweek 03.12.2007
31. Newsweek 10.12.2007
32. Newsweek 14.01.2008
33. Newsweek 25.02.2008
34. Newsweek 03.03.2008
35. Newsweek 10.03.2008
36. Newsweek 17.03.2008
37. Newsweek 07.04.2008
38. Newsweek 21-28.04.2008
39. Newsweek 05.05.2008
40. Newsweek 19.05.2008
41. Newsweek 08.09.2008
42. Newsweek 15.09.2008
43. Newsweek 22.09.2008
44. Newsweek 06.10.2008
45. Newsweek 13.10.2008
46. Newsweek 26.01.2009
47. Newsweek 09.02.2009
48. Newsweek 16.03.2009
49. Newsweek 20.04.2009
50. Newsweek 27.04.2009
51. Newsweek 03.08.2009
52. Newsweek 21.12.2009
53. Newsweek 26.04.2010
54. Newsweek 24-31.05.2010
55. Newsweek 27.09.2010

56. Newsweek 18.10.2010
57. Newsweek Steve Jobs Special Issue 2011
58. Newsweek 10-17.01.2011
59. Newsweek 21.02.2011
60. Newsweek 28.02.2011
61. Newsweek 21.03.2011
62. Newsweek 22-29.08.2011
63. Newsweek 12.09.2011
64. Newsweek 19.09.2011
65. Newsweek 03.10.2011
66. Newsweek 03.10.2011
67. Newsweek 07.11.2011
68. Newsweek 21.11.2011
69. Newsweek 28.11.2011
70. Newsweek 22.10.2012
71. Newsweek 12.11.2012
72. Newsweek 10.03.2014
73. Newsweek 08.08.2014
74. Newsweek 03.10.2014
75. Newsweek 10.10.2014
76. Newsweek 20.02.2015
77. www.newsweek.com, 28.05.2001
78. www.newsweek.com, 27.10.2003
79. www.newsweek.com, 10.10.2004
80. www.newsweek.com, 28.02.2005
81. www.newsweek.com, 29.05.2006
82. www.newsweek.com, 14.02.2007
83. www.newsweek.com, 12.10.2007
84. www.newsweek.com, 04.01.2008
85. www.newsweek.com, 22.03.2008

86. www.newsweek.com, 18.05.2008
87. www.newsweek.com, 01.07.2008
88. www.newsweek.com, 14.11.2008
89. www.newsweek.com, 14.03.2009
90. www.newsweek.com, 07.08.2009
91. www.newsweek.com, 08.09.2009
92. www.newsweek.com, 13.03.2010
93. www.newsweek.com, 14.03.2010
94. www.newsweek.com, 26.08.2010
95. www.newsweek.com, 24.10.2010
96. www.newsweek.com, 03.11.2010
97. www.newsweek.com, 14.12.2010
98. www.newsweek.com, 14.08.2011
99. www.newsweek.com, 03.10.2011
100. www.newsweek.com, 11.06.2012
101. www.newsweek.com, 16.10.2012
102. www.newsweek.com, 22.10.2012
103. www.newsweek.com, 30.04.2014
104. www.newsweek.com, 09.05.2014
105. www.newsweek.com, 27.08.2014
106. www.newsweek.com, 15.10.2014
107. www.newsweek.com, 20.10.2014
108. www.newsweek.com, 27.11.2014
109. www.newsweek.com, 19.12.2014
110. www.newsweek.com, 08.01.2015
111. www.newsweek.com, 09.01.2015
112. www.newsweek.com, 05.02.2015
113. www.newsweek.com, 13.02.2015
114. www.newsweek.com, 16.04.2015
115. www.newsweek.com, 18.04.2015

116. www.newsweek.com, 26.06.2015

117. www.newsweek.com, 23.08.2015

ДОДАТКИ

Текст для аналізу

The Lawyer and The Caterpillar

Torture is a complicated business, and the real world is never as neat as the imagined one.

By Michael Isikoff *and* Evan Thomas

In “1984”, George Orwell’s classic novel on the evils of totalitarianism, the agents of Big Brother break down the will of resisters by throwing them in a dreaded torture chamber known as Room 101. The idea behind Room 101 is to expose interrogation subjects to whatever they fear most. The protagonist in the novel, Winston Smith, fears rats. Confronted with a cage full of rats when he enters Room 101, Smith breaks down and betrays his lover, Julia, as an enemy of the state.

In the real world of a democracy facing the threat of terrorism, torture is a much more complicated business. After 9/11 the CIA was under relentless pressure to break terror suspects in time to head off a second attack. In March 2002, the CIA captured Abu Zubaydah, believed then to be a high-level Qaeda mastermind. Abu Zubaydah apparently feared insects. Someone at the CIA came up with the idea- right out of “1984,” it would seem – of putting him in a small, dark box and letting an insect crawl on him. But since this was America, and not Orwell’s fantasy police state, the CIA first had to get permission from a lawyer at the Department of Justice. Parsing statutes against torture, the lawyer (Jay Bybee, then chief of Justice’s Office of Legal Counsel) ruled that Abu Zubaydah’s interrogators could not tell the suspect that the insect was venomous because, under the law, prisoners could not be threatened with imminent death. However, Abu Zubaydah could be placed in a “confinement box” with a harmless insect as long as he was told nothing about it. The CIA had proposed using a caterpillar.

In the end, nothing came of it. This particular method of “enhanced interrogation” was never used on Abu Zubaydah. He was, however, interrogated in other severe ways – “waterboarded” (simulated drowning), deprived of sleep for days, slammed into walls – methods discussed and approved at the highest levels of the

White House. The catch is that Abu Zubaydah was not, in fact, a top Osama bin Laden lieutenant or even a senior member of Al Qaeda; he arranged logistics at the Afghan training camps. According to the FBI, which initially questioned him, most of the useful intelligence he shared came out before he was roughed up.

The real world is never as neat as the imagined one. Political campaigns, like futuristic parables, are a kind of make-believe. Running for president, Barack Obama was able to denounce the torture tactics the Bush administration used and to declare, “If crimes have been committed, they should be investigated.” But after his election, Obama said he wanted his administration to look forward, not backward. If only it were so simple. Last week Obama – over the CIA’s bitter opposition – authorized the release of Justice Department documents spelling out in great detail the enhanced interrogation techniques used by the CIA and permitted by Justice Department lawyers. That decision alone was one of the hardest the new president has had to face, say his aides.

But the Obama administration is not off the hook. Though administration officials declared that CIA interrogators who followed Justice’s legal guidance on torture would not be prosecuted, that does not mean the inquiries are over. Senior Justice Department lawyers and other advisers, who declined to be identified discussing a sensitive subject, say Attorney General Eric Holder Jr. has discussed naming a senior prosecutor or outside counsel to review whether CIA interrogators *exceeded* legal boundaries – and whether Bush administration officials broke the law by giving the CIA permission to torture in the first place. Some Justice officials are deeply troubled by reports of detainee treatment and believe they may suggest criminal misconduct, these sources say. Even if prosecutions prove too difficult to bring, an outside counsel’s report could be made public. For his part, Sen. Patrick Leahy, chairman of the Senate Judiciary Committee, is still pushing for a “truth commission.” In a democracy, the wheels of justice grind on – and the president, for good reason under the rule of law, does not have the power to stop them.

The debate about releasing the memos was forced by a Freedom of Information Act lawsuit brought by the American Civil Liberties Union. More than a month ago,

Holder and White House counsel Gregory Craig recommended releasing the memos, partly on the grounds that the Obama administration wasn't using the techniques anymore and should not be put in the position of covering up for its predecessors. President Obama seemed onboard. But several administration officials who wished to remain anonymous discussing internal deliberations say the reaction at the CIA was indignant. Exposing some of the nation's most sensitive secrets would tear up the country's most prestigious intelligence service, its defenders argued. New CIA Director Leon Panetta was put on the spot. A former congressman and White House chief of staff in the Clinton administration, Panetta came with few ties to the intelligence community. Panetta needed to show he would stand up for his troops, the officials say, so he did, protesting that releasing the documents would destroy morale.

After several intense cabinet meetings, Obama appeared to back down and go along with a Panetta proposal to heavily "redact" – black out – all references to specific interrogation techniques, say the administration sources. But this would make the release meaningless, argued others, and Obama began to swing back again. Panetta had one ally, John Brennan, a former agency official who is now Obama's chief counterterrorism adviser. But Adm. Dennis Blair, the national intelligence director, backed a more complete release, and so did Secretary of Defense Robert Gates, a Bush holdover (and former CIA director). In the end, Obama approved the disclosure of the documents, along with a strongly worded statement that agency professionals "who acted reasonably and relied upon legal advice from the Department of Justice" will be held blameless.

"As a practical matter, it's over – nobody is going to get prosecuted," says Robert Bennett, the Washington lawyer whose clients include Jose Rodriguez, the former chief of the CIA's clandestine service, who has been under investigation for his November 2005 decision to destroy 92 videotapes showing the interrogation of Abu Zubaydah. But what if evidence emerges that CIA officials (or contractors, who actually conducted most of the interrogations) went beyond the boundaries that the Justice Department erected? The CIA has consistently denied wrongdoing, but an intriguing footnote to one of the memos says that an internal CIA investigation found

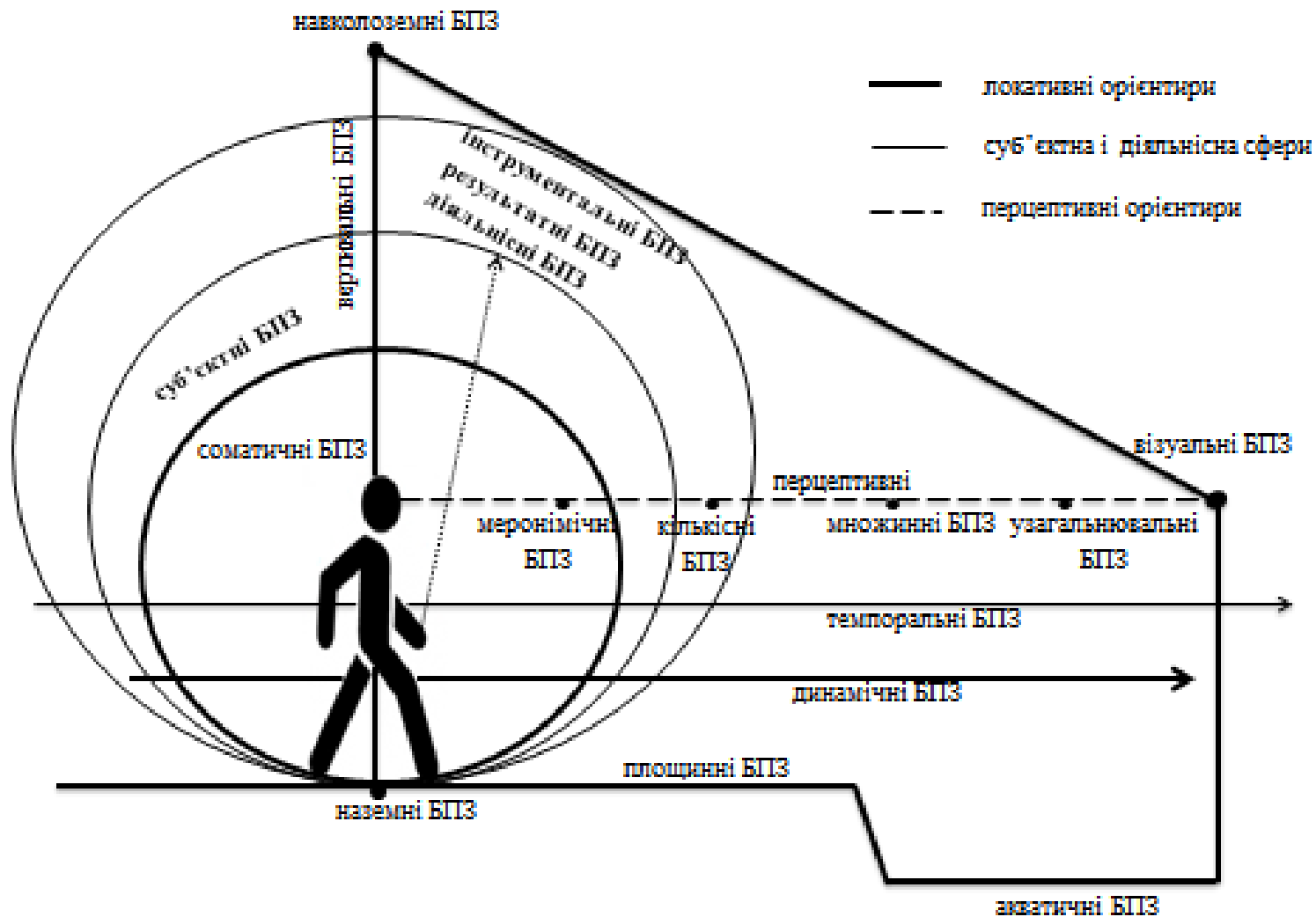
that there might have been “unnecessary use of enhanced techniques” against one Qaeda suspect. The memos released last week would be comical if they weren’t so tragic about the level of legal hairsplitting. In the case of Abu Zubaydah, the Justice Department lawyer instructed that as long as the CIA did not tell him anything about the insect, and the insect was non-stinging, “the insect’s placement in the box would not constitute a threat of severe physical pain or suffering to a reasonable person in his position.” Just how a lawyer sitting in his office in Washington, D.C., would know what a “reasonable person in his position” might think is unclear.

Especially if that person, as in Abu Zubaydah’s case, had been kept awake with manacles for up to a week at a time, slammed into a wall (but not one that was rock-solid, and no more than 20 or 30 times) and repeatedly doused with cold water (but not colder than 41 degrees!). “In practice, these methods were nothing short of brutal,” says Jameel Jaffer, a lawyer for the ACLU. It is likely that the public will continue to learn more as lawsuits and congressional or administration investigations go forward.

It is not hard to imagine the impact of all this scrutiny and exposure on the CIA. A longtime CIA official who recently retired ruminated, not for attribution, about the low state of morale at the agency. Old intelligence hands are made weary and cynical by a familiar cycle: a crisis happens (in this case, September 11); the CIA is ordered to take the gloves off; agency officials protest that they will be blamed if anything goes wrong; they are reassured by the politicians and lawyers that they will be protected. But things go wrong (as they usually do in the murky world of covert operations), and the agency is hung out to dry. In a democracy, that’s the way it really works. No one should be surprised if after the next terrorist attack, the intelligence community is blamed for being risk-averse. Still, the CIA and the Justice Department have to obey the rules.

Newsweek 27.04. 2009, C. 28-29

Безартиклеві прийменникові звороти на позначення орієнтирів референтної ситуації

СЕМАНТИЧНІ МОДЕЛІ БЕЗАРТИКЛЕВИХ ПРИЙМЕННИКОВИХ ЗВОРОТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Таблиця В.1

Кількісне співвідношення соматичних БПЗ

БПЗ	кількість одиниць	% від усіх соматичних зворотів
<i>in front of</i>	28	28
<i>at hand</i>	12	12
<i>in hand</i>	11	11
<i>in public</i>	11	11
<i>in sight</i>	8	8
<i>on view</i>	7	7
<i>at first sight</i>	7	7
<i>at heart</i>	6	6
<i>on hand</i>	5	5
<i>at first glance</i>	3	3
<i>in full view</i>	2	2
ВСЬОГО	100	100

Таблиця В.2

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення перцептивної локалізації

БПЗ	кількість одиниць	% від усіх БПЗ на позначення перцептивної локалізації
<i>in part</i>	68	42.0
<i>in particular</i>	33	20.4
<i>in general</i>	19	11.7
<i>in detail</i>	12	7.4
<i>on average</i>	11	6.8
<i>in total</i>	8	4.9
<i>in abundance</i>	6	3.7
<i>in bulk</i>	5	3.1
ВСЬОГО	162	100

Таблиця В.3

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення динамічної локалізації

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення динамічної локалізації
<i>on track</i>	12	48
<i>on course</i>	7	28
<i>in retreat</i>	6	24
всього	25	100

Таблиця В.4

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення вертикальної локалізації

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення вертикальної локалізації
<i>on top</i>	15	23.4
<i>in space</i>	13	20.3
<i>on earth</i>	11	17.1
<i>on land</i>	7	10.9
<i>in orbit</i>	6	9.4
<i>at bottom</i>	3	4.7
<i>above sea level</i>	3	4.7
<i>at university level</i>	2	3.1
<i>at eye level</i>	1	1.6
<i>at college level</i>	1	1.6
<i>at ground level</i>	1	1.6
<i>at national level</i>	1	1.6
всього	64	100

Таблиця В.5

Кількісне співвідношення темпоральних БПЗ

БПЗ	кількість	% від усіх темпоральних БПЗ
<i>in history</i>	32	26,5
<i>at night</i>	29	24.0
<i>to death</i>	15	12.4
<i>in time</i>	11	9.1
<i>to date</i>	5	4.1
<i>at birth</i>	4	3.3
<i>at dusk</i>	3	2.4
<i>at present</i>	3	2.4
<i>in childhood</i>	3	2.4
<i>in winter</i>	3	2.4
<i>at daybreak</i>	2	1.7
<i>at dawn</i>	2	1.7
<i>at noon</i>	2	1.7
<i>at midnight</i>	2	1.7
<i>in summer</i>	2	1.7
<i>at sunset</i>	2	1.7
<i>in youth</i>	1	0.8
всього	121	100

Таблиця В.6

**Кількісне співвідношення суб'єктних БПЗ на позначення стану як
тривимірного простору**

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення стану як тривимірного простору
<i>in power</i>	24	10.7
<i>in love</i>	22	9.8
<i>in trouble</i>	19	8.5
<i>in mind</i>	18	8.1
<i>in shape</i>	13	5.8
<i>out of control</i>	8	3.6
<i>in danger</i>	7	3.2
<i>in poverty</i>	7	3.2
<i>out of poverty</i>	7	3.2
<i>in fashion</i>	6	2.7
<i>in need</i>	6	2.7
<i>in crisis</i>	5	2.3
<i>in decline</i>	5	2.3
<i>in exile</i>	5	2.3
<i>in anticipation</i>	4	1.8
<i>in control</i>	4	1.8
<i>in debt</i>	4	1.8
<i>in doubt</i>	4	1.8
<i>in fear</i>	4	1.8
<i>in shock</i>	4	1.8
<i>out of power</i>	4	1.8
<i>in captivity</i>	3	1.3
<i>in desperation</i>	3	1.3
<i>in terror</i>	3	1.3
<i>in violence</i>	3	1.3
<i>in vogue</i>	3	1.3
<i>in anger</i>	2	0.9
<i>in awe</i>	2	0.9
<i>in agony</i>	2	0.9
<i>in anguish</i>	2	0.9
<i>in condition</i>	2	0.9
<i>in disgrace</i>	2	0.9
<i>in isolation</i>	2	0.9
<i>in order</i>	2	0.9

<i>in pain</i>	2	0.9
<i>in contempt</i>	1	0.4
<i>in depression</i>	1	0.4
<i>in distress</i>	1	0.4
<i>in horror</i>	1	0.4
<i>in disappointment</i>	1	0.4
<i>in disaster</i>	1	0.4
<i>in disgust</i>	1	0.4
<i>in jeopardy</i>	1	0.4
<i>in solitude</i>	1	0.4
<i>out of fashion</i>	1	0.4
<i>out of shape</i>	1	0.4
всього	224	100

Таблиця В.7

**Кількісне співвідношення суб'єктних БПЗ на позначення стану
балансування**

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення стану балансування
<i>at risk</i>	18	60
<i>at stake</i>	12	40
всього	30	100

Таблиця В.8

**Кількісне співвідношення суб'єктних БПЗ на позначення стану
домінування**

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення стану домінування
<i>under pressure</i>	19	47.5
<i>under threat</i>	6	15.0
<i>under control</i>	5	12.5
<i>put at risk</i>	3	7.5
<i>under authority</i>	2	5.0
<i>under stress</i>	2	5.0
<i>put in danger</i>	2	5.0
<i>put in jeopardy</i>	1	2.5
всього	40	100

Таблиця В.9

**Кількісне співвідношення інструментальних БПЗ на позначення засобів
пересування**

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення засобів пересування
<i>by car</i>	8	25.9
<i>on foot</i>	5	16.1
<i>on horseback</i>	5	16.1
<i>by plane</i>	3	9.7
<i>on tiptoe</i>	2	6.5
<i>by helicopter</i>	2	6.5
<i>by air</i>	1	3.2
<i>by sea</i>	1	3.2
<i>by charter jet</i>	1	3.2
<i>by van</i>	1	3.2
<i>by mail</i>	1	3.2
<i>by train</i>	1	3.2
всього	31	100

Таблиця В.10

Кількісне співвідношення інструментальних БПЗ на позначення каналів комунікації

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення каналів комунікації
<i>on TV</i>	23	28.4
<i>on display</i>	16	19.8
<i>on paper</i>	12	14.9
<i>on screen</i>	7	8.6
<i>on record</i>	6	7.4
<i>by phone</i>	5	6.2
<i>in print</i>	3	3.7
<i>in fiction</i>	2	2.5
<i>on radio</i>	2	2.5
<i>on canvas</i>	1	1.2
<i>on exhibit</i>	1	1.2
<i>in language</i>	1	1.2
<i>on tape</i>	1	1.2
<i>in writing</i>	1	1.2
всього	81	100

Таблиця В.11

Кількісне співвідношення інструментальних БПЗ на позначення неінтенціональних способів дій

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення неінтенціональних способів дій
<i>by chance</i>	7	38.9
<i>by accident</i>	5	27.8
<i>by surprise</i>	5	27.8
<i>by luck</i>	1	5.5
всього	18	100

Таблиця В.12

Кількісне співвідношення результатних БПЗ

БПЗ	кількість	% від усіх результатних БПЗ
<i>by mistake</i>	9	45
<i>at fault</i>	7	35
<i>in error</i>	4	20
всього	20	100

Таблиця В.13

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення діяльності як простору

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення діяльності як простору
<i>in place</i>	20	13.0
<i>at work</i>	16	10.3
<i>in search</i>	9	5.8
<i>in business</i>	8	5.2
<i>at war</i>	7	4.5
<i>to war</i>	7	4.5
<i>on fire</i>	7	4.6
<i>under fire</i>	7	4.5
<i>on trial</i>	6	3.9
<i>to trial</i>	5	3.3
<i>under arrest</i>	5	3.3
<i>under investigation</i>	5	3.3
<i>in play</i>	5	3.3
<i>on guard</i>	4	2.6
<i>on sale</i>	4	2.6
<i>in protest</i>	3	2.0

<i>on alert</i>	3	2.0
<i>at trial</i>	3	2.0
<i>under interrogation</i>	3	2.0
<i>on duty</i>	2	1.3
<i>on holiday</i>	2	1.3
<i>on watch</i>	2	1.3
<i>under attack</i>	2	1.3
<i>under rule</i>	2	1.3
<i>in labor</i>	2	1.3
<i>in action</i>	1	0.6
<i>in battle</i>	1	0.6
<i>in dispute</i>	1	0.6
<i>in operation</i>	1	0.6
<i>in war</i>	1	0.6
<i>on business</i>	1	0.6
<i>on parole</i>	1	0.6
<i>on patrol</i>	1	0.6
<i>on probation</i>	1	0.6
<i>at play</i>	1	0.6
<i>under assault</i>	1	0.6
<i>under criticism</i>	1	0.6
<i>under contract</i>	1	0.6
<i>under occupation</i>	1	0.6
<i>under siege</i>	1	0.6
<i>under scrutiny</i>	1	0.6
всего	155	100

Таблиця В.14

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення діяльності як місця

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення діяльності як місця
<i>at home</i>	64	23.4
<i>to college</i>	16	5.9
<i>in jail</i>	16	5.9
<i>in prison</i>	15	5.5
<i>in office</i>	13	4.8
<i>in school</i>	12	4.4
<i>in court</i>	12	4.4
<i>at work</i>	12	4.4
<i>at school</i>	11	4.0
<i>in town</i>	8	2.9
<i>to work</i>	7	2.5
<i>to church</i>	7	2.5
<i>in detention</i>	6	2.2
<i>to jail</i>	5	1.8
<i>to prison</i>	5	1.8
<i>in custody</i>	5	1.8
<i>on board</i>	5	1,6
<i>from jail</i>	4	1.5
<i>to school</i>	4	1.5
<i>on stage</i>	4	1.5
<i>out of school</i>	4	1.5
<i>from school</i>	3	1.1
<i>on set</i>	3	1.1
<i>in college</i>	3	1.1
<i>in class</i>	3	1.1
<i>in bed</i>	3	1.1
<i>in confinement</i>	2	0.7
<i>in church</i>	2	0.7
<i>at church</i>	2	0.7
<i>at college</i>	2	0.7
<i>out of office</i>	2	0.7
<i>out of prison</i>	2	0.7
<i>to court</i>	2	0.7
<i>to detention center</i>	1	0.4

<i>to office</i>	1	0.4
<i>to market</i>	1	0.4
<i>from court</i>	1	0.4
<i>from prison</i>	1	0.4
<i>in hospital</i>	1	0.4
<i>on show</i>	1	0.4
<i>out of detention</i>	1	0.4
<i>out of jail</i>	1	0.4
всього	273	100

Таблиця В.15

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення етапів діяльності

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення етапів діяльності
<i>in addition</i>	36	75.0
<i>set in motion</i>	7	14.5
<i>in conclusion</i>	3	6.3
<i>end in failure</i>	2	4.2
всього	48	100

Таблиця В.16

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення параметрів діяльності

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення параметрів діяльності
<i>in size</i>	10	32.3
<i>in style</i>	7	22.5
<i>at speed</i>	5	16.1
<i>in uniform</i>	4	12.9
<i>in depth</i>	2	6.5
<i>in scale</i>	2	6.5
<i>in disguise</i>	1	3.2
всього	31	100

Таблиця В.17

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення взаємодії

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення взаємодії
<i>in common</i>	15	27.3
<i>in touch</i>	7	12.8
<i>in contact</i>	6	10.9
<i>in tandem</i>	6	10.9
<i>in connection</i>	5	9.1
<i>in relation</i>	4	7.3
<i>in conflict</i>	3	5.5
<i>in agreement</i>	2	3.6
<i>in concert</i>	2	3.6
<i>in unison</i>	2	3.6
<i>in cooperation</i>	1	1.8
<i>in disagreement</i>	1	1.8
<i>in harmony</i>	1	1.8
всього	55	100

Таблиця В.18

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення протиставлення

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення протиставлення
<i>in fact</i>	121	56.5
<i>by contrast</i>	21	9.8
<i>in contrast</i>	20	9.3
<i>in reality</i>	12	5.6
<i>in opposition</i>	8	3.8
<i>in practice</i>	8	3.8
<i>in theory</i>	7	3.3
<i>in truth</i>	6	2.8
<i>in comparison</i>	6	2.8
<i>by comparison</i>	5	2.3
всього	214	100

Таблиця В.19

Кількісне співвідношення БПЗ на позначення реагування

БПЗ	кількість	% від усіх БПЗ на позначення реагування
<i>in turn</i>	24	43.6
<i>in response</i>	21	38.2
<i>in return</i>	7	12.7
<i>in reaction</i>	3	5.5
всього	55	100